This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

KC
16171

NEDL TRANSFER
HN 5XWC -

KC 16171

Digitized by Google

Dr J. L. [illegible]

[illegible] Bacznaeo

an 1548 [illegible]

Nos patria fines et

dulcia linquimus ar[illegible]

Digitized by Google

Digitized by Google

D. MAGNI
AUSONII
BURDIGALENSIS
OPERA

EX DOCTORUM VIRORUM
EMENDATIONE.

BASILIÆ,
Apud JOHANN. SCHWEIGHAUSER.

MDCCLXXXI.

Digitized by Google

KC 16171
~~La 76.25~~

1880, Nov. 2.
Gift of
Frank W. Taussig,
of St. Louis.
(H. U. 1879.)

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY

Digitized by Google

TESTIMONIA
ET
JUDICIA
DIVERSORUM
DE
AUSONIO.

Incertus Auctor.

Morigeræ uxoris virtus cui contigit omnis:
Fama pudicitiæ, lanificæque manus.
Conjugiique fides, & natos cura regendi,
Et gravitas comis, lætaque ſerietas.
Pulcher honore oris, tranquillo pectore comis,
Facundo civis major ab ingenio.
Noſci inter primos cupiens, prior eſſe recuſans,
Ipſe tuo vivens ſegregus arbitrio.
Nullo felle tibi mens livida, tum ſale multo
Lingua dicax, blandis & ſine lite jocis.
Menſa nitens, quam non cenſoria regula culpet.
Nec nolit Frugi Piſo vocare ſuam.

Digitized by Google

Comis convivis ; nunquam inclamare clientes,
Ad famulos nunquam triſtia verba loqui.
Grammatice ad Scaurum, atque probum, promptiſme Rhetor,
Hiſtoriam callens Livii & Herodoti.
Omnis doctrinæ ratio tibi cognita, quantum
Condit ſexcentis Varro voluminibus.
Aurea mens, vox ſuada tibi, tum ſermo quietus,
Nec cunctator erat, nec properator erat.
Pulchra ſenecta; nitens habitus, procul ira doluſq;
Et placidæ finis congrua meta tibi.
Comode, læte, benigne, abſtemie, tam bone dandis
Semper conſiliis, quam taciturne datis.
Ergo qui noſtræ legis otia triſtia chartæ,
Eloquium ne tu quære, ſed officium,
Quod claris doctiſque viris pia cura parentat,
Dum decus egregiæ commeminit patriæ.

Symmachus, lib. 1. Epiſt. 2. ad *Auſonium.*

Nec mirum ſi eloquii noſtri vena tenuata eſt; quam dudum neque ullius poëmatis tui, neque pedeſtrium voluminum lectione juviſti.... volitat tuus Moſella per manus ſinuſque multorum, divinis a te verſibus conſecratus.... Velim de te juſto ſilentio vindicari, ſed admiratio ſcriptorum ſenſum frangit injuriæ..... Ita me Diis probabilem præſtem, ut ego tuum carmen libris Maronis adjungo.

Digitized by Google

Idem, lib. 1. Epiſt. 6. ad *Auſonium*.

Jamdudum nihil tribuis quod legamus. Totum me, inquies, emancipavit ſibi cura Prætorii. Verum eſt. Potiris merito ſumma judicia. Sed maximas ingenii tui vires fortuna magna non onerat

Idem, lib. 1. Epiſt. 12. ad *Auſonium*.

Si te amor habet naturalis hiſtoriæ, quam Plinius elaboravit: en tibi libellos quorum præſentanea copia fuit, in quis, ut arbitror, opulentæ eruditioni tuæ negligens veritatis librarius diſplicebit.

Idem, lib. 1. Epiſt. 19. ad *Auſonium*.

Merum gaudium mihi eruditionis tuæ ſcripta tribuerunt, quæ Capuæ locatus accepi. Erat quippe in his oblita melle Tulliano feſtivitas.... Quid igitur magis mirer, ſententiæ incertus addubito, ornamenta oris an pectoris tui. Quippe ita facundia antiſtas cæteris, ut ſit formido reſcribere... indulge ſtilo, ut ſæpe prodaris.

Idem, lib. 1. Epiſt. 25. ad *Auſonium*.

Falſo creditur judicii neſciam eſſe fortunam. Illa vero & præteritorum memor, & præſen-

tium diligens, & prudens futuri tibi rependit quidquid cæteris præſtitit. Non ergo vana, neque erratica eſt: a qua ſcimus alios donum cepiſſe, te præmium.

Paulinus, Carm. 10.

. . . . Vix Tullius & Maro tecum
Suſtineant æquale jugum.

Sidonius Apollinaris, lib. 4. Epiſt. 14. ad *Polemium*.

Nam tuorum pueritiæ comparatus, non ſolum Cornelios Oratores, ſed Auſonios quoque Poëtas vincere potes.

Johannes Ludovicus Vives, de Trad. Diſcipl. lib. 3.

Longe eſt his poſterior Auſonius Gallus, ubique argutus & excitans, nec Lectorem ſinit dormitare.

Lilius Gyraldus, de Poët. Dial. 10.

In Gripho quidem eruditio multa, varietas, & curioſitas; judicii verò & nitoris, ut mihi quidem nunc videtur, parum. Sunt ejus quædam quæ è Græcò in Latinum tranſtulit, in quibus argutiæ, ſalis, & leporis ſatis, quæ legiſſe aliquod eſt operæ pretium.

Digitized by Google

Idem, Dialog. 21.

Poëmation compoſuit lepidiſſimus Poëta Auſonius ad Nepotulum ejusdem nominis Auſonii ex filia, quod Προτρεπτικὸν inſcripſit, elegans ſanè & doctrinæ multijugæ.

Petrus Crinitus, de Poët. Lat.

In *Moſella* maximam laudem, ut eſt auctor Symmachus, jure optimo ſibi vindicavit. Si quidem incredibili elegantia utitur in eo deſcribendo. Faſtorum præterea libros abſolvit, opus magni laboris, ac multarum vigiliarum.

Eraſmus, in Ciceroniano.

Ingenium ac doctrinam tribuo (*Auſonio.*) Stilus aulæ delicias licentiamque reſipit, quemadmodum & vita: Ciceronianus adeo non eſt, ut ſtudio habuiſſe videatur aliter dicere, quam dixit Cicero. Proinde qui Ciceroniani nomen illi velit adſcribere, pro honore contumeliam irrogarit homini: non aliter ac ſi quis Germanum appellaret, qui ſtuderet haberi Gallus, etiamſi Germanus eſſet.

Jul. Cæſar Scaliger, lib. 6. Poëtices, cap. 5.

Auſonius ingenium magnum, acutum: ſtilus

Digitized by Google

duriuſculus. Multa ſcripſit non ſolum varia, ſed etiam variè. Quare quid facere potuerit, non quid fecerit, potius judicandum. Utinam Epigrammata ne ſcripſiſſet! Nam & inculta ſunt pene omnia, & omnia dura: quædam etiam inepta, aut frigida, aut frivola, ut è Græcis ſatis habuit quæ exprimeret. Nonnulla verò adeo fœda atque deteſtanda, ut neque ſcriptore, neque auditore digna, non in ſpongiam incumbere merita ſint, ſed ſolis flammis expiari poſſe videantur. Sane ſibi multum placuiſſe conſtat ex incuria ſcriptionum futurorum ſæculorum ſecurum, cum ſibi videretur ſui eſſe princeps. Eum verò piguiſſe caſtigationis videmus in ipſis *Jambis*; quos cum puriores inchoaſſet, fluere lutulentos permiſit.

Et mox.

Inter cætera verò Poëmatia ſunt, quæ ipſe partim Εἰδύλλια, ut *Griphum de numero ternario*, partim vocat *Eclogas*; ſic enim inſcribitur ea, quæ vitæ noſtræ miſerias deſcribit; valde ſanè bona, & quovis magno Poëta digna. Sed longè illuſtrior illa in qua *Cupido cruciatur*. Eſt enim docta, candida, neque carens numeris. Moſellam verò adeo excoluit, ut ea ſola magni Poëtæ nomen ſibi comparare potuerit. Eſt enim in ea multa ars tum diſpoſitionis, tum elocu-

Digitized by Google

tionis. Multa lumina figurarum, multum ingenii deprehendas.

Johannes Brodæus, lib. 1. Miſcellan. cap. 6.

Auſonius non tam inelegans, meo judicio, Poëta, quam volunt hi, qui eum ferreum contumelioſe nominant.

Johannes Baptiſta Pius, Annot. poſter. cap. 43.

Quis apud Græcos dicendi jocandique artifices, quis apud Latinos ſupercilio gravitatis excellentes argutior, dulcior, mollior Auſonio?

Caſpar Barthius, lib. 3. Adverſar. cap. 7.

Cui Poëtæ (*Auſonio*) infra hoc teſtimonium dabo, quicquid apud eum legitur, pro vere Latino habendum eſſe. Nihil enim quicquam ſine antiquitatis exemplo poſuit, ut fuit eruditior, quam pro eo ævo, & ſcriptorum eorum amator, qui nobis adempti ſunt, nec ſperantur unquam è tenebris emerſuri oblivionis.

Idem, cap. 18.

Illud Carmen divinum Poëtæ ingenium indicat vel ſolum, ea ætate tam ſuaviter, tam piè, tam ex re ipſa, tam denique doctè ſcriptum, ut longè abeſſe omnes illius ævi Vates à tam abſolutæ divinitatis numeris exiſtimem; ſint

licet & illi quæ nævos temporis redoleant, quos ſanè nemo per omnia evaſit.

Idem, lib. 40. cap. 9.

Tam eruditus eſt ſcriptor Auſonius, ut vix poſſit alterum, tertiumve verſum abſolvere, quin egregiam aliquam rem geſtam alludat.

Joſephus Scaliger, in Notis ad Catalecta.

Auſonius noſtras, Poëta poſt tempora Domitiani omnium eruditiſſimus, & in cujus lectione nemo operam ſuam luſerit.

Idem, Epiſt. ad *Nicol. Micaelium*.

Scis quam non vulgaris eruditio ſit in Poëmatis Auſonii. In quibus Griphus ternarii melioribus ævi noſtri Grammaticis crucem fixit: quanquam conatus omnium eluſit recondita, & velo ænigmatum ſummota doctrina.

Iſaacus Caſaubonus, in Notis ad *Æl. Spartianum*.

Sed etiam apud caſtigatiſſimum Poëtam Auſonium.

Elias Vinetus, in Præfatione.

Nullam Auſonius diſciplinam ignoravit. Omnes Latinos Græcosque ſcriptores, quorum major

Digitized by Google

pars intercidit, ad unguem novit. Hinc in ejus ſcriptis multa ſe oſtendit & varia eruditio, ut cuivis legenti non ſtatim queant intelligi.

G. Paradinus, in edit. Tornæſ. ann. 1558.

Omnibus excultus numeris emergit in auras Auſonius.

Idem.

Ne virides lauros, & vinctas faſce ſecures,
Quodque tulit Muſis Roma curule decus,
Ne Latii trabeas, ſummi geſtamen honoris
Ætatis caries obruat una ſemel:
Denique neu memores capiant oblivia faſtos
Conſulis Auſonii, conſulit ipſe ſibi;
Ingenii dum ſculpta ſacri monimenta per ævum,
Et dignum æterna luce relinquit opus.

Andræas Scottus, Obſerv. human. lib. 2. cap. 33.

Elegans & acutum Auſonii Poëmation *Gryphus* eſt; in quo propter reconditam doctrinam, & occultos quosdam reſpectus, ingenium Poëta declaravit ſuum.

Baronius, ad annum D. 394.

Negari non poteſt, Auſonium tum de Diis, tum de amatoriis rebus quam plurima ceci-

Digitized by Google

niſſe, ob eamque cauſam viſum eſſe nonnullis potius Gentilem quam Chriſtianum hominem.

Bellarminus, de Script. Eccleſiaſt. ad annum 390.

Auſonius Poëta magiſter fuit Gratiani Imperatoris, à quo Conſul creatus eſt anno D. 379. Scripſit etiam epiſtolas aliquas carmine ad S. Paulinum Nolanum; & exſtat ſub ejus nomine apud Paulinum *Precatio matutina ad Deum:* & inter opera Auſonii egregium carmen *de Reſurrectione Dominica.* Ex quo Chriſtianus fuiſſe intelligitur, quamvis de Diis Gentium nonnulla ſcripſerit more Poëtarum.

Thomas Dempſterus, in elencho Scriptorum ad Roſini antiquitat. auctario præmiſſo.

D. Auſonius Burdigalenſis, Poëta eruditiſſimus licet durioris ſtili.

G. J. Voſſius, de Poët. Lat.

Auſonius Burdigalenſis vixit Valentiniano, Gratiano & Theodoſio Imperatoribus, ac à Gratiano diſcipulo ad Conſulatum etiam evectus fuit, poſt quem & varia jam ſenem ſcripſiſſe ipſe indicat. Poëta fuit Gentilis, quemadmodum ex Paulino liquet, ut, quæ Chriſtum celebrant, perperam illi ſint tributa.

Digitized by Google

Auguſtus Buchnerus, in aucto Baſil. Fabri theſauro.

Scripſit eleganter, ingenioſe, & acute, ſtilo vero duriuſculo multa & varia, partim probanda, partim vero improbanda.

Petrus Poſſinus, in Lexico ſuo Pachymeriano in voce Φυλακή.

Φυλακή hoc loco verti *triborium*, quam vocem memini me legere apud auctorem ſatis antiquum nec indiligentem latinitatis Auſonium, in *Moſella*.

Cunr. Rittershuſius, in Epiſt. ad *Solom. Pantherum*.

Multa in illo viro (Auſonio) vere Magno, tecum una miror, multa ſuſpicio ac veneror. Ut pauca de multis: illud imprimis apud me monſtri inſtar habet, hominem Chriſtianum, &, ut apparet, non nomine tantum, ſed & pectore & moribus, adeo ſæpe laſcivia atque improba ſcribere potuiſſe, ut niſi nomen Auſonii eſſet adſcriptum, Bibilitanum Poëtam te legere putes: ubi illud! *Nullus ſermo putris ex ore veſtro egreditor.* Ubi illud! *De omni verbo otioſo rationem eſſe reddendam?* Quid

Digitized by Google

adverſus graviſſima hæc interdicta virium habet illa excuſatio, quæ eſt in Centone nuptiali:

Laſciva eſt nobis pagina, vita proba.

Hoc unum. Miror & illud, potuiſſe virum Chriſtianum, cum infeſtiſſimo hujus nominis hoſte Symmacho (talem enim illum fuiſſe conſtat ex ipſius Relatione ad Augg. & Prudentii, atque Ambroſii ad eam reſponſione) amicitiam colere, nec eam vulgarem, ſed intimam; adeò ut alter alterum patrem indigitaret. Mirum hoc, inquam, mihi. Nam quæ cæteris de rebus conſenſio eſſe poteſt, ubi in fundamento ipſo, quod eſt vera Religio, aliqui diſſentiunt? In amicitià autem rerum divinarum atque humanarum conſenſio ſumma requiritur. Porro ſuſpicio in hoc viro acumen, leporem, ac rotunditatem, imprimis Epigrammatum, quibus

Expleri mentem nequeo, ardeſcoque legendo.

Veneror & eruditionem multiplicem de Veterum fontibus hauſtam. Quid enim apud illos, ſive Græcos, ſive Latinos memorabile, quà verborum, quà rerum, quod non Auſonius delibarit? Ut de ſententiis nunc dicam nihil: verba quam ſcitè ab optimis Scriptoribus, Lucillio, Plauto, Terentio, Lucretio, Varrone,

Digitized by Google

Cicerone, Virgilio, Horatio, Martiale, & plurimis aliis mutuatur!

Solomo Pantherus, in Epiſt. ad *Joan. Poſthium.*

Auſonium Burdigalenſem, Poëtam imprimis bonum, cum mihi ſuperiore autumno bona fors obtuliſſet, primum ſuſpicere & mirari, exinde propius inſpicere, & diligentius contemplari perrexi.

Guilielmus Cave, in Hiſt. Litteraria p. 220.

D. Magnus Auſonius .... vir Græce Latineque peritiſſimus, in poëſi ſummus, cui non deerat ingenium lepidum, acutum, eruditio varia ex Veterum fontibus hauſta. Haud bene conveniunt eruditi, Chriſtianis an Gentilibus ſit annumerandus, &c.

Theophilus Raynaudus, Hyploth. contra ictum Calumniæ. Sect. 2. p. 56.

Verum eſt Auſonium licentius, quam Chriſtianum probum deceret, ſcripſiſſe nonnulla quibus aures caſtæ offenduntur. In dehortationibus item S. Paulini a ſtatu contemptionis rerum caducarum, exhibuit ſe hominem a verà pietate alienum, & ſæculi affectibus merſum, ut *Baronius* quoque notavit ad annum Chriſti 379.

Digitized by Google

non tamen idololatra, vel fidei deſertor unquam fuit.

Philippus Brietius, in Syntagmate de Poëtis.

Decius Auſonius Burdigalenſis vixit ſub Valentiniano, Gratiano, & Theodoſio Imperatoribus; factus etiam Gratiani Præceptor, quem vendibilem Rhetorem effecerat, & a quo viciſſim creatus eſt Conſul. Obiit circa annum 394. Ex Paulino certum eſt eum Ethnicum fuiſſe; quare opera Chriſtiana huic adjudicari ſolita ſine dubio alterius ſunt. Quæ Catoni vulgo diſticha tribuuntur, vere Auſonii ſunt, ut obſervavit Canterus, nec improbat Voſſius: quibus jam communiter ſubſcribitur. Centones ejus Virgiliani non tantum impuriſſimi ſunt, ſed impudentiſſimi, quibus caſtiſſimos verſus libidinoſæ affixit materiæ, opere, quod plus dæmonem, quam hominem ſaperet, adoleſcentium pudicitiæ inſidiantem.

Martin. Hanckius, de Roman. Rerum Scriptoribus. p. 2. cap. 33.

De Moſella flumine, quod per Lotharingiam, Metenſem Epiſcopatum, Lutzenburgenſem Ducatum, & Trevirenſem Archiepiſcopatum Rheno illabitur, Idyllium ſcripſit (Auſonius.) In eo

eo res varias circa Moſellam notabiles commemorat.

Joan. Alb. Fabricius, Biblioth. Lat. lib. 3. cap. 10.

Decimus Magnus Auſonius, Burdigalenſis, Grammaticus & Rhetor doctiſſimus, Poëta vero ſuavis atque ingenioſus, Chriſti etiam Sacris addictus, etſi ejus rei rara, certa tamen, in ſcriptis ſuis reliquit veſtigia. Ab Imperatore Gratiano, quem non minus ac Valentinianum ejus fratrem in litteris inſtituerat, promotus ad Quæſturam, Præfecturam Prætorii, & anno Chriſti 379. ad Conſulatum, obiit imperante Honorio poſt annum C. 392.

VITA AUSONII

Ex Auſonianis Lectionibus

JOS. SCALIGERI.

Julius Auſonius patria Coſſione Vaſatum, domo Burdigala, arte medicus, uxorem duxit Æmiliam Æoniam, natam Aquis Tarbellicis, patre Cæcilio Argicio Arborio Æduo, primarii generis viro in Sequanis: qui temporibus tyrannicis, cum ſumma rerum recidiſſet in Tetricos, proſcriptus, omnibusque facultatibus lapſus venit in Aquitaniam, ad civitatem Tarbellorum Aquas: quod eſt oppidum ad æſtuaria Aturti fluminis ſitum. Ibi uſus conditione honeſtæ mulieris, ſed in tenui re, Æmiliæ Corinthiæ Mauræ, ex ea ſuſcepit liberos Æmilium Magnum Arborium, & Æmiliam Æoniam, quæ nupta fuit Julio Auſonio Vaſatenſi. Ex hoc matrimonio quatuor liberi ſuſcepti, Æmilia Melania, Decius Magnus Auſonius, Julia Dryadia, Avitianus. In his Æmilia Melania lactens obiit. Avitianus vixdum pubertatem egreſſus, magnæ ſpei adoleſcens, magniſque tum in arte

Digitized by Google

medicina progreſſibus, in mediis parentum vo-
tis, acerba morte interceptus eſt: duobus ſu-
perſtitibus, ſorore Dryadia, ac D. Magno Au-
ſonio. Dryadia Pomp. Maximo Rhetori nup-
ſit: quo adhuc juvenis viduata permanſit in
cœlibatu ad ſexageſimum usque annum, quo
ultimam diem obiit. Itaque tres illi ſunt li-
beri, quos præter Auſonium ſuſtulit Jul. Au-
ſonius, homo ſane domi nobilis, & apud ſuos
maximus tum arte, quam profitebatur, in qua
tum primas obtinebant homines in Palatio noti
Siburrus, vir Præfectorius, Eutropius, ac Ju-
lius Auſonius ipſe. tum etiam præfectura Illy-
rici, quam ei detulit Valentinianus ſenior, à
quo artis medicinæ cauſa in Palatium arceſſi-
tus fuerat: fratribus ſuis longe felicior. quo-
rum alter CL. Contentus ingentem pecuniam in
Britanniis fenori occupatam, ac immanibus mer-
cedibus multiplicatam morte præventus exter-
nis hominibus diripiendam reliquit: ita ut ni-
hil ex ea forte ad fratrem Julium perveniret:
alter autem Julius Callipio, homo prodigo in-
genio, & infreni ac effuſiſſima liberalitate,
quam homines ſcurræ & urbani comitatem ſo-
lent appellare, patrimonio exhauſto, nepotes ex
fratre & ſorore nomine tenus heredes habuit.
Uxorem eam unicam habuit, cum qua triginta

Digitized by Google

ſex annos ſine ulla animi læſione vixit. Obiit nonagenarius, omnibus & membris & ſenſibus integer: tam ſecundæ apud Aquitanos famæ, ut ab illis cum aliquo ſeptem ſapientum contenderetur. Atque ſcitum ejus in ore omnium verſabatur: *Beatum eſſe, non qui habet quæ cupit, ſed qui non cupit, quæ non habet.* Atque de eo jactabant Aquitani: *Quemadmodum Auſonius neminem ſibi propoſuit imitandum, etiam Auſonium nemo nunc poteſt imitari.* Reliquit libros de re medicina, quibus Vindicianus plurimum ſe adjutum fuiſſe teſtatur. Eloquentiæ non ita ſtuduit; cum hoc ſæpius diceret: *Satius eſſe, ſi moribus antiquorum prudentum viveremus, quam ſi eorum tantum lingua & arte loqueremur.* Hoc itaque tanto viro naſcitur Burdigalæ Decius Magnus Auſonius nomine avi materni, cognomine patris. Cujus futuræ indolis ea ſigna ſtatim data ſunt: quod cum ejus formam, ac thema Cæcilius Argicius Arborius, vir Matheſeos ſtudiis inſtructiſſimus perſcripſiſſet, opinione hominum majus neſcio quid de puero ſtatim concipere viſus eſt. Quod alta mente repoſtum ita penitus inſedit curioſo ſeni, ut etiam amiſſo filio majore triginta annorum, unicum Auſonium nepotulum in amiſſi ſolarium ſibi relictum eſſe ſæpe prædicaret, & hanc cauſſam eſſe

Digitized by Google

quare patienter filio careret. Quare ab ipſis primum lucis rudimentis cura Æmiliæ Corinthiæ Mauræ, aviæ ſuæ diligentiſſime educatus: ac duarum materterarum, Hilariæ, & Juliæ Cataphroniæ devotæ virginitatis feminarum mollibus imperiis ſubactus, jam diſciplinæ maturus, Cæcilio Argicio Magno avunculo traditur, Toloſæ, & Narbonis Rhetori, cauſſarumque apud Hiſpaniæ tribunalia diſertiſſimo actori. Qui & ipſe quoque mira de indole Auſonii quotidie prædicare ſolitus, ſecum bene agi dicebat, quod Auſonius nepos natus eſſet: eamque ſuam felicitatem ducere maximam. Hoc igitur in bonis diſciplinis, ac utraque lingua uſus præceptore, eos in illis progreſſus fecit, ut in tantum, & talem poëtam, quantum & qualem videmus hodie, evaſerit. Annos triginta natus primum Grammaticus ad docendum Burdigalæ lectus: deinde cum Rhetore Burdigalenſibus opus eſſet, paulo poſt ad Rhetoricæ cathedram promotus eſt, Acilio Glabrione Grammatico in ejus locum ſuffecto. In quo munere docendi permanſit, donec à Valentiniano ſeniore, cum jam Jul. Auſonius pater in Palatio eſſet, ad docendos liberos, Gratianum ac Valentinianum, acciretur. Quorum ſigna ſæpe comitatus eſt, ita tamen, ut mili-

Digitized by Google

tans aliquid ſemper ſcriberet, quidquid temporis videlicet ceſſaretur à bello. Maxime, cum de præda ei puella, ſcita forma, nomine Sulpitilla Biſſula obveniſſet, in eam delicatiſſimis epigrammatis in ipſa expeditione luſit. Quod accidit quo tempore ad Lupodunum & Nicri fluvii caput in finibus Suevorum magna Alemanorum, & aliorum Barbarorum ſtrages à Valentiniano patre, & Grariano Augg. data eſſet. Quæſtor ab Augg. patre, & filio factus, mox duplici præfectura præcinctus, prima Italiæ, altera Galliarum, cum adhuc eſſet Treveris, abſens conſul à Gratiano Sirmii deſignatus: declaratus ac prior renunciatus eſt, eique in Gallias ab eodem Aug. miſſa palmata, in qua D. Conſtantius intextus erat, collegam in conſulatu ſuffectum habuit Olybrium Hermogenianum V. C. Ac diu poſt in Palatio manſit: & proconſul Aſiæ, mox & vicarius diœceſeos Africanæ fuit. Paulo ante tempora tyrannica, hoc eſt, quam Clemens Maximus in Britanniis imperator à militibus ſalutatus Treveros veniſſet, adhuc vivente Gratiano, palam beatus, ac omnibus honoribus perfunctus, Treveris agens cœpit amœnitatem ejus tractus, & fluminis Moſellæ delicias admirari. Quo argumento mirum in modum oblectatus, cœpit illud poëtica ſcriptione periclitari. Id quod ei, ut alia omnia,

Digitized by Google

feliciter ceſſit. Exſtat ejus ea de re eruditiſſimus, ac venuſtiſſimus Panegyricus. Gratiano de vivis ſublato fraude Maximi tyranni, coactus adhuc in Palatio manere, poſtea tamen Maximo ad Aquilejam cæſo, miſſione à Theodoſio impetrata, in patriam, hoc eſt, in nidum ſenectæ ſe contulit. Ibi reliquum ætatis quod fuit in paternis prædiis cum amicis molliter ac tranquille ſenex traduxit. Matrimonium unum ſancte coluit, ducta Attuſia Lucana Sabina, Attuſii Lucani Taliſii ſplendidi civis Burdigalenſis filia: quam minorem XXVIII annorum amiſit. Eam usque adeo dilexit, ut ſecundi matrimonii fortunam tentare noluerit: quippe qui amplius xlv annos poſt ejus mortem cœlebs vixerit. Liberos ex ea ſuſtulit Auſonium patri & avo cognominem, quem infantem amiſit, item Heſperium Aquilium, quem proconſulem ipſe præfectus prætorio, & præfectum prætorio conſul vidit. Item & filiam, quæ nupta fuit Val. Latino Euronio Thalaſſio, juveni domi nobiliſſimo, qui & præfectus, & præſes Illyrici, & Rationalis fuit. Plurimum affectus ſuos amavit, præſertim nepotem ex filia Auſonium, ad quem protrepticon carmen mittit. Herculano tamen ex ſorore Dryadia nepote à ſe primum inſtituto, deinde ſucceſſore ſibi in

cathedra relicto, offendebatur, luxum ejus, diſſolutos mores, ac præceps ingenium plurimum gravatus. In præcipuis amicis coluit Syagrium Gregorium: Tetradium Satyrarum ſcriptorem: Clementinum Theonem poëtam Medulum: Axium Paulum Rhetorem, ac poëtam, Bigerritanum: Q. Symmachum V. C. præfectum urbi, quem ut & Gregorium, filium vocat. Sed præter alios Pontium Paulinum, qui primum inter amicos locum apud illum obtinuit, dum in Aquitania manſit. At poſtquam tranquillioris vitæ, ac ſolitudinis Chriſtianæ deſiderio in Hiſpaniam ſeceſſiſſet, immane quantum iniquo animo id factum tulit Auſonius: adeo ut in exprobrationem usque beneficiorum ira provectus penè paternæ illius in eum caritatis oblitus fuerit. Nam Paulinus multum infra ætatem Auſonii olim ab eo inſtitutus fuerat: ab eodem in Palatium promotus, nec negabat Paulinus. Nam manifeſto teſtatur ſe ei omnia accepta referre, diſciplinam, dignitatem, literas, linguam, togam, & famam. Quare & eo nomine patronum, patrem, præceptorem vocat. Tamen tanquam ingratum ſugillat Auſonius: quod obnixo, & obſtinato ad taciturnitatem animo ſibi toties ſcribenti non reſponderet. Coluit & Latinum Drepanium Pa-

Digitized by Google

catum Aginnatem proconſulari dignitate: cujus nobiliſſima eſt oratio Theodoſio dicta. Tres fundos magnificis prætoriis inſtructos habuit: Lucaniacum, Noverogum, Marojaliam. Scripſit multa. Quorum major pars ad nos pervenit. Faſti, quos ab urbe condita ad ſuum conſulatum ſcripſerat, item Chronica Cor. Nepotis, & Apologi Æſopi, quos pedeſtre ſtilo conſcripſit, perierunt.

Digitized by Google

D. MAGNI AUSONII BURDIGALENSIS EPIGRAMMATA.

I. De AUGUSTO *Epigramma.*

Phæbe potens numeris, præſes Tritonia bellis,
Tu quoque ab aërio præpes Victoria lapſu,
Come ſerenatam duplici diademate frontem,
Serta ferens: quæ dona togæ, quæ præmia pugnæ.
Bellandi fandique potens Auguſtus, honorem
Bis meret: ut geminet titulos, qui prœlia Muſis
Temperat: & geticum moderatur Apolline Martem.
Arma inter Chunosque truces, furtoque nocentes
Sauromatas, quantum ceſſat de tempore belli,
Indulget Clariis tantum inter caſtra Camœnis.
Vix poſuit volucres ſtridentia tela ſagittas:
Muſarum ad calamos fertur manus, otia neſcit:
Et commutata meditatur arundine carmen.
Sed carmen non molle modis, bella horrida Martis
Odryſii, Threſſæque viraginis arma retractat.

Digitized by Google

Exſulta, Æacide, celebraris vate ſuperbo
Rurſum: Romanusque tibi contingit Homerus.

II. *De fera à* CÆSARE *interfecta.*

Cedere quæ lato neſcit fera ſaucia ferro,
  Armatique urget tela cruenta viri:
Quam grandes parvo patitur ſub vulnere mortes,
  Et ſolam leti vim probat eſſe manum!
Mirantur caſusque novos, ſubitasque ruinas,
  Quæritur; & fallit lumina plaga recens.
Nec contenta ictos letaliter ire per artus,
  Conjungit mortes una ſagitta duas.
Plurima communi pereunt ſi fulminis ictu:
  Hæc quoque de cœlo vulnera miſſa putes.

III. *Danubius* AUGG. *alloquitur.*

Illyricis regnator aquis, tibi, Nile, ſecundus
  Danubius lætum profero fonte caput.
Salvere Auguſtos jubeo, natumque, patremque,
  Armiferis alui quos ego Pannoniis.
Nuncius Euxino jam nunc volo currere ponto,
  Ut ſciat hoc Superûm cura ſecunda Valens.
Cæde, fuga, flammis ſtratos periiſſe Suevos;
  Nec Rhenum Gallis limitis eſſe loco.
Quod ſi lege maris refluus mihi curreret amnis;
  Huc poſſem victos inde referre Gothos.

Digitized by Google

IV. *Idem eoſdem alloquitur.*

Danubius penitis caput occultatus in oris,
Totus ſub veſtra jam ditione fluo:
Qua gelidum fontem mediis effundo Suevis,
Imperiis gravidas qua ſeco Pannonias:
Et qua dives aquis Scythico ſolvo oſtia ponto.
Omnia ſub veſtrum flumina mitto jugum.
Auguſto dabitur, ſed proxima palma, Valenti,
Inveniet fontes hic quoque, Nile, tuos.

V. *Sub* VALENTINIANI *Junioris ſigno marmoreo.*

Nunc te marmoreum pro ſumptu fecimus: at cum
Auguſtus frater remeaverit, aureus eſto.

VI. *Picturæ ſubditi, ubi Leo una à* GRATIANO *ſagitta occiſus eſt.*

Quod leo tam tenui patitur ſub arundine letum,
Non vires ferri, ſed ferientis agunt.

VII. *De matre* AUGUSTI.

Ante omnes alias felix tamen hoc ego dicar:
Sive deum peperi femina, ſive virum.

VIII. *Exhortatio ad modeſtiam.*

Fama eſt fictilibus cœnaſſe Agathoclea regem,
Atque abacum Samio ſæpe oneraſſe luto,

Digitized by Google

Fercula gemmatis quum poneret horrida vaſis:
Et miſceret opes pauperiemque ſimul.
Quærenti cauſam, reſpondit: Rex ego qui ſum
Sicaniæ, figulo ſum genitore ſatus.
Fortunam reverenter habe, quicunque repente
Dives ab exili progrediere loco.

IX. *De ſuis poëmatiis.*

Eſt jocus in noſtris, ſunt ſeria multa, libellis;
Stoicus has partes, has Epicurus agit.
Salva mihi veterum maneat dum regula morum;
Ludat permiſtis ſobria Muſa jocis.

X. *In* EUMPINAM *adulteram.*

Toxica zelotypo dedit uxor mœcha marito:
Nec ſatis ad mortem credidit eſſe datum.
Miſcuit argenti letalia pondera vivi:
Cogeret ut celerem vis geminata necem.
Dividat hæc ſi quis, faciunt diſcreta venenum.
Antidotum ſumet, qui ſociata bibet.
Ergo inter ſeſe dum noxia pocula certant;
Ceſſit letalis noxa ſalutiferæ.
Protinus & vacuos alvi petiere receſſus,
Lubrica dejectis qua via nota cibis.
Quam pia cura deum! prodeſt crudelior uxor.
Et quum fata volunt, bina venena juvant.

Digitized by Google

XI. *Echo ad pictorem.*

Vane, quid affectas faciem mihi ponere, pictor,
Ignotamque oculis ſollicitare deam?
Aëris & linguæ ſum filia, mater inanis
Indicii, vocem quæ ſine mente gero.
Extremos pereunte modos a fine reducens,
Ludificata ſequor verba aliena meis.
Auribus in veſtris habito penetrabilis Echo:
Et ſi vis ſimilem pingere, pinge ſonum.

XII. *In ſimulacbrum Occaſionis & Pænitentiæ.*

Cujus opus? Phidiæ, qui ſignum Pallados, ejus,
Quique Jovem fecit, tertia palma ego ſum.
Sum dea quæ rara, & paucis OCCASIO nota.
Quid rotulæ inſiſtis? Stare loco nequeo.
Quid talaria habes? Volucris ſum. Mercurius quæ
Fortunare ſolet, tardo ego, quum volui.
Crine tegis faciem. Cognoſci nolo. Sed heus tu
Occipiti calvo es. Ne tenear fugiens.
Quæ tibi juncta comes? Dicat tibi. Dic rogo quæ ſis.
Sum dea, cui nomen nec Cicero ipſe dedit.
Sum dea, quæ facti, non factique exigo pœnas.
Nempe ut pœniteat, ſic METANOEA vocor.
Tu modo dic, quid agat tecum? Si quando volavi,
Hæc manet. hanc retinent, quos ego præterii.
Tu quoq;, dum rogitas, dum percontando moraris,
Elapſam dices me tibi de manibus.

XIII. *Ad* GALLAM *Puellam jam ſeneſcentem.*

Dicebam tibi, Galla, ſeneſcimus. effugit ætas.
Utere rene tuo; caſta puella, anus eſt.
Spreviſti. obrepſit non intellecta ſenectus.
Nec revocare potes, qui periere, dies.
Nunc piget: & quereris, quod non aut iſta voluntas
Tunc fuit: aut non eſt nunc ea forma tibi.
Da tamen amplexus: oblitaque gaudia junge.
Da, fruar, & ſi non quod volo, quod volui.

XIV. *De Lepore capto à cane marino.*

Trinacrii quondam currentem in littoris ora
Ante canes leporem cærulens rapuit.
At lepus: In me omnis terræ, pelagique rapina eſt,
Forſitan & cœli: ſi canis aſtra tenet.

XV. *De* PERGAMO *ſcriptore fugitivo, qui captus fuerat.*

Tam ſegnis ſcriptor, quam lentus, Pergame, curſor,
Fugiſti: & primo captus es in ſtadio.
Ergo notas ſcripto toleraſti, Pergame, vultu:
Et quas neglexit dextera, frons patitur.

XVI. *In eundem* PERGAMUM.

Pergame, non recte punitus. fronte ſubiſti
Supplicium, lentæ quod meruere manus.
At tu, qui dominus, peccantia membra coërce.

Digitized by Google

Injuſtum, falſos excruciare reos.
Aut inſcribe iſtam, quæ non vult ſcribere, dextram:
Aut profugos, ferri pondere, necte pedes.

XVII. *De* Myrone, & Laide.

Canus rogabat Laïdis noctem Myron:
Tulit repulſam protinus.
Cauſamque ſenſit: & caput fuligine
Fucavit atra candidum.
Idemque vultu, crine non idem Myron,
Orabat oratum prius.
Sed illa formam cum capillo comparans,
Similemque non ipſum rata,
Fortaſſe & ipſum, ſed volens ludo frui,
Sic eſt adorta callidum:
Inepte, quid me, quod recuſavi, rogas?
Patri negavi jam tuo.

XVIII. *De ſe & uxore.*

Laïdas, & Glyceras, laſcivæ nomina famæ,
Conjux in noſtro carmine quum legeret:
Ludere me dixit, falſoque in amore jocari:
Tanta illi noſtra eſt de probitate fides.

XIX. *Ad uxorem ſuam.*

Uxor, vivamus, quod viximus: & teneamus
Nomina, quæ primo ſumpſimus in thalamo,
Nec

Nec ferat ulla dies, ut commutemur in ævo:
Quin tibi ſim juvenis, tuque puella mihi:
Neſtore ſim quamvis provectior: æmulaque annis
Vincas Cumanam tu quoque Deiphoben:
Nos ignoremus, quid ſit matura ſenectus:
Scire ævi meritum, non numerare decet.

XX. *In* MEROEN *anum ebrioſam.*

Qui primus Meroe nomen tibi condidit, ille
Theſidæ nomen condidit Hippolyto.
Nam divinare eſt, nomen componere, quod ſit
Fortunæ, morum, vel necis indicium.
Proteſilae, tibi nomen ſic fata dederunt:
Victima quod Trojæ prima futurus eras.
Idmona quod vatem, medicum quod Japida dicunt:
Diſcendas artes nomina præveniunt.
Et tu ſic, Meroe: non quod ſis atra colore,
Ut quæ Niliaca naſcitur in Meroe:
Infuſum ſed quod vinum non diluis undis,
Potare immixtum ſueta merumque merum.

XXI. NEMESIS, *e Græco.*

Me lapidem quondam Perſæ advexere, tropæum
Ut fierem bello: nunc ego ſum *Nemeſis.*
At ſicut Græcis victoribus adſto tropæum:
Punio ſic Perſas vaniloquos Nemeſis.

Digitized by Google

XXII. *De varietate fortunæ, e Græco.*

Theſauro invento, qui limina mortis inibat,
Liquit ovans laqueum, quo periturus erat.
At qui, quod terræ abdiderat, non repperit aurum,
Quem laqueum invenit, nexuit: & periit.

XXIII. *Idem aliter.*

Qui laqueum collo nectebat, repperit aurum:
Theſaurique loco depoſuit laqueum.
At qui condiderat, poſtquam non repperit aurum,
Aptavit collo, quem reperit laqueum.

XXIV. *De* THRASYBULO *Lacedæmonio.*

Excipis adverſo quod pectore vulnera ſeptem:
Arma ſuperveheris quod, Thraſybule, tua;
Non dolor hic patris: Pitanæ ſed gloria major.
Rarum, tam pulchro funere poſſe frui.
Quem poſtquam mœſto ſocii poſuere feretro,
Talia magnanimus edidit orſa pater:
Flete alios. natus lacrymis non indiget ullis,
Et meus, & talis, & Lacedæmonius.

XXV. *De* LACÆNA *matre.*

Mater Lacæna clipeo obarmans filium,
Cum hoc, inquit, aut in hoc redi.

XXVI. *In divitem quendam.*

Quidam ſuperbus opibus, & faſtu tumens
Tantumque verbis nobilis,

Digitized by Google

Spernit vigentis clara ſecli nomina,
 Antiqua captans ſtemmata,
Martem, Remumque, & conditorem Romulum,
 Primos parentes nuncupans.
Hos ille Serum veſte contexi jubet,
 Hos cælat argento gravi,
Ceris inurens januarum limina,
 Et atriorum pegmata.
Credo, quod illi nec pater certus fuit:
 Et mater eſt vere lupa.

XXVII. ANTISTHENES *Cynicus Philoſophus.*

Inventor primus Cynices ego. Quæ ratio iſtæc?
 Alcides multo dicitur eſſe prior:
Alcida quondam fueram doctore ſecundus:
 Nunc ego ſum Cynices primus, & ille deus.

XXVIII. *Idem.*

Diſcipulus nulli melior, meliorve magiſter,
 Εἰς ἀρετὴν συνέβη, καὶ κυνικὴν σοφίην.
Dicere me novit verum, qui novit utrumque,
 Καὶ θεὸν Ἀλκέιδην καὶ κύνα Διογένην.

XXIX. *Libero patri.*

Αἰγύπτιοι μὲν Οσιρις ἐγὼ, μυσῶ δὲ Φανάκης,
Βάκχος ἐνὶ ζωοῖσιν, ἐνὶ φθιμένοις Αϊδωνεύς.
Πυρογενὴς, δίκερως, τιτανολέτης, Διόνυσσος.

XXX. MYOBARBUM *Liberi patris, ſigno marmoreo in villa noſtra omnium deorum argumenta habentis.*

Ogygia me Bacchum vocat.
Oſirin Ægyptus putat.
Myſtæ Phanacem nominant.
Dionyſon Indi exiſtimant.
Romana ſacra Liberum.
Arabica gens Adoneum.
Lucaniacus Pantheum.

XXXI. *In* CORYDONEM *marmoreum.*

Αἴξ, χίμαρος, πήρη, ποιμὴν, ῥαβδοῦχος, ἐλάιη,
Εἷς λίθος, ἐκ πάντων λιτὸς ἐγὼ Κορύδων.

XXXII. *In ſimulacbrum* SAPPHUS.

Lesbia Pieriis Sappho ſoror addita Muſis,
Εἰμ' ἐνάτη λυρικῶν, Αονίδων δεκάτη.

XXXIII. *Dea* VENERIS.

Orta ſalo, ſuſcepta ſolo, patre edita Cœlo,
Æneadum genetrix, hic habito alma Venus.

XXXIV. *Ad libellum ſuum de* PROCULO.

Si tineas, cariemque pati te, charta, neceſſe eſt,
Incipe verſiculis ante perire meis.
Malo, inquis, tineis. Sapis, ærumnoſe Libelle,
Perfungi mavis quì leviore malo.

Digitized by Google

Aſt ego damnoſæ nolo otia perdere Muſæ,
Jacturam ſomni quæ parit, atque olei.
Utilius dormire fuit, quam perdere ſomnum,
Atque oleum. bene ais: cauſa ſed iſta mihi eſt;
Iraſcor Proculo: cujus facundia tanta eſt,
Quantus honor. ſcripſit plurima, quæ cohibet.
Hunc ſtudeo ulciſci: & prompta eſt hæc ultio vati:
Qui ſua non edit carmina, noſtra legat.
Hujus in arbitrio eſt, ſeu te juveneſcere cedro,
Seu jubeat duris vermibus eſſe cibum.
Huic ego, quod nobis ſupereſt ignobilis oti,
Deputo: ſive legat, quæ dabo, ſive tegat.

XXXV. *De nomine cujusdam* LUCII, *ſculpto in marmore.*

Lucius una quidem, geminis ſed diſſita punctis
Littera: prænomen ſic L. nota ſola facit.
Poſt M. inciſum eſt, puto ſic M, non tota videtur.
Diſſiluit ſaxi fragmine læſus apex.
Nec quiſquam, Marius, ſeu Marcius, anne Metellus
Hic jaceat, certis noverit indiciis.
Truncatis convulſa jacent elementa figuris,
Omnia confuſis interiere notis.
Miremur periiſſe homines? monumenta fatiſcunt,
Mors etiam ſaxis, nominibusque venit.

XXXVI. *De* SABINA *textrice, & carmina faciente.*

Sive probas Tyrio textam ſubtegmine veſtem:
Seu placet inſcripti commoditas tituli:
Ipſius hoc dominæ concinnat utrumque venuſtas,
Has geminas artes una Sabina colit.

XXXVII. *Verſus in veſte contexti, de eadem* SABINA.

Laudet Achæmenias Orientis gloria telas:
Molle aurum pallis Græcia texe tuis;
Non minus Auſoniam celebret dum fama Sabinam,
Parcentem magnis ſumptibus, arte parem.

XXXVIII. *De eadem* SABINA.

Licia qui texunt & carmina; carmina Muſis,
Licia contribuunt caſta Minerva tibi.
Aſt ego rem ſociam non diſſociabo, Sabina:
Verſibus inſcripſi quæ mea texta meis.

XXXIX. *Qualem velit amicam.*

Hanc volo, quæ non volt: illam quæ volt, ego nolo.
Vincere volt animos, non ſatiare Venus.
Oblatas ſperno illecebras, detrecto negatas.
Nec ſatiare animum, nec cruciare volo.
Nec bis cincta Diana placet, nec nuda Cythere.
Illa voluptatis nil habet, hæc nimium.

Digitized by Google

Callida ſed mediæ Veneris mihi venditet artem
  Femina, cui jungar, quod volo, nolo vocet.

XL. *De* CHRESTO & ACINDYNO *fratribus.*

Χρῆϛος, Ἀκίνδυνος, εἰσὶν ἀδελφεοί. οἰκτρὰ δὲ τέκνα
  Moribus ambo malis, nomina falſa gerunt.
Οὐδ' ἦτος χρηϛός, ἐδ' ἦτος ἀκίνδυνός ἐϛιν.
  Una poteſt ambos littera corrigere.
Αἴκεν Χρῆϛος ἔλῃ, κὴ Ἀκίνδυνος ἄλφ' ἀπολέσσῃ:
  Κίνδυνος hic fiet; frater Αχρηϛος erit.

XLI. *De iisdem.*

Germani fratres ſunt, Chreſtos, Acindynos alter.
  Falſum nomen utrique,ſed ut verum ſit utrique,
Alpha ſuum Chreſto det Acindynos,ipſe ſine alpha
  Permaneat. verum nomen uterque geret.

XLII. *De* PALLADE, & VENERE *armata.*

Armatam vidit Venerem Lacedæmone Pallas.
  Nunc certemus, ait, judice vel Paride.
Cui Venus: Armatam tu me, temeraria, temnis,
  Quæ, quo te vici tempore, nuda fui?

XLIII. *Idem aliter.*

Armatam Pallas Venerem Lacedæmone viſens,
  Visne, ut judicium ſic ineamus? ait.

Digitized by Google

Cui Venus arridens, Quid me galeata laceſſis?
Vincere ſi poſſum nuda, quid arma gerens?

XLIV. *Ad* PHILOMUSUM *grammaticum.*

Emptis quod libris tibi bibliotheca referta eſt;
Doctum, & grammaticum te Philomuſe putas?
Hoc genere & chordas, & plectra, & barbita conde:
Omnia mercatus; cras citharœdus eris.

XLV. *In ſtatuam* RUFI *Rhetoris ſemiviri & elinguis.*

Rhetoris hæc Rufi ſtatua eſt. nil verius. ipſa eſt.
Ipſa adeo linguam non habet, & cerebrum.
Et riget, & ſurda eſt, & non videt. omnia Rufi.
Unum diſſimile eſt. mollior ille fuit.

XLVI. *In tabulam, ubi erat picta imago* RUFI *Rhetoris.*

Elinguem quis te dicentis imagine pinxit?
Dic mihi, Rufe. taces. nil tibi tam ſimile eſt.

XLVII. *De eadem tabula.*

Hæc Rufi tabula eſt. nil verius. Ipſe ubi Rufus?
In cathedra. Quid agit? Hoc, quod & in tabula.

XLVIII. *De eodem* RUFO.

REMINISCO Rufus dixit in verſu ſuo.
COR ergo verſus, immo Rufus non habet.

XLIX. *Idem.*

Qui REMINISCO putat ſe dicere poſſe Latine:
Hic ubiCo ſcriptum eſt, legeretCOR. ſi cor haberet.

L. *De eodem* RUFO.

Rufus vocatus rhetor olim ad nuptias,
Celebri (ſit ut) convivio,
Grammaticæ ut artis ſe peritum oſtenderet,
Hæc vota dixit nuptiis.
Et maſculini, & feminini gignite,
Generisque neutri filios.

LI. *Imago* RUFI *Rhetoris.*

Ore pulchro, & ore muto. ſcire vis quæ ſim? Volo.
Imago Rufi rhetoris Pictavici.
Diceret ſed ipſe, vellem, Rhetor hoc mi. Non poteſt.
Cur? ipſe rhetor eſt imago imaginis.

LII. *De eadem* RUFI *ſtatua.*

Rhetoris hæc Rufi ſtatua eſt. Si ſaxea, Rufi.
Cur id ais? ſemper ſaxeus ipſe fuit.

LIII. *De* DIOGENE CYNICO *philoſopho.*

Pera, polenta, tribon, baculus, ſcyphus, arcta ſupellex
Iſta fuit Cynici: ſed putat hanc nimiam.

Digitized by Google

Namque cavis manibus cernens potare bubulcum,
Cur, ſcyphe, te, dixit, geſto ſupervacuum?

LIV. *De* CROESO *&* *eodem* DIOGENE.

Effigiem, rex Crœſe, tuam, ditiſſime regum,
Vidit apud manes Diogenes Cynicus.
Conſtitit utque procul, ſolito majore cachinno
Concuſſus, dixit: Quid tibi divitiæ
Nunc proſunt, regum rex ô ditiſſime, quum ſis
Sicut ego ſolus, me quoque pauperior?
Nam quæcunq;habui,mecum fero: quum nihil ipſe
Ex tantis tecum, Crœſe, feras opibus.

LV. LAIS *dicans* VENERI *ſpeculum ſuum.*

Laïs anus Veneri ſpeculum dico: dignum habeat ſe
Æterna æternum forma miniſterium.
At mihi nullus in hoc uſus: quia cernere talem,
Qualis ſum, nolo: qualis eram, nequeo.

LVI. *De* CASTORE, POLLUCE, & HELENA.

Iſtos, tergemino naſci quos cernis ab ovo,
Patribus ambiguis & matribus aſſere natos.
Hos genuit Nemeſis: ſed Leda puerpera fovit.
Tyndareus pater his,& Jupiter. hic putat,hic ſcit.

LVII. *De imagine* VENERIS *ſculpta a* PRAXITELE.

Vera Venus Cnidiam quum vidit Cyprida, dixit:
Vidiſti nudam me, puto, Praxitele.

Digitized by Google

Non vidi, nec fas: ſed ferro opus omne polimus.
Ferrum Gradivi Martis in arbitrio.
Qualem igitur domino ſcierant placuiſſe Cytheren,
Talem fecerunt ferrea cæla deam.

LVIII. *In buculam æream* MYRONIS.

Bucula ſum, cælo genitoris facta Myronis
Ærea: nec factam me puto, ſed genitam.
Sic me taurus init: ſic proxima bucula mugit:
Sic vitulus ſitiens ubera noſtra petit.
Miraris, quod fallo gregem? gregis ipſe magiſter
Inter paſcentes me numerare ſolet.

LIX. *De eadem bucula.*

Ubera quid pulſas frigentia matris ahenæ,
O vitule, & ſuccum lactis ab ære petis?
Hunc quoque præſtarem: ſi me pro parte paraſſet
Exteriore Myron, interiore deus.

LX. *Ad* DÆDALUM *de eadem bucula.*

Dædale, cur vana conſumis in arte laborem?
Me potius clauſæ ſubjice Paſiphaæ.
Illecebras veræ ſi vis dare, Dædale, vaccæ,
Viva tibi ſpecies vacca Myronis erit.

LXI. *Eadem de ſe.*

Erraſti, attendens hæc illa noſtra, juvence.
Non manus artificis lac dedit uberibus.

LXII. *Eadem.*

Paſce greges procul hinc; ne quæſo, bubulce, Myronis
Æs, veluti ſpirans, cum bubus exagites.

LXIII. *Eadem.*

Me vitulus cernens, immugiet. irruet in me
Taurus amans. paſtor cum grege mittet agens.

LXIV. *De eadem* MYRONIS *bucula.*

Ærea mugitum poterat dare vacca Myronis:
Sed timet artificis deterere ingenium.
Fingere nam ſimilem vivæ, quam vivere, plus eſt;
Nec ſunt facta Dei mira, ſed artificis.

LXV. *Eadem bucula de ſe.*

Ærea bos ſteteram; mactata eſt vacca Minervæ.
Sed dea proflatam tranſtulit huc animam.
Et modo ſum duplex: pars ærea, pars animata.
Hæc manus artificis dicitur, illa Deæ.

LXVI. *Ad taurum eadem bucula.*

Quid me, taure, paras, ſpecie deceptus, inire?
Non ſum ego Minoæ machina Paſiphaæ.

LXVII. *De eadem* MYRONIS *bucula.*

Necdum caduco ſole, jam ſub veſpere,

Digitized by Google

Ageret juvencas quum domum paſtor ſuas,
Suam relinquens, me minabat, ut ſuam.

LXVIII. *De eadem bucula.*

Unam juvencam paſtor forte amiſerat,
Numerumque juſſus reddere,
Me defuiſſe conquerebatur: ſequi
Quæ noluiſſem cæteras.

LXIX. *Quæ ſexum mutarint.*

Vallebanæ res nota, & vix credenda poëtis:
Sed quæ de vera promitur hiſtoria.
Femineam in ſpeciem convertit maſculus ales:
Pavaque de pavo conſtitit ante oculos.
Cuncti admirantur monſtrum: ſed mollior agna
Adſtitit in tenerum de grege verſa marem.
Quid ſtolidi ad ſpeciem notæ novitatis hebetis?
An vos Naſonis carmina non legitis?
Cænida convertit proles Saturnia Conſus:
Ambiguoque fuit corpore Tireſias.
Vidit ſemivirum fons Salmacis Hermaphroditum,
Vidit nubentem Plinius Androgynum.
Nec ſatis antiquum, quod Campana in Benevento
Unus epheborum virgo repente fuit.
Nolo tamen veteris documenta arceſſere famæ.
Ecce ego ſum factus femina de puero.

LXX. *Ad* PYTHAGORAM *de* MARCO.

Pythagora Euphorbi, reparas qui ſemina rerum,
Corporibusque novis das reduces animas:
Dic, quid erit Marcus jam fata noviſſima functus,
Si redeat vitam rurſus in aëriam?
Quis Marcus? Feles nuper pullaria dictus:
Corrupit totum qui puerile decus:
Perverſæ Veneris poſtico vulnere foſſor,
Lucili vatis ſubulo, pullipremo.
Non taurus, non mulus erit, non hippocamelus,
Non caper, aut aries, ſed ſcarabæus erit.

LXXI. *Subſcriptum picturæ* CRISPÆ *mulieris impudicæ.*

Præter legitimi genitalia fœdera cœtus,
Repperit obſcœnas veneres vitioſa libido.
Herculis hæredi quam Lemnia ſuaſit egeſtas,
Quam toga facundi ſcenis agitavit Afrani,
Et quam Nolanis capitalis luxus inuſſit.
Criſpa tamen cunctas exercet corpore in uno,
Deglubit, fellat, molitur per utramque cavernam;
Ne quid inexpertum fruſtra moritura relinquat.

LXXII. *De* ACHILLA, *qui diſſecuit calvariam.*

Abjecta in triviis inhumati glabra jacebat
Teſta hominis, nudum jam cute calvitium.
Fleverunt alii: fletu non motus Achillas,
Inſuper & ſilicis verbere diſſecuit.

Digitized by Google

Eminus ergo icto rediit lapis ultor ab oſſe:
  Auctorisque ſui frontem oculosque petit.
Sic utinam certos manus impia dirigat ictus,
  Auctorem ut feriant tela retorta ſuum.

LXXIII. *De* ALCONE *medico*, & DIODORO *haruſpice.*

Languenti Marco dixit Diodorus haruſpex,
  Ad vitam non plus ſex ſupereſſe dies.
Sed medicus divis ſatisque potentior Alcon,
  Falſum convicit illico haruſpicium,
Tractavitque manum victuri, ni tetigiſſet.
  Illico nam Marco ſex periere dies.

LXXIV. *De ſigno* JOVIS, & ALCONE *medico.*

Alcon heſterno ſignum Jovis attigit. ille,
  Quamvis marmoreus, vim patitur medici.
Ecce hodie juſſus transferri ex æde vetuſta
  Effertur: quamvis ſit Deus, atque lapis.

LXXV. *In* EUNOMUM medicum.

Languentem Cajum moriturum dixerat olim
  Eunomus. evaſit fati ope, non medici.
Paulo poſt ipſum videt, aut vidiſſe putavit
  Pallentem, & multa mortis in effigie.
Quis tu? Cajus, ait. Vivisne? hic abnuit. At quid
  Nunc agis hic? miſſu Ditis, ait, venio.

Digitized by Google

Ut quia notitiam rerumque hominumque tenerem,
Accirem medicos. Eunomus obriguit.
Tum Cajus: Metuas nihil, Eunome, dico ego & omnes,
Nullum qui ſaperet, dicere te medicum.

LXXVI. *In hominem vocis abſonæ.*

Latratus catulorum, hinnitus fingis equorum,
Caprigenumque pecus, lanigerosque greges
Balatu adſimilas: aſinos quoque rudere dicas,
Quum vis Arcadicum fingere, Marce, pecus.
Gallorum cantus, & ovantes gutture corvos,
Et quicquid vocum bellua & ales habet.
Omnia quum ſimules ita vere, ut ficta negentur;
Non potes humanæ vocis habere ſonum.

LXXVII. *Ad* CRISPAM.

Deformem quidam te dicunt, Criſpa: at ego iſtud
Neſcio. mi pulchra es. judice me ſatis eſt.
Quin etiam cupio, junctus quia zelus amori eſt,
Ut videare aliis fœda, decora mihi.

LXXVIII. *Qualem velit habere amicam.*

Sit mihi talis amica, velim:
Jurgia quæ temere incipiat:
Nec ſtudeat quaſi caſta loqui.
Pulchra, procax, petulante manu.

Verbera

Digitized by Google

Verbera quæ ferat, & regerat.
Cæſaque ad oſcula confugiat.
Nam niſi moribus his fuerit:
Caſta, modeſta, pudenter agens;
Dicere abominor, uxor erit.

LXXIX. *Ad* CUPIDINEM, *ex Græco.*

Hoc quod amare vocant, miſce, aut diſſolve, Cupido,
Aut neutrum flammis ure, vel ure duos.

LXXX. *Ad* DIONEM *de amore ſuo.*

Aut reſtingue ignem, quo torreor, alma Dione;
Aut tranſire jube: vel face utrimque parem.

LXXXI. *Ex Græco, ἀρχὴ τὸ ἥμισυ παντός.*

Incipe. dimidium facti eſt, cœpiſſe. ſuperſit
Dimidium. rurſum hoc incipe: & efficies.

LXXXII. *Ex Græco.*

Ἁ χάρις ἀβραδύνασα ἄχαρις χάρις.
Gratia quæ tarda eſt, ingrata eſt. Gratia namque,
Cum fieri properat, gratia grata magis.

LXXXIII. *Idem.*

Si bene quid facias, facias cito. nam cito factum
Gratum erit. Ingratum gratia tarda facit.

Digitized by Google

LXXXIV. *In ſaltatorem ineptum.*

Deceptæ felix caſus ſe miſcuit arti.
  Hiſtrio, ſaltavit qui Capanea, ruit.
Idem qui Nioben ſaltavit ſaxeus, ut tum
  Spectator veram crediderit Nioben.
In Canace, viſus multo felicior ipſa:
  Quod non hic gladio viſcera diſſecuit.

LXXXV. *De eodem.*

Daphnen & Nioben ſaltavit ſimius idem,
  Ligneus ut Daphne, ſaxeus ut Niobe.

LXXXVI. *Dodralis potio.*

Dodra ex dodrante eſt, ſic collige, jus, aqua, vinum,
  Sal, oleum, panis, mel, piper, herba, novem.

LXXXVII. *De eadem.*

Dodra vocor. Quæ cauſa? Novem ſpecies gero.
    Quæ ſunt?
Jus, aqua, mel, vinum, panis, piper, herba, oleum, ſal.

LXXXVIII. *De eadem dodra potione.*

Δόδρα πότος καὶ ἀριθμὸς, ἔχω μέλι, οἶνον, ἔλαιον,
  ἄρτον, ἅλας, βοτάνην, ζωμὸν, ὕδωρ, πέπερι.

LXXXIX. *De Juriſconſulto, qui uxorem habebat adultram.*

Juriſconſulto, cui nubit adultera conjux,
  Papia lex placuit: Julia diſplicuit.

Quæritis , unde hæc ſit diſtantia ? ſemivir ipſe
Scatiniam metuens, non metuit Titiam.

XC. *Ad* Zoilum, *qui uxorem mœcham duxerat.*

Semivir uxorem duxiſti , Zoile , mœcham.
O quantus fiet queſtus utrinque domi!
Quum dabit uxori molitor tuus , & tibi adulter.
Quanti deprenſi damna pudoris ement!
Sed modo quæ vobis lucroſa libido videtur,
Jacturam ſenio mox ſubeunte feret.
Incipient operas conducti vendere mœchi,
Quos modo munificos lena juventa dabit.

XCI. *Ad* Venerem δύσερως.

Hanc amo , quæ me odit : contra , hanc , quoniam me amat, odi.
Compone inter nos, ſi potes, alma Venus.
Perfacile id faciam. mores mutabo, & amores.
Oderit hæc, amet hæc. Rurſus idem patiar.
Vis ambas ut ames? Si diligat utraque, vellem.
Hoc tibi tu præſta, Marce: ut ameris, ama.

XCII. *Item.*

Suaſiſti , Venus ecce, duas dyſeros ut amarem.
Odit utraque: aliud da modo conſilium.
Vince datis ambas. Cupio: verum arcta domi res.
Pellice promiſſis. Nulla fides inopi.

Digitized by Google

Atteſtare deos. Nec fas mihi fallere divos.
Pervigila ante fores. Nocte capi metuo.
Scribe elegos. Nequeo, Muſarum & Apollinis expers.
Frange fores. Pœnas judicii metuo.
Stulte ab amore mori pateris: non vis ob amorem.
Malo miſer dici, quam miſer atque reus.
Suaſi quod potui: tu alios modo conſule. Dic quos?
Quod ſibi ſuaſerunt, Phædra & Eliſſa dabunt.
Quod Canace, Phyllisque, & faſtidita Phaoni.
Hoc das conſilium, Tale datur miſeris.

XCIII. *Pulchrum Dei reſponſum.*

Doctus Hylas cæſtu, Phegeus catus arte palæſtræ,
Clarus Olympiacis & Lycus in ſtadiis,
An poſſent omnes venturo vincere agone,
Hammonem Libyæ conſuluere deum.
Sed deus, ut ſapiens: Dabitur victoria vobis
Indubitata quidem, ſi caveatis, ait,
Ne quis Hylam cæſtu, ne quis certamine luctæ
Phegea, ne curſu te, Lyce, prætereat.

XCIV. *De* HERMIONES *zona.*

Punica turgentes redimibat zona papillas
Hermiones: zonæ textum elegion erat.
Qui legis hunc titulum, Paphie tibi mandat, ames me:
Exemploque tuo neminem amare vetes.

Digitized by Google

XCV. *De* HYLA *quem* NAJADES *rapuerunt.*

Aſpice quam blandæ necis ambitione fruatur,
Letifera experiens gaudia, pulcher Hylas!
Oſcula & infeſtos inter moriturus amores,
Ancipites patitur Najadas Eumenidas.

XCVI. *Ad Nymphas*, NARCISSUM *perſequentes.*

Furitis procaces Najades
Amore ſævo, & irrito.
Ephebus iſte flos erit.

XCVII. *De* NARCISSO, *qui ſui ipſius amore captus erat.*

Si cuperes alium, poſſes, Narciſſe, potiri.
Nunc tibi amoris adeſt copia: fructus abeſt.

XCVIII. *De eodem.*

Quid non ex hujus forma pateretur amator,
Ipſe ſuam qui ſic deperit effigiem?

XCIX. *In Echo dolentem propter mortem* NARCISSI.

Commoritur, Narciſſe, tibi reſonabilis Echo,
Vocis ad extremos exanimata modos.
Et pereuntis adhuc gemitum reſecuta querelis,
Ultima nunc etiam verba loquentis amat.

Digitized by Google

C. *De Hermaphrodito.*

Mercurio genitore ſatus, genetrice Cythere,
Nominis ut mixti, ſic corporis Hermaphroditus,
Concretus ſexu, ſed non perfectus, utroque:
Ambiguæ Veneris, neutro potiundus amori.

CI. *De conjunctione* SALMACIS *cum Hermaphrodito.*

Salmacis optato concreta eſt nympha marito.
Felix virgo, ſibi ſi ſcit ineſſe virum.
Et tu formoſæ juvenis permixte puellæ,
Bis felix, unum ſi licet eſſe duos.

CII. *Ad* APOLLINEM, *de* DAPHNE *puella fugiente.*

Pone arcum Pæan, celereſque reconde ſagittas:
Non te virgo fugit, ſed tua tela timet.

CIII. *Ad corticem, quo* DAPHNE *tegebatur.*

Invide cur properas cortex operire puellam?
Laurea debetur Phœbo, ſi virgo negatur.

CIV. *In duas ſorores diverſorum morum.*

Delia, vos miramur: & eſt mirabile, quod tam
Diſſimiles eſtis, tuque ſororque tua.
Hæc habitu caſto, quum non ſit, caſta videtur;
Tu præter cultum, nil meretricis habes.

Digitized by Google

Quum caſti mores tibi ſint, huic cultus honeſtus:
Te tamen & cultus damnat, & actus eam.

CV. *Ad* Gallam.

Vado, ſed ſine me, quia te ſine: nec niſi tecum
Totus ero; pars quum ſim altera, Galla, tui.
Vado tamen, ſed dimidius. vado minor ipſo
Dimidio: nec me jam locus unus habet.
Nam tecum fere totus ero, quocumque recedam:
Pars veniet mecum quantulacunque mei.
Separor unus ego: ſed partem ſumo minorem
Ipſe mei. tecum pars mea major abit.
Si redeam, tibi totus ero: pars nulla vacabit,
Quæ mox non redeat in tua jura. Vale.

CVI. *In* Venerem *Anadyomenen.*

Emerſam pelagi nuper genitalibus undis
Cyprin Apellei cerne laboris opus:
Ut complexa manu madidos ſalis æquore crines
Humidulis ſpumas ſtringit utraque comis.
Jam tibi nos, Cypri, Juno inquit, & innuba Pallas,
Cedimus: & formæ præmia deferimus.

CVII. *In Puerum formoſum.*

Dum dubitat natura, marem, faceretne puellam:
Factus es ô pulcher penè puella puer.

Digitized by Google

CVIII. *In ſcabioſum* POLYGITONEM.

Thermarum in ſolio ſi quis Polygitona vidit
Ulcera membrorum ſcabie putrefacta foventem,
Præpoſuit cunctis ſpectacula talia ludis.
Principio tremulis gannitibus aëra pulſat,
Verbaque laſcivos meretricum imitantia cœtus
Vibrat: & obſcœnæ numeros pruriginis implet.
Brachia deinde rotat, velut enthea dæmone Mænas,
Pectus, crura, latus, ventrem, femora, inguina, ſuras,
Tergum, colla, humeros, luteæ Symplegadis antrum.
Tam diverſa locis vaga carnificina pererrat,
Donec marcentem calidi fervore lavacri
Blandus letali ſolvat dulcedine morbus.
Defectos ſic fama viros, ubi caſſa libido
Femineos cœtus, & non ſua bella laceſſit,
Irrita vexato conſumere gaudia lecto,
Titillata brevi quum jam ſub fine voluptas
Fervet, & ingeſto peragit ludibria morſu:
Turpia non aliter Polygiton membra reſolvit.
Et quia debentur ſuprema piacula vitæ,
Ad Phlegethonteas ſeſe jam præparat undas.

CIX. *De quodam* SILVIO BONO, *qui erat* BRITO.

Silvius ille Bonus, qui carmina noſtra laceſſit,
Noſtra magis meruit diſticha Brito Bonus.

Digitized by Google

Silvius hic Bonus eſt. Quis Silvius? Iſte Britannus.
Aut Brito hic non eſt Silvius, aut malus eſt.

Silvius iſte Bonus fertur, ferturque Britannus:
Quis credat civem degeneraſſe bonum?

Nemo bonus Brito eſt. ſi ſimplex Silvius eſſe
Incipiat, ſimplex deſinat eſſe Bonus.

Silvius hic Bonus eſt. Sed Brito eſt Silvius idem.
Simplicior res eſt, credite, Brito malus.

Silvi, Brito, Bonus, quamvis homo non bonus eſſe
Ferris: nec ſe quit jungere Brito Bono.

CX. *In* FURIPPUM.

Pars te Furippum vocitat, pars vero Furippum,
Altera producens, altera corripiens.
Elige utrum malis: aut tende, aut corripe nomen.
Conveniet quodvis, fur furioſe, tibi.

CXI. EPICURI *opinio.*

Quod eſt beatum, morte & æternum carens,
Nec ſibi parit negocium, nec alteri.

CXII. *De homine pigro.*

Sanus piger febriente multo eſt nequior.
Potat duplum, dapeſque duplices devorat.

Digitized by Google

CXIII. *In* DIDUS *imaginem.*

Illa ego ſum Dido vultu, quem conſpicis, hoſpes,
Aſſimilata modis pulchraque mirificis.
Talis eram: ſed non, Maro quam mihi finxit; erat mens:
Vita nec inceſtis læta cupidinibus.
Namque nec Æneas vidit me Troïus unquam,
Nec Libyam advenit claſſibus Iliacis.
Sed furias fugiens atque arma procacis Iarbæ,
Servavi, fateor, morte pudicitiam,
Pectore transfixo: caſtus quod perculit enſis,
Non furor, aut læſo crudus amore dolor.
Sic cecidiſſe juvat. vixi ſine vulnere famæ.
Ulta virum, poſitis mœnibus, oppetii.
Invida cur in me ſtimulaſti Muſa Maronem,
Fingeret ut noſtræ damna pudicitiæ?
Vos magis hiſtoricis, lectores, credite de me,
Quam qui furta deûm concubitusque canunt
Falſidici vates: temerant qui carmine verum:
Humaniſque deos aſſimilant vitiis.

CXIV. *De tribus inceſtis.*

Tres uno in lecto. ſtuprum duo perpetiuntur,
Et duo committunt, quattuor eſſe reor.
Falleris; extremis da ſingula crimina: & illum
Bis numeres medium: qui facit, & patitur.

Digitized by Google

CXV. *In* CASTOREM.

Lambere quum vellet mediorum membra virorum
Caſtor, nec poſſet vulgus habere domi:
Repperit, ut nullum fellator perderet inguen;
Uxoris cœpit lingere membra ſuæ.

CXVI. *De amiſſa puella.*

Tres fuerant Charites: ſed dum mea Lesbia vixit,
Quattuor; ut periit, tres numerantur item.

CXVII. *In* FAUSTULUM *ſtatura brevis* ANICII PROBINI.

Fauſtulus inſidens formicæ, ut magno elephanto,
Decidit: & terræ terga ſupina dedit.
Moxq; idem ad mortem eſt multatus calcibus ejus:
Perditus ut poſſet vix retinere animam.
Vix tamen eſt fatus: Quid rides, improbe Livor,
Quod cecidi? cecidit non aliter Phaëthon.

CXVIII. *In* EUNUM *liguritorem.*

Eune, quid affectas vendentem Phyllida odores?
Diceris hanc mediam lambere, non molere.
Perſpice, ne mercis fallant te nomina: vel ne
Aëre Seplaſiæ decipiare, cave.
Dum Cuſton Coſtonque putas communis odoris,
Et Nardum & Sardas eſſe ſapore pari.
Diverſa infelix & lambit, & olfacit Eunus.
Diſſimilem olfactum naris & oris habet.

Digitized by Google

CXIX. *In eundem* EUNUM.

Salgama non hoc ſunt, quod Balſama: cedite odores.
Nec male olere mihi, nec bene olere placet.

CXX. *In eundem* EUNUM.

Λαΐς ἔρως &, ἴτυς, χείρων, & ἔρως, ἴτυς alter,
Nomina ſi ſcribis, prima elementa adime:
Ut faciam verbum, quod tu facis, Eune magiſter.
Dicere me Latium non decet opprobrium.

CXXI. *In eundem.*

Eune, quod uxoris gravidæ putria inguina lambis:
Feſtinas gloſſas non natis tradere natis.

CXXII. *Ad eundem pædagogum liguritorem.*

Eunus Syriſcus inguinum liguritor,
Opicus magiſter. ſic eum docet Phyllis.
Muliebre membrum quadriangulum cernit.
Triquetro coactu Δ litteram ducit,
De valle femorum altrinſecus pares rugas.
Mediumque, fiſſi rima qua patet, callem,
Ψ dicit eſſe. nam trifiſſilis forma eſt.
Cui ipſe linguam quam dedit ſuam Λ eſt.
Veramque in illis eſſe Φ notam ſentit,
Quid imperite Θ putas ibi ſcriptum,
Ubi locari Jota convenit longum?
Miſelle doctor, [illegible] tibi ſit obſcœno,
Tumque nomen Θ ſectilis ſignet.

CXXIII. *In* MEDEÆ *imaginem.*

Medeam vellet quum pingere Timomachi mens,
Volventem in natos crudum animo facinus.
Immanem exhauſit rerum in diverſa laborem,
Fingeret affectum matris ut ambiguum.
Ira ſubeſt lacrymis, miſeratio non caret ira.
Alterutrum videas, ut ſit in alterutro.
Cunctantem ſatis eſt. nam digna eſt ſanguine mater
Natorum; tua non dextera, Timomache.

CXXIV. *In eandem.*

Quis te pictorum ſimulavit, peſſima Colchis,
In natos crudum volvere mente nefas?
Usque adeone ſitis puerorum haurire cruorem,
Ut ne picta quidem parcere cæde velis?
Numnam te pellex ſtimulat? numne alter Jaſon,
Altera vel Glauce ſunt tibi cauſa necis?
Quin ne picta quidem ſis barbara. namque tui vim
Cera tenax zeli concipit immodicam.
Laudo Timomachum: matrem quod pinxit in enſe
Cunctantem, prolis ſanguine ne maculet.

CXXV. *In quendam qui levia ſibi inguina faciebat.*

Inguina quod calido levas tibi dropace, cauſa eſt:
Irritant volſas levia membra lupas.
Sed quod & elixo plantaria podice vellis,
Et teris incuſas pumice Clazomenas;

Digitized by Google

Cauſa latet: bimarem niſi quod patientia morbum
Appetit: & tergo femina, pube vir es.

CXXVI. *In cæcum & claudum.*

Inſidens cæco graditur pede claudus utroque.
Quo caret alteruter, ſumit ab alterutro.
Cæcus namque pedes claudo greſſumque miniſtrat.
At claudus cæco lumina pro pedibus.

CXXVII. *Idem.*

Ambulat inſidens cæco, pede captus utroque:
Atque alterna ſubit munia debilitas.
Nam cæcus claudo, pede commodat. ille viciſſim
Mutua dat cæco lumina pro pedibus.

CXXVIII. *De divite & paupere.*

Non eſt dives opum dives: nec pauper inopsque
Infelix. alio nec magis alter eget.
Dives eget gemmis, cereali munere pauper.
Sed quum egeant ambo, pauper egens minus eſt.

CXXIX. *De* PENELOPE.

Intemerata procis, & tot ſervata per annos,
Oſcula vix ipſi cognita Telemacho.
Hinc mea virginitas facibus tibi luſit adultis,
Arſit & invidia principe verus amor.
Sæpe ego mentitis tremui nova femina ſomnis;
Lapſaque non merito ſunt mihi verba ſono,

Et tamen ignotos ſenſi experrecta dolores,
Strataque tentavi ſicca pavente manu.
Nam tibi anhelanti, ſupremaque bella moventi,
Paruit indulgens & ſine voce dolor,
Dente nihil violare fero, nihil unguibus auſæ:
Fœdera nam tacita pace peregit amor.
Denique non aviam tremulo clamore vocavi:
Nec prior obſequio ſerva cucurrit anus.
Ipſa verecundo tetigi pallore puellas,
Impoſitum teneri faſſa pudoris opus.

CXXX. *In Grammaticum.*

Felix Grammaticus non eſt: ſed nec fuit unquam:
Nec quisquam eſt felix nomine grammaticus.
At ſi quis felix præter fatum extitit unquam:
Is demum exceſſit grammaticos canonas,

CXXXI. *De infauſto matrimonio Grammatici.*

Arma virumque docens,atq; arma virumq; peritus
Non duxi uxorem, ſed magis arma, domum.
Namque dies totos, totasque ex ordine noctes
Litibus oppugnat meque, meumque larem;
Atque ut perpetuis dotata a Marte duellis,
Arma in me tollit, nec datur ulla quies.
Jamque repugnanti dedam me: ut denique victum
Jurget ob hoc ſolum, jurgia quod fugiam.

Digitized by Google

CXXXII. *De Auxilio Grammatico.*

Emendata poteſt quænam vox eſſe magiſtri.
Nomen qui proprium cum vitio loquitur?
Auxilium te nempe vocas. inſcite magiſter,
Da rectum caſum: jam Soliciſmus eris.

CXXXIII. *De fratribus Thebanis.*

Nec Stygiis lucis ineunt ſua fœdera fratres
Oedipodionidæ, de miſero ah miſeri.
Namque etiam ex uno ſurgentes aggere flammæ
In diverſa ſui diſſiliunt cineris.
Infandos juvenes! quos nec diſcordia caſſos
Luce, nec in ſemet linquit atrox animus.
Atque utinam & Thebas quiſſent partirier ipſas,
Regnorum & metas, ut cinerum nebulas!

CXXXIV. *De ingratis, ex* MENANDRO.

Nil homine terra pejus ingrato creat.
Vicinus, hoſpes, notus, ignotus, cliens,
Et ſi qua genera civium ſunt id genus.
Si quid petenti promptus opis impertias
Ut miſereare, gratia actutum perit.

CXXXV. *De* DEMOSTHENE.

Diſcere ſi cupis, a doctis quam multa licebit.
Quæ noſti, méditando velis inoleſcere menti.
Quæ didiciſti haud dum diſcendo adſumere tendas.

CXXXVI.

CXXXVI. *De Uxore deformi.*

Deformis uxor cur ſit, ancilla elegans:
Uxorem habere, ſubigere ancillam velit.

CXXXVII. *De fortunæ varietate.*

Fortuna nunquam ſiſtit in eodem ſtatu.
Semper movetur: variat, & mutat vices.
Et ſumma in imum vertit, ac verſa erigit.

CXXXVIII. *In Stellam.*

Stella prius ſuperis fulgebas lucifer: at nunc
Extinctus, caſſis lumine veſper eris.

CXXXIX. *Ex* MENANDRO.

Re fruere, ut natus mortalis; dilige ſed rem,
Tanquam immortalis. ſors eſt in utroque verenda.

CXL. *Ad Notarium velociſſime excipientem.*

Puer notarum præpetum,
Sollers miniſter advola.
Bipatens pugillar expedi,
Cui multa fandi copia,
Punctis peracta ſingulis,
Ut una vox abſolvitur.
Evolvo libros uberes,
Inſtarque denſæ grandinis
Torrente lingua perſtrepo.

Digitized by Google

Tibi nec aures ambigunt,
Nec occupatur pagina.
Et mota parce dextera.
Volat per æquor cereum.
Quum maxime nunc proloquor,
Circumloquentis ambitu.
Tu ſenſa noſtri pectoris
Ut dicta jam ceris tenes.
Sentire tam velox mihi
Vellem dediſſet mens mea,
Quam præpetis dextræ fuga
Tu me loquentem prævenis.
Quis, quæſo, quis me prodidit?
Quis iſta jam dixit tibi,
Quæ cogitabam dicere?
Quæ furta corde in intimo
Exercet ales dextera?
Quis ordo rerum tam novus,
Veniat in aures ut tuas,
Quod lingua nondum abſolverit,
Doctrina non hæc præſtitit
Nec ulla tam velox manus
Celeripedis compendii.
Natura munus hoc tibi,
Deusque donum tradidit:
Quæ loquerer, ut ſcires prius:
Idemque velles, quod volo.

Digitized by Google

AUSONII

EPIGRAMMATA IV.

Quibus Faſtorum a ſe digeſtorum meminit.

I. AUSONIUS HESPERIO *Filio ſalutem.*

Ignota æternæ ne ſint tibi tempora Romæ,
  Regibus, & patrum ducta ſub imperiis,
Digeſſi Faſtos, & nomina perpetis ævi:
  Sparſa jacent Latiam ſi qua per hiſtoriam.
Sit tuus hic fructus, vigilatas accipe noctes.
  Obſequitur ſtudio noſtra lucerna tuo.
Tu quoque venturos per longum conſere Janos,
  Ut mea congeſſit pagina præteritos.
Exemplum jam patris habes: ut protinus & te
  Aggreget Auſoniis purpura conſulibus.

II. *Supputatio ab urbe condita in conſulatum noſtrum.*

Annis undecies centum conjunge quaternos,
Undecies unumque ſuper trieterida necte.
Hæc erit æternæ ſeries ab origine Romæ.

III. *De eodem ad* PROCULUM.

Urbis ab æternæ deductam rege Quirino
  Annorum ſeriem quum, Procule, accipies;
Mille annos, centumque, & bis fluxiſſe novenos
  Conſulis Auſonii nomen adusque leges.
Fors erit, ut luſtrum quum ſe cumulaverit iſtis,
  Confectam Proculus ſignet Olympiadem.

IV. *In fine ejusdem libri additi.*

Hactenus adſcripſi Faſtos. ſi fors volet, ultra
  Adjiciam. ſi non, qui legis, adjicies.
Scire cupis, qui ſim? titulum qui quartus ab imo eſt
  Quære; leges nomen Conſulis Auſonii.

AUSONII

BURDIGALENSIS

EPHEMERIS,

ID EST,

Totius diei negotium.

Mane jam clarum reſerat feneſtras.
Jam ſtrepit nidis vigilax hirundo.
Tu velut primam, mediamque noctem
  Parmeno dormis.

Digitized by Google

Dormiunt glires hyemem perennem,
Sed cibo parcunt. tibi cauſa ſomni,
Multa quod potas, nimiaque tendis
Mole ſaginam.
Inde nec flexas ſonus intrat aures:
Et locum mentis ſopor altus urget,
Nec coruſcantis oculos laceſſunt
Fulgura lucis.
Annuam quondam juveni quietem,
Noctis & lucis vicibus manentem,
Fabulæ fingunt, cui Luna ſomnos
Continuarit.
Surge nugator, lacerande virgis,
Surge: ne longus tibi ſomnus, unde
Non times, detur. rape membra molli
Parmeno, lecto.
Fors & hæc ſomnum tibi cantilena
Sapphico ſuadet modulata verſu.
Lesbiæ depelle modum quietis
Acer Iambe.

Item Parecbaſis

Puer eja ſurge: & calceos,
Et linteam da ſindonem.
Da, quidquid eſt, amictui
Quod jam paraſti, ut prodeam.
Da rore fontano abluam
Manus, & os, & lumina:

Digitized by Google

Pateatque, fac, ſacrarium,
Nullo paratu extrinſecus,
Pia verba, vota innoxia,
Rei divinæ copia eſt.
Nec thus cremandum poſtulo,
Nec liba cruſti mellei:
Foculumque vivi ceſpitis
Vanis relinquo altaribus.
Deus precandus eſt mihi,
Ac filius ſummi Dei,
Majeſtas uniusmodi,
Sociata ſacro ſpiritu.
Et ecce jam vota ordior:
Et cogitatio, numinis
Præſentiam ſentit, pavens.
Pavet ne quidquam ſpes, fides?

Oratio.

Omnipotens, ſolo mentis mihi cognite cultu,
Ignorate malis, & nulli ignote piorum,
Principio, extremoque carens: antiquior ævo,
Quod fuit, aut veniet, cujus formamque modumque
Nec mens complecti poterit, nec lingua profari:
Cernere quem ſolus, coramque audire jubentem
Fas habet, & patriam propter conſidere dextram:
Ipſe opifex rerum, rebus cauſa ipſe creandis,
Ipſe Dei verbum, Deus, verbum, anticipator
Mundi quem facturus erat: generatus in illo

Tempore quo tempus nondum fuit: editus ante,
Quam jubar, & rutilus cœlum illuſtraret Eous.
Quo ſine nil actum: per quem facta omnia: cujus
In cœlo ſolium. cui ſubdita terra ſedenti,
Et mare, & obſcuræ chaos inſuperabile noctis:
Irrequies, cuncta ipſe movens, vegetator inertum:
Non genito genitore Deus, qui fraude ſuperbi
Offenſus populi, gentes in regna vocavit,
Stirpis adoptivæ meliore propage colendus:
Cernere quem licuit proavis: quo numine viſo,
Et patrem vidiſſe datum: contagia noſtra,
Qui tulit: & diri paſſus ludibria leti,
Eſſe iter æternæ docuit remeabile vitæ:
Nec ſolam remeare animam, ſed corpore toto
Cœleſtes intrare plagas, & inane ſepulchri
Arcanum vacuis adopertum linquere terris.

Nate patris ſummi, noſtroque ſalutifer ævo,
Virtutes patrias genitor cui tradidit omnes,
Nil ex invidia retinens, plenusque datorum,
Pande viam precibus, patriaſq; hæc perfer ad aures.

Da pater invictam contra omnia crimina mentem,
Vipereumque nefas nocituri averte veneni.
Sit ſatis, antiquam ſerpens quod perdidit Evam,
Deceptumque adjunxit Adam: nos ſera nepotum
Semina veridicis ætas prædicta prophetis,
Vitemus laqueos, quos letifer implicat anguis.

Digitized by Google

Pande viam: quæ me poſt vincula corporis ægri
In ſublime ferat: puri qua lactea cœli
Semita ventoſæ ſuperat vaga nubila Lunæ.
Qua proceres abiere pii, quaque integer olim
Raptus quadrijugo penetrat ſuper æthera curru
Helias, & ſolido cum corpore prævius Enoch.
Da pater æterni ſperatam luminis auram:
Si lapides non juro deos, unumque verendi
Suſpiciens altare ſacri, libamina vitæ
Intemerata fero: ſi te dominique, deique
Unigenæ cognoſco patrem, miſſumque duobus,
Qui ſuper æquoreas volitabat ſpiritus undas.
Da, genitor, veniam, cruciataque pectora purga;
Si te non pecudum fibris, non ſanguine fuſo
Quæro: nec arcanis numen conjecto ſub extis;
Si ſcelere abſtineo, errori obnoxius: & ſi
Opto magis, quam fido, bonus, puruſque probari.
Confeſſam dignare animam. ſi membra caduca
Exſecror, & tacitum ſi pœnitet: altaque ſenſus
Formido excruciat, tormentaque ſera gehennæ
Anticipat, patiturque ſuos mens ſaucia manes.
Da pater hæc noſtro fieri rata vota precatu.
Nil metuam, cupiamque nihil. ſatis hoc rear eſſe,
Quod ſatis eſt. nil turpe velim, nec cauſa pudoris
Sim mihi. non faciam cuiquam, quæ tempore eodem
Nolim facta mihi. nec vero crimine lædar,
Nec macûler dubio. paullum diſtare videtur
Suſpectus vereque reus. male poſſe facultas

Nulla ſit: at bene poſſe adſit tranquilla poteſtas.
Sim tenui victu, atque habitu. ſim carus amicis.
Et ſemper genitor, ſine vulnere nominis hujus.
Non animo doleam, non corpore: cuncta quietis
Fungantur membra officiis: nec ſaucius ullis
Partibus amiſſum quicquam deſideret uſus.
Pace fruar. ſecurus agam. miracula terræ
Nulla putem, ſuprema mihi quum venerit hora,
Nec timeat mortem bene conſcia vita, nec optet.
Purus ab occultis quum te indulgente videbor,
Omnia deſpiciam. fuerit quum ſola voluptas
Judicium ſperare tuum. quod dum ſua differt
Tempora, cunctaturque dies, procul exige ſævum
Inſidiatorem blandis erroribus anguem.
Hæc pia, ſed mœſto trepidantia vota reatu
Chriſte apud æternum placabilis aſſere patrem,
Salvator, deus, ac dominus, meus, gloria, verbum,
Filius, ex vero verus, de lumine lumen,
Æterno cum patre manens, in ſecula regnans.
Conſona quem celebrant modulata carmini David:
Et reſponſuris ferit aëra vocibus, Amen.

Egreſſio.

Satis precum datum Deo.
Quamvis ſatis nunquam rei
Fiat precatu numini.
Habitum forenſem da puer.

Dicendum amicis eſt Ave,
Valeque, quod ſit mutuum.
Quod quum per horas quattuor
Inclinet ad meridiem.
Monendus eſt jam Soſias.

Lucus Invitationis.

Tempus vocandis namque amicis appetit,
Ne nos, vel illi, demoremur prandium:
Propere per ædes curre vicinas puer.
Scis ipſe qui ſint. jamque dum loquor, redi.
Quinque advocavi. ſex enim convivium
Cum rege juſtum: ſi ſuper, convicium eſt.
Abiit, relicti nos ſumus cum Soſia.

Locus ordinandi coqui.

Soſia prandendum eſt. quartam jam totus in horam
Sol calet: ad quintam flectitur umbra notam.
An vegeto madeant condita obſonia guſtu,
(Fallere namque ſolent) experiundo proba.
Concute ferventes palmis volventibus ollas,
Tinge celer digitos jure calente tuos:
Vibranti lambat quos humida lingua recurſu.

* * *

Deſunt multa.

* * *

Quadrupedum, & volucrum, vel cum terrena marinis
Monſtra admiſcentur: donec purgantibus Euris
Difflatæ liquidum tenuentur in aëra nubes.
Nunc fora, nunc lites, læti modo pompa theatri
Viſitur. & turmas equitum, cædesque latronum
Perpetior: lacerat noſtros fera bellua vultus;
Aut in ſanguinea gladio graſſamur harena.
Per mare navifragum gradior pedes: & freta curſu
Tranſilio, & ſubitis volito ſuper aëra pinnis,
Infandas etiam veneres, inceſtaque noctis
Dedecora, & tragicos patimur per ſomnia cætus.
Perfugium tamen eſt, quotiens portenta ſoporum
Solvit rupta pudore quies, & imagine fœda
Libera mens vigilat: totum bene conſcia lectum
Pertractat ſecura manus. probroſa recedit
Culpa tori, & profugi minuiſcunt crimina ſomni;
Cerno, triumphantes inter, me plaudere; rurſum
Inter captivos trahor exarmatus Alanos.
Templa Deûm, ſanctasque fores, palatiaque aurea
Specto, & Sarrano videor diſcumbere in oſtro:
Et mox fumoſis conviva accumbo popinis.

Divinum perhibent vatem, ſub frondibus ulmi
Vana ignavorum ſimulacra locaſſe ſoporum,
Et geminas numero portas: quæ fornice eburno
Semper fallaces glomerat ſuper aëra formas:
Altera, quæ veros emittit cornea viſus.
Quod ſi de dubiis conceditur optio nobis:

Digitized by Google

Deeſſe fidem lætis melius, quam vana timeri.
Ecce ego jam malim falli. nam, dum modo ſemper
Triſtia vaneſcant, potius caruiſſe fruendis,
Quam trepidare malis. ſatis eſt bene, ſi metus abſit.
Sunt & qui fletus, & gaudia controverſa
Conjectent: varioque trahant eventa relatu.
Ite, per obliquos cœli mala ſomnia mundos,
Irrequieta vagi qua difflant nubila nimbi.
Lunares habitate polos. quid noſtra ſubitis
Limina, & auguſti tenebroſa cubilia tecti?
Me ſinite ignavas placidum traducere noctes,
Dum redeat roſeo mihi Lucifer aureus ortu.
Quod ſi me nullis vexatum nocte figuris
Mollis tranquillo permulſerit aëre ſomnus;
Hunc lucum, noſtro viridis qui frondet in agro
Ulmeus, excubiis habitandum dedico veſtris.

Digitized by Google

AUSONII BURDIGALENSIS PARENTALIA.

PRÆFATIO.

Scio verſiculis meis evenire, ut faſtidioſe legantur. quippe ſi meritum eſt eorum. Sed quoſdam ſolet commendare materia: & aliquotiens fortaſſe lectorem ſolum lemma ſollicitat tituli, ut feſtivitate perſuaſus, & ineptiam ferre contentus ſit. Hoc opuſculum nec materia amœnum eſt, nec appellatione jucundum. Habet mœſtam religionem: qua carorum meorum obitus triſti affectione commemoro. Titulus libelli eſt, PARENTALIA. *Antiq[illegible]pellationis hic dies, & jam inde ab Nu[illegible]atorum inferiis inſtitutus. nec quicquam ſanctius habet reverentia ſuperſtitum, quam ut amiſſos venerabiliter recordetur.*

Item Præfatio verſibus adnotata.

Nomina carorum jam condita funere juſto,
  Fleta prius lacrymis, nunc memorabo modis,

Nuda, ſine ornatu, fandique carentia cultu,
Sufficit inferiis exſequialis honos,
Nænia funereis ſatis officioſa querelis,
Annua ne tacitus munera prætereas:
Quæ Numa cognatis ſollemnia dedicat umbris;
Ut gradus aut mortis poſtulat, aut generis,
Hoc ſatis & tumuli, ſatis & telluris egenis.
Voce ciere animas funeris inſtar habet.
Gaudent compoſiti cineres ſua nomina dici.
Frontibus hoc ſcriptis & monumenta jubent.
Ille etiam, mœſti cui defuit urna ſepulchri,
Nomine ter dicto pene ſepultus erit.
At tu quicunque es Lector, qui fata meorum
Dignaris mœſtis commemorare Elegis,
Inconcuſſa tuæ percurras tempora vitæ:
Et præter juſtum funera nulla fleas.

I. Julius Ausonius *pater*.

Primus in his pater Auſonius; quem ponere primum,
Etſi c[illegible]us, ordo jubet.
Cura Dei, placi[illegible]nctus quod honore ſenectæ,
Undecies binas vixit Olympiadas.
Omnia quæ voluit, qui proſpera vidit: & idem
Optavit quicquid, contigit, ut voluit.
Non quia fatorum nimia indulgentia: ſed quod
Tam moderata illi vota fuere viro.
Quem ſua contendit ſeptem Sapientibus ætas;
Quorum doctrinam moribus excoluit:

Viveret ut potius, quàm diceret arte Sophorum,
Quamquam & facundo non rudis ingenio.
Præditus & vitas hominum ratione medendi
Porrigere, & fatis amplificare moras.
Inde & perfunctæ manet hæc reverentia vitæ,
Ætas noſtra illi quod dedit hunc titulum:
Ut nullum Auſonius, quem ſectaretur, habebat:
Sic nullum, qui ſe nunc imitetur, habet.

II. ÆMILIA ÆONIA, *mater*.

Proxima tu genitrix Æonia, ſanguine mixto
Tarbellæ matris, patris & Æduici.
Morigeræ, uxoris virtus cui contigit omnis;
Fama pudicitiæ, lanificæque manus,
Conjugiique fides, & natos cura regendi,
Et gravitas comis, lætaque ſerietas.
Æternum placidos Manes complexa mariti,
Viva thorum quondam, functa fove tumulum.

III. ÆMILIUS MAGNUS ARBORIUS, *avunculus*.

Culta mihi eſt pietas, patre primum, & matre vocatis:
Dicere ſed rea fit, tertius Arborius.
Quem primum memorare nefas mihi, patre ſecundo;
Rurſum non primum ponere, penè nefas.
Temperies adhibenda . . . .
Ante alios: quanquam patre ſecundus erit.
Tu frater genitricis, & unanimis genitoris:
Et mihi qui fueris, quod pater, & genitrix.

Qui me lactantem, puerum, juvenemque, virumque
Artibus ornaſti, quas didiciſſe juvat.
Te ſibi Palladiæ antetulit toga docta Toloſæ:
Te Narbonenſis Gallia præpoſuit,
Ornaſti cujus Latio ſermone tribunal,
Et fora Hiberorum quæque Novempopulis.
Hinc, tenus Europam, fama creſcente, perito
Conſtantinopolis rhetore te viguit.
Tu, per mille modos, per mille oracula fandi
Doctus, facundus, tum celer, atque memor.
Tu, poſtquam primis placui tibi traditus annis,
Dixiſti, nato me, ſatis eſſe tibi.
Me tibi, me patribus, clarum decus eſſe profeſſus,
Dictaſti fatis verba notanda meis.
Ergo vale, Elyſiam ſortitus avuncule ſedem.
Hæc tibi de Muſis carmina libo tuis.

IV. Cæcilius Argicius Arborius, *avus.*

Officioſa pium ne deſere, pagina, munus.
Maternum poſt hos commemoremus avum
Arborium, Æduico ductum de ſtemmate nomen,
Complexum multas nobilitate domus:
Quà Lugdunenſis provincia, quàque potentes
Ædues, Alpino quàque Vienna jugo.
Invida ſed nimium generique opibusque ſuperbis,
Ærumna incubuit. Namque avus & genitor

Pro-

Proſcripti, regnum quum Victorinus haberet
  Victor: & in Tetricos recidit imperium.
Tum profugum in terris, per quas erumpit Aturrus,
  Tarbellique furor perſtrepit Oceani;
Graſſantis dudum fortunæ tela paventem
  Pauperis Æmiliæ conditio implicuit.
Mox tenuis multo quæſita pecunia niſu,
  Solamen feſſo, non & opes tribuit.
Tu cœli numeros, & conſcia ſidera fati
  Callebas, ſtudium diſſimulanter agens.
Non ignota tibi noſtræ quoque formula vitæ,
  Signatis quam tu condideras tabulis;
Prodita non unquam: ſed matris cura retexit,
  Sedula quam timidi cura tegebat avi.
Tu novies denos vitam quum duxeris annos,
  Expertus Fortis tela cavenda Deæ,
Amiſſum fleſti poſt trina decennia natum,
  Saucius, atque uno lumine caſſus eras.
Dicebas ſed te ſolatia longa fovere:
  Quod mea præcipuus fata maneret honos.
Et modo conciliis animarum mixte piorum
  Fata tui certe nota nepotis habes.
Sentis quod quæſtor, quod te præfectus, & idem
  Conſul, honorifico munere commemoro.

V. ÆMILIA CORINTHIA MAURA, *avia.*

Æmiliam nunc fare aviam, pia cura nepotis:
Conjux prædicto quæ fuit Arborio.
Nomen huic joculare datum: cute fuſca quod olim,
Æquales inter Maura vocata fuit.
Sed non atra animo: qui clarior eſſet olore,
Et non calcata qui nive candidior.
Hæc non deliciis ignoſcere prompta pudendis,
Ad perpendiculum ſeque ſuosque habuit.
Hæc me præreptum cunis, & ab ubere matris,
Blanda ſub auſteris imbuit imperiis.
Tranquillos aviæ cineres præſtate quieti
Æternum Manes; ſi pia verba loquor.

VI. ÆMILIA HILARIA, *Matertera, virgo devota.*

Tuque gradu generis matertera; ſed vice matris,
Affectu nati commemoranda pio,
Æmilia in cunis Hilari cognomen adepta,
Quod læta, & pueri comis ad effigiem,
Reddebas verum non diſſimulanter ephebum,
More virûm medicis artibus experiens.
Feminei ſexus odium tibi ſemper: & inde
Crevit devotæ virginitatis amor;
Quæ tibi ſeptenos novies eſt culta per annos.
Quique ævi finis, ipſe pudicitiæ.
Hæc, quia uti mater monitis & amore fovebas,
Supremis reddo filius exſequiis.

Digitized by Google

VII. Cl. Contentus, & Julius Calippio, *patrui.*

Et patruos Elegêa meos reminiſcere cantu;
Contentum, tellus quem Rutupina tegit.
Magna cui & variæ quæſita pecunia ſortis,
Hæredis nullo nomine tuta perit.
Raptus enim lætis, & adhuc florentibus annis,
Trans mare, & ignaris fratribus oppetiit.
Julius in longam produxit fata ſenectam,
Affectus damnis innumerabilibus.
Qui comis, blandusque & menſa commodus uncta,
Hæredes ſolo nomine nos habuit.
Ambo pii, vultu ſimiles, joca ſeria mixti,
Ævi fortunam non habuere parem.
Diſcreti quanquam tumulis, & honore jacetis:
Commune hoc verbi munus habete. Vale.

VIII. Attusius Lucanus Talisius, *ſocer.*

Qui proceres, veteremq; volet celebrare Senatum,
Claraque ab exortu ſtemmata Burdigalæ:
Teque, tuumque genus memoret, Lucane Taliſi:
Moribus ornaſti qui veteres proavos.
Pulcher honore oris, tranquillo pectore, comis,
Facundo civis major ab ingenio.
Venatu, & ruris cultu, victusque nitore,
Omne ævum peragens; publica deſpiciens.

Digitized by Google

Noſci inter primos cupiens, prior eſſe recuſans.
Ipſe tuo vivens ſegregus arbitrio.
Optabas tu me generum florente juventa:
Optare hoc tantum, non & habere datum.
Vota probant Superi, meritisque faventia ſanctis
Implent fata, viri quod voluere boni.
Et nunc perpetui ſentis ſub honore ſepulcri,
Quam reverens natæ, quamque tui maneam.
Cœlebs namque gener nunc hæc pia munera ſolvo:
Nam & cœlebs nunquam deſinet eſſe gener.

IX. Attusia Lucana Sabina, *uxor.*

Hactenus ut caros, ita juſto funere fletos
Functa piis cecinit nænia noſtra modis.
Nunc dolor, atq; cruces, nec contrectabile fulmen,
Conjugis ereptæ mors memoranda mihi.
Nobilis a proavis, & origine clara Senatus,
Moribus usque bonis clara Sabina magis.
Te juvenis primis luxi deceptus in annis,
Perque novem cœlebs te fleo Olympiadas.
Nec licet obductum ſenio ſopire dolorem:
Semper crudeſcit nam mihi pœna recens.
Admittunt alii ſolatia temporis ægri:
Hæc graviora facit vulnera longa dies.
Torqueo deceptos ego vita cœlibe canos:
Quoque magis ſolus, hoc mage mœſtus ago.
Vulnus alit, quod muta domus ſilet, & torus alget:
Quod mala non cuiquam, non bona participo.

Digitized by Google

Mœreo, ſi conjux alii bona: mœreo contra,
Si mala: ad exemplum tu mihi ſemper ades.
Tu mihi crux ab utraq; venis: ſive eſt mala, quod tu
Diſſimilis fueris: ſeu bona, quod ſimilis.
Non ego opes caſſas, & inania gaudia plango:
Sed juvenis juveni quod mihi rapta viro.
Læta, pudica, gravis, genus inclyta, & inclyta forma,
Et dolor, atque decus conjugis Auſonii.
Quæ modo ſeptenos quater impletura Decembres,
Liquiſti natos, pignòra noſtra, duos.
Illa favore Dei, ſicut tua vota fuerunt,
Florent, optatis accumulata bonis.
Et precor ut vigeant: tandemque, ſuperſtite utroq;,
Nunciet hoc cineri noſtra favilla tuo.

X. Ausonius *parvulus filius.*

Non ego te infletum memori fraudabo querela,
Primus nate meo nomine dicte puer.
Murmura quem primis meditantem abſolvere verbis,
Indolis ut plenæ, planximus exequiis.
Tu gremio in proavi funus commune locatus,
Invidiam tumuli ne paterere tui.

XI. Pastor, *nepos ex filio.*

Tu quoque maturos, puer immature, dolores
Irrumpis mœſti luctus acerbus avi.

Digitized by Google

Paſtor care nepos, ſpes cujus certa fuit res,
Heſperii patris tertia progenies.
Nomine quod caſus dederat: quia fiſtula primum
Paſtorale melos concinuit genito.
Sero intellectum vitæ brevis argumentum:
Spiritus afflatis quod fugit è calamis.
Occidis emiſſæ percuſſus pondere teſtæ:
Abjecit tecto quam manus artificis.
Non fuit artificis manus hæc: manus illa cruenti
Certa fuit fati, ſuppoſitura reum.
Heu quæ vota mihi! quæ rumpis gaudia, Paſtor!
Illa meum petiit tegula miſſa caput.
Dignior o! noſtræ gemeres qui fata ſenectæ:
Et quererêre meas mœſtus ad exequias.

XII. JULIA DRYADIA *ſoror.*

Si qua fuit virtus, cuperet quam femina prudens
Eſſe ſuam, ſoror hac Dryadia enituit.
Quin etiam multas habuit, quas ſexus habere
Fortior optaret, nobilitasque virûm.
Docta ſatis, vitamque colo, famamque tueri:
Docta bonos mores ipſa, ſuosque docens.
Et verum vitâ cui carius: unaque cura,
Noſſe Deum, & fratrem diligere ante alios.
Conjuge adhuc juvenis caruit: ſed ſeria vitam
Moribus auſteras æquiparavit anus.
Produxit celerem per ſena decennia vitam:
Inque domo, ac tecto, quo patre, oppetiit.

Digitized by Google

XIII. Avitianus, *frater*.

Avitianum, Muſa, germanum meum
  Dona querela funebri:
Minor iſte natu me, ſed ingenio prior
  Artes paternas imbibit.
Verum juventæ flore læto perfrui,
  Ævique ſupra puberis
Exire metas, vetuit infeſta Atropos.
  Heu quem dolorem ſauciis!
Heu quanta vitæ decora, quem cultum ſpei
  Germane pubes deſeris!
Germane carnis lege, & ortu ſanguinis;
  Amore penè filius.

XIV. Val. Latinus Euronius, *gener*.

O generis clari decus, o mihi funus acerbum,
  Euroni, e juvenum lecte cohorte gener,
Occidis in primæ raptus mihi flore juventæ,
  Lactantis nati vix bene note pater.
Tu procerum de ſtirpe ſatus, prægreſſus & ipſos,
  Unde genus claræ nobilitatis erat.
Ore decens, bonus ingenio, facundus, & omni
  Dexteritate vigens, præcipuusque fide.
Hoc Præfecturæ ſedes, hoc Illyris ora
  Præſide te experta eſt, fiſcus & ipſe cliens.
Nil ævi brevitate tamen tibi laudis ademptum,
  Indole maturus, funere acerbus obis.

Digitized by Google

XV. Pomponius Maximus, *adfinis.*

Et te germanum, non ſanguine, ſed vice fratris,
Maxime, devinctum nænia noſtra canet.
Conjux namque meæ tu conſociate ſorori
Ævi fruge tui deſtituis viduam.
Non domus hoc tantum ſenſit tua: ſenſit acerbum
Saucia proh! caſum curia Burdigalæ;
Te primore vigens, te deficiente relabens:
Inque Valentinum te moriente cadens.
Heu! quare nato, cur fruge & flore nepotum
Ereptus nobis, Maxime, non frueris?
Sed frueris: divina habitat ſi portio Manes:
Quæque futura olim gaudia, noſſe datur.
Longior hic etiam lætorum fructus habetur,
Anticipaſſe diu, quæ modo participas.

XVI. Veria Liceria, *uxor* Arborii *ſororis filii.*

Tu quoque vel nurus mihi nomine, vel vice natæ,
Veria, ſupremi carmen honoris habe.
Cujus ſi probitas, ſi forma & fama, fideſque
Morigeræ uxoris, lanificæque manus,
Nunc laudanda forent: procul & de Manibus imis
Arceſſenda eſſet vox proavi Euſebii.
Qui quoniam, functo jampridem conditus ævo,
Tranſcripſit partes in mea verba ſuas:

Digitized by Google

Accipe funereas neptis defleta querelas,
Conjux Arborii commemoranda mei.
Cui parva ingentis luctus ſolatia linquens
Deſtituis natum: quo magis excrucias.
At tibi dilecti ne deſit cura mariti,
Juncta colis thalamo nunc monumenta tuo.
Hic, ubi primus hymen, ſedes ibi mœſta ſepulcri.
Nupta magis dici, quam tumulata potes.

XVII. Pomponius Maximus Herculanus, *ſororis filius.*

Nec Herculanum genitum germana mea.
Modulamine nænia triſti
Tacitum ſine honore relinquat:
Super indole cujus adulti
Magnæ bona copia laudis.
Verum memorare magis, quam
Functum laudare decebit.
Decus hoc matriſque, meumque,
In tempore puberis ævi
Vis perculit invida fati.
Eheu quem, Maxime, fructum?
Facunde, & muſice, & acer,
Mente bonus, ingenio ingens,
Volucer pede, corpore pulcher,
Lingua catus, ore canorus,
Cape munus triſte parentum,
Lacrimabilis orſa querelæ,

Digitized by Google

Quæ funereum modulatus
Tibi mœſtus avunculus offert.

XVIII. Fl. Sanctus, *maritus* Pudentillæ; *quæ ſoror* Sabinæ *meæ*.

Qui joca lætitiamque colis, qui triſtia damnas,
Nec metuis quenquam, nec metuendus agis:
Qui nullum inſidiis captas, nec lite laceſſis,
Sed juſtam & clemens vitam agis, & ſapiens.
Tranquillos Manes, ſupremaque mitia Sancti
Ore pio, & verbis advenerare bonis:
Militiam nullo qui turbine ſedulus egit:
Præſide lætatus quo Rutupinus ager.
Octoginta annos cujus tranquilla ſenectus
Nullo mutavit deteriore die.
Ergo precare favens: ut, qualia tempora vitæ,
Talia & ad Manes otia Sanctus agat.

XIX. Namia Pudentilla, *adfinis*.

Tuque Pudentillam verbis adfare ſupremis,
Quæ famæ curam, quæ probitatis habes.
Nobilis hæc, frugi, proba, læta, pudica, decora,
Conjugium Sancti jugiter hæc habuit.
Inviolata tuens caſtæ præconia vitæ,
Rexit opes proprias, otia agente viro.
Non ideo exprobrans, aut fronte obducta, marito,
Quod gereret totam femina ſola domum.

Digitized by Google

Heu! nimium juvenis, ſed læta ſuperſtite nato,
Atque viro, patiens fata ſuprema obiit.
Unanimis noſtræ & quondam germana Sabinæ,
Et mihi inoffenſo nomine dicta ſoror.
Nunc etiam Manes placidos pia cura retractat;
Atque Pudentillam ſantis honore colit.

XX. LUCANUS TALISIUS * CURAM *filii*.

Nec jam tu metris, ſpes unica, ephebe Taliſi,
Conſobrine, meis immemoratus eris.
Ereptus primis ævi florentis in annis;
Jam tamen & conjux, jam properate pater.
Feſtinaſſe putes fatum: ne funus acerbum
Duceret hoc genitor, tam cito factus avus.

XXI. ATTUSIA LUCANA TALISIA. ERMINISCIUS REGULUS, *adfinis*.

Notitia exilis nobis, Attuſia, tecum,
Cumque tuo plane conjuge nulla fuit.
Verum tu noſtræ ſoror es germana Sabinæ;
Adfinis quoque tu, Regule, nomen habes.
Sortitos igitur tam cara vocabula nobis,
Stringamus mœſti carminis obſequio.
Quamvis Santonica procul in tellure jacentes,
Pervenit ad Manes exſequialis honos.

XXII. SEVERUS CENSOR JULIANUS, *conſocer*.

Deſinite, ô veteres, Calpurnia nomina, Frugi,
Ut proprium hoc veſtræ gentis habere decus.

Digitized by Google

Nec ſolus ſemper Cenſor Cato, nec ſibi ſolus
  Juſtus Ariſtides his placeant titulis.
Nam ſapiens quicunque fuit, verumque fidemque
  Qui coluit, comitem ſe tibi Cenſor agat.
Tu gravis, & comis, cum juſtitiaque remiſſus,
  Auſteris doctus jungere temperiem.
Tu non adſcito tibi me, nec ſanguine juncto,
  Optaſti noſtras conſociare domos.
Nempe aliqua in nobis morum ſimulachra tuorum
  Effigies noſtri præbuit ingenii.
Aut jam Fortunæ ſic ſe vertigo rotabat,
  Ut pondus fatis tam bona vota darent.
Si quid apud Manes ſentis, fovet hoc tibi mentem;
  Quod fieri optaras, id voluiſſe Deum.

XXIII. PAULINUS & DRYADIA, *filii* PAULINI, & MEGENTIRÆ *ſororis filiæ.*

Qui nomen vultumque patris, Pauline, gerebas,
  Amiſſi ſpecimen qui genitoris eras.
Propter quem luctus miſeræ decedere matris
  Cœperat, offerret quum tua forma patrem:
Redderet & mores, & moribus adderet illud,
  Paulinus caruit quo pater, eloquium.
Eriperis lætis & pubeſcentibus annis:
  Crudaque adhuc matris pectora ſollicitas.
Flemus enim raptam thalami de ſede ſororem,
  Heu! non maturo funere, Dryadiam.

Flemus: ego in primis, qui matris avunculus, & vos
  Natorum tanquam diligo progeniem.
Illa manus inter genitricis, & oſcula patris
  Occidit, Hiſpanâ tum regione procul.
Quam tenet, & primo, nove flos, decerperis ævo,
  Nondum purpureas cinctus ephebe, genas!
Quattuor ediderat nunc facta puerpera partus:
  Funera ſed tumulis jam geminata dedit.
Sit ſatis hoc, Pauline pater. diviſio facta eſt.
  Debetur matri cætera progenies.

XXIV. PAULINUS, *ſororis gener.*

Qui lætum ingenium, mores qui diligit æquos,
  Quique fidem ſancta cum pietate colit:
Paulini Manes mecum veneratus, amicis
  Inroret lacrymis, annua liba ferens.
Æquævus, Pauline, mihi, natamque ſororis
  Indeptus thalamo: ſic mihi pene gener.
Stirpis Aquitanæ mater tibi. nam genitori
  Coſſio Vaſatum, municipale genus.
Scrinia Præfecti meritus, rationibus inde
  Præpoſitus Libycis, præmia opima capis.
Nam Correcturæ tibi Tarraco Hibera tribunal
  Præbuit, adfectans eſſe clienta tibi.
Tu ſocrum pro matre colens, adfinis haberi
  Non poteras, nati cum fruerêre loco.
Inter concordes vixiſti fidus amicos,
  Duodeviginti functus Olympiadas.

Digitized by Google

XXV. ÆMILIA DRYADIA, *matertera.*

Te quoque Dryadiam materteram,
Flebilibus modulis,
Germana genitus, prope filius,
Ore pio veneror.
Quam thalamo, tædisque jugalibus
Invida mors rapuit:
Mutavitque torum feretri vice
Exequialis honor.
Diſcebas in me, matertera,
Mater uti fieres.
Unde modo hoc mœſtum tibi defero
Filius officium.

XXVI. JULIA CATHAPRONIA, *amita.*

Quin & funereis amitam impartire querelis,
Muſa, Cataphroniam.
Innuba devotæ quæ virginitatis amorem,
Parcaque anus coluit.
Et mihi quod potuit, quamvis de paupere ſumma,
Mater uti, attribuit.
Ergo commemorata, Ave: mœſtumque vocata
Pro genetrice, Vale.

XXVII. JULIA VENERIA *amita.*

Et amita Veneria properiter obiit.
Cui brevia mela modifica recino.

Digitized by Google

Cinis uti placidula ſupera vigeat.
Loca tacita celeripes adeat Erebi.

XXVIII. Julia Idalia, *conſobrina.*

Parva etiam fuit Idalia.
Nomine prædita quæ Paphiæ
Et ſpeciem meruit Veneris.
Quæ genita eſt mihi penè ſoror.
Filia nam fuit hæc amitæ;
Quam celebrat ſub honore pio
Nænia, carmine funereo.

XXIX. Æmilia Melania, *ſoror.*

Æmilia hos, vix nota mihi ſoror, accipe queſtus:
Debent quos cineri mœſta Elegêa tuo.
Conjunxit noſtras æquæva infantia cunas;
Uno quamvis tu Conſule major eras.
Invida ſed nimium Lacheſis properata peregit
Tempora: & ad Manes funera acerba dedit.
Præmiſſa ergo vale; Manesque verere parentum,
Qui majore ævo, quique minore venit.

XXX. Pomponia Urbica *conſocrus*, *uxor* Juliani *Cenſoris.*

Ut generis clari, veterum ſic femina morum
Urbica, Cenſoris nobilitata toro,
Ingenitis pollens virtutibus, auctaque & illis
Quas docuit conjux, quas pater, & genetrix:

Digitized by Google

Quas habuit Tanaquil, quas Pythagorea Theano,
  Quæque ſine exemplo eſt in nece functa viri.
Et tibi ſi fatum ſic permutare dediſſet,
  Viveret hoc noſtro tempore Cenſor adhuc.
Sed neque tu viduo longum cruciata ſub ævo,
  Protinus optato fine ſecuta virum.
Annua nunc mœſtis ferimus tibi juſta querelis,
  Cum genero & natis conſocer Auſonius.

AUSONII
TABULA
GENEALOGICA,

Ad horum Parentalium carminum intelligentiam, ex Eliæ Vineti Commentariis.

AUSONII *Poëtæ* Avus maternus.

CÆCILIUS ARGICIUS ARBORIUS
  carm. 4. *Parental.* & 16. *de Profeſſor.*

Avia materna.

ÆMILIA CORINTHIA MAURA *carm.* 5. *Parental.*

Pater,

Pater.

JULIUS AUSONIUS MEDICUS, *carm.* 1. *Parent.* & 30. *Edyll.*

Mater.

ÆMILIA ÆONIA *carm.* 2. *Parental.*

Patrui.

CLAUDIUS CONTENTUS
& JULIUS CALIPPIO *carm.* 7. *Parental.*

Amitæ.

JULIA CATAPHRONIA. *carm.* 26. *Parental.*
JULIA VENERIA. *carm.* 27. *Parental.*

Avunculus.

ÆMILIUS MAGNUS ARBORIUS. *carm.* 3. *Parent.* & 16. *de Prof.*

Materteræ.

ÆMILIA HILARIA *carm.* 6. *Parental.*
ÆMILIA DRYADIA *carm.* 25. *Parental.*

Frater.

AVITIANUS *carm.* 13. *Parental.*

Sorores.

JULIA DRYADIA *carm.* 12. *Parental.*
ÆMILIA MELANIA, *fratri vix cognita carm.* 29. *Parental.*

Digitized by Google

Conſobrinus.

Lucanus Taliſius *carm.* 20. *Parental.*

Conſobrina.

Julia Idalia *carm.* 28. *Parental.*

Socer.

Attuſius Lucanus Taliſius *carm.* 8. *Parent.*

Uxor.

Attuſia Lucana Sabina *carm.* 9. *Parental.*

Uxoris Sorores.

Namia Pudentilla *carm.* 19. *Parental.*
Attuſia Lucana Taliſia *carm.* 21. *Parent.*

Uxoris Frater.

Attuſius Lucanus Taliſius *filius.*
carm. 20. *Parental.*

Affines.

Pomponius Maximus *carm.* 15. *Parental.*
Erminiſcius Regulus *carm.* 21. *Parental.*
Fl. Sanctus. *carm.* 18. *Parental.*

Conſocer.

Severus Cenſor Julianus *carm.* 22. *Parent.*

Conſocrus.

Pomponia Urbica *carm.* 30. *Parental.*

Digitized by Google

Sororis Gener.

PAULINUS *carm.* 24. *Parental.*

Sororis Nepotes.

PAULINUS ET DRYADIA *carm.* 23. *Parental.*

Filii.

AUSONIUS *carm.* 10. *Parental.*
HESPERIUS *carm.* 11. *Parental.*

Nepotes.

Ex HESPERIO *filio*, PASTOR *&* *duo alii.* *carm.* 11. *Parental.*

Ex ſilia, AUSONIUS *in Protreptico* *&* *Genethliaco.*

Ex ſorore { ARBORIUS *carm.* 16. *Parental.*
P. M. HERCULANUS *carm.* 17. *Parent.* *&* 11, *Prof.* }

Neptes.

Ex ſorore, MEGENTIRA *carm.* 23. *Parental.*
& *uxor Nepotis*, VERIA LICERIA *carm.* 16. *Parental.*

Gener.

VAL. LATINUS EURONIUS *carm.* 14. *Parental.*

Digitized by Google

COMMEMORATIO PROFESSORUM BURDIGALENSIUM.

PRÆFATIO.

Vos etiam, quos nulla mihi cognatio junxit,
Sed fama, & caræ relligio patriæ,
Et ſtudium in libris, & ſedula cura docendi,
Commemorabo, viros morte obitâ celebros.
Fors erit, ut noſtros Manes ſic adſerat olim,
Exemplo cupiet qui pius eſſe meo.

I. TIBERIUS VICTOR MINERVIUS, *Orator*.

Primus Burdigalæ columen dicêre, Minervi,
Alter Rhetoricæ Quintiliane togæ.
Illuſtres quondam quo præceptore fuerunt
Conſtantinopolis, Roma, dehinc patria,
Non equidem certans cum majeſtate duarum;
Solo ſed potior nomine, quod patria.
Adſerat usque licet Fabium Calagurris alumnum:
Non ſit Burdigalæ dum cathedra inferior.
Mille foro dedit hæc juvenes; bis mille Senatus
Adjecit numero, purpureisque togis:
Me quoq; : ſed quoniam multa eſt prætexta, ſilebo:
Teque canam de te, non ab honore meo.

Digitized by Google

Sive Panegyricos placeat contendere libros,
  In Panathenaïcis tu numerandus eris.
Seu libeat fictas ludorum evolvere lites,
  Ancipitem palmam Quintilianus habet.
Dicendi torrens tibi copia: quæ tamen aurum,
  Non etiam luteam volveret illuviem.
Et Demoſthenicum, quod ter primum ille vocavit,
  In te ſic viguit, cedat ut ipſe tibi.
Anne & divini bona naturalia doni
  Adjiciam, memori quam fueris animo?
Audita ut, vel lecta ſemel, ceu fixa teneres:
  Auribus & libris eſſet ut una fides?
Vidimus & quondam tabulæ certamine longo,
  Omnes qui fuerant, enumeraſſe bolos;
Alternis vicibus quos præcipitante rotatu,
  Fundunt exciſi per cava buxa gradus:
Narrantem fido per ſingula puncta recurſu,
  Quæ data, per longas quæ revocata moras.
Nullo felle tibi mens livida; tum ſale multo
  Lingua dicax, blandis & ſine lite jocis.
Menſa nitens, quam non cenſoria regula culpet:
  Nec nolit Frugi Piſo vocare ſuam.
Nonnunquam pollens natalibus, & dape feſta:
  Non tamen anguſtas ut tenuaret opes.
Quamquam hæredis egens, bis ſex quinquennia
      functus,
  Fletus es a nobis, ut pater, & juvenis.

Digitized by Google

Et nunc, ſive aliquid poſt fata extrema ſuperſit,
Vivis adhuc; ævi quod periit meminens.
Sive nihil ſupereſt, nec habet longa otia ſenſus,
Tu tibi vixiſti: nos tua fama juvat.

II. Latinus Alcimus Alethius, *Rhetor.*

Nec me nepotes impii ſilentii
Reum ciebunt, Alcime.
Minusque dignum, non & oblitum ferent
Tuæ miniſtrum memoriæ.
Opponit unum quem viris prioribus
Ætas recentis temporis.
Palmæ forenſis, & Camœnarum decus,
Exemplar unum in litteris:
Quas aut Athenis docta coluit Græcia,
Aut Roma per Latium colit.
Moreſne fabor, & tenorem regulæ,
Adusque vitæ terminum?
Quod laude clarus, quod paratus litteris,
Omnem refugiſti ambitum?
Te nemo gravior, vel fuit comis magis,
Aut liberalis indigis:
Danda ſalute, ſi forum res poſceret;
Studio docendi, ſi ſcholam.
Vivent per omnem poſterorum memoriam,
Quas tu ſacræ famæ dabas.
Et Julianum tu magis famæ dabis,
Quam ſceptra, quæ tenuit brevi.

Digitized by Google

Salluſtio plus conferent libri tui,
  Quam conſulatus addidit.
Morum tuorum, decoris, & facundiæ
  Formam dediſti filiis.
Ignoſce, noſtri læſus obſequio ſtili
  Amoris hoc crimen tui eſt,
Quod digna nequiens promere, officium colo,
  Injurioſe ſedulus.
Quieſce placidus, & caduci corporis
  Damnum repende gloria.

III. Luciolus *Rhetor*.

Rhetora Luciolum condiſcipulum, atq; magiſtrum,
  Collegamque dehinc, nænia mœſta refer;
Facundum, doctumque virum, ſeu lege metrorum
  Condita, ſeu proſis ſolveret orſa modis.
Eripuit patri Lacheſis quem funere acerbo,
  Linquentem natos ſexui utroque duos.
Nequaquam meritis cujus reſponderit hæres,
  Obſcuros quamvis nunc tua fama juvet.
Mitis amice, bonus frater, fidiſſime conjux,
  Nate pius: genitor, pœnitet, ut fueris.
Comis convivis, nunquam inclamare clientes,
  Ad famulos nunquam triſtia verba loqui.
Ut placidos mores, tranquillos ſic cole Manes,
  Et cape ab Auſonio munus, amice, Vale.

Digitized by Google

IV. Attius Patera *Pater*, *Rhetor.*

Ætate quamquam viceris dictos prius,
  Patera fandi nobilis:
Tamen, quod ævo floruiſti proximo,
  Juvenisque te vidi ſenem,
Honore mœſtæ non carebis næniæ,
  Doctor potentum Rhetorum.
Tu Bajocaſſis ſtirpe Druidarum ſatus,
  Si fama non fallit fidem,
Beleni ſacratum ducis è templo genus:
  Et inde vobis nomina:
Tibi Pateræ: ſic miniſtros nuncupant
  Apollinaris myſtici.
Fratri, patrique nomen a Phœbo datum,
  Natoque de Delphis tuo.
Doctrina nulli tanta in illo tempore,
  Curſusque tot fandi & rotæ.
Memor, diſertus, lucida facundia,
  Canore, cultu præditus;
Salibus modeſtus, felle nullo perlitus,
  Vini, cibique abſtemius,
Lætus, pudicus, pulcher: in ſenio quoque, ut,
  Aquilæ ſenectus, aut equi.

V. Attius Tiro Delphidius, *Rhetor.*

Facunde, docte, linguâ & ingenio celer.
  Jocis amœne, Delphidi,

Digitized by Google

Subtextus eſto flebili threno patris,
  Laudi ut ſubibas æmulus.
Tu penè ab ipſis orſus incunabulis
  Dei poëta nobilis,
Sertum coronæ præferens Olympiæ,
  Puer celebraſti Jovem.
Mox inde curſim more torrentis freti,
  Epos ligaſti metricum:
Ut nullus æquâ lege liber carminum
  Orationem texeret.
Celebrata varie cujus eloquentia
  Domi foriſque claruit:
Seu tu cohortis Præſulem Prætoriæ,
  Provinciarum aut judices
Coleres, tuendis additus clientibus,
  Famæ, & ſalutis ſauciis.
Felix, quietis ſi maneres litteris,
  Opus Camœnarum colens:
Nec odia magnis concitata litibus
  Armaret ultor impetus:
Nec inquieto temporis tyrannici
  Palatio te attolleres.
Dum ſpem remotam ſemper arceſſis tibi
  Faſtidioſus obviæ,
Tuumque mavis eſſe, quam fati, bonum
  Deſideraſti plurima;
Vagus per omnes dignitatum formulas,
  Meritusque plura, quam gerens.

Digitized by Google

Unde inſecuto criminum motu gravi,
  Donatus ærumnis patris.
Mox inde Rhetor, nec docendi pertinax,
  Curam fefelliſti patrum;
Minus malorum munere expertus Dei,
  Medio quod ævi raptus es.
Errore quod non deviantis filiæ,
  Pœnaque læſus conjugis.

VI. ALETHIO MINERVIO, *filio*, *Rhetori*.

O Flos juvenum,
Spes læta patris
Nec certa tuæ
Data res patriæ,
Rhetor Alethi.
Tu primævis
Doctor in annis,
Et præceptor
Tempore, quo te
Diſcere adultum
Non turpe foret.
Prætextate
Jam genitori
Conlatus eras.
Ille ſuperbæ
Mœnia Romæ
Fama & meritis
Inclytus auxit.
Tu Burdigalæ
Lætus patriæ,
Clara cohortis
Vexilla regens,
Poſt Nazarium
Poſtque Pateram;
Major utroque,
Non ſine morſu
Gravis invidiæ,
Cuncta habuiſti
Commoda fati.
Non manſuris
Ornate bonis;
Omnia præcox
Fortuna tibi
Dedit, & rapuit.
Solſtitialis
Velut herba ſolet,

Digitized by Google

Oſtentatus
Raptusque ſimul,
Pubere in ævo
Deſeruiſti
Vota tuorum,
Et Rhetoricam
Floris adulti
Fruge carentem;
Et connubium
Nobile ſoceri,
Sine pace patris;
Et divitias
Utriusque domus
Sine herede tuo
Quam fatiloquo
Dicte profatu
Verſus Horati,
Nihil eſt ab omni
Parte beatum

VII. LEONTINUS *Grammatic. cognomento* LASCIVUS.

Qui colis lætos, hilarosque mores,
Qui dies feſtos, joca, vota, ludum,
Annuum functi memora Leonti
Nomine threnum.
Iſte LASCIVUS patiens vocari,
Nomen indignum probitate vitæ
Abnuit nunquam: quia gratum ad aures
Eſſet amicas.
Literis tantum titulum aſſecutus,
Quantus exili ſatis eſt cathedræ:
Poſſet inſertus numero ut videri
Grammaticorum.
Tu meæ ſemper ſocius juventæ,
Pluribus quamvis cumulatus annis,

Digitized by Google

Nunc quoque in noſtris recales medullis.
Blande Leonti:
Et juvat triſti celebrare cura
Flebilem cantum memoris querelæ:
Munus ingratum, tibi debitumque
Carmine noſtro.

VIII. GRAMMATICIS GRÆCIS *Burdigalenſibus.*

Romulum poſt hos prius, an Corinthi,
Anne Sperchei, pariterque nati
Atticas Muſas memorem Meneſthei
Grammaticorum?
Sedulum cunctis ſtudium docendi;
Fructus exilis, tenuisque ſermo:
Sed, quia noſtro docuêre in ævo,
Commemorandi.
Tertius horum mihi non magiſter
Cæteri primis docuêre in annis:
Ne forem vocum rudis, aut loquendi,
Sed ſine cultu.
Obſtitit noſtræ quia, credo, mentis
Tardior ſenſus: neque diſciplinis
Appulit Græcis puerilis ævi
Noxius error.
Vos levis cæſpes tegat, & ſepulchri
Tecta defendant cineres opertos:
At meæ vocis titulus ſupremum
Reddat honorem.

Digitized by Google

IX. Jucundo, *Grammatico Burdigalenſi, fratri* Leontii.

Et te, quem cathedram temere uſurpaſſe loquuntur,
  Nomen Grammatici nec meruiſſe putant:
Voce ciebo tamen, ſimplex, bone, amice, ſodalis,
  Jucunde, hoc ipſo care magis ſtudio,
Quod, quamvis impar, nomen tam nobile amaſti,
  Et meritos inter commemorande viros.

X. Grammaticis Latinis *Burdigalenſibus Philologis*, Macrino, Phoebicio, Concordio, Sucuroni, Ammonio, Anastasio, *Grammatico Pictaviorum.*

Nunc ut quemque mihi
Flebilis officii
Religioſus honor
Suggeret, expediam.
Qui, quamvis humili
Stirpe, loco, ac merito,
Introtulêre tamen
Grammatices ſtudium
Ingeniis hominum
Burdigalæ rudibus.
Permaneat ſeries.
Sit Macrinus in his,
Sobrius & puerorum
Utilis ingeniis.
Huic mea principio
Credita puerities.
Nec reticebo ſenem
Nomine Phœbicium:
Qui Beleni ædituus
Nil opis inde tulit.
Sed tamen, ut placitum,
Stirpe ſatus Druidum,
Gentis Aremoricæ,
Burdigalæ cathedram
Nati opera obtinuit.
Et tu, Concordi,

Digitized by Google

Qui profugus patria
Mutaſti ſterilem
Urbe alia cathedram,
Et libertina
Sucuro progenies;
Qui rudibus pueris
Prima elementa dabas.
Pange & Anaſtaſio
Flebile, Muſa, melum:
Et memora tenuem
Nænia Grammaticum;
Burdigalæ huncgenitum
Tranſtulit ambitio,
Pictonicæque dedit.
Pauper ubi, & tenuem
Victum habitumque colens,
Gloriolam exilem
Et patriæ, & cathedræ
Perdidit in ſenio:
Doctrina exiguus,
Moribus implacidis.
Proinde, ut erat meritum,
Famam habuit tenuem.
Sed tamen hunc noſter
Commemoravit honos.
Relligioſum etenim
Commemorare meæ
Grammaticum patriæ,
Ne pariter tumulus
Nomen & oſſa tegat.

XI. HERCULANO, *Sororis filio, Grammat. Burdigalenſi.*

Herculane, qui profectus gremio de noſtro & ſchola
Spem magis quàm rem fruendam præbuiſti avunculo,
Particeps ſcholæ, & cathedræ penè ſucceſſor meæ,
Lubricæ niſi te juventæ præcipitem flexus daret,
Pythagorei non tenentem tramitis rectam viam;

Digitized by Google

Eſto placidus, & quietis Manibus ſedem fove,
Jam mihi cognata dudum inter memoratus nomina.

XII. Thalasso, *Grammatico Latino, Burdigalenſi.*

Officium, nomenque tuum, primæve Thalaſſe,
Parvulus audivi: vix etiam memini,
Quâ formâ, aut merito fueris, quâ ſtirpe parentum.
Ætas nil de te poſterior celebrat.
Grammaticum juvenem te tantum fama ferebat,
Tum quoque tam tenuis, quam modo nulla manet.
Sed quicunque tamen, noſtro quia doctor in ævo
Vixiſti, hoc noſtrum munus habeto, Vale.

XIII. Citario, *Siculo Syracuſano, Grammatico Burdigalenſi Græco.*

Et Citari dilecte, mihi memorabere, dignus
Grammaticos inter qui celebrêre bonos.
Eſſet Ariſtarchi tibi gloria, Zenodotique
Grajorum, antiquus ſi ſequeretur honos.
Carminibus, quæ prima tuis ſunt condita in annis,
Concedit Cei Muſa Simonidei.
Urbe ſatus Sicula, noſtram peregrinus adiſti:
Excultam ſtudiis quam prope reddideras.
Conjugium nactus cito nobilis, & locupletis,
Invidia fati non genitor moreris.

Digitized by Google

At nos defunctum memori celebramus honore,
Fovimus ut vivum munere amicitiæ.

XIV. CENSORIO ATTICO AGRICIO, *Rhetori.*

Eloquii merito primis æquande, fuiſti
Agrici, hic poſitus poſteriore loco:
Ævo qui quoniam genitus functusque recenti,
Dilatus nobis, non & omiſſus eras.
Quocunque in numero, triſti memorabere threno:
Unus honos tumuli ſerus, & ante datus.
Tam generis tibi celſus apex, quam gloria fandi.
Gloria Athenæi cognita ſede loci;
Nazario, & claro quondam delata Pateræ,
Egregie multos excoluit juvenes.
Conjuge nunc, natisque ſuperſtitibus, generoque,
Majorum Manes, & monumenta foves.

XV. NEPOTIANO *Grammatico, eidem Rhetori.*

Facete, comis, animo juvenali ſenex,
Cui felle nullo, melle multo mens madens,
Ævum per omne nil amarum miſcuit:
Noſtri medela, Nepotiane, pectoris,
Tam ſeriorum quam jocorum particeps,
Taciturne, Amyclas qui ſilendo viceris.
Te fabulantem non Ulyxes linqueret,
Liquit canentes qui melodas virgines.
Probe, & pudice, parce, frugi, abſtemie,

Facunde,

Digitized by Google

Facunde, nulli Rhetorum cedens ſtylo,
Et diſputator ad Cleanthen Stoïcon:
Scaurum Probumque corde callens intimo,
Et Epirote Cinea memor magis.
Sodalis, & convictor, hoſpes jugiter:
Parum quod hoſpes, mentis agitator meæ.
Conſilia nullus mente tam pura dedit,
Vel altiore conditu texit data.
Honore geſti Præſidatus inclytus,
Decies novenas functus annorum vices,
Duos relinquens liberos, mortem oppetis,
Dolore multo, tam tuorum, quam meo.

XVI. ÆMILIUS MAGNUS ARBORIUS, *Rhetor Toloſæ.*

Inter cognatos jam fletus, avuncule, Manes,
Inter Rhetoricos nunc memorandus eris.
Illud opus pietas, iſtud reverenda virorum
Nomina pro patriæ relligione habeant.
Bis meritum duplici celebremus honore parentem
Arborium, Arborio patre, & avo Argicio.
Stemma tibi patris Æduici: Tarbellica Mauræ
Matris origo fuit: ambo genus procerum.
Nobilis & dotata uxor: domus, & ſchola, cultæ
Principum amicitiæ contigerunt juveni.
Dum Conſtantini fratres opulenta Toloſa
Exilii ſpecie ſepoſitos cohibet:

Byzanti inde arcem, Threſſæq; Propontidis urbem
Conſtantinopolim fama tui pepulit.
Illic dives opum, doctoque ibi Cæſare honorus
Occumbis patribus, Magne, ſuperſtitibus.
In patriam ſed te ſedem, ac monumenta tuorum,
Principis Auguſti reſtituit pietas.
Hinc renovat cauſam lacrymis, & flebile munus,
Annuus ingrata relligione dies.

XVII. Exuperius, *Rhetor Toloſæ.*

Exuperi memorande mihi, facunde ſine arte,
Inceſſu gravis, & verbis ingentibus, ore
Pulcher, & ad ſummam, motuq; habituque venuſto.
Copia cui fandi longe pulcherrima; quam ſi
Auditu tenus acciperes, deflata placeret:
Diſcuſſam ſcires ſolidi nihil edere ſenſus.
Palladiæ primum toga te venerata Toloſæ,
Mox pepulit levitate pari. Narbo inde recepit.
Illic Dalmatio genitos, fatalia regum
Nomina, tum pueros grandi mercede docendi
Formaſti Rhetor, metam prope puberis ævi.
Cæſareum qui mox indepti nomen, honorem
Præſidis, Hiſpanumque tibi tribuêre tribunal.
Decedens, placidos mores, tranquillaque vitæ
Tempora prædives finiſti ſede Cadurca,
Sed patriæ te jura vocant, & origo parentum,
Burdigalæ ut rurſum nomen de Rhetore reddas.

Digitized by Google

XVIII. MARCELLO MARCELLI *filio*, *Grammatico Narbonenſi.*

Nec te Marcello genitum, Marcelle, ſilebo:
Aſpera quem genitrix, urbe, domo, pepulit.
Sed fortuna potens cito reddidit omnia, & auxit.
Amiſſam primum Narbo dedit patriam.
Nobilis hic hoſpes Clarentius indole motus,
Egregiam natam conjugio attribuit.
Mox ſchola, & auditor multus, prætextaque pubes,
Grammatici nomen, divitiasque dedit.
Sed nunquam jugem curſum fortuna ſecundat,
Præſertim pravi nacta virum ingenii.
Verum oneranda mihi non ſunt: memoranda recepi
Fata. Sat eſt dictum, cuncta periſſe ſimul.
Non tamen & nomen, quo te non fraudo, receptum
Inter Grammaticos prætenuis meriti.

XIX. SEDATUS, *Rhetor Toloſanus.*

Relligio eſt, tacitum ſi te, Sedate, relinquam,
Quamvis docendi munus indepte es foris.
Communis patria eſt tecum mihi: forte potentis
Fati Toloſam nactus es ſedem ſcholæ.
Illic conjugium, natique, opulensque ſenectus,
Et fama, magno qualis eſt par Rhetori.
Quamvis externa tamen a regione reducit
Te patria, & civem morte obitâ repetit.

Quumque vagantē operam diviſæ impenderis urbi,
  Arbitrium de te ſumit origo ſuum.
Eſt tua nunc ſoboles, moremque ſecuta parentis,
  Narbonem, ac Romam nobilitat ſtudiis.
  - - - - - - - - - - - - - ſed
  Fama velit nolit, Burdigalam referet.

XX. Staphylius, *civis Auſcius.*

Hactenus obſervata mihi lex commemorandi
  Cives, ſive domi, ſeu docuêre foris.
Externum ſed fas conjungere civibus unum
  Te, Staphyli, genitum ſtirpe Novempopulis.
Tu mihi quod genitor, quod avunculus: unus utrumque.
  Alter ut Auſonius, alter ut Arborius.
Grammatice ad Scaurum, atque Probum, promptiſſime Rhetor.
  Hiſtoriam callens Livii, & Herodoti.
Omnis doctrinæ ratio tibi cognita: quantam
  Condit ſexcentis Varro voluminibus.
Aurea mens, vox ſuada tibi, tum ſermo quietus,
  Nec cunctator eras, nec properante ſono.
Pulchra ſenecta, nitens habitus, procul ira, dolusq;,
  Et placidæ vitæ congrua meta fuit.

Digitized by Google

XXI. CRISPUS URBICUS *Grammatice Latini & Græci.*

Tu quoque in ævum, Criſpe, futurum
Mœſti venies commemoratus
Munere threni.
Qui primævos, fandique rudes,
Elementorum prima docebas
Signa novorum.
Creditus olim fervere mero,
Ut Virgilii Flaccique locis
Æmula ferres.
Et tibi Latiis poſthabite orſis
Urbice, Grajis celebris, carmen
Sic ἐλελίσω.
Nam tu Criſpo conjuncte tuo
Proſa ſolebas, & verſu loqui
Impete eodem;
Priſcos ut & Heroes olim
Carmine Homeri commemoratos
Fando referres:
Dulcem in paucis ut Pliſtheniden,
Et torrentis ceu Dulichii
Ninguida dicta,
Et mellitæ nectare vocis
Dulcia fatu verba canentem
Neſtora regem.

Digitized by Google

Ambo loqui faciles, ambo omnia carmina docti,
Callentes mythωn plasmata, & hiſtoriam.
Liberi ambo genus: ſed quos meruiſſe deceret
Nanciſci, ut cluerent patribus ingenuis.

XXII. Victorio *Subdoctori*, *ſive Proſcholo.*

Victori ſtudioſe, memor, celer, ignoratis
Aſſidue in libris, nec niſi operta legens,
Exeſas tineis, opicasque evolvere chartas,
Major quam promptis cura tibi in ſtudiis.
Quod jus Pontificum, quæ fœdera, ſtemma quod olim
Ante Numam fuerat Sacrificis Curibus:
Quod Caſtor cunctis de regibus ambiguis, quod
Conjugis e libris ediderat Rhodope:
Quod jus Pontificum, veterum quæ ſcita Quiritum,
Quæ conſulta Patrum; quid Draco, quidve Solon
Sanxerit; & Locris dederit quæ jura Zaleucus;
Sub Jove quæ Minos, quid Themis ante Jovem
Nota tibi potius quam Tullius, & Maro noſtri,
Et quicquid Latiâ conditur hiſtoriâ.
Fors iſtos etiam tibi lectio longa dediſſet:
Supremum Lacheſis ni celeraſſet iter.
Exili noſtræ fucatus honore cathedræ,
Libato tenuis nomine Grammatici.
Longinquis poſthac Romæ defunctus in oris:
Ad quas de Siculo littore tranſieras.

Digitized by Google

Sed modo nobilium memoratus in agmine, gaude:
  Pervenit ad Manes ſi pia cura tuos.

XXIII. DYNAMIO *Burdigalenſi, qui in Hiſpania docuit, & obiit.*

Sed neque te mœſta, Dynami, fraudabo querela,
  Municipem patriæ cauſidicumque meæ.
Crimine adulterii quem ſaucia fama fugavit,
  Parvula quem latebris fóvit Illerda ſuis.
Quem locupletavit conjux Hiſpana latentem;
  Namque ibi, mutato nomine, Rhetor eras.
Rhetor Flavinii cognomine diſſimulatus,
  Ne poſſet profugum prodere culpa ſuum.
Reddiderat quamvis patriæ te ſera voluptas,
  Mox reſidem rurſum traxit Ilerda domus.
Qualiſcumque tuæ fuerit fuga, famaque vitæ,
  Jungeris antiquâ tu mihi amicitiâ.
Officiumque meum, ſenſus ſi Manibus ullus,
  Accipe jam verus morte obita Dynami.
Diverſis quamvis jaceas defunctus in oris:
  Commemorat mœſtis te pia cura elegis.

XXIV. ACILIO GLABRIONI, *Grammatico, Jun. Burdigalenſi.*

Doctrinæ, vitæque pari brevitate caducum,
  Glabrio, te mœſtis commemorabo elegis.

Stemmate nobilium deductum nomen avorum,
Glabrio Aquilini Dardana progenies.
Tu quondam puero compar mihi diſcipulo: mox
Me dehinc facto Rhetore, Grammaticus.
Inque foro tutela reis, & cultor in agris,
Digne, diu partis qui fruerere bonis.
Commode, læte, benigne, abſtemie, tam bone dandis
Semper conſiliis, quam taciturne datis.
Tam decus omne tuis, quam mox dolor, omnia acerbo
Funere præreptus, Glabrio, deſtituis:
Uxore & natis, genitore & matre relictis,
Eheu quam multis perdite nominibus!
Flete diu nobis, nunquam ſatis, accipe acerbum,
Glabrio in æternum commemorate, Vale.

XXV. *Coronis.*

Quos legis a prima deductos menide libri,
Doctores patriæ ſcito fuiſſe meæ.
Grammatici in ſtudio, vel Rhetoris, aut in utroque;
Quos memoraſſe mihi, morte obita, ſatis eſt.
Viventum inlecebra eſt laudatio. Nomina tantum
Voce ciere, ſuis ſufficiet tumulis.
Ergo qui noſtræ legis otia triſtia chartæ,
Eloquium tu ne quære, ſed officium;
Quo claris doctisque viris pia cura parentat:
Dum decora egregiæ commeminit patriæ.

Digitized by Google

XXVI. *Poëta.*

Valete manes inclytorum Rhetorum:
  Valete doctores probi.
Hiſtoria ſi quos, vel poëticus ſtylus,
  Forumve fecit nobiles:
Medicæ vel artis, dogma vel Platonicum,
  Dedit perenni gloriæ:
Et ſi qua cunctis cura viventum placet,
  Juvatque honor ſuperſtitum:
Accipite mœſtum carminis cultum mei;
  Textum querela flebili.
Sedem ſepulchris ſervet immotus cinis,
  Memoria vivat nominum:
Dum remeat illud, judicis dono Dei,
  Commune cum Dis ſeculum.

Argyripam, claroſque viris qui condidit Arpos:
Clarior urbe nova, patriæ quam ſede vetuſta.

VII. ANTILOCHO.

Conſiliis, belloque bonus, quæ copula rara eſt,
Carus & Atridis, carus & Æacidis:
Præmia virtutis ſimul & pietatis adeptus,
Servato Antilochus Neſtore patre, obii.
Non hic ordo fuit: ſed juſtius ille ſuperſtes,
Troja capi ſine quo perfida non poterat.

VIII. NESTORI.

Hoc tegor in tumulo, quarti jam prodigus ævi
Neſtor, conſilio clarus, & eloquio.
Objecit ſeſe cujus pro morte peremptus
Filius: & nati vulnere vivo pater.
Eheu! cur fatis diſponere ſic placet ævum,
Tam longum, ut nobis: tam breve, ut Antilocho?

IX. PYRRHO.

Orbe tegor medio, major virtute paterna,
Quod puer, & regis Pyrrhus opima tuli.
Impius ante aras quem fraude peremit Oreſtes.
Quid mirum, cæſa jam genitrice furens?

X. EURYALO.

Nec me non dignum titulo Pleuronia credit:
Cui communis erat cum Diomede domus,

Digitized by Google

Euryalo, & Sthenelo. Nam tertius hoc ego regnum
Poſſedi: de quo nunc ſatis eſt tumulus.

XI. Guneo.

Gunea pontus habet, tumulus ſine corpore nomen.
Fama homines inter; cœlum animus repetit.
Cuncta elementa duci tanto commune ſepulchrum
Quæ? cœlum, & tellus, & mare, & ora virûm.

XII. Protesilao.

Fatale adſcriptum nomen mihi Proteſilao,
Nam primus Danaûm bello obii Phrygio,
Audaci ingreſſus Sigeïa littora ſaltu,
Captus pellacis Laertiadæ inſidiis.
Qui, ne Trojanæ premeret pede littora terræ,
Ipſe ſuper proprium deſiliit clypeum.
Quid queror? hoc letum jam tum mea fata canebant,
Tale mihi nomen quum pater impoſuit.

XIII. Deiphobo.

Proditus ad pœnam, ſceleratæ fraude Lacenæ,
Et deformato corpore Deiphobus,
Non habeo tumulum, niſi quem mihi voce vocantis
Et pius Æneas, & Maro compoſuit.

XIV. Hectori.

Hectoris hic tumulus; cum quo ſua Troja ſepulta eſt.
Conduntur pariter, qui periere ſimul.

Digitized by Google

XV. Astyanacti.

Flos Aſiæ, tantaque unus de gente ſuperſtes,
Parvulus, Argivis ſed jam de patre timendus,
Hic jaceo Aſtyanax, Scæis dejectus ab altis,
Prô dolor! Iliaci Neptunia mœnia muri
Viderunt aliquid crudelius Hectore tracto.

XXI. Sarpedoni.

Sarpedon Lycius, genitus Jove, numine patris
Sperabam cœlum; ſed tegor hoc tumulo,
Sanguineis fletus lachrymis. prô ferrea fata!
Et patitur luctum, qui prohibere poteſt?

XVII. Nasti & Amphimacho.

Naſtes, Amphimachusq;, Nomionis inclyta proles,
Doctores quondam, pulvis & umbra ſumus.

XVIII. Troilo.

Hectore proſtrato, nec Dis, nec viribus æquis
Congreſſus ſævo Troïlus Æacidæ,
Raptatus bigis fratris conjungor honori.
Cujus ob exemplum nec mihi pœna gravis.

XIX. Polydoro.

Cede procul, myrtumque iſtam fuge neſcius hoſpes
Telorum ſeges eſt ſanguine adulta meo.
Confixus jaculis, & ab ipſa cæde ſepultus,
Condor in hoc tumulo bis Polydorus ego.

Digitized by Google

Scit pius Æneas, & tu, rex impie: quod me
Thracia pœna premit, Troïa cura tegit.

XX. Euphemo.

Euphemum Ciconum ductorem Troïa tellus
Condidit haſtati Martis ad effigiem.
Nec ſatis eſt titulum ſaxo incidiſſe ſepulchri:
Inſuper & frontem mole onerant ſtatuæ.
Ocyus iſta ruunt, quæ ſic cumulata locantur,
Major ubi eſt cultus, magna ruina ſubeſt.

XXI. Hipoothoo & Pyleo *in horto ſepultis.*

Hippothoum, Pyleumq; tener gremio infima tellus
Caulibus & malvis terga ſuperna virent.
Nec vexat cineres horti cultura quietos:
Dum parcente manu molle holus excolitur.

XXII. Ennomo & Chromio.

Ennomus hic, Chromiusque jacent; queis Myſia regnum,
Queis pater Alcinus, Oceanusque atavus.
Nobilitas quid tanta juvat? quo clarius iſtis
Eſt genus, hoc mortis conditio gravior.

XXIII. Priamo.

Hic Priami non eſt tumulus: nec condor in iſtâ
Sede; caput Danai diripuere meum.

Aſt ego quum lacerum ſine nomine funus haberem,
Confugi ad cineres Hectoreos genitor.
Illic & natos, Trojamque, Aſiamque ſepultam
Inveni, & noſtrum quidquid ubique jacet.

XXIV. *Item* Priamo.

Qui tumulum Priami quærit, legat Hectoris ante.
Ille meus, nato quem prius ipſe dedi.
Hectoris, & patris ſimul eſt commune ſepulchrum,
Amborum quoniam juncta ruina fuit.

XXV. Hecubæ.

Quæ regina fui, quæ claro nata Dymante.
Quæ Priami conjunx, Hectora quæ genui:
Hic Hecuba injectis perii ſuperobruta ſaxis.
Sed rabie linguæ me tamen ulta prius.
Fidite ne regnis, & prole, & ſtirpe parentum:
Quicunque hoc noſtrum σῆμα κυνός legitis.

XXVI. Polyxenæ.

Troas Achilleo conjuncta Polyxena buſto,
Malueram nullo cæſpite functa tegi.
Non bene diſcordes tumulos miſcetis, Achivi,
Hoc violare magis, quam ſepelire fuit.

ALL.

Digitized by Google

ALIQUOT ALIORUM EPITAPHIA.

XXVII. Niobæ, *in Sipylo monte juxta fontem ſepulta.*

Thebarum regina fui. Sipyleïa cautes
Quæ modo ſum; læſi numina Latoidum.
Bis ſeptem natis genitrix læta atque ſuperba,
Tot duxi mater funera, quot genui.
Nec ſatis hoc Divis. duro circundata ſaxo
Amiſi humani corporis effigiem.
Sed dolor, obſtructis quamquam vitalibus, hæret:
Perpetuasque rigat fonte pio lachrymas.
Prô facinus! tantæne animis cœleſtibus iræ?
Durat adhuc luctus, matris imago perit.

XXVIII. *Eidem.*

Vivebam: ſum facta ſilex; quæ deinde polita
Praxitelis manibus, vivo iterum Niobe.
Reddidit artificis manus omnia, ſed ſine ſenſu.
Hunc ego, quum læſi numina, non habui.

XXIX. *Eidem.*

Habet ſepulchrum non id intus mortuum.
Habet nec ipſe mortuus buſtum ſuper.
Sibi ſed eſt ipſe hic ſepulchrum, & mortuus.

Digitized by Google

XXX. Didoni.

Infelix Dido, nulli bene nupta marito:
Hoc pereunte fugis, hoc fugiente peris.

XXXI. Diogeni Cynico, *in cujus ſepulchro, pro titulo, Canis ſignum eſt.*

Dic, canis, hic cujus tumulus? Canis. At canis hic quis?
Diogenes. Obiit? Non obiit, ſed abit.
Diogenes, cui pera penus, cui dolia ſedes,
Ad manes abiit? Cerberus ire vetat.
Quonam igitur? Clari flagrat qua ſtella Leonis,
Additus eſt juſtæ nunc canis Erigonæ.

XXXII. *Sedecenni Matronæ.*

Omnia quæ longo vitæ cupiuntur in ævo,
Ante quater plenum conſumpſit Anicia luſtrum.
Infans lactavit: pubes & virgo adolevit.
Nupſit, concepit, peperit, jam mater obivit.
Quis mortem accuſet? quis non accuſet in iſta?
Ætatis meritis anus eſt, ætate puella.

XXXIII. Glauciæ, *immatura morte prævento.*

Læta bis octono tibi jam ſub Conſule pubes
Cingebat teneras, Glaucia, adulte genas.
Et jam deſieras puer, an ne puella, videri:
Quum properata dies abſtulit omne decus.

Digitized by Google

Sed neque functorum ſocius miſcebere vulgo:
Nec metues Stygios flebilis umbra lacus.
Verum aut Perſephonæ Cinyreïus ibis Adonis:
Aut Jovis Elyſii tu catamitus eris.

XXXIV. CALLICRATEÆ.

Viginti atque novem genetrici Callicrateæ
Nullius ſexus mors mihi viſa fuit.
Sed centum & quinque explevi bene meſſibus annos
In tremulam baculo non ſubeunte manum.

XXXV. *Equo admirabili, juſſu* AUGUSTI.

Phoſphore, clamoſi ſpacioſa per æquora Circi
Septenas ſolitus victor obire vias:
Improperanter agens primos a carcere curſus,
Fortis prægreſſis ut potereris equis.
Promptum & veloces erat anticipare quadrigas:
Victores etiam vincere, laus potior.
Hunc titulum vani ſolatia ſume ſepulchri,
Et gradere Elyſios præpes ad alipedes.
Pegaſus hinc dexter currat tibi. Lævus Arion
Funalis. Quartum det tibi Caſtor equum.

XXXVI. *In Tumulo hominis felicis.*

Sparge mero cineres, bene olentis & unguine nardi
Hoſpes, & adde roſis balſama puniceis.

Perpetuum mihi ver agit illachrymabilis urna.
Et commutavi ſecula, non obii.
Nulla mihi veteris perierunt gaudia vitæ.
Seu meminiſſe putes omnia, ſive nihil.

XXXVII. *Sepulchrum* CARI *vacuum.*

Me ſibi, & uxori, & natis commune ſepulchrum
Conſtituit ſeras Carus ad exequias.
Jamque diu monumenta vacant, ſitque iſta querela
Longior: & veniat ordine quisque ſuo,
Naſcendi qui lege datus; placidumque per ævum
Condatur, natu qui prior, ille prior.

XXXVIII. *Ex ſepulchro Latinæ viæ.*

Non nomen, non quo genitus, non unde, quid egi.
Mutus in æternum ſum, cinis, oſſa, nihil.
Non ſum, nec fueram: genitus tamen è nihilo ſum.
Mitte, nec exprobres ſingula, talis eris.

Digitized by Google

AUSONII
DE
DUODECIM CÆSARIBUS,
per Suetonium Tranquillum *ſcriptis.*

AUSONIUS HESPERIO *filio* S. D.

CÆSAREOS proceres, in quorum regna, ſecundis
Conſulibus, dudum Romana potentia ceſſit,
Accipe bis ſenos, ſua quemque monoſticha ſignant,
Quorum per plenam ſeriem Suetonius olim
Nomina, res geſtas, vitamque, obitumque peregit.

Monoſticha de ordine XII. Imperatorum.

Primus regalem patefecit JULIUS aulam
Cæſar, & AUGUSTO nomen tranſcripſit, & arcem.
Privignus poſt hunc regnat NERO CLAUDIUS, a quo
CAJUS, cognomen Caligæ cui caſtra dederunt.
CLAUDIUS hinc potitur regno. Poſt quem NERO ſævus
Ultimus Æneadûm. Poſt hunc tres, nec tribus annis;
GALBA ſenex, fruſtra ſocio confiſus inerti:

I 3

Digitized by Google

Mollis OTHO, infami per luxum degener ævo:
Nec regno dignus, nec morte VITELLIUS ut vir.
His decimus, fatoque accitus VESPASIANUS,
Et TITUS imperii felix brevitate. Secutus
Frater, quem CALVUM dixit ſua Roma NERONEM.

Tempus Imperii XII. Cæſarum.

JULIUS, ut perhibent, divus trieteride regnat.
AUGUSTUS poſt luſtra decem ſex prorogat annos,
Et ter ſeptenis geminos NERO CLAUDIUS addit.
Tertia finit hyems graſſantia tempora CAII.
CLAUDIUS hebdomadem duplicem trahit: & NERO dirus
Tantumdem: ſummæ Conſul ſed defuit unus.
GALBA ſenex, OTHO laſcive, & famoſe VITELLI
Tertia vos Latio regnantes neſciit æſtas,
Interitus dignos vita properante probroſa.
Implet fatalem decadem ſibi VESPASIANUS.
Ter dominante TITO, cingit nova laurea Janum;
Quindecies, ſævus potitur dum FRATER habenis.

De Mortibus eorum.

JULIUS interiit CÆSAR graſſante Senatu.
Addidit AUGUSTUM divis matura ſenectus.
Sera ſenex Capreis exul NERO fata peregit.
Exegit pœnas de CÆSARE Chærea mollis.
CLAUDIUS ambiguo concluſit fata veneno.
Matricida NERO proprii vim pertulit enſis.

Digitized by Google

GALBA ſenex periit, ſævo proſtratus OTHONE.
Mox Otho famoſus, clara ſed morte potitus.
Prodiga ſuccedunt perimendi ſceptra VITELLI.
Laudatum imperium, mors lenis, VESPASIANO.
At TITUS, orbis amor, rapitur florentibus annis.
Sera trucem perimunt, ſed juſta piacula, FRATREM.

EJUSDEM AUSONII
TETRASTICHA,
à JULIO CÆSARE *usque ad tempora ſua.*

Nunc & prædictos, & regni ſorte ſequentes
Expediam, ſeries quos tenet imperii.
Incipiam ab Divo, percurramque ordine cunctos,
Novi Romanæ quos memor hiſtoriæ.

I. JULIUS CÆSAR.

Imperium, binis fuerat ſollemne quod olim
Conſulibus, Cæſar Julius obtinuit.
Sed breve jus regni, ſola trieteride geſtum,
Perculit armatæ factio ſæva togæ.

II. OCTAVIUS AUGUSTUS.

Ultor, ſucceſſorque dehinc Octavius, idem
Cæſar: at Auguſti nomine nobilior.

Longæva, & nunquam dubiis violata poteſtas,
In terris poſitum credidit eſſe Deum.

III. TIBERIUS NERO.

Prænomen Tiberi nactus Nero, prima juventæ
Tempora laudato geſſit in imperio.
Fruſtra dehinc ſolo Caprearum clauſus in antro,
Quæ prodit vitiis, credit operta locis.

IV. CAJUS CALIGULA.

Poſt hunc caſtrenſis caligæ cognomine Cæſar
Succeſſit ſævo ſævior ingenio:
Cædibus, inceſtisque dehinc maculoſus, & omni
Crimine pollutum qui ſuperavit avum.

V. CLAUDIUS CÆSAR.

Claudius irriſæ privato in tempore vitæ,
In regno ſpecimen prodidit ingenii.
Libertina tamen, nuptarum & crimina paſſus,
Non faciendo nocens, ſed patiendo fuit.

VI. NERO.

Æneadûm generis, qui ſextus & ultimus hæres,
Polluit, & clauſit Julia ſacra Nero.
Nomina quot pietas, tot habet quoq; crimina vitæ,
Diſce ex Tranquillo, me meminiſſe piget.

Digitized by Google

VII. Servius Galba.

Spem fruſtrate ſenex, privatus ſceptra mereri
  Viſus es, imperio proditus inferior.
Fama tibi melior juveni: ſed juſtior ordo eſt,
  Complacuiſſe dehinc, diſplicuiſſe prius.

VIII. Marcus Otho.

Æmula polluto geſturus ſceptra Neroni,
  Obruitur celeri raptus Otho exitio.
Fine tamen laudandus erit: qui morte decora
  Hoc ſolum fecit nobile, quod periit.

IX. Aulus Vitellius.

Vitæ ut ſors, mors fœda tibi, nec digne Vitelli,
  Qui fieres Cæſar: ſic ſibi fata placent.
Umbra tamen brevis imperii, quia præmia regni
  Sæpe indignus adit, non niſi dignus habet.

X. Divus Vespasianus.

Quærendi attentus, moderato commodus uſu,
  Auget nec reprimit Veſpaſianus opes.
Olim qui dubiam privato in tempore famam,
  Rarum aliis, princeps tranſtulit in melius.

XI. Titus Vespasianus.

Felix imperio, felix brevitate regendi,
  Expers civilis ſanguinis, orbis amor.

Digitized by Google

Unum dixiſti moriens te crimen habere:
Sed nulli de te, non tibi credidimus.

XII. DOMITIANUS.

Hactenus edideras dominos gens Flavia juſtos;
Cur duo quæ dederant, tertius eripuit?
Vix tanti eſt habuiſſe illos; quia dona bonorum
Sunt brevia; æternum, quæ nocuere, dolent.

XIII. NERVA.

Proximus extincto moderatur ſceptra tyranno
Nerva ſenex, princeps nomine, mente parens.
Nulla viro ſoboles. Imitatur adoptio prolem;
Quam legiſſe juvet, quam genuiſſe velit.

XIV. TRAJANUS.

Aggreditur regimen viridi Trajanus in ævo,
Belli laude prior, cetera patris habens.
Hic quoque prole carens, ſociat ſibi ſorte legendi,
Quem fateare bonum, diffiteare parem.

XV. ÆLIUS HADRIANUS.

Ælius hinc ſubiit mediis præſignis in actis;
Principia & finem fama notat gravior.
Orbus&hic; ſociatque virum documenta daturum,
Adſciti quantum præmineant genitis.

Digitized by Google

XVI. Antoninus Pius.

Antoninus abhinc regimen capit: ille vocatu
Conſultisque Pius, nomen habens meriti.
Filius huic fato nullus: ſed lege ſuorum
A patria ſumpſit, qui regeret patriam.

XVII. Marcus Antoninus.

Poſt Marco tutela datur; qui ſcita Platonis
Flexit ad imperium, patre Pio melior.
Succeſſore ſuo moriens, ſed principe pravo,
Hoc ſolo patriæ, quod genuit, nocuit.

XVIII. Commodus.

Commodus inſequitur, pugnis maculoſus harenæ,
Threcidico princeps bella movens gladio.
Eliſo tandem perſolvens gutture pœnas,
Criminibus faſſus matris adulterium.

XIX. Helvius Pertinax.

Helvi, judicio & conſulto lecte Senatus,
Princeps decretis prodite, non ſtudiis.
Quod doluit malefida cohors; errore probato,
Curia quod caſtris ceſſerat imperio.

XX. Didius Julianus.

Dii bene, quod ſpoliis Didius non gaudet opimis;
Et cito perjuro præmia adempta ſeni.

Digitized by Google

Tuque Severe pater, titulum ne horreſce novantis.
Non rapit imperium vis tua, ſed recipit.

XXI. Severus Pertinax.

Impiger egelido movet arma Severus ab Hiſtro,
Ut parricidæ regna adimat Didio.
Punica origo illi: ſed qui virtute probaret
Non obſtare locum, quum valet ingenium.

XXII. Bassianus Antoninus Caracalla.

Diſſimilis virtute patri, & multo magis illi,
Cujus adoptivo nomine te perhibes.
Fratris morte nocens, punitus fine cruento,
In riſu populi, tu Caracalla, magis.

XXIII. Opilius Macrinus.

Principis hinc cuſtos, ſumptum pro Cæſare ferrum
Vertit in auctorem cæde Macrinus iners.
Mox cum prole ruit. Gravibus pulſare querelis
Ceſſet perfidiam. Quæ patitur, meruit.

XXIV. Antoninus Heliogabalus.

Tunc etiam Auguſtæ ſedis penetralia fœdas
Antoninorum nomina falſa gerens?

* * * *

Reliqua deſiderantur.

Digitized by Google

AUSONII
BURDIGALENSIS
ORDO NOBILIUM URBIUM.

I. Roma.

Prima urbes inter, Divûm domus, aurea Roma.

II. Constantinopolis & Carthago.

Conſtantinopoli aſſurgit Carthago priori,
Non toto ceſſura gradu: quia tertia dici
Faſtidit, non auſa locum ſperare ſecundum,
Qui fuit ambarum. Vetus hanc opulentia præfert,
Hanc fortuna recens. Fuit hæc, ſubit iſta; novisque
Excellens meritis, veterem præſtringit honorem:
Et Conſtantino concedere cogit Eliſſam.
Accuſat Carthago Deos jam plena pudoris,
Nunc quoque ſi cedat, Romam vix paſſa priorem.
Componat veſtros fortuna antiqua tumores.
Ite pares, tandem memores, quod numine Divûm
Auguſtas mutaſtis opes & nomina: tu quum
Byzantina Lygos, tu Punica Byrſa fuiſti.

III. Antiochia & Alexandria.

Tertia Phœbeæ lauri domus Antiochia,
Vellet Alexandri ſi quarta colonia poni.

Digitized by Google

Ambarum locus unus: & has furor ambitionis
In certamen agit vitiorum. Turbida vulgo
Utraque, & amentis populi male ſana tumultu.
Hæc Nilo munita quod eſt, penitusque repoſtis
Inſinuata locis, fecunda, & tuta ſuperbit.
Illa quod infidis opponitur æmula Perſis.
Et vos ite pares: Macetûmque attollite nomen.
Magnus Alexander te condidit: illa Seleucum
Nuncupat. Ingenuum cujus fuit anchora ſignum,
(Qualis inuſta ſolet) generis nota certa. per omnem
Nam ſobolis ſeriem nativa cucurrit imago.

IV. Treveri.

Armipotens dudum celebrari Gallia geſtit:
Trevericæque urbis ſolium, quæ proxima Rheno,
Pacis ut in mediæ gremio ſecura quieſcit:
Imperii vires quod alit, quod veſtit & armat.
Lata per extentum procurrunt mœnia collem.
Largus tranquillo prælabitur amne Moſella,
Longinqua omnigenæ vectans commercia terræ.

V. Mediolanum.

Et Mediolani mira omnia, copia rerum,
Innumeræ cultæque domus, facunda virorum
Ingenia, & mores læti. Tum duplice muro
Amplificata loci ſpecies, populique voluptas
Circus, & incluſi moles cuneata theatri:
Templa, Palatinæque arces, opulensque Moneta,

Digitized by Google

Et regio Herculei celebris ſub honore lavacri,
Cunctaque marmoreis ornata periſtyla ſignis,
Mœniaque in valli formam circumdata labro.
Omnia quæ magnis operum velut æmula formis
Excellunt: nec juncta premit vicinia Romæ.

VI. Capua.

Nec Capuam pelago, cultuque penuque potentem,
Deliciis, opibus, famaque priore ſilebo,
Fortuna variante vices, quæ, freta ſecundis,
Neſcivit ſervare modum. Nunc ſubdita Romæ,
Æmula tunc. Fidei memor, an ne infida, Senatum
Sperneret, an coleret dubitans, ſperare curules
Campanis auſa auſpiciis, unoque ſuorum
Conſule: ut imperium diviſi attolleret orbis.
Quinetiam rerum dominam, Latiique parentem
Appetiit bello, ducibus non freta togatis.
Hannibalis jurata armis: deceptaque in hoſtis
Servitium demens ſpecie tranſivit herili.
Mox ut in occaſum vitiis communibus acti
Corruerunt, Pœni luxu, Campania faſtu,
(Heu nunquam ſtabilem ſortita ſuperbia ſedem!)
Illa potens,opibusq; valens,Roma altera quondam,
Comere quæ paribus potuit faſtigia conis,
Octavum rejecta locum vix penè tuetur.

VII. Aquileja.

Non erat iſte locus: merito tamen aucta recenti,

Digitized by Google

Nona inter claras Aquileja cieberis urbes,
Itala ad Illyricos objecta colonia montes,
Mœnibus & portu celeberrima: ſed magis illud
Eminet, extremo quod te ſub tempore legit,
Solveret exacto cui ſera piacula luſtro
Maximus, armigeri quondam ſub nomine lixæ.
Felix, quæ tanti ſpectatrix læta triumphi,
Puniſti Auſonio Rutupinum marte latronem.

VIII. Arelas.

Pande, duplex Arelate, tuos blanda hoſpita portus,
Gallula Roma Arelas: quam Narbo Martius, & quam
Accolit Alpinis opulenta Vienna colonis.
Præcipitis Rhodani ſic interciſa fluentis,
Ut mediam facias navali ponte plateam.
Per quem Romani commercia ſuſcipis orbis,
Nec cohibes: populosque alios & mœnia ditas:
Gallia quis fruitur, gremioque Aquitania lato.

IX. Emerita.

Clara mihi poſt has memorabere nomen Iberum
Emerita, æquoreus quam præterlabitur amnis,
Submittit cui tota ſuas Hiſpania faſces.
Corduba non, non arce potens tibi Tarraco certat,
Quæque ſinu pelagi jactat ſe Bracara dives.

X. Athe-

Digitized by Google

X. Athenæ.

Nunc & terrigenis patribus memoremus Athenas,
Pallados & Conſi quondam certaminis arcem.
Paciferæ primum cui contigit arbor olivæ.
Attica facundiæ cujus mera gloria linguæ.
Unde per Ioniæ populos, & nomen Achæum,
Verſa Graja manus, centum ſe effudit in urbes.

XI. Catina & Syracusæ.

Quis Catinam ſileat? quis quadruplices Syracuſas?
Hanc ambuſtorum fratrum pietate celebrem,
Illam complexam miracula fontis & amnis.
Quà maris Ionii ſubter vada ſalſa meantes
Conſociant dulces placita ſibi ſede liquores,
Incorruptarum miſcentes oſcula aquarum.

XII. Tolosa.

Non unquam altricem noſtri reticebo Toloſam,
Coctilibus muris quam circuit ambitus ingens,
Perque latus pulchro prælabitur amne Garumna;
Innumeris cultam populis, confinia propter
Ninguida Pyrenes & pinea Cebennarum,
Inter Aquitanas gentes & nomen Iberum.
Quæ modo quadruplices ex ſe quum effuderit urbes,
Non ulla exhauſtæ ſentit diſpendia plebis:
Quos genuit cunctos gremio complexa colonos.

Digitized by Google

XIII. Narbo.

Nec tu Martie Narbo ſilebere: nomine cujus
Fuſa per immenſum quondam Provincia regnum
Obtinuit multos dominandi jure colonos.
Inſinuant qua ſe Sequanis Allobroges oris:
Excluduntque Italos Alpina cacumina fines:
Qua Pyrenaicis nivibus dirimuntur Iberi:
Qua rapitur præcepsRhodanus genitoreLemanno,
Interiusque premunt Aquitanica rura Cebennæ,
Usque in Tectoſagos primævo nomine Volcas,
Totum Narbo fuit. Tu Gallia prima togati
Nominis attollis Latio Proconſule faſces.
Quis memoret portusque tuos, monteſq;, lacusq;?
Quis populos vario diſcrimine veſtis, & oris?
Quodq; tibi quondam Pario de marmore templum
Tantæ molis erat, quantam non ſperneret olim
Tarquinius, Catulusque iterum, poſtremus & ille,
Aurea qui ſtatuit Capitoli culmina Cæſar?
Te maris Eoi merces, & Iberica ditant
Æquora: te claſſes Libyci, Siculique profundi:
Et quicquid vario per flumina, per freta curſu
Advehitur, toto tibi navigat orbe κατάπλυς.

XIV. Burdigala.

Impia jam dudum condemno ſilentia, quod te
O patria, inſignem Baccho, fluviisque, virisque,
Moribus, ingeniisq; hominum, procerumq; ſenatu,

Non inter primas memorem: quaſi conſcius urbis
Exiguæ immeritas dubitem contingere laudes.
Non pudor hinc nobis. Nec enim mihi barbara Rheni
Ora, nec Arctoo domus eſt glacialis in Hæmo.
Burdigala eſt natale ſolum: clementia cœli
Mitis ubi, & riguæ larga indulgentia terræ;
Ver longum, brumæque breves, juga frondea ſubſunt.
Fervent æquoreos imitata flüenta meatus.
Quadrua murorum ſpecies, ſic turribus altis
Ardua, ut aërias intrent faſtigia nubes.
Diſtinctas interne vias mirere, domorum
Diſpoſitum, & latas nomen ſervare plateas.
Tum reſpondentes directa in compita portas,
Per mediumque urbis fontani fluminis alveum;
Quem pater Oceanus refluo quum impleverit æſtu,
Adlabi totum ſpectabis claſſibus æquor.
Quid memorem Pario contectum marmore fontem
Euripi fervere freto? quanta umbra profundi!
Quantus in amne tumor! quanto ruit agmine præceps
Margine contenti biſſena per oſtia curſus,
Innumeros populi non unquam exhauſtus ad uſus!
Hunc cuperes, Rex Mede, tuis contingere caſtris,
Flumina conſumpto quum defecere meatu:

Hujus fontis aquas peregrinas ferre per urbes,
Unum per cunctas ſolitus portare Choaſpem.

Salve fons ignote ortu, ſacer, alme, perennis,
Vitree, glauce, profunde, ſonore, illimis, opace.
Salve urbis genius, medico potabilis hauſtu,
DIVONA, Celtarum lingua, fons addite Divis.
Non Aponus potu, vitrea non luce Nemauſus
Purior; æquoreo non plenior amne Timavus.

Hic labor extremus celebres collegerit urbes.
Utque caput numeri Roma inclyta, ſic capite iſto
Burdigala ancipiti confirmet vertice ſedem.
Hæc patria eſt: patrias ſed Roma ſupervenit omnes.
Diligo Burdigalam: Romam colo, civis in hac ſum,
Conſul in ambabus. Cunæ hic, ibi ſella curulis.

LUDUS
SEPTEM SAPIENTUM.

AUSONIUS *Conſul* LATINO DREPANIO PACATO *Proconſuli.*

Ignoſcenda iſthæc, an cognoſcenda rearis:
Attento, Drepani, perlege judicio.

Digitized by Google

Æquanimus fiam te judice : ſive legenda,
  Sive tegenda putes carmina, quæ dedimus.
Nam primum eſt meruiſſe tuum, Pacate, favorem:
  Proxima defenſi cura pudoris erit.
Poſſum ego cenſuram lectoris ferre ſeveri:
  Et poſſum modica laude placere mihi.
Novit equus plauſæ ſonitum cervicis amare:
  Novit & intrepidus verbera lenta pati.
Mæonio qualem cultum quæſivit Homero
  Cenſor Ariſtarchus, normaque Zenodoti.
Pone obelos igitur ſpuriorum ſtigmata vatum.
  Palmas, non culpas eſſe putabo meas:
Et correcta magis, quam condemnata vocabo,
  Apponet docti quæ mihi lima viri.
Interea arbitrii ſubiturus pondera tanti,
  Optabo, ut placeam: ſin minus, ut taceam.

PROLOGUS.

Septem Sapientes, nomen quibus iſtud dedit
Superior ætas, nec ſecuta ſuſtulit,
Hodie in orcheſtram palliati prodeunt.
Quid erubeſcis tu togate Romule,
Scenam quod introibunt tam clari viri?
Nobis pudendum hoc, non & Atticis quoque;
Quibus theatrum curiæ præbet vicem.
Noſtris negotiis ſua loca ſortito data:

Campus comitiis, ut Conſcriptis curia:
Forum, atque Roſtra ſeparatis civium.
Una eſt Athenis, atque in omni Græciâ,
Ad conſulendum publici ſedes loci:
Quam in urbe noſtra ſero luxus condidit.
Ædilis olim ſcenam tabulatam dabat
Subito excitatam nulla mole ſaxea.
Muræna ſic, & Gallius: nota eloquar.
Poſtquam potentes, nec verentes ſumptuum,
Nomen perenne crediderunt, ſi ſemel
Conſtructa moles ſaxeo fundamine
In omne tempus conderet ludis locum:
Cuneata crevit hæc theatri immanitas.
Pompejus hanc, & Balbus, & Cæſar dedit
Octavianus, concertantes ſumptibus.
Sed ego quid iſtæc? Non hac cauſa huc prodii,
Ut expedirem, quis theatra, quis forum,
Quis condidiſſet privas partes mœnium:
Sed ut verendos, Diiſque laudatos viros
Prægrederer, ac referrem, quid vellent ſibi.
Pronunciare ſuas ſolent ſententias,
Quas quiſque providentium anteverterit.
Scitis profecto quæ ſint: ſed ſi memoria
Rebus vetuſtis cludit, veniet Ludius
Ediſſerator harum, quas teneo minus.

Digitized by Google

LUDIUS.

Delphis Solonem ſcripſe fama eſt Atticum,
Γνῶθι σεαυτόν, quod Latinum eſt, Noſce te.
Multi hoc Laconis eſſe Chilonis putant.
Spartane Chilon ſit tuum, nec ne ambigunt,
Quod introfertur, ὅρα τέλος μακρȣ̃ βίȣ,
Finem intueri longæ vitæ quo jubes;
Multi hoc Solonem dixe Crœſo exiſtimant.
Et Pittacum dixiſſe fama eſt Lesbium,
Γίγνωσκε καιρὸν; Tempus ut noris, jubet,
Sed καιρὸς iſte, tempeſtivum tempus eſt.
Bias Prieneus dixit, οἱ πλεῖστοι κακοί:
Quod eſt Latinum, Plures homines ſunt mali:
Sed imperitos ſcito, quos dixit malos.
Μελέτη τὸ πᾶν, Periandri eſt Corinthii:
Eſſe meditationem totum qui putat.
Ἄριστον μέτρον eſſe dixit Lindius
Cleobulus: hoc eſt, Optimus cunctis modus.
Thales, ἐγγύα πάρεστι δ᾽ ἄτη protulit.
Spondere qui nos, noxa quod præs eſt, vetat.
Hoc nos monere, fœneratis non placet.
Dixi: recedam: legifer venit Solon.

SOLON.

De more Græco prodeo in ſcenam Solon,
Septem Sapientum fama cui palmam dedit.

Sed fama non eſt judicii ſeveritas.
Neque me eſſe primum horum nec imum exiſtimo;
Æqualitas quod ordinem neſcit pati.
Recte olim ineptum Delphicus juſſit Deus
Quærentem, quisnam primus Sapientum foret,
Ut in orbe tereti nomina eorum incideret;
Ne primus eſſet, ne vel imus quispiam.
Eorum e medio prodeo gyro Solon:
Ut quod dixiſſe Crœſo regi exiſtimor,
Id omnis hominum ſecta ſibi dictum putet.
Græce coactum: ὅρα τέλος μακροῦ βίου:
Quod longius ſit, ſi Latine ediſſeras:
Spectare vitæ jubeo cunctos terminum.
Proinde miſeros, aut beatos dicere
Evita: quod ſunt ſemper ancipiti ſtatu.
Id adeo ſic eſt. Si queam, paucis loquar.
  Rex, an Tyrannus, Lydiæ Crœſus fuit
His in beatis, dives inſanum in modum;
Lateribus aureis templa qui Divis dabat.
Is me evocavit. Venio dicto obediens,
Meliore ut uti rege poſſint Lydii.
Rogat, beatum prodam, ſi quem noverim;
Telana dico civem non ignobilem.
Pro patriâ pugnans iſte vitam objecerat.
Deſpexit. Alium quærit. Inveni Aglaum;
Fines qui agelli proprii nunquam exceſſerat.
At ille ridens; Quo dein me ponis loco,
Beatus orbe toto qui ſolus vocor?

Spectandum dico terminum vitæ prius.
Tum judicandum, ſi manet felicitas.
Dictum moleſte Crœſus accepit. At ego
Relinquo regem, bellum ille in Perſas parat.
Profectus, victus, vinctus, regi deditus.

* * *

At ille captus, funeris ipſe inſtar fui.

* * *

Quin flamma totum ſe per ambitum dabat,
Volvens in altum fumidos æſtu globos.
At penè ſero Crœſus ingenti ſono,
O vere vates, inquit: o Solon, Solon.
Clamore magno ter Solonem nuncupat.
Quâ voce Cyrus motus, extingui jubet
Gyrum per omnem & deſtrui ardentem pyram:
Et commodum profuſus imber nubibus
Repreſſit ignem. Crœſus ad regem illico
Deductus lectam per miniſtrorum manum
Interrogatus, quem Solonem diceret:
Et quam ciendi cauſam haberet nominis,
Seriem per omnem cuncta regi ediſſerit.
Miſeratur ille: vimque fortunæ videns,
Laudat Solonem: Crœſum in amicis habet,
Vinctumque pedicis aureis ſecum jubet
Reliquum quod eſſet vitæ, totum degere.
Ego duorum regum teſtimonio

Digitized by Google

Laudatus, & probatus ambobus fui.
Quodque uni dictum eſt, quisque ſibi dictum putet.

Ego jam peregi, quâ de cauſâ huc prodii.
Venit ecce Chilon, Vos valete, & plaudite.

CHILON.

Lumbi ſedendo, oculique ſpectando dolent,
Manendo Solonem quoad ſeſe recipiat.
Hui, quàm pauca, quàm diu loquuntur Attici!
Unam trecentis verſibus ſententiam
Tandem peregit; meque reſpectans abît.
Spartanus ego ſum Chilo, qui nunc prodeo.
Brevitate nota, qua Lacones utimur,
Commendo noſtrum γνῶθι σεαυτόν, Noſce te,
Quod in columnâ jam tenetur Delphicâ.
Labor moleſtus iſte, fructi eſt optimi;
Quid ferre poſſis, quidve non, dignoſcere,
Noctu, diuque quæ geras, quæ geſſeris,
Adusque puncti tenuis inſtar quærere,
Officia cuncta, pudor, honor, conſtantia,
In hoc: & illa ſpreta nobis gloria.
Dixi. Valete memores. Plauſum non moror.

CLEOBULUS.

Cleobulus ego ſum, parvæ civis inſulæ,
Magnæ ſed auctor, qua duo, ſententiæ:
Ἄριστον μέτρον quem dixiſſe exiſtimant.
Interpretare tu, qui orcheſtræ proximus,

Digitized by Google

Gradibus propinquis in quatuordecim ſedes:
Α'μιςον μέτρον, an ſit optimus modus.
Dic. Annuiſti. Gratiam habeo. Perſequar
Per ordinem. Poëta dixe iſthoc loco
Afer videtur veſter: UT NE QUID NIMIS.
Et noſter quidam, μηδὲν ἄγαν. Huc pertinet
Uterque ſenſus, Italus, ſeu Dorius:
Fandi, tacendi, ſomni, vigiliæ eſt modus,
Beneficiorum, gratiarum, injuriæ,
Studii, laborum, vita in omni quicquid eſt,
Iſtum requirit optimæ pauſæ modum.
Dixi. Recedam, ut ſit modus. Venit Thales.

THALES.

Mileſius Thales ſum: AQUAM qui principem
Rebus creandis dixi, ut vates Pindarus.

* * * *

Dedere piſcatores extractum mari,
Namque hi jubente Delio me legerant:
Quod ille munus hoc ſapienti miſerat.
Ego recuſans non recepi; at reddidi
Ferendum ad alios, quos priores crederem.
Dein per omnes ſeptem Sapientes viros
Miſſum, ac remiſſum, rurſus ad me referunt,
Ego receptum conſecravi Apollini.
Nam ſi ſapientem deligi Phœbus jubet,
Non hominem quemquam, ſed Deum credi decet.

Digitized by Google

Is igitur ego ſum. Cauſa ſed in ſcenam fuit
Mihi prodeundi, quæ duobus ante me,
Aſſertor ut ſententiæ fierem meæ.
Ea diſplicebit; non tamen prudentibus,
Quos docuit uſus, & peritos reddidit.
Nos ἐγγύα, πάρεςι δ' ἄτη, dicimus:
Latinum eſt, *Sponde: noxia eſt præſto* tibi.
Per mille poſſum currere exempla, ut probem
Prædes Vadesque pœnitudinis reos.
Sed nolo quemquam nominatim dicere.
Sibi quisque veſtrûm dicat, & ſecum putet,
Spondere quantis damno fuerit & malo.
Gratum hoc officium maneat ambobus tamen.
Pars plaudite ergo: pars offenſi explaudite.

BIAS.

Bias Prieneus dixi, οἱ πλεῖςοι κακοί.
Latine dictum ſuſpicor, *Plures mali.*
Dixiſſe nollem, *Veritas odium parit.*
Malos ſed imperitos dixi, & barbaros,
Qui jus, & æquum, & ſacros mores negligunt.
Nam populus iſte, quo theatrum cingitur,
Totus bonorum eſt. Hoſtium tellus habet,
Dixiſſe quos me creditis, plures malus.
Sed nemo quisquam tam malus judex fuat,
Qui non bonorum partibus ſe copulet.
Sive ille vere bonus eſt, ſeu dici ſtudet,
Jam fugit illud nomen inviſum mali.
Abeo. Valete, & plaudite, plures boni.

PITTACUS.

Mitylena oriundus Pittacus ſum Lesbius,
Γίγνωσκε καιρὸν, qui dixi ſententiam.
Sed iſte καιρὸς, tempus ut noris, monet:
Et eſſe καιρὸν, tempeſtivum quod vocant.
Romana ſic eſt vox, *Venito in tempore.*
Veſter quoque ille comicus Terentius,
Rerum omnium primum eſſe tempus autumat,
Ad Antiphilam quo venerat ſervus Dromo
Nullo impeditam temporis ſervans vicem.
Reputate cuncti, quotiens offenſam incidat,
Spectata cui non fuerit opportunitas.
Tempus me abire, ne moleſtus. Plaudite.

PERIANDER.

Ephyra creatus huç Periander prodeo,
Μελέτη τὸ πᾶν qui dixi: & qui dictum probo,
Meditationem id eſſe totum, quod geras,
Is quippe ſolus rei gerendæ eſt efficax,
Meditatur omne qui prius negotium.
Adverſa rerum, vel ſecunda prædicat
Meditanda cunctis comicus Terentius.
Locare ſedes, bellum gerere, aut ponere.
Magnas, modicasque res etiam, parvas quoque
Agere volentem; ſemper meditari decet.
Nam ſegniores omnes in cœptis novis,
Meditatio ſi rei gerendæ defuit.

Digitized by Google

Nihil eſt, quod ampliorem curam poſtulet,
Quam cogitare, quid gerendum ſit. Dehinc
Incogitantes fors, non conſilium regit.
Sed ego me ad partes jam recipio. Plaudite,
Meditati, ut veſtram rem curetis publicam.

EORUNDEM
SEPTEM SAPIENTIUM
SENTENTIÆ,
Septenis verſibus ab eodem
AUSONIO *explicatæ.*

BIAS PRIENEUS.

Quænam ſumma boni? Mens, quæ ſibi conſcia recti.
Pernicies homini quæ maxima? Solus homo alter.
Quis dives? Qui nil cupiat. Quis pauper? Avarus.
Quæ dos matronæ pulcherrima? Vita pudica.
Quæ caſta eſt? de qua mentiri fama veretur.
Quod prudentis opus? Quum poſſit, nolle nocere.
Quid ſtulti proprium? Non poſſe, & velle nocere.

Digitized by Google

Pittacus Mitylenéus.

Loqui ignorabit, qui tacere neſciet.
Bono probari malo, quam multis malis.
Demens ſuperbis invidet felicibus.
Demens dolorem ridet infelicium.
Pareto legi, quisque legem ſanxeris.
Plures amicos re ſecunda compara.
Paucos amicos rebus adverſis proba.

Cleobulus Lindius.

Quanto plus liceat: tam libeat minus.
Fortunæ invidiæ eſt immeritus miſer.
Felix criminibus nullus erit diu.
Ignoſcas aliis multa: nihil tibi.
Parcit quisque malis, perdere vult bonos.
Majorum meritis gloria non datur.
Turpis ſæpe datur fama minoribus.

Periander Corinthius.

Nunquam diſcrepat utile à decoro.
Plus eſt ſollicitus magis beatus.
Mortem optare malum, timere pejus.
Faxis, ut libeat, quod eſt neceſſe.
Multis terribilis, caveto multos.
Si fortuna juvat, caveto tolli.
Si fortuna tonat, caveto mergi.

Digitized by Google

Solon Atheniensis.

Dico tunc beatam vitam, quum peracta fata ſint.
Par pari jugator conjux: Quicquid impar, diſſidet.
Non erunt honores unquam fortuiti muneris.
Clam coarguas propinquum, propalam laudaveris.
Pulchrius multo parari, quam creari nobilem.
Certa ſi decreta ſors eſt, quid cavere proderit?
Sive ſint incerta cuncta, quid timere convenit?

Chilo Lacedæmonius.

Nolo minor me timeat, diſpiciatque major.
Vive memor mortis, uti ſis memor & ſalutis.
Triſtia cuncta exſuperans aut animo, aut amico.
Tu bene ſi quid facias, non meminiſſe fas eſt.
Quæ benefacta accipias, perpetuo memento.
Grata ſenectus homini, quæ parilis juventæ.
Illa juventa eſt gravior, quæ ſimilis ſenectæ.

Thales Milesius.

Turpe quid auſurus, te ſine teſte time.
Vita perit, mortis gloria non moritur.
Quod facturus eris, dicere ſuſtuleris.
Crux eſt, ſi metuas, vincere quod nequeas.
Quum vere objurgas, ſic inimice juvas:
Quum falſo laudas, ſic & amice noces.
Nil nimium. Satis eſt: ne ſit & hoc nimium.

Digitized by Google

De iiſdem ſeptem Sapientibus, è Græco.

Septenis patriam Sapientum, nomina, voces,
Verſibus expediam: ſua quemque monoſticha dicent:
Chilo, cui patria eſt Lacedæmon. Noſcere ſeipſum
Periander, Trepidam moderare, Corinthius, iram,
Ex Mitylenæis, Nimium nil, Pittacus oris.
Menſuram optimum, ait Cleobulus Lindius, in re.
Expectare Solon finem docet, ortus Athenis.
Plures eſſe Bias pravos, quem clara Priene.
Mileti, fugiſſe Thales vadimonia, alumnus.

AUSONII BURDIGALENSIS EDYLLIA.

VERSUS PASCHALES PROCODICTI.

I. *Edyllium.*

Sancta ſalutiferi redeunt ſolemnia CHRISTI:
Et devota pii celebrant jejunia Myſtæ.
At nos æternum cohibentes pectore cultum,

Digitized by Google

Intemeratorum vim continuamus honorum.
Annua cura ſacris, jugis reverentia nobis.
Magne pater rerum, cui terra, & pontus & aër,
Tartaraque, & picti ſervit plaga lactea cœli:
Noxia quem ſcelerum plebes tremit, almaque rurſum
Concelebrat votis animarum turba piarum:
Tu brevis hunc ævi curſum, celeremque caducæ
Finem animæ donas æternæ munere vitæ,
Tu mites legum monitus, ſacroſque Prophetas
Humano impertis generi: ſervaſque nepotes,
Deceptum miſeratus Adàm: quem capta venenis
Implicuit ſocium blandis erroribus Eva.
Tu Verbum, pater alme, tuum, natumque, Deumque
Concedis terris totum, ſimilemque, paremque,
Ex vero verum, vivaque ab origine vivum.
Ille tuis doctus monitis hoc addidit unum:
Ut ſuper æquoreas nabat qui ſpiritus undas,
Pigra immortali vegetaret membra lavacro.
Trina fides, auctore uno, ſpes certa ſalutis
Hunc numerum junctis virtutibus amplectenti.
Tale & terrenis ſpecimen ſpectatur in oris.
Auguſtus genitor, geminûm ſator Auguſtorum.
Qui fratrem, natumque pio complexus utrumque
Numine, partitur regnum, neque dividit unum,
Omnia ſolus habens, atque omnia dilargitus.
Hos igitur nobis trina pietate vigentes,

Digitized by Google

Rectores terræ placidos, cœlique miniſtros,
Chriſte apud æternum placabilis aſſere patrem.

AUSONIUS
LECTORI SUO S. D.

Poſt Deum ſemper patrem colui: ſecundamque reverentiam genitori meo debui. Sequitur ergo hanc ſummi Dei venerationem Epicedion patris mei. Titulus a Græcis auctoribus, defunctorum honori dicatus, non ambitioſus, ſed religioſus: quem commendo lectori meo, ſive is filius eſt, ſeu pater, ſive utrumque. Neque ut laudet exigo, ſed ut amet poſtulo. Neque vero nunc patrem meum laudo; quod ille non eget: & ego functum oblectatione viventium onerare non debeo. Neque dico, niſi quod agnoſcunt, qui parti ætatis ejus interfuerunt. Falſum me autem, morte ejus obita, dicere, & verum tacere, ejusdem piaculi exiſtimo. Imagini ipſius verſus ſubſcripti ſunt: neque minus in opuſculorum ſeriem relati. Alia omnia mea diſplicent mihi: hos relegiſſe amo. Vale.

Digitized by Google

II. *Epicedion in patrem ſuum* JULIUM AUSONIUM.

Nomen ego Auſonius, non ultimus arte medendi:
Et mea ſi noſces tempora, primus eram.
Vicinas urbes colui patriaque domoque,
Vaſates patria, ſed lare Burdigalam.
Curia me duplex, & uterque Senatus habebat
Muneris exſortem, nomine participem.
Non opulens, nec egens, parcus ſine ſordibus egi,
Victum, habitum, mores ſemper eadem habui.
Sermone impromptus Latio: verum Attica lingua
Suffecit culti vocibus eloquii.
Obtuli opem cunctis poſcentibus artis inemptæ:
Officiumque meum cum pietate fuit.
Judicium de me ſtudui præſtare bonorum:
Ipſe mihi nunquam, judice me, placui.
Officia in multos diverſo debita cultu,
Perſonis, meritis, tempore diſtribui.
Litibus abſtinui: non auxi, non minui rem.
Indice me nullus, ſed neque teſte perît.
Invidi nunquam. Cupere atque ambire refugi.
Jurare, aut falſum dicere, par habui.
Factio me ſibi non, non conjuratio junxit.
Sincero colui fœdere amicitias.
Felicem ſcivi, non qui, quod vellet, haberet:
Sed qui per fatum non data non cuperet.

Digitized by Google

Non occurſator, non garrulus, obvia cernens,
Valvis & velo condita non adii.
Famam, quæ poſſet vitam lacerare bonorum,
Non finxi: & veram ſi ſcierim, tacui.
Ira procul: ſpes vana procul: anxia cura;
Inque bonis hominum gaudia falſa procul.
Vitati cœtus, ejuratique tumultus,
Et ſemper fictæ Principum amicitiæ.
Deliquiſſe nihil nunquam laudem eſſe putavi,
Atque bonos mores legibus antetuli.
Iraſci promptus, properavi condere motum:
Atque mihi pœnas pro levitate dedi.
Conjugium per luſtra novem ſine crimine concors,
Unum habui: gnatos quattuor edidimus.
Prima obiit lactens. At qui fuit ultimus ævi,
Pubertate rudi non rudis interiit.
Maximus ad ſummum culmen pervenit honorum,
Præfectus Gallis, & Libyæ, & Latio,
Tranquillus, clemens, oculis, voce, ore ſerenus,
In genitore ſuo mente animoque pater.
Hujus ego & natum & generum pro Conſule vidi.
Conſul ut ipſe foret, ſpes mihi certa fuit.
Matronale decus poſſedit filia: cujus
Egregia & nuptæ laus erat, & viduæ;
Quæ nati, generique & progeneri, ſimul omnium
Multiplici illuſtres vidit honore domos.

Digitized by Google

Ipſe nec affectans, nec detrectator honorum,
Præfectus magni nuncupor Illyrici.
Hæc me fortunæ larga indulgentia ſuaſit,
Numine adorato, vitæ abitum petere.
Ne fortunatæ ſpatium inviolabile vitæ:
Fatali admorſu ſtringeret ulla dies.
Obtinui; auditæque preces: ſpem, vota, timorem,
Sopitus placido fine, relinquo aliis.
Inter mœrentes, ſed non ego mœſtus, amicos
Diſpoſitis jacui funeris arbitriis.
Nonaginta annos baculo ſine, corpore toto
Exegi, cunctis integer officiis.
Hæc quicunque leges, non aſpernabere fari:
Talis vita tibi, qualia vota mihi.

Quum de palatio, poſt multos annos honoratiſſimus, quippe jam Conſul, rediſſet ad patriam, villulam quam pater reliquerat introgreſſus, his verſibus luſit, Luciliano filio.

III. Ausonii Villula.

Salve herediolum, majorum regna meorum,
Quod proavus, quod avus, quod pater excoluit.
Quod mihi jam ſenior, properata morte, relinquit,
Heheu nolueram tam cito poſſe frui.
Juſta quidem ſeries patri ſuccedere: verum
Eſſe ſimul dominos, gratior ordo piis.

Digitized by Google

Nunc labor, & curæ, mea ſunt. Sola ante voluptas
Partibus in noſtris: cætera patris erant.
Parvum herediolum, fateor. Sed nulla fuit res
Parva unquam æquanimis: adde etiam, unanimis.
Ex animo rem ſtare æquum puto, non animum ex re,
Cuncta cupit Crœſus, Diogenes nihilum;
Spargit Ariſtippus mediis in Syrtibus aurum;
Aurea non ſatis eſt Lydia tota Midæ.
Cui nullus finis cupiendi eſt, nullus habendi:
Ille opibus modus eſt, quem ſtatuas animo.
Verum ager iſte meus quantus ſit, noſce: etiam me
Noveris, & noris te quoque, ſi potis es:
Quamquam difficile eſt ſe noſcere. γνῶθι σεαυτόν,
Quam propere legimus, tam cito negligimus.
Agri bis centùm colo jugera. Vinea centum
Jugeribus colitur, prataque dimidium.
Sylva ſupra duplum quam prata, & vinea, & arvum.
Cultor agri nobis nec ſupereſt, nec abeſt.
Fons propter, puteusq; brevis, tum purus & amnis.
Naviger hic refluus me vehit, ac revehit.
Conduntur fructus geminum mihi ſemper in annum.
Cui non longa penus, huic quoq; prompta fames.
Hæc mihi nec procul urbe ſita eſt, nec prorſus ad urbem:
Ne patiar turbas, utque bonis potiar.

Digitized by Google

Et quoties mutere locum faſtidia cogunt,
 Tranſeo: & alternis rure, vel urbe fruor.

AUSONIUS HESPERIO Filio.

Libellum, quem ad nepotulum meum, ſororis tuæ filium, inſtar protreptici luſeram, venturus ipſe præmiſi legendum. Hoc enim malui, quam ipſe recitare: eſſet ut tibi cenſura liberior, quæ duabus cauſis impediri ſolet, quod aures noſtras audita velocius, quam lecta prætereunt, & quod ſinceritas judicandi præſentia recitantis oneratur. Nunc tibi utrumque integrum eſt. Quia & legenti tibi libera mora eſt: & judicaturo non obſtat noſtri verecundia. Sed heus tu, filii dulciſſime, habeo quod admoneam. Si qua tibi in his verſiculis videbuntur (nam vereor, ut multa ſint) fucatius concinnata, quam verius; & plus coloris quam ſucci habere: ipſe ſciens fluere permiſi, venuſtula ut eſſent magis, quam forticula; inſtar virginum,

—— quas matres ſtudent
Demiſſis humeris eſſe, vincto pectore, ut graciles fient.

noſti cetera. Supereſt igitur, ut dicas: Quid

moraris judicationem meam de eo, quod ipſe pronuncias eſſe mendoſum? dicam ſcilicet me hujusmodi verſibus foris erubeſcere, ſed intra nos minus verecundari: namque ego hac annis illius magis quam meis ſcripſi: aut fortaſſe & meis. δὶς παῖδες οἱ γέροντες. *Ad ſummam valeat auctoritas tua. Mihi cum infante ratio eſt. Vale, filii dulciſſime.*

IV. *Ad nepotem* AUSONIUM *protrepticon de ſtudio puerili.*

Sunt etiam Muſis ſua ludicra. Miſta camœnis
Otia ſunt, mellite nepos; nec ſemper acerbi
Exercet pueros vox imperioſa magiſtri.
Sed requie, ſtudiique vices rata tempora ſervant.
Et ſatis eſt puero memori legiſſe libenter.
Et ceſſare licet. Grajo ſchola nomine dicta eſt;
Juſta laboriferis tribuantur ut otia Muſis.
Quo magis alternum certus ſuccedere ludum,
Diſce libens, longum delenitura laborem
Intervalla damus. Studium puerile fatiſcit,
Læta niſi auſteris varientur feſta profeſtis.
Diſce libens, tetrici nec præceptoris habenas
Deteſtere nepos. Nunquam horrida forma magiſtri.
Ille licet triſtis ſenio, nec voce ſerenus,
Aſpera contractæ minitetur jurgia frontis;
Nunquam immanis erit, placitâ aſſuetudine vultus,
Qui ſemel imbuerit. Rugas nutricis amabit,

Digitized by Google

Qui refugit matrem. Pappos, aviasque trementes
Anteferunt patribus ſeri nova cura nepotes.
Sic neque Peliben terrebat Achillea Chiron
Theſſalico permixtus equo: nec pinifer Atlas
Amphitryoniadem puerum: ſed blandus uterque
Mitibus alloquiis teneros mulcebat alumnos.
Tu quoq; ne metuas:quamvis ſchola verbere multo
Increpet, & truculenta ſenex gerat ora magiſter.
Degeneres animos timor arguit: at tibi conſta
Intrepidus; nec te clamor, plagæque ſonantes,
Nec matutinis agitet formido ſub horis:
Quod ſceptrum vibrat ferulæ, quod multa ſupellex
Virgea, quod fallax ſcuticam prætexit aluta:
Quod fervent trepido ſubſellia veſtra tumultu.
Pompa loci, & vani fugiatur ſcena timoris.
Hæc olim genitorque tuus, genitrixque ſecuti
Securam placido mihi permulſere ſenectam.
Tu ſenium, quodcunque ſuper labentibus annis
Fata dabunt, qui nomen avi geris indole prima,
Prime nepos, vel re vel ſpe mihi porge fruendum.
Nunc ego te puerum, mox in juvenilibus annis,
Jamque virum cernam, ſi fors ita juſſerit; aut ſi
Invidia eſt, ſperabo tamen, nec vota fatiſcent,
Ut patris, utque mei non immemor, ardua ſemper
Præmia Muſarum cupias: facundus & olim
Hac gradiare via, qua nos præceſſimus: & cui
Proconſul genitor, Præfectus avunculus inſtant.
Perlege quodcunq; eſt memorabile. Priva monebo.

Digitized by Google

Conditor Iliados, & amabilis orſa Menandri
Evolvenda tibi. Tu flexu & acumine vocis
Innumeros numeros doctis accentibus effer.
Affectusque impone legens. Diſtinctio ſenſum
Auget, & ignavis dant intervalla vigorem.
Ecquando iſta meæ contingent dona ſenectæ?
Quando oblita mihi tot carmina, totque per ævum
Connexa hiſtoriæ, ſoccos aulæaque Regum,
Et melicos, lyricosque modos præfando, novabis,
Obductosque ſeni facies puerafcere ſenſus?
Te præeunte, nepos, modulata poëmata Flacci,
Altiſonumque iterum fas eſt didiciſſe Maronem.
Tu quoque, qui Latium lecto ſermone Terenti
Comis, & aſtricto percurris pulpita ſocco,
Ad nova vix memorem diverbia coge ſenectam.
Jam facinus, Catilina, tuum, Lepidique tumultum,
Ab Lepido & Catulo jam res & tempora Romæ
Orſus, bis ſenos ſeriem connecto per annos.
Jam lego civili miſtum mavorte duellum,
Movit quod ſocio Sertorius exul Ibero.
Nec rudis hoc avus admoneo, ſed mille docendo
Ingenia expertus. Multos lactantibus annis
Ipſe alui: gremioque fovens, & murmura ſolvens,
Eripui tenerum blandis nutricibus ævum.
Mox pueros molli monitu, & formidine leni
Pellexi, ut mites peterent per acerba profectus,
Carpturi dulcem fructum radicis amaræ.
Idem veſticipes motu jam puberis ævi,

Digitized by Google

Ad mores, arteſque bonas, fandique vigorem
Produxi: quanquam imperium cervice negarent
Ferre, nec incertis præberent ora lupatis.
Ardua temperies, dura experientia, rarus
Eventus, longo rerum ſpectatus ab uſu,
Ut regat indocilem mitis cenſura juventam.
Quæ tolerata mihi, donec jam ærumna juvaret,
Leniretque uſu bona conſuetudo laborem.
Donec ad Auguſtæ pia munera diſciplinæ
Accirer, varioque accingerer auctus honore.
Aurea quum parere mihi palatia juſſum.
Abſiſtat Nemeſis: ferat & fortuna jocantem.
Præſedi imperio, dum prætextatus in oſtro,
Et ſceptro, & ſolio, ſibi præfert jura magiſtri,
Majoreſque putat noſtros Auguſtus honores.
Quos mox ſublimi maturus protulit auctu:
Quæſtor ut Auguſtis, patri, natoque crearer:
Ut præfecturam duplicem, ſellamque curulem,
Ut trabeam, pictamque togam, mea præmia, Conſul
Induerer: faſtiſque meis prælatus haberer.
His ego quæſivi meritum quam grande nepoti
Conſul avus: lumenque tuæ præluceo vitæ.
Quamvis & patrio jam dudum nomine clarus,
Poſſes ornatus, poſſes oneratus haberi:
Acceſſit tamen ex nobis honor inclytus. Hunc tu
Effice, ne ſit onus: per te ut connixus in altum
Conſcendas; ſpereſque tuos, te Conſule, faſces.

Digitized by Google

V. *Genethliacon ad eundem* AUSONIUM *nepotem.*

Carmina prima tibi quum jam puerilibus annis
Traderet aſſidui permulcens cura magiſtri,
Imbueretque novas aureis, ſenſusque ſequaces,
Ut reſpondendas docili quoque murmure voces
Emendata rudi proferret lingua palato,
Addidimus nil triſte ſenes: ne cura monendi
Læderet, aut dulceis guſtus vitiaret amaris.
At modo, quum motu vigeas jam puberis ævi,
Fortiaque à teneris poſſis ſecernere; & ipſe
Admonitor morumque tibi, fandique videri:
Accipe non præcepta quidem, ſed vota precantis
Quin gratantis avi feſtum ad ſollemne nepotis.
Adnuito, ut reducem fatorum à fine ſenectam
Soſpes agam: feſtumque diem, dubitataque cernam
Sidera, depoſito prope conclamatus in ævo.
Hoc, mellite nepos, duplicato fœnore partum
Natali accedente tuo: munusque ſalutis
Plenius hoc noſtræ, quod jam tibi puberis ævi
Creſcit honos, juvenemque ſenex jam cerno nepotem,
Sexta tibi hæc primo remeat trieteris ab anno,
Septembres notis referens natalibus Idus,
Idus alma dies, geniis quoque culta Deorum.
Sextiles Hecate Latonia vendicat Idus,
Mercurius Majas Superorum adjunctus honori.
Octobres olim genitus Maro dedicat Idus,

Digitized by Google

Idus ſæpe colas biſſenis menſibus omnes,
Auſonii quicunque mei celebraveris Idus.
Vale, nepos dulciſſime.

AUSONIUS

GREGORIO Filio S.

En unquam vidiſti nebulam pictam in pariete? Vidiſti utique, & meminiſti. Treveris quippe in triclinio Æoli fucata eſt pictura hac: Cupidinem cruci affigunt mulieres amatrices, non hæ de noſtro ſæculo, quæ ſponte peccant: ſed illæ Heroïcæ, quæ ſibi ignoſcunt, & plectunt Deum: quarum partem in lugentibus campis Maro noſter enumerat. Hanc ego imaginem ſpecie & argumento miratus ſum. Deinde mirandi ſtuporem tranſtuli ad ineptiam poëtandi. Mihi præter lemma, nihil placet. Sed commendo tibi errorem meum. Nævos noſtros & cicatrices amamus: nec ſoli noſtro vitio peccaſſe contenti, affectamus ut amentur. Verum quid ego huic eclogæ ſtudioſe patrocinor? Certus ſum, quodcunque meum ſcieris, amabis. Quod magis ſpecto, quam ut laudes. Vale.

Digitized by Google

VI. Cupido *Cruci affixus.*

Aeris in campis, memorat quos Muſa Maronis,
Myrteus amentes ubi lucus opacat amantes:
Orgia ducebant Heroïdes, & ſua quæque,
Ut quondam occiderant, leti argumenta gerebant,
Errantes ſylva in magna, & ſub luce maligna,
Inter arundineasque comas, gravidumque papaver,
Et tacitos ſine labe lacus, ſine murmure rivos:
Quorum per ripas nebuloſo lumine marcent
Fleti olim regum & puerorum nomina flores,
Mirator Narciſſus, & Oebalides Hyacinthus,
Et Crocus auricomans, & murice pictus Adonis,
Et tragico ſcriptus gemitu Salaminius Æas.
Omnia, quæ lacrymis & amoribus anxia mœſtis
Exercent memores obita jam morte doloris:
Rurſus in amiſſum revocant Heroïdas ævum.
Fulmineos Semele decepta puerpera partus
Deflet, & ambuſtas lacerans per inania cunas
Ventilat ignavum ſimulati fulminis ignem.
Irrita dona querens, ſexu gaviſa virili,
Mœret in antiquam Cænis revocata figuram.
Vulnera ſiccat adhuc Procris: Cephaliq; cruentam
Diligit & percuſſa manum. Fert fumida teſta
Lumina Seſtiaca præceps de turre puella.
Et de nimboſo ſaltum Leucate minatur
Maſcula Lesbiacis Sappho peritura ſagittis.
Harmoniæ cultus Eriphyle mœſta recuſat,

Digitized by Google

Infelix nato, nec fortunata marito.
Tota quoque aëriæ Minoïa fabula Cretæ,
Picturarum inſtar tenui ſub imagine vibrat.
Paſiphaë nivei ſequitur veſtigia tauri.
Licia fert glomerata manu deſerta Ariadne.
Reſpicit abjectas deſperans Phædra tabellas.
Hæc laqueum gerit: hæc vanæ ſimulachra coronæ:
Dædaliæ pudet hanc latebras ſubiiſſe juvencæ.
Præreptas queritur per inania gaudia noctes
Laodameïa duas, vivi functique mariti.
Parte truces alia ſtrictis mucronibus omnes
Et Thisbe, & Canace, & Sidonis horret Eliſſa.
Conjugis hæc, hæc patris, & hæc gerit hoſpitis enſem.
Errat & ipſa olim, qualis per Latmia ſaxa
Endymioneos ſolita affectare ſopores
Cum face, & aſtrigero diademate Luna bicornis.
Centum aliæ veterum recolentes vulnera amorum,
Dulcibus & mœſtis refovent tormenta querelis.
Quas inter medias furvæ caliginis umbram
Diſpulit inconſultus Amor ſtridentibus alis.
Agnovere omnes puerum: memorique recurſu
Comunem ſenſere reum, quanquam humida circum
Nubila, & auratis fulgentia cingula bullis,
Et pharetram, & rutilæ fuſcarent lampados ignem:
Agnoſcunt tamen: & vanum vibrare vigorem
Occipunt: hoſtemque unum loca non ſua nactum,
Quum

Quum pigros ageret denſa ſub nocte volatus,
Facta nube premunt. Trepidantem & caſſa parantem
Suffugia, in cœtum mediæ traxere catervæ.
Eligitur mœſto myrtus notiſſima luco,
Invidioſa Deûm pœnis. Cruciaverat illic
Spreta olim memorem Veneris Proſerpina Adonin.
Hujus in excelſo ſuſpenſum ſtipite Amorem,
Devinctum poſt terga manus, ſubſtrictaque plantis
Vincula mœrentem, nullo moderamine pœnæ
Affigunt. Reus eſt ſine crimine, judice nullo
Accuſatus Amor. Se quisque abſolvere geſtit,
Transferat ut proprias aliena in crimina culpas.
Cunctæ exprobrantes tolerati inſignia leti
Expediunt: hæc arma putant, hæc ultio dulcis;
Ut quo quæque perit, ſtudeat punire dolore.
Hæc laqueum tenet, hæc ſpeciem mucronis inanem
Ingerit: ille cavos amnes, rupemque fragoſam,
Inſanique metum pelagi, & ſine fluctibus æquor.
Nonnullæ flammas quatiunt, trepidoque minantur
Stridentes nullo igne faces. Reſcindit adultum
Myrrha uterum lacrymis lugentibus: inque paventem
Gemmea fletiferi jaculatur ſuccina trunci
Quædam ignoſcentum ſpecie ludibria tantum
Sola volunt: ſtilus ut tenuis ſub acumine puncti
Eliciat tenerum, de quo Roſa nata, cruorem;

Digitized by Google

Aut pubi admoveant petulantia lumina lychni.
Ipſa etiam ſimili genitrix obnoxia culpæ
Alma Venus tantos penetrat ſecura tumultus.
Nec circumvento properans ſuffragia nato
Terrorem ingeminat, ſtimulisque accendit amaris
Ancipites Furias: natique in crimina confert
Dedecus ipſa ſuum: quod vincula cœca mariti
Deprenſo Mavorte tulit: quod pube pudenda
Helleſpontiaci ridetur forma Priapi.
Quod crudelis Eryx; quod ſemivir Hermaphroditus.
Nec ſatis in verbis. Roſeo Venus aurea ſerto
Mœrentem pulſat puerum, & graviora paventem.
Olli purpureum mulcato corpore rorem
Sutilis expreſſit crebro roſa verbere: quæ, jam
Tincta prius, traxit rutilum magis ignea fucum.
Inde truces cecidere minæ: vindictaque major
Crimine viſa ſuo, Venerem factura nocentem.
Ipſæ intercedunt Heroïdes, & ſua quæque
Funera crudeli malunt adſcribere fato.
Tum grates pia mater agit, ceſſiſſe dolentes,
Et condonatas pueros dimittere culpas.

Talia nocturnis olim ſimulacra figuris.
Exercent trepidam caſſo terrore quietem.
Quæ poſtquam multa perpeſſus nocte Cupido
Effugit, pulſa tandem caligine ſomni
Evolat ad Superos, portaque evadit eburna.

Digitized by Google

AUSONIUS

PAULO Suo S. P. D.

Pervincis tandem: & operta muſarum meorum, quæ initiorum velabat obſcuritas, quanquam non propbanus, irrumpis, Paule cariſſime. Quamvis enim te non ejus vulgi exiſtimem, quod Horatius arcet ingreſſu: tamen ſua cuique ſacra: nec idem Cereri quod Libero, etiam ſub iisdem cultoribus. Poëmatia, quæ in alumnam meam luſeram, rudia, & incboata ad domeſticæ ſolatium cantilenæ, quum ſine metu arcana ſecuritate fruerentur, proferre ad lucem caligantia coëgiſti. Verecundiæ meæ ſcilicet ſpolium concupiſti: aut quantum tibi in me juris eſſet, ab invito indicari. Ne tu Alexandri Macedonis pervicaciam ſupergreſſus: qui fatalis jugi lora quum ſolvere non poſſet, abſcidit: & Pythiæ ſpecum, quo die nefas erat patere, penetravit. Utere igitur ut tuis, pari jure, ſed fiducia diſpari: quippe tua poſſunt populum non timere; meis etiam intra me erubeſco.

Ut voluiſti, Paule, cunctos Biſſulæ verſus habes:
Luſimus quos in Suevæ gratiam virgunculæ,

Digitized by Google

Otium magis foventes, quam ſtudentes gloriæ.
Tu moleſtus flagitator lege moleſta carmina.
Tibi, quod intriſti, exedendum eſt; ſic vetus verbum jubet,
Compedes, quas ipſe fecit, ipſus ut geſtet faber.

Ad lectorum bujus libelli.

Carminis incompti tenuem lecture libellum,
Pone ſupercilium.
Seria contractis expende poëmata rugis.
Nos Thymelen ſequimur.
Biſſula in hoc ſchedio cantabitur, aut Eraſinus.
Admoneo, ante bibas.
Jejunis nil ſcribo. Meum poſt pocula ſi quis
Legerit, hic ſapiet.
Sed magis hic ſapiet, ſi dormiet: & putet iſta
Somnia miſſa ſibi.

VII. AUSONII *Biſſula. Ubi nata ſit, & quomodo in manus domini venerit.*

Biſſula trans gelidum ſtirpe & lare profata Rhenum,
Conſcia naſcentis Biſſula Danubii,
Capta manu, ſed miſſa manu, dominatur in ejus
Deliciis, cujus bellica præda fuit.
Matre carens, nutricis egens, neſcivit herai
Imperium. - - - - -
Fortunæ ac patriæ quæ nulla opprobria ſenſit,
Illico inexperto libera ſervitio.

Digitized by Google

Sic Latiis mutata bonis, Germana maneret
  Ut facies, oculos cærula, flava comas.
Ambiguam modo lingua facit, modo forma puellam,
  Hæc Rheno genitam prædicat, hæc Latio.

De eadem BISSULA.

Delicium, blanditiæ, ludus, amor, voluptas,
Barbara, ſed quæ Latias vincis alumna pupas,
Biſſula nomen teneræ ruſticulum puellæ,
Horridulum non ſolitis, ſed domino venuſtum.

Ad pictorem, *de* BISSULÆ *imagine.*

Biſſula nec ceris, nec fuco imitabilis ullo,
Naturale decus fictæ non commodat arti.
Sandyx, & ceruſſa, alias ſimulate puellas;
Temperiem hanc vultus neſcit manus. Ergo age pictor,
Puniceas confunde roſas, & lilia miſce.
Quique erit ex illis color aëris, ipſe ſit oris.

Ad eundem.

Pingere ſi noſtram pictor meditaris alumnam,
  Æmula Cecropias ars imitetur apes.

Digitized by Google

VIII. *Precatio* AUSONII *Conſulis deſignati, pridie Kalendas Januarii faſcibus ſumptis.*

Jane, veni: novus anne, veni: renovate veni Sol,
Conſulis Auſonii Latiam viſure curulem,
Ecquid ab Auguſta nunc majeſtate ſecundum,
Quod mireris, habes? Roma illa, domusque Quirini,
Et toga purpurei rutilans prætexta Senati,
Hoc capite æternis ſignat ſua tempora Faſtis.
Anne, bonis cœpte auſpiciis, da vere ſalubri
Apricas ventorum animas, da roſcida Cancro
Solſtitia, & gelidum Boream Septembribus horis.
Mordeat Autumnas frigus ſubtile pruinas;
Et tenuata modis ceſſet mediocribus Æſtas.
Sementem Notus humificet: ſit Bruma nivalis,
Dum pater antiqui renovatur Martius anni.
Spiret odorato florum nova gratia Majo,
Julius & ſegetes coquat, & mare temperet Euris.
Sirius ardentem non augeat igne Leonem.
Diſcolor arboreos variet Pomona ſapores.
Mitiget Autumnus, quod maturaverit Æſtas,
Et genialis Hyems parta ſibi dote fruatur.
Pacem mundus agat: nec turbida ſidera regnent.
Nulla tuos, Gradive, offendat ſtella penates,
Quæ non æqua tibi; non Cynthia; non celer Arcas
Finitimus terris: non tu Saturne ſupremo
Ultime circuitu. Procul à Pyroënte remotus
Tranquillum properabis iter. Vos cominus ite

Stella ſalutigeri Jovis, & Cythereïe Veſper.
Nonnunquam hoſpitibus facilis Cyllenius adſit.

Jane, veni: novus anne, veni: renovate veni Sol.
Hoſtibus edomitis, qua Francia mixta Suevis
Certat ad obſequium, Latiis ut militet armis:
Qua vaga Sauromates ſibi junxerat agmina Chuni,
Quaque Getes ſociis Hiſtrum adſultabat Alanis.
(Hoc mihi præpetibus victoria nuntiat alis.)
Jam venit Auguſtus, noſtros ut comat honores,
Officio exornans, quos participare cupiſſet.

Jane, veni: novus anne, veni: renovate veni Sol.
Aurea venturo Sol porrige gaudia Jano:
Faſcibus Auſonii ſuccedet Cæſar in annum,
Quintam Romulei prætextam habiturus honoris.
Ecce ubi ſe cumulat mea purpura (mitibus audi
Auribus hoc Nemeſis) poſt me dignatur oriri:
Auguſtus Conſul. Plus quam conferre videtur
Me ſibi: qui juſſit noſtros præcedere faſces.

Jane, veni: novus anne veni: renovate veni Sol.
Coge ſecuturos bis ſena per oſtia menſes.
Tu tropicum ſoli da cedere; rurſus & illum
Terga dare, ut duplex tropicus varietur ab aſtro,
Et quater à ternis properet mutatio ſignis.
Æſtivos impelle dies, brumamque morantem
Noctibus adceleret promiſſus Cæſaris annus.

Illum ego ſi cernam, tum terque quaterque beatus;
Tunc ero bis Conſul, tunc tangam vertice cœlum.

IX. *Item Precatio Kalendis Januariis.*

Anne, bonis cœpte auſpiciis, felicia cernis
Conſulis Auſonii primordia. prome coruſcum
Sol æterne caput: ſolitoque inluſtrior, almo
Lumine purpureum jubar exere lucis Eoæ.
Anne, pater rerum, quas Jani menſe bifrontis
Volvis in hybernum glaciali fine Decembrem,
Anne, veni, & feſtum veteris novus aſpice Jani.
Solemnes pervade vias, biſſenaque mundo
Curricula æquatis varians per tempora ſignis,
Præcipitem æterna perfer vertigine curſum;
Sic prono raptate polo, contraria Phœbus
Ut momenta ferat ſervata parte dierum,
Et novus hyberno reparet ſua lumina pulſu.
Menſtrua ter decies redeunt dum cornua Lunæ,
Exortus, obitusque manu volvente rotabis,
Legitimum Phœbi cohibens per ſigna meatum.

X. AUSONII *Moſella.*

Tranſieram celerem nebuloſo lumine Navam,
Addita miratus veteri nova mœnia vico:
Æquavit Latias ubi quondam Gallia Cannas:
Infletæque jacent inopes ſuper arva catervæ.
Unde iter ingrediens nemoroſa per avia ſolum,
Et nulla humani ſpectans veſtigia cultus,

Digitized by Google

Prætereo arentem ſitientibus undique terris
Dumniſſum, riguasque perenni fonte Tabernas,
Arvaque Sauromatum nuper metata colonis:
Et tandem primis Belgarum conſpicor oris
Nivomagum, divi caſtra inclyta Conſtantini.
Purior hic campis aër: Phœbusque ſereno
Lumine purpureum reſerat jam ſudus Olympum.
Nec jam conſertis per mutua vincula ramis,
Quæritur excluſum viridi caligine cœlum:
Sed liquidum jubar, & rutilam viſcentibus æthram
Libera perſpicui non invidet aura diei.
In ſpeciem quum me patriæ, cultumque nitentis
Burdigalæ, blando pepulerunt omnia viſu,
Culmina villarum pendentibus edita ripis,
Et virides Baccho colles, & amœna fluenta
Subterlabentis tacito rumore Moſellæ.

Salve amnis laudate agris, laudate colonis,
Dignata imperio debent cui mœnia Belgæ:
Amnis odorifero juga vitea conſite Baccho:
Conſite gramineas amnis viridiſſime ripas:
Naviger, ut pelagus; devexas pronus in undas,
Ut fluvius; vitreoque lacus imitate profundo;
Et rivos trepido potis æquiparare meatu,
Et liquido gelidos fontes præcellere potu.
Omnia ſolus habes, quæ fons, quæ rivus, & amnis,
Et lacus, & bivio refluus manamine pontus.
Tu placidis prolapſus aquis, nec murmura venti

Ulla; nec occulti pateris luctamina ſaxi.
Non ſuperante vado rapidos reparare meatus
Cogeris, extantes medio non æquore terras
Interceptus habes: juſti ne demat honorem
Nominis, excluſum ſi dividat inſula flumen.
Tu duplices ſortite vias, & quum amne ſecundo
Defluis, ut celeres feriant vada concita remi:
Et quum per ripas nusquam ceſſante remulco
Intendunt collo majorum vincula nautæ.
Ipſe tuos quotiens miraris in amne recurſus,
Legitimosque putas prope ſegnius ire meatus?
Tu neque limigenis ripam prætexeris ulvis:
Nec piger immundo perfundis littora cœno:
Sicca ſed in prima aſpergis veſtigia lympha.

I nunc, & Phrygiis ſola levia conſere cruſtis,
Tendens marmoreum laqueata per atria campum.
Aſt ego deſpectis, quæ cenſus opesque dederunt,
Naturæ mirabor opus, non, cura nepotum,
Lætaque jacturis ubi luxuriatur egeſtas.
Hic ſolidæ ſternunt humentia littora harenæ,
Nec retinent memores veſtigia preſſa figuras.
Spectaris vitreo per levia terga profundo,
Secreti nihil amnis habens, utque almus aperto
Panditur intuitu liquidis obtutibus aër:
Nec placidi prohibent oculos per inania venti:
Sic demerſa procul durante per intima viſu
Cernimus, arcanique patet penetrale fluenti:

Digitized by Google

Quum vada lene meant, liquidarum & lapſus
aquarum
Prodit cœrulea diſperſas luce figuras.
Quod ſulcata levi criſpatur harena meatu:
Inclinata tremunt viridi quod gramina fundo.
Utque ſub ingenuis agitatæ fontibus herbæ
Vibrantes patiuntur aquas: lucetque, latetque
Calculus: & viridem diſtinguit glarea muſcum.
Nota Caledoniis talis pictura Britannis,
Quum virides algas, & rubra corallia nudat
Æſtus, & albentes concharum germina baccas,
Delicias hominum locupletum, quæque ſub undis
Aſſimulant noſtros imitata monilia cultus.
Haud aliter placidæ ſubter vada læta Moſellæ,
Detegit admixtos non concolor herba lapillos.
Intentos tamen usque oculos errore fatigant
Interludentes examina lubrica piſces.
Sed neque tot ſpecies, obliquatosque natatus,
Quæque per adverſum ſuccedunt agmina flumen,
Nominaque & cunctos numeroſæ ſtirpis alumnos,
Edere fas. Haud ille ſinit: cui cura ſecundæ
Sortis, & æquorei ceſſit tutela tridentis.

Tu mihi flumineis habitatrix Naïs in oris,
Squamigeri gregis ede choros, liquidoque ſub alveo
Diſſere cœruleo fluitantes amne catervas.

Squameus herboſas Capito interlucet harenas

Viſcere præ tenero fartim congeſtus ariſtis:
Nec duraturus poſt bina trihoria menſis.
Purpureisque Salar ſtellatus tergora guttis,
Et nullo ſpinæ nociturus acumine Redo.
Effugiensque oculos celeri levis Umbra natatu.
Tuque per obliqui fauces vexate Saravi,
Qua bis terna fremunt ſcopuloſis oſtia pilis,
Quum defluxiſti famæ majoris in amnem,
Liberior laxos exerces Barbe natatus.
Tu melior pejore ævo; tibi contigit omni
Spirantum ex numero non inlaudata ſenectus.
Nec te puniceo rutilantem viſcere Salmo
Tranſierim, latæ cujus vaga verbera caudæ
Gurgite de medio ſummas referuntur in undas,
Occultus placido cum proditur æquore pulſus.
Tu loricato ſquamoſus pectore, frontem
Lubricus, & dubiæ facturus fercula cœnæ,
Tempora longarum fers incorrupte morarum,
Præſignis maculis capitis: cui prodiga nutat
Alvus, opimatoque fluens abdomine venter.
Quæque per Illyricum, per ſtagna binominis Iſtri,
Spumarum indiciis caperis Muſtella natantum;
In noſtrum ſubvecta fretum, ne lata Moſellæ
Flumina tam celebri defraudarentur alumno.
Quis te naturæ pinxit color? atra ſuperne
Puncta notant tergum, quæ lutea circuit Iris.
Lubrica cæruleus perducit tergora fucus.
Corporis ad medium fartim pingueſcis: at illinc

Uſque ſub extremam ſquallet cutis arida caudam.
Nec te delicias menſarum Perca ſilebo,
Amnigenos inter piſces dignande marinis,
Solus puniceis facilis contendere Mullis:
Nam neque guſtus iners; ſolidoque in corpore partes
Segmentis coëunt, ſed diſſociantur ariſtis.
Hic etiam Latio riſus prænomine, cultor
Stagnorum, querulis vis infeſtiſſima ranis
Lucius, obſcuras ulva cœnoque lacunas
Obſidet. Hic nullos menſarum lectus ad uſus,
Fervet fumoſis olido nidore popinis.
Quis non & virides volgi ſolatia Tincas
Norit, & Alburnos prædam puerilibus hamis,
Stridenteſque focis opſonia plebis Alauſas?
Teque inter ſpecies geminas, neutrumque, & utrumque,
Qui necdum Salmo, nec jam Salar, ambiguuſque
Amborum medio Fario intercepte ſub ævo?
Tu quoque flumineas inter memorande cohortes
Gobio, non major, geminis ſine pollice palmis,
Præpinguis, teres, ovipara congeſtior alvo:
Propexique jubas imitatus Gobio Barbi.
Nunc pecus æquoreum celebrabere magne Silure:
Quem velut Actæo perductum tergora olivo
Amnicolam Delphina reor. Sic per freta magnum
Laberis, & longi vix corporis agmina ſolvis,
Aut brevibus defenſa vadis, aut fluminis ulvis:

Digitized by Google

At quum tranquillos moliris in amne meatus,
Te virides ripæ, te cærula turba natantum,
Te liquidæ mirantur aquæ. Diffunditur alveo
Æſtus, & extremi procurrunt margine fluctus.
Talis Atlantiaco quondam Balæna profundo,
Quum vento motuve ſuo telluris ad oras
Pellitur, excluſum fundit mare: magnaque ſurgunt
Æquora; vicinique timent decreſcere montes.
Hic tamen, hic noſtræ mitis Balæna Moſellæ,
Exitio procul eſt, magnoque honor additus amni.

Jam liquidas ſpectaſſe vias, & lubrica piſces
Agmina, multiplicesque ſatis numeraſſe catervas.
Inducant aliam ſpectacula vitea pompam:
Sollicitentque vagos baccheïa munera viſus:
Qua ſublimis apex longo ſuper ardua tractu
Et rupes, & aprica jugi, flexusque, ſinusque,
Vitibus aſſurgunt, naturalique theatro.
Gauranum ſic alma jugum vindemia veſtit.
Et Rhodopen, proprioque nitent Pangæa Lyæo.
Sic viret Iſmarius ſuper æquora Thracia collis.
Sic mea flaventem pingunt vineta Garumnam.
Summis quippe jugis tendentis in ultima clivi,
Conſeritur viridi fluvialis margo Lyæo.
Læta operum plebes, feſtinanteſque coloni
Vertice nunc ſummo properant, nunc dejuge dorſo,
Certantes ſtolidis clamoribus: inde viator
Riparum ſubjecta terens, hinc navita labens,

Digitized by Google

Probra canunt ſeris cultoribus: adſtrepit ollis
Et rupes, & ſylva tremens, & concavus amnis.

Nec ſolos hominum delectat ſcena locorum.
Hic ego & agreſtes Satyros, & glauca tuentes
Naïdas, extremis credam concurrere ripis,
Capripedes agitat cum læta protervia Panas,
Inſultantque vadis, trepidasque ſub amne ſorores
Terrent, indocili pulſantes verbere fluctum.
Sæpe etiam mediis furata è collibus uvas
Inter Oreïadas Panope fluvialis amicas,
Fugit laſcivos paganica numina Faunos.
Dicitur, & medio quum ſol ſtetit igneus orbe,
Ad commune fretum, Satyros, vitreasque ſorores,
Conſortes celebrare choros: quum præbuit horas
Secretas hominum cœtu flagrantior æſtus.
Tunc inſultantes ſua per freta ludere Nymphas,
Et Satyros merſare vadis, rudibusque natandi
Per medias exire manus; dum lubrica falſi
Membra petunt, liquidosque fovent pro corpore fluctus.
Sed non hæc ſpectata ulli, nec cognita viſu,
Fas mihi ſit pro parte loqui: ſecreta tegatur,
Et commiſſa ſuis lateat reverentia rivis.
Illa fruenda palam ſpecies, quum glaucus opaco
Reſpondet colli fluvius: frondere videntur
Fluminei latices, & palmite conſitus amnis.
Quis color ille vadis, ſeras quum protulit umbras

Heſperus, & viridi perfundit monte Moſellam?
Tota natant criſpis juga motibus, & tremit abſens
Pampinus, & vitreis vindemia turget in undis:
Adnumerat virides deriſus navita vites,
Navita caudiceo fluitans ſuper æquora lembo,
Per medium, qua ſeſe amni confundit imago
Collis, & umbrarum confinia conſerit amnis.

Hæc quoque quam dulces celebrant ſpectacula pompas,
Remipedes medio certant quum flumine lembi,
Et varios ineunt flexus, viridesque per oras
Stringunt attonſis pubentia germina pratis!
Puppibus, & proris alacreis geſtire magiſtros,
Impubemq; manum ſuper amnica terga vagantem
Dum ſpectat, tranſire diem, ſua feria, ludo
Poſthabet: excludit veteres nova gratia curas.
Tales Cumano deſpectat in æquore ludos
Liber, ſulphurei quum per juga conſita Gauri,
Perque vaporiferi graditur vineta Veſevi:
Quum Venus Actiacis Auguſti læta triumphis,
Ludere laſcivos fera prælia juſſit Amores;
Qualia Niliacæ claſſes, Latiæque triremes
Subter Apollineæ geſſerunt Leucados arces:
Aut Pompeïani Mylaſena pericula belli
Euboïcæ referunt per Averna ſonantia cymbæ,
Innocuos ratium pulſus, pugnasque jocantes
Naumachiæ,

Naumachiæ, Siculo quales ſpectante Peloro
Cœruleus viridi reparat ſub imagine pontus:
Non aliam ſpeciem petulantibus addit ephebis,
Pubertasque amnis, & picti roſtra phaſelli.
Hos Hyperionio quum ſol perfuderit æſtu,
Reddit nautales vitreo ſub gurgite formas.
Et redegit pandas inverſi corporis umbras.
Utque agiles motus dextra, lævaque frequentant,
Et commutatis alternant pondera remis,
Unda refert alios ſimulacra humentia nautas.
Ipſa ſuo gaudet ſimulamine nautica pubes,
Fallaces fluvio mirata redire figuras.
Sic ubi compoſitos oſtentatura capillos,
Candentem late ſpeculi explorantis honorem,
Quum primum caræ nutrix admovit alumnæ:
Læta ignorato fruitur virguncula ludo,
Germanæque putat formam ſpectare puellæ.
Oſcula fulgenti dat non referenda metallo:
Aut fixas prætentat acus; aut frontis ad oram
Vibratis cœptat digitis extendere crines:
Talis ad umbrarum ludibria nautica pubes
Ambiguis fruitur veri falſique figuris.

Jam vero acceſſus facileis qua ripa miniſtrat,
Scrutatur toto populatrix turba profundo,
Heu male defenſus penetrali flumine piſcis!
Hic medio procul amne trahens humentia lina,

Digitized by Google

Nodoſis decepta plagis examina verrit;
Aſt hic tranquillo qua labitur agmine flumen,
Ducit corticeis fluitantia retia ſignis.
Ille autem ſcopulis ſubjectas pronus in undas,
Inclinat lentæ convexa cacumina virgæ,
Indutos eſcis jaciens letalibus hamos.
Quos ignara doli poſtquam vaga turba natantum
Rictibus invaſit, patulæque per intima fauces
Sera occultati ſenſerunt vulnera ferri:
Dum trepidant, ſubit indicium. criſpoque tremori
Vibrantis ſetæ nutans conſentit harundo.
Nec mora: & excuſſam ſtridenti verbere prædam
Dextera in obliquum raptat puer. Excipit ictum
Spiritus, ut fractis quondam per inane flagellis
Aura crepat, motoque adſibilat aëre ventus.
Exſultant udæ ſuper arida ſaxa rapinæ,
Luciferique pavent letalia tela diei.
Quique ſub amne ſuo manſit vigor, aëre noſtro
Segnis anhelatis vitam conſumit in auris.
Jam piget invalido vibratur corpore plauſus;
Torpida ſupremos patitur jam cauda tremores,
Nec coëunt rictus: hauſtas ſed hiatibus auras
Reddit mortiferos exſpirans branchia flatus.
Sic ubi fabriles exercet ſpiritus ignes,
Accipit alterno cohibetque foramine ventos
Lanea fagineis alludens parma cavernis.
Vidi egomet quosdam leti ſub fine trementes
Collegiſſe animas: mox in ſublime citatos,

Digitized by Google

Cernua ſubjectum præceps dare corpora in amnē,
Deſperatarum potientes rurſus aquarum.
Quos impos damni puer inconſultus ab alto
Impetit, & ſtolido captat prenſare natatu.
Sic Anthedonius Bœotia per freta Glaucus
Gramina guſtatu poſtquam exitialia Circes
Expertus, carptas moribundis piſcibus herbas
Sumpſit, Carpathium ſubiit novus accola pontum.
Ille hamis & rete potens, ſcrutator operti
Nereos, æquoream ſolitus converrere Tethyn,
Inter captivas fluitavit prædo catervas.
Talia deſpectant longo per cærula tractu
Pendentes ſaxis inſtanti culmine villæ.
Quas medius dirimit ſinuoſis flexibus errans
Amnis: & alternas comunt prætoria ripas.

Quis modo Seſtiacum pelagus, Nepheleïdos Helles
Æquor, Abydeni freta quis miretur ephebi?
Quis Chalcedonio conſtratum ab littore pontum,
R gis opus magni, mediis Euripus ubi undis,
Europæque Aſiæque vetat concurrere terras?
Non hic dira freti rabies, non ſæva furentum
Prœlia Caurorum. Licet hîc commercia linguæ
Jungere, & alterno ſermonem texere pulſu.
Blanda ſalutiferas permiſcent littora voces,
Et voces, & penè manus: reſonantia utrinque
Verba refert, mediis concurrens fluctibus Echo.

Qui potis, innumeros cultusque habitusque retexens,
Pandere tectonicas per ſingula prædia formas?
Non hoc ſpernat opus Gortynius aliger ædis
Conditor Euboïcæ, caſus quem fingere in auro
Conantem Icarios, patrii pepulere dolores.
Non Philo Cecropius: non qui laudatus ab hoſte,
Clara Syracoſii traxit certamina belli.
Forſan & inſignes hominumq; operumq; labores
Hic habuit decimo celebrata volumine Marci
Hebdomas. Hìc clari viguere Menecratis artes,
Atque Epheſi ſpectata manus: vel in arte Minervæ
Ictinus; magico cui Noctua perlita fuco
Allicit omne genus volucres, perimitque tuendo.
Conditor hic forſan fuerit Ptolemaïdos aulæ
Dinochares: quadro cui in faſtigia cono
Surgit, & ipſa ſuas conſumit Pyramis umbras.
Juſſus ob inceſti qui quondam fœdus amoris
Arſinoën Pharii ſuſpendit in aëre templi.
Spirat enim tecti teſtudine Corus Achates,
Afflictamque trahit ferrato crine puellam.
Hos ergo aut horum ſimiles eſt credere dignum
Belgàrum in terris ſcenas poſuiſſe domorum,
Molitos celſas fluvii decoramina villas.
Hæc eſt nativi ſublimis in aggere ſaxi:
Hæc procurrentis fundata crepidine ripæ.
Hæc refugit, captumque ſinu ſibi vindicat amnem.
Illa tenens collem, qui plurimus imminet amni,

Digitized by Google

Uſurpat faciles per culta, per aſpera, viſus:
Utque ſuis fruitur dives ſpeculatio terris.
Quin etiam riguis humili pede condita pratis
Compenſat celſi bona naturalia montis,
Sublimique minans irrumpit in æthera tecto,
Oſtentans altam, Pharos ut Memphitica, turrim.
Huic proprium eſt clauſos conſepto gurgite piſces
Apricas ſcopulorum inter captare novales.
Hæc ſummis innixa jugis labentia ſubter
Flumina deſpectu jam caligante tuetur.
Atria quid memorem viridantibus aſſita pratis?
Innumeriſque ſuper nitentia tecta columnis?
Quid quæ ſulphurea ſubſtructa crepidine fumant
Balnea, ferventi cum Mulciber hauſtus operto
Volvit anhelatas tectoria per cava flammas,
Incluſum glomerans æſtu exſpirante vaporem?
Vidi ego defeſſos multo ſudore lavacri
Faſtidiſſe lacus, & frigora piſcinarum.
Ut vivis fruerentur aquis; mox amne refotos
Plaudenti gelidum flumen pepuliſſe natatu:
Quod ſi Cumanis huc afforet hoſpes ab oris,
Crederet Euboïcas ſimulacra exilia Bajas
His donaſſe locis: tantus cultusque nitorque
Allicit, & nullum parit oblectatio luxum.

Sed mihi qui tandem finis tua glauca fluenta
Dicere? Dignandumque mari memorare Moſellam?

Digitized by Google

Innumeri quod te diverſa per oſtia late
Incurrunt amnes? Quanquam differre meatus
Poſſent: ſed celerant in te conſumere nomen.
Namque & Pronææ Nemeſæque adjuta meatu
Sura tuas properat non degener ire ſub undas,
Sura interceptis tibi gratificata fluentis:
Nobilius permixta tuo ſub nomine, quam ſi
Ignoranda patri confunderet oſtia ponto.
Te rapidus Gelbis, te marmore clarus Erubrus
Feſtinant famulis quam primum adlambere lymphis
Nobilibus Gelbis celebratus piſcibus: ille
Præcipiti torquens cerealia ſaxa rotatu,
Stridentesque trahens per lævia marmora ſerras,
Audit perpetuos ripa ex utraque tumultus.
Prætereo exilem Leſuram, tenuemque Drahonum,
Nec faſtiditos Salmonæ uſurpo fluores.
Naviger undiſona dudum me mole Saravus
Tota veſte vocat: longum qui diſtulit amnem,
Feſſa ſub Auguſtis ut volveret oſtia muris.
Nec minor hoc, tacitum qui per ſola pinguia labens
Stringit frugiferas felix Aliſontia ripas,
Mille alii, prout quemq; ſuus magis impetus urget,
Eſſe tui cupiunt. Tantus properantibus undis
Ambitus, aut moles. Quod ſi tibi, dia Moſella,
Smyrna ſuum vatem, vel Mantua clara dediſſet:
Cederet Iliacis Simoïs memoratus in oris,
Nec præferre ſuos auderet Tibris honores.
Da veniam mihi, Roma potens. Pulſa, oro, faceſſat

Invidia: & Latiæ Nemeſis non cognita linguæ,
Imperii ſedem, Romæque tuere parentes.

Salve magne parens frugumq; virumq; Moſella.
Te clari proceres, te bello exercita pubes,
Æmula te Latiæ decorat facundia linguæ.
Quinetiam mores,& lætum fronte ſevera
Ingenium, natura tuis conceſſit alumnis.
Nec ſola antiquos oſtentat Roma Catones:
Aut unus tantum juſti ſpectator & æqui
Pollet Ariſtides, veteresque illuſtrat Athenas.
Verum ego quid laxis nimium ſpatiatus habenis
Victus amore tui præconia detero? Conde
Muſa chelyn, pulſis extremo carmine nervis.
Tempus erit, quum me ſtudiis ignobilis oti
Mulcentem curas, ſeniique aprica foventem,
Materiæ commendet honos: quum facta viritim
Belgarum, patriosque canam decora inclyta mores.
Mollia ſubtili nebunt mihi carmina filo
Pierides, tenuique aptas ſub tegmine telas
Percurrent:dabitur noſtris quoque purpura fuſis.
Quis mihi tum non dictus erit? Memorabo quietos
Agricolas: legumque catos, fandique potentes,
Præſidium ſublime reis; quos curia ſummos
Municipum vidit proceres, propriumque ſenatum:
Quos prætextati celebris facundia ludi
Contulit ad veteris præconia Quintiliani.

Digitized by Google

Quique ſuas rexere urbes, purumque tribunal
Sanguine, & innocuas illuſtravere ſecures;
Aut It.lum populos,aquilonigenasque Britannos
Præfecturarum titulo tenuere ſecundo.
Quique caput rerumRomam,populumque patresq;
Tantum non primo rexit ſub nomine; quamvis
Præfuerit primis, feſtinat ſolvere tandem
Errorem fortuna, tuum, libataque ſupplens
Præmia jam, veri faſtigia reddet honoris
Nobilibus repetenda nepotibus. At modo cœptum
Detexatur opus: dilata & laude virorum,
Dicamus læto per rura virentia tractu
Felicem fluvium,Rhenique ſacremus in undis.

Cœruleos nunc Rhene ſinus, hyaloque virentem
Pande peplum, ſpatiumque novi metare fluenti,
Fraternis cumulandus aquis. Nec præmia in undis
Sola, ſed Auguſtæ veniens quod mœnibus urbis
Spectavit junctos Natique Patriſque triumphos,
Hoſtibus exactis Nicrum ſuper, & Lupodunum,
Et fontem Latiis ignotum annalibus Hiſtri.
Hæc profligati venit modo laurea belli:
Mox alias aliasque feret. Vos pergite juncti,
Et mare purpureum gemino propellite tractu.
Neu vereare minor, pulcherrime Rhene, videri,
Invidiæ nil hoſpes habet. Potiere perenni
Nomine. Tu fratrem, famæ ſecurus, adopta.
Dives aquis, dives Nymphis, largitor utrique

Digitized by Google

Alveus extendet geminis divortia ripis,
Communesque vias diverſa per oſtia fundet.
Accedent vires, quas Francia, quasque Chamaves,
Germanique tremant: tunc verus habebere limes.
Accedet tanto geminum tibi nomen ab amni.
Quumque unus de fonte fluas, dicere bicornis.

Hæc ego, VIVISCA ducens ab origine gentem,
Belgarum hoſpitiis nunc per nova fœdera notus,
Auſonius, nomen Latium, patriaque, domoque
Gallorum extremos inter, celſamque Pyrenen,
Temperat ingenuos qua læta Aquitania mores,
Audax exigua fide concino. Fas mihi ſacrum
Perſtrinxiſſe amnem tenui libamine Muſæ.
Nec laudem affecto. Veniam peto. Sunt tibi multi,
Alme amnis, ſacros qui ſollicitare fluores
Aonidum, totamque ſolent haurire Aganippen.
Aſt ego quanta mei dederit ſe vena liquoris,
Burdigalam quum me in patriam, nidumq; ſenectæ
Auguſtus pater, & natus, mea maxima cura,
Faſcibus Auſoniis decoratum & honore curuli
Mittent, emeritæ poſt tempora diſciplinæ:
Latius Arctoi præconia perſequar amnis.
Addam urbes, tacito quas ſubterlaberis alveo:
Mœniaque antiquis te proſpectantia muris:
Addam, præſidiis dubiarum condita rerum,
Sed modo ſecuris non caſtra, ſed horrea Belgis.
Addam felices ripa ex utraque colonos,

Digitized by Google

Teque inter medios hominumque boumq;labores,
Stringentem ripas, & pinguia culta ſecantem.
Non tibi ſe Liger anteferet, non Axona præceps;
Matrona non, Gallos, Belgasque interſita fines;
Santonico refluus non ipſe Carantonus æſtu.
Concedes gelido Durani de monte volutus
Amnis: & auriferum poſtponet Gallia Tarnem.
Inſanumque ruens per ſaxa rotantia late
In mare purpureum, dominæ tamen ante Moſellæ
Numine adorato, Tarbellicus ibit Aturrus.

Corniger externas celebrande Moſella per oras,
Nec ſolis celebrande locis, ubi fonte ſupremo
Exſeris auratum taurinæ frontis honorem:
Quaque trahis placidos ſinuoſa per arva meatus.
Vel qua Germanis ſub portubus oſtia ſolvis:
Si quis honos tenui volet aſpirare camenæ,
Perdere ſi quis in his dignabitur otia Muſis,
Ibis in ora hominum, lætoque fovebere cantu.
Te fontes, vivique lacus, te cœrula noſcent
Flumina: te veteres pagorum gloria luci;
Te Druna, te ſparſis incerta Druentia ripis,
Alpinique colent fluvii, duplicemque per urbem
Qui meat, & Dextræ Rhodanus dat nomina ripæ.
Te ſtagnis ego cæruleis, magnumque ſonoris
Amnibus,æquoreæ te commendabo Garumnæ.

AUSONIUS, SYMMACHO S.

Latebat inter nugas meas libellus ignobilis: utinamque latuiſſet; neque indicio ſuo, tanquam, ſorex periret. Hunc ego quum, velut gallinaceus Euclionis, ſitu chartei pulveris eruiſſem, excuſſum relegi: atque ut avidus fœnerator; improbum nummum malui occupare, quam condere. Dein cogitans mecum, non illud Catullianum,

Cui dono lepidum novum libellum:

ſed ἀμεσότερον, *& verius.*

Cui dono illepidum, rudem libellum:

non diu quæſivi. Tu enim occuriſti: quem ego, ſi mihi poteſtas ſit ex omnibus deligendi unum, ſemper elegerim. Miſi itaque ad te frivola gerris Siculis vaniora: ut quum agis nihil, hæc legas, & ne nihil agas, defendas. Igitur iſte nugator libellus, jam diu ſecreta quidem, ſed vulgi lectione laceratus, perveniet tandem in manus tuas. Quem tu aut, ut Æſculapius, redintegrabis ad vitam: aut, ut Plato, juvante Vulcano, liberabis infamia, ſi pervenire non debet ad famam. Fuit autem ineptiolæ hujus iſta materia. In expeditione, quod tempus, ut ſcis, licentiæ militaris eſt, ſuper menſam meam facta

Digitized by Google

eſt invitatio, non illa de Rubrii convivio, ut Græco more biberetur; ſed illa de Flacci ecloga, in qua propter mediam noctem, & novam lunam, & Murenæ auguratum, ternos ter cyathos attonitus petit vates. Hunc locum de ternario numero illico noſtra illa poëtica ſcabies cœpit exſcalpere: cujus morbi quoniam facile contagium eſt, utinam ad te quoque prurigo commigret: & fuco tuæ emendationis adjecto, impingas ſpongiam, quæ imperfectum opus equi male ſpumantis abſolvat. Ac ne me neſcias glorioſum: cœptos inter prandendum verſiculos ante cœnæ tempus abſolvi: hoc eſt dum bibo, & paulo ante quam biberem. Sit ergo examen pro materia & tempore. Sed tu quoque hoc ipſum paulo hilarior & dilutior lege; namque injurium eſt de poëta male ſobrio lectorem abſtemium judicare. Neque me fallit fore aliquem, qui hunc jocum noſtrum acutis naribus, & caperata fronte condemnet: negetque me omnia, quæ ad ternarium & novenarium numeros pertinent, attigiſſe. Quem ego verum dicere fatebor; juſte, negabo. Quippe ſi bonus eſt, quæ omiſi, non oblita mihi, ſed præterita exiſtimet. Dehinc qualiscunque eſt, cogitet ſecum, quam multa de his non reperiſſet, ſi ipſe quæſiſſet. Sciat etiam me nec omnibus erutis uſum, & quibusdam oblatis abuſum. Quam

Digitized by Google

multa enim de ternario ſciens neglexi! Tempora, & perſonas, genera, & gradus, novem naturalia metra cum trimetris, totam grammaticam, & muſicam, libroſque medicinæ, ter maximum Hermen, & amatorem primum philoſophiæ, Varroniſque numeros, & quicquid prophanum vulgus non ignorat. Poſtremo, quod facile eſt, quum ipſe multa invenerit, comparet ſe atque me, occupatum cum otioſo, pranſum cum abſtemio, jocum & ludum meum, diligentiam & calumniam ſuam. Alius enim alio plura invenire poteſt: nemo omnia. Quod ſi alicui & obſcurus videbor: apud eum me ſic tuebere. Primum ejuſmodi edyllia niſi vel obſcura ſint, nihil futura; deinde numerorum naturam non eſſe ſcirpum, ut ſine nodo ſint. Poſtremo, ſi etiam tibi obſcurus fuero, cui nihil neque non lectum eſt, neque non intellectum: tum vero ego beatus, quod affectavi, aſſequar, me ut requiras, me deſideres, de me cogites. Vale.

XI. GRYPHUS *Ternarii numeri.*

Ter bibe, vel totiens ternos; ſic myſtica lex eſt:
Vel tria potanti, vel ter tria multiplicanti,
Imparibus novies ternis contexere cœbum.
Juris idem tribus eſt, quod per tribus omnia in iſtis:

Digitized by Google

Forma hominis cœpti, plenique exactio partus,
Quique novem novies fati tenet ultima finis.
Tres Ope progeniti fratres, tres ordine partæ
Veſta, Ceres, & Juno, ſecus muliebre, ſorores.
Inde triſulca Jovis ſunt fulmina. Cerberus inde;
Inde tridens.triplexq;Helenes cum fratribus ovum.
Ter nova Neſtoreos implevit purpura fuſos.
Et totiens terno cornix vivacior ævo.
Quam novies terni glomerantem ſæcula tractus
Vincunt æripedes ter terno Neſtore Cervi,
Tres quorum ætates ſuperat Phæbeïus oſcen,
Quem novies ſenior Gangeticus anteit ales,
Ales Cinnameo radiatus tempora nido.
Tergemina eſt Hecate, tria virginis ora Dianæ:
Tres Charites. Tria Fata. Triplex vox. Trina elementa.
Tres in Trinacria Siredones; omnia terna;
Tres volucres, tres ſemideæ, tres ſemipuellæ:
Ter tribus ad palmam juſſæ certare Camœnis
Ore, manu, flatu: buxo, fide, voce canentes.
Tres Sophiæ partes: tria Punica bella. Trimeſtres
Annorum cælique vices: noctisque per umbram
Tergemini vigiles. Ter clara inſtantis Eoi.
Signa canit ſerus deprenſo Marte ſatelles.
Et qui conceptus triplicatæ veſpere noctis,
Juſſa quater ternis adfixit opima tropæis.
Et Lyrici vates numero ſunt Mnemoſynarum.
Tres ſolas quondam tenuit quas dextera Phœbi:

Digitized by Google

Sed Citheron totiens ternas ex ære ſacravit.
Relligione patrum, qui ſex ſpreviſſe timebant.
Trina Terentino celebrata trinoctia ludo:
Qualia bis genito Thebis Trieterica Baccho.
Tres primas Thracum pugnas tribus ordine ſellis,
Juniadæ patrio inferias miſere ſepulcro.
Illa etiam thalamos per trina ænigmata quærens,
Qui bipes, & quadrupes foret, & tripes omnia ſolus,
Terruit Aoniam volucris, leo, virgo, triformis
Sphinx, volucris pennis, pedibus fera, fronte puella.
Trina in Tarpejo fulgent conſortia templo.
Humana efficiunt habitacula tergenus artes,
Parietibus quæ ſaxa locat, quæ culmine tigna,
Et quæ ſupremo comit tectoria cultu.
Hinc Bromii quadrantal, & hinc Sicana medimna.
Hoc tribus, hoc geminis tribus explicat uſus agendi.
In Phyſicis tria prima, Deus, mundus, data forma.
Tergenus omnigenum, genitor, genetrix, generatum.
Per trinas ſpecies trigonorum regula currit,
Æquilatus, vel crure pari, vel in omnibus impar.
Tres coit in partes numerus perfectus: ut idem
Congrege ter trino per ter tria diſſolvatur.
Tres primus, par, impar habet, mediumque: ſed ipſe
Ut tres, ſic quinque, & ſeptem quoque dividit unus.
Et numero in toto poſitus ſub acumine centri,

Diſtinguit ſolidos cœbo pergente trientes,
Æquipares dirimens partes ex impare terno,
Et paribus triplex medium· quum quattuor & ſex
Bisque quaternorum ſecernitur omphalos idem.
Jus triplex, tabulæ quod ter ſanxere quaternæ,
Sacrum, privatum, & populi commune quod usquam eſt.
Interdictorum trinum genus: unde repulſus
Vi fuero, aut Utrobi fuerit, quorumve bonorum
Triplex libertas, capitisque minutio triplex.
Trinum dicendi genus eſt, ſublime, modeſtum
Et tenui filo. Triplex quoque forma medendi,
Quoi logos, aut methodos, cuique experientia nomen.
Et medicina triplex, ſervare, cavere, mederi.
Tres oratorum cultus, regnata Coloſſo
Quem Rhodos, Actææ quem dilexiſtis Athenæ,
Et quem de ſcenis tetrica ad ſubſellia traxit
Proſa Aſiæ, in cauſis numeros imitata chororum.
Orpheos hinc tripodes, quia ſunt tria, terra, aqua, flamma
Triplex ſideribus poſitus, diſtantia, forma.
Et modus, & genitrix modulorum muſica triplex.
Mixta libris, ſecreta aſtris, vulgata Theatris.
Martia Roma triplex; equitatu, plebe, Senatu.
Hoc numero Tribus, & ſacro de monte Tribuni.
Tres equitum turmæ: tria nomina nobiliorum.

Nomina

Nomina ſunt chordis tria: ſunt tria nomina Menſi.
Geryones triplex; triplex compago Chimæræ.
Scylla triplex, commiſſa tribus, cane, virgine, piſce.
Gorgones, Harpyæque, & Erynnies agmine terno.
Et tres fatidicæ, nomen commune, Sibyllæ:
Quarum tergemini fatalia carmina libri:
Quos ter quinorum ſervat cultura virorum.
Ter bibe. Tres numerus ſuper omnia, ter Deus
unus.
Hic quoque ne ludus numero tranſcurrat inerti,
Ter decies ternos habeat, deciesque novenos.

XII. *Technopægnion.*
Ausonius *Pacato Proconſuli.*

Scio mihi apud alios pro laboris modulo, laudem non poſſe procedere. Quam tamen ſi tu indulſeris, ut ait Afranius in Thaïde, majorem laudem, quam laborem invenero. *Quæ lecturus es, Monoſyllaba ſunt, quaſi quædam puncta ſermonum: in quibus nullus facundiæ locus eſt, ſenſuum nulla conceptio, propoſitio, redditio, concluſio, aliaque ſophiſtica, quæ in uno verſu eſſe non poſſunt: ſed cohærent ita, ut circuli catenarum ſeparati. Et ſimul ludicrum opuſculum texui, ordiri majuſcula ſolitus: ſed in tenui labor, at non tenuis gloria,*

ſi probantur. Tu facies, ut ſint aliquid. Nam ſine te Monoſyllaba erunt, vel ſi quid minus. In quibus ego, quod ad uſum pertinet, luſi: quod ad moleſtiam, laboravi. Libello Technopægnii nomen dedi: ne aut ludum laboranti, aut artem crederet defuiſſe ludenti. Vale.'

AUSONIUS PAULINO *ſuo.*

Miſi ad te Technopægnion, inertis otii mei inutile opuſculum. Verſiculi ſunt monoſyllabis cœpti, & monoſyllabis terminati. Nec hic modo ſtetit ſcrupea difficultas, ſed acceſſit ad miſeriam cogitandi, ut idem monoſyllabum, quod eſſet finis extremi verſus, principium fieret inſequentis. Dic ergo &, ô mora, ô pœna! rem vanam quippe curavi: exigua eſt, & faſtiditur: inconnexa, & implicatur: quum ſit aliquid, vel nihili deprehenditur. Laboravi, ut haberet aut hiſtoricon quippiam, aut dialecticon. Nam poëticam, vel ſophiſticam levitatem neceſſitas obſervationis exclusit. Ad ſummam, non eſt quod mireris: ſed paucis literis additis, eſt cujus miſerearis: neque æmulari velis. Et ſi huc quoque deſcenderis, majorem moleſtiam capias, ingenii & facundiæ detrimento, quam oblectationem, imitationis affectu. Vale.

VERSUS *monoſyllabis cœpti, & finiti, ita ut à fine verſus ad principium recurrant.*

Res hominum fragiles alit, & regit, & perimit fors.
Fors dubia, æternumque labans: quam blanda fovet ſpes.
Spes nullo finita ævo: cui terminus eſt mors.
Mors avida, inferna mergit caligine quam nox.
Nox obitura vicem: remeaverit aurea quum lux.
Lux dono conceſſa Deûm: cui prævius eſt ſol.
Sol, cui nec furto Veneris latet armipotens Mars.
Mars nullo de patre ſatus: quem Threſſa colit gens.
Gens infrena virum: quibus in ſcelus omne ruit fas.
Fas hominem mactare ſacris: ferus iſte loci mos.
Mos ferus audacis populi: quem nulla tenet lex.
Lex naturali quam condidit imperio jus.
Jus genitum pietate hominum, jus certa Dei mens.
Mens, quæ cœleſti ſenſu rigat emeritum cor.
Cor vegetum mundi inſtar habens, animæ vigor, ac vis.
Vis tamen hic nulla eſt: verum eſt jocus & nihili res.

PRÆFATIO MONOSYLLABORUM tantum in fine poſitorum.

Ut in vetere verbo eſt, Sequitur vara vibiam:

ſimilium nugarum ſubtexo nequitiam. Et hi verſiculi Monoſyllabis terminantur, exordio tamen libero, quamquam fine legitimo. Sed laboravi, ut quantum ejus poſſet apud aures indulgentiſſimas, abſurda concinerent, inſulſa reſiperent, biulca congruerent: denique haberent & amara dulcedinem, & inamœna venerem, & aſpera lævitatem. Quæ quidem omnia, quoniam inſuavis materia devenuſtat, lectio benigna conciliet. Tu quoque mihi tua crede ſecurior, quippe meliora: ut, quod per adagionem cœpimus, proverbio finiamus, & Mutuum muli ſcabant.

Æmula Diis, naturæ imitatrix, omniparens ars.
Pacato ut ſtudeat ludus meus, eſto operi dux.
Arcta, inamœna licet, nec congrua carminibus lex.
Judice ſub tanto fandi tamen accipiet jus.
Quippe & ridiculis data gloria, ni prohibet fors.

De Membris.

Indicat in pueris ſeptennia prima novus dens.
Pubentes annos robuſtior anticipat vox.
Invicta & ventis, & ſolibus, eſt hominum frons.
Edurum nervi cum viſcere conſociant os.
Palpitat irrequies, vegetum, teres, acre, calens cor.
Unde vigent ſenſus, dominatrix quos vegetat mens.

Digitized by Google

Atque in verba refert modulata lege loquax os.
Quam validum eſt, hominis quota portio, cœruleum fel!
Quam tenue, & molem quantam fert corpoream crus!
Pondere ſub quanto noſtrum moderatur iter pes!

Inconnexa.

Sæpe in conjugiis fit noxia, ſi nimia eſt dos.
Sexus uterque potens, ſed prævalet imperio mas.
Qui rectè faciet, non qui dominatur, erit rex.
Vexat amicitias, & fœdera diſſociat lis.
Incipe,quidquid agas: pro toto eſt prima operis pars.
Inſinuat cœlo, Diiſque inſerit emeritos laus.
Et diſciplinis conferta eſt, & vitiis urbs.
Urbibus in tutis munitior urbibus eſt arx.
Auro magnus honos,auri pretium tamen eſt æs.
Longa dies operoſa viro, ſed temperies nox.
Qua caret Æthiopum plaga,pervigil,irrequiesgens.
Semper ubi æterna vertigine clara nitet lux.

De Deis.

Sunt & cœlicolum Monoſyllaba.Prima Deûm Fas:
Quæ Themis eſt Grajis. Poſt hanc Rhea, quæ Latiis Ops.
Tum Jovis & Conſi germanus, Tartareus Dis.

Et ſoror & conjunx fratris, regina Deûm, Vis.
Et qui quadrijugo curru pater invehitur Sol.
Quique truces belli motus ciet armipotens Mars:
Quem nunquam pietas, nunquam bona ſollicitat
Pax.
Nec cultor nemorum reticebere, Mænalide Pan,
Nec Genius domuum, Larunda progenitus Lar.
Fluminibusque Italis præpollens ſulphureus Nar.
Quæque piat Divûm perjuria, nocticolor Styx.
Velivolique maris conſtrator Leuconotos Libs.
Et nunquam in dubiis hominem bona deſtituens
Spes.

De Cibis.

Nec noſtros reticebo cibos, quos priſcus habet
mos,
Irritamentum quibus additur æquoreum ſal.
Olim communis pecori cibus, atque homini glans,
Ante equidem campis quam ſpicea ſuppeteret frux
Mox ador, atque adoris de polline pultificum far,
Inſtruxit menſas quo quondam Romulidûm plebs.
Hinc cibus, hinc potus, cum dilueretur aqua puls,
Eſt inter fruges morſu piper æquiparans gith.
Et Peluſiaco de ſemine plana, teres lens.
Et duplici defenſa putamine quinquegenus nux.
Quodq; cibo & potu placitum, labor acer apum, mel.
Naturæ liquor iſte novæ: cui ſumma natat fæx.

Digitized by Google

De Hiſtoriis.

Solamen tibi, Phœbe, novum dedit Oebalius flos.
Flore alio reus eſt Narciſſi morte ſacer fons.
Cædis Adoneæ mala gloria fulmineus Sus.
Perjurum Lapitham Junonia ludificat nubs.
Ludit & Æaciden Parnaſſia Delphicolæ ſors.
Threïcium Lybicum freta Cimmeriumq; ſecat bos.
Non ſine Hamadryadis fato cadit arborea trabs.
Quo generata Venus, Saturnia deſecuit falx.
Sicca inter rupes Scythicas ſtetit alitibus crux.
Unde Prometheo de corpore ſanguineus ros
Aſpergit cautes, & dira aconita creat cos.
Ibycus ut periit, vindex fuit altivolans grus.
Æacidæ ad tumulum mactata eſt Andromachæ glos.
Carcere in Argivo Philopœmena lenta adiit mors.
Tertia opima dedit ſpoliatus Aremoricus Lars.
Sera venenato potu abſtulit Hannibalem nex.
Res Aſiæ quantas leto dedit immeritas fraus!
Ultrix flagravit de rupibus Euboïcis fax.
Stat Jovis ad cyathum, generat quem Dardanius Tros.
Præpetibus pennis ſuper aëra vectus homo Cres.
Intulit inceſtam tibi vim, Philomela, ferus Thrax.
Barbarus eſt Lydus, bellax Geta, femineus Phryx.
Fallaces Ligures: nullo ſitus in pretio Car.
Vellera depectit nemoralia veſtifluus Ser.

Digitized by Google

Nota in portentis Thebana tricorporibus Sphinx.
Nota & parvorum cunis, muliebre pecus Strix.

De vere primo.

Annus ab exortu cum floriparum reſerat ver,
Cuncta vigent: nemus omne viret: nitet auricomum rus:
Et fuſura umbras radicitus exigitur ſtirps.
Non denſo ad terram lapſu glomerata fluit nix.
Florum ſpirat odor, Libani ceu montis honor thus.

Per interrogationem & reſponſionem.

Quis ſubit in pœnam capitali judicio? vas.
Quid ſi lis fuerit nummaria, quis dabitur? præs.
Quis Mirmilloni contenditur? æquimanus Thrax.
Inter virtutes quod nomen Mercurio? fur.
Thuribula, & pateræ, quæ tertia vaſa Deûm? lanx.
Cincta mari quænam tellus creat Hippocratem? Cos.
Grex magis, an regnum Minoïda ſollicitat? grex.
Quid præter nubem Phæacibus impoſitum? mons.
Dic, ceſſante cibo, ſomno quis opimior eſt? glis.
Tergora dic clypeis accommoda quæ faciat? glus.
Sponte ablativi caſus quis rectus erit? ſpons.
Quadrupes oſcinibus quis jungitur auſpiciis? mus.
Quid fluitat pelago, quod non natat in fluvio? pix.
Biſſenas partes quis continet æquipares? as.
Tertia deſuerit ſi portio, quid reliquum? bes.

Digitized by Google

De litteris monoſyllabis Græcis ac Latinis.

Dux elementorum ſtudiis viget in Latiis A.
Et ſuprema notis adſcribitur Argolicis. Ω.
Hta quod Æolidum, quodque ε valet hoc Latiale E
Præſto quod E Latium ſemper breve, Dorica vox E.
Hoc tereti argutoque ſono negat Attica gens ς.
Ω quod & O Græcum compenſat Romula vox O.
Litera ſum Iotæ ſimilis, vox plena jubens, I.
Cecropiis ignota notis, ferale ſonans V.
Pythagoræ bivium ramis pateo ambiguis. Y.
Vocibus in Grajis nunquam ultima conſpicior M.
Zeta jacens, ſi ſurgat, erit nota, quæ legitur N.
Mæandrum, flexusque vagos imitata vagor ξ.
Dividuum Betæ monoſyllabon Italicum B.
Non formam, at vocem Deltæ gero Romuleum D.
Hoſtilis quæ forma jugi eſt, hanc efficiet Π.
Auſonium ſi P ſcribas, ero Cecropium P.
Et Rho quod Græcum mutabitur in Latium P.
Malus ut antennam fert vertice, ſic ego ſum T.
Spiritus hic, flatu tenuiſſima vivificans H.
Hæc tribus in Latio tantum addita nominibus. K.
Prævaluit poſtquam Gammæ vice functa prius C.
Atque aliam pro ſe titulo replicata dedit Q.
Anſis cincta duabus erit quum Iota, leges Θ.
In Latio numerus denarius, Argolicum X.
Hæc Gruis effigies Palamedica porrigitur Φ.

Digitized by Google

Cappa fuit quondam Bœotia, nunc Latium K.
Furca tricornigera ſpecie, penè ultima ſum Ψ.

Grammaticomaſtix.

E Logodædalia ſtrides modo qui nimium trux,
Frivola condemnas? nequaquam. Cum pretio eſt merx.
Ennius ut memorat, replet te lætificum gau.
Livida mens hominum concretum felle coquat pus.
Dic, quid ſignificent catalecta Maronis? in his al
Celtarum poſuit, ſequitur non lucidius tau.
Imperium, litem, Venerem, cur una notet res?
Eſtne peregrini vox nominis, an Latii ſil?
Et quod germano miſtum male letiferum min?
Lintribus in geminis conſtratus ponto ſit, an pons?
Bucolico ſepes dixit Maro, cur Cicero ſeps?
Vox ſolita, & cunctis notiſſima, ſi memores, lac,
Cur condemnetur, ratio magis ut faciat lact?
An Lybiæ ferale malum, ſit Romula vox ſeps?
Si bonus eſt inſons, contrarius, & reus eſt ſons?
Dives opum cur nomen habet Jove de Stygio Dis?
Unde Rudinus ait, Divum domus altiſonum cæl?
Et cujus de more, quod adſtruit, endo ſuam do?
Aut de fronde loquens, cur dicit populea frus?
Sed quo progredior? quæ finis, quis modus & calx?

Digitized by Google

Indulge, Pacate, bonus, doctus, facilis vir.
Totum opus hoc ſparſum, crinis velut Antiphilæ.
Pax.

AUSONIUS PAULO S.

Perlege hoc etiam, ſi opera eſt, frivolum & nullius pretii opuſculum: quod nec labor excudit, nec cura limavit: ſine ingenii acumine, & moræ maturitate. CENTONEM *vocant, qui primi hac concinnatione luſerunt. Sola memoria negotium ſparſa colligere, & integrare lacerata: quod ridere magis, quam laudare poſſis. Pro quo, ſi per Sigillaria in auctione veniret, neque Afranius Nauci daret, nec Cicum ſuum Plautus offerret. Piget enim Virgiliani carminis dignitatem tam joculari dehoneſtaſſe materia. Sed quid facerem? Juſſum erat: quodque eſt* POTENTISSIMUM IMPERANDI GENUS, *rogabat, qui jubere poterat, Imperator Valentinianus, vir meo judicio eruditus: qui nuptias quondam ejusmodi ludo deſcripſerat, aptis equidem verſibus & compoſitione feſtiva. Experiri deinde volens, quantum noſtra contentione præcelleret, ſimile nos de eodem concinnare præcepit. Quam ſcrupuloſum hoc mihi fuerit, intellige. Neque anteferri volebam, neque poſthaberi: quum aliorum quoque judicio detegenda*

eſſet adulatio inepta, ſi cederem: inſolentia, ſi ut æmulus eminerem. Suſcepi igitur ſimilis recuſanti: feliciterque & obnoxius gratiam tenui, nec victor offendi. Hoc, die uno & addita lucubratione properatum, modo inter lituraríos meos quum reperiſſem, tanta mihi candoris tui, & amoris fiducia eſt, ut ſeveritati tuæ nec ridenda ſubtraherem. Accipe igitur opuſculum de inconnexis continuum, de diverſis unum, de ſeriis ludicrum, de alieno noſtrum: ne in Sacris & fabulis, aut Thyonianum mireris, aut Virbium; illum de Dionyſio, hunc de Hippolyto reformatum. Et ſi pateris, ut doceam docendus ipſe, CENTO *quid ſit abſolvam. Variis de locis, ſenſibusque diverſis, quadam carminis ſtructura ſolidatur: in unum verſum ut coëant aut cæſi duo, aut unus & ſequens cum medio. Nam duos junctim locare, ineptum eſt: & tres una ſerie, meræ nugæ. Diffunditur autem per cæſuras omnes, quas recipit verſus Heroïcus, convenire ut poſſit, aut penthemimeris cum reliquo anapæſto: aut trochaïce cum poſteriore ſegmento: aut ſeptem ſemipedes cum anapæſtico chorico: aut poſt dactylum atque ſemipedem, quicquid reſtat hexametro. Simile ut dicas ludicro quod Græci* ὀςομάτιων *vocavere. Oſſicla ea ſunt: ad ſummam quatuordecim figuras geometricas ha-*

bent. Sunt enim æquilatera: vel triquetra: extentis lineis: aut rectis angulis, vel obliquis; iſoſcele: vel iſopleura, orthogonia quoque, vel ſcalena. Harum vertibularum variis coagmentis ſimulantur ſpecies mille formarum: Elephantus bellua, aut Aper beſtia, Anſer volans, & Mirmillo in armis, ſubſidens Venator, & latrans Canis: quin & Turturis, & Cantharus, & alia hujusmodi innumerabilium figurarum, quæ alius alio ſcientius variegant. Sed peritorum concinnatio miraculum eſt, imperitorum junctura ridiculum. Quo prædicto, ſcies, quod ego poſteriorem imitatus ſum. Hoc ergo Centonis opuſculum, ut ille ludus tractatur, pari modo, ſenſus diverſi ut congruant: adoptiva quæ ſunt, ut cognata videantur: aliena ne interluceant: accerſita ne vim redarguant: denſa ne ſupra modum protuberent, biulca ne pateant. Quæ ſi omnia ita tibi videbuntur, ut præceptum, dices me compoſuiſſe Centonem. Et quia ſub Imperatore meo tum merui, procedere mihi inter frequentes ſtipendium jubebis, ſin aliter, ære dirutum facies: ut cumulo carminis in fiſcum ſuum redacto, redeant verſus, unde venerunt. Vale.

Digitized by Google

XIIII. CENTO NUPTIALIS.

A. 5. Accipite hæc animis: lætasque advertite mentes,
A. 11. Ambo animis, ambo inſignes præſtantibus armis:
B. 7. Ambo florentes, † genus inſuperabile A. 4 bello.
A. 6. Tuque prior, † nam te majoribus ire A. 3 per altum
A. 3. Auſpiciis manifeſta fides, † quo juſtior A. 1 alter
A. 1. Nec pietate fuit, nec bello major & armis.
A. 4. Tuque puerque tuus, † magnæ ſpes A. 12 altera Romæ.
A. 8. Flos veterum, virtusque virûm, † mea A. 1 maxima cura.
A. 12. Nomine avum referens, animo, manibusque parentem.
A. 6. Non injuſſa cano. † Sua cuique exorſa A. 10 laborem,
A. 10. Fortunamque ferent. † Mihi juſſa A. 1. capeſſere fas eſt.

Cœna nuptialis.

A. 5. Expectata dies aderat. † dignisque A. 11 Hymenæis.

A. Virgilii Æneidem; B. Bucolica; G. Georgica ſignificat.

A. 6. Matres atque viri, † juveneſque ante G. 4
ora parentum.

A. 1. Conveniunt: ſtratoque ſuper diſcumbitur
oſtro.

Dant famuli manibus lymphas, † onerant- A. 8
que caniſtris

Dona laboratæ Cereris, † pinguiſque A. 1
ferinæ

A. 8. Viſcera toſta ferunt. † Series longiſſi- A. 1
ma rerum:

A. 8. Alituum, pecudumque genus, † ca- G. 1
praeque ſequaces

G. 3. Non abſunt illis, † nec oves, hædi- G. 4
que petulci,

G. 3. Et genus æquoreum, damæ, † cer- G. 3
vique fugaces.

A. 11. Ante oculos, interque manus ſunt † B. 1
mitia poma.

A. 8. Poſtquam exempta fames, & amor com-
preſſus edendi:

A. 1. Crateras magnos ſtatuunt, † Bacchum- A. 8
que miniſtrant.

A. 2. Sacra canunt. † Plaudunt choreas: & A. 6
carmina dicunt.

A. 6. Nec non Threicius longa cum veſte ſacerdos
Obloquitur numeris ſeptem diſcrimina vo-
cum.

Digitized by Google

A. 9. At parte ex alia, † biforem dat tibia A. 10
cantum.

A. 4. Omnibus una quies operum; † cuncti- A. 8
que relictis.

Conſurgunt menſis, † per limina læta fre- A. 1
quentes.

A. 9. Diſcurrunt, variantque vices † popu- A. 9.
lusque patresque,

A. 11. Matronæ, pueri, † vocemque per A. 1
ampla volutant

Atria: dependent lychni laquearibus au- A. 1
reis.

Deſcriptio egredientis ſponſa.

A. 4. Tandem progreditur † Veneris ju- A. 10
ſtiſſima cura,

A. 7. Jam matura viro, jam plenis nubilis annis:

A. 1. Virginis os, habitumque gerens, † A. 12
cui plurimus ignem

Subjecit rubor, & calefacta per ora cucurrit,

A. 7. Intentos volvens oculos, † uritque G. 3
videndo.

A. 7. Illam omnis tectis, agriſque effuſa juventus,

Turbaque miratur matrum, † veſtigia A. 5
primi

Alba pedis, † dederatque comam diffun- A. 1
dere ventis.

A. 3

A. 3. Fert picturatas auri ſubtegmine veſtes,
A. 1. Ornatus Argivæ Helenæ: † qualisque A. 2
videri
A. 2. Cælicolis, & quanta ſolet † Venus A. 10
aurea contra:
A. 6. Talis erat ſpecies. † Talem ſe læta A. 1
ferebat
A. 2. Ad ſoceros; † ſolioque alte ſubnixa A. 1
reſedit.

Deſcriptio egredientis ſponſi.

A. 9. At parte ex alia † foribus ſeſe intulit A. 11
altis
A. 9. Ora puer prima ſignans intonſa juventa,
Pictus acu chlamydem auratam, † quam A. 5
plurima circum
Purpura Mæandro duplici Melibœa cucurrit,
A. 10. Et tunicam molli mater quam neverat
auro:
A. 1. Os, humerosque Deo ſimilis; † lu- A. 1.
menque juventæ.
A. 8. Qualis ubi Oceani perfuſus Lucifer unda
Extulit os ſacrum cœlo, † ſic ora ferebat, A. 3
Sic oculos, † curſuque amens ad limina A. 2
tendit.
A. 2. Illum turbat amor, figitque in Virgine
vultus.

Digitized by Google

A. 1. Oſcula libavit, † dextramque ample- A. 8
xus inhæſit.

Oblatio munerum.

A. 5. Incedunt pueri, pariterque ante ora pa-
rentum
Dona ferunt, † pallam ſignis, auroque A. 1
rigentem,
A. 11. Munera portantes, aurique eboriſque
talenta,
Et ſellam, † & pictum croceo velamen A. 1
acantho
A. 1. Ingens argentum menſis, † colloque A. 1
monile
Baccatum, & duplicem gemmis auroque co-
ronam.
A. 5. Olli ſerva datur, † geminique ſub A. 5
ubere nati.
A. 10. Quattuor hic juvenes, † totidem in- A. 2
nuptæque puellæ:
A. 5. Omnibus in morem tonſa coma. † Pe- A. 5
ctore ſummo
Flexilis obtorti per collum circulus auri.

Epithalamium utrique.

A. 12. Tum ſtudio effuſæ matres † ad limi- A. 10
na ducunt.

Digitized by Google

G. 4. At chorus æqualis, † pueri innuptæ- A. 2
que puellæ.
G. 2. Verſibus incomptis ludunt: † & car- A. 6
mina dicunt.
B. 8. O digno conjuncta viro, † gratiſſima A. 10
conjunx,
A. 1. Sis felix, † primos Lucinæ experta G. 4
labores,
G. 4. Et mater. Cape Mæonii carcheſia Bacchi.
B. 8. Sparge marite nuces. † Cinge hæc al- B. 8
taria vitta,
A. 8. Flos veterum, virtusque virum: † B. 8
tibi ducitur uxor,
A. 1. Omnes ut tecum meritis pro talibus annos
Exigat: & pulchra faciat te prole parentem.
A. 9. Fortunati ambo, † ſi quid pia numi- A. 4
na poſſunt.
A. 3. Vivite felices, † dixerunt: currite, B. 4
fuſis,
Concordes ſtabili fatorum numine Parcæ.

Ingreſſus in cubiculum.

G. 4. Poſtquam eſt in thalami pendentia pumice
tecta
Perventum, † licito tandem ſermone A. 8
fruuntur.

A. 8. Congreſſi jungunt dextras: † ſtratis- A. 4
que reponunt.

A. 1. At Cytherea novas artes, † & pronu- A. 4
ba Juno

A. 11. Sollicitat: ſuadetque ignota laceſſere
bella.

A. 1. Ille ubi complexu † molli fovet: at- A. 8
que repente

Accepit ſolitam flammam, † lectumque A. 4
jugalem:

A. 6. O Virgo nova mi facies, † gratiſſima A. 10
conjunx:

A. 6. Veniſti tandem, † mea ſola, & ſera, A. 8
voluptas.

A. 2. O dulcis conjunx, non hæc ſine numine
divûm

A. 12. Proveniunt, † placitone etiam pu- A. 4
gnabis amori?

A. 4. Talia dicentem jam dudum averſa tuetur:

A. 12. Cunctaturque metu: telumque inſtare
tremiſcit.

A. 1. Spemque metumque inter: † fundit- A. 5
que has ore loquelas:

A. 10. Per te, per, qui te talem genuere, pa-
rentes,

B. 2. O formoſe puer, † noctem non am- A. 1
plius unam

A. 9. Hanc tu, oro, ſolare inopem, † & A. 10 miſerere precantis.

A. 12. Succidimus. Non lingua valet, non corpore notæ

Sufficiunt vires; nec vox aut verba ſequuntur.

A. 9. Ille autem: Cauſas nequicquam nectis inanes.

A. 12. Præcipitatque moras omnes, † ſol- A. 4 vitque pudorem.

PARECBASIS.

Hactenus caſtis auribus audiendum myſterium nuptiale, ambitu loquendi, & circumitione velavi. Verum quoniam & feſcenninos amat celebritas nuptialis, verborumque petulantiam notus vetere inſtituto ludus admittit, cætera quoque cubiculi & lectuli operta prodentur, ab eodem auctore collecta: ut bis erubeſcamus, qui & Virgilium faciamus impudentem. Vos, ſi placet, hic jam legendi modum ponite. Cætera curioſis relinquite.

Imminutio.

A. 11. Poſtquam congreſſi † ſola ſub nocte A. 6 per umbram

G. 3. Et mentem Venus ipſa dedit, † no- A. 8
va prœlia tentat

A. 10. Tollit ſe arrectum; † conantem plu- A. 9
rima fruſtra,

A. 10. Occupat os, faciemque; † pedem A. 12
pede fervidus urget.

A. 7. Perfidus alta petens, † ramum qui ve- A. 6
ſte latebat

B. 10. Sanguineis ebuli baccis, minioque ru-
bentem,

A. 12. Nudato capite, † & pedibus per A. 7
mutua nexis,

A. 3. Monſtrum horrendum, informe, ingens,
cui lumen ademptum,

A. 10. Eripit à femore, & trepidanti fervidus
inſtat.

A. 1. Eſt in ſeceſſu, † tenuis quo ſemita A. 11
ducit,

A. 8. Ignea rima micans. † Exhalat opaca A. 7.
mephitim;

A. 6. Nulli fas caſto ſceleratum inſiſtere limen.

A. 7. Hic ſpecus horrendum. † Talis ſeſe A. 6
halitus atris

A. 6. Faucibus effundens, † nares contingit A. 9
odore.

A. 11. Huc juvenis nota fertur regione viarum.

A. 5. Et ſuper incumbens † nodis & corti- A. 9
ce crudo

Digitized by Google

A. 9. Intorquet ſummis adnixus viribus haſtam.
A. 11. Hæſit † virgineumque alte bibit acta cruorem.
A. 2. Inſonuere cavæ, gemitumque dedere cavernæ.
A. 11. Illa manu moriens telum trahit: oſſa ſed inter
G. 3. Altius ad vivum perſedit † vulnere A. 11 mucro.
A. 4. Ter ſeſe attollens, cubitoque innixa levavit.
Ter revoluta toro eſt. † Manet imperter- A. 10 ritus ille.
A. 3. 5. Nec mora, nec requies. † Clavum- A. 2 que affixus, & hærens
Nuſquam amittebat: oculosque ſub aſtra tenebat.
A. 6. Itque, reditque viam totiens. † Ute- A. 2 roque recuſſo
A. 9. Transadigit coſtas. † Et pectine pul- A. 6 ſat eburno.
A. 5. Jamque fere ſpatio extremo, feſſique, ſub ipſam
Finem adventabant. † Tum creber anhe- A 5 litus artus,
Aridaque ora quatit. Sudor fluit undique rivis.

Digitized by Google

A. 11. Labitur exſanguis, † deſtillat ab inguine virus. G. 3

Contentus eſto, Paule mi,
Laſciva Paule pagina.
Ridere nil ultra expeto.

Sed quum legeris, adeſto mihi, adverſum eos, Qui, *ut Juvenalis ait*,
— Curios ſimulant, & Bacchanalia vivunt:
ne forte mores meos ſpectent de carmine.

Laſciva eſt nobis pagina, vita proba:

Ut Plinius dicit. Meminerint autem, quippe eruditi, probatiſſimo viro Plinio in poëmatis laſciviam, in moribus conſtitiſſe cenſuram. Prurire opuſculum Sulpitiæ, frontem caperare: eſſe Apulejum in vita philoſophum, in epigrammatis amatorem; in præceptis omnibus exſtare ſeveritatem, in epiſtolis ad Cærelliam ſubeſſe petulantiam. Platonis Sympoſion compoſita in ephebos edyllia continere. Nam quid Anniani feſcenninos? quid antiquiſſimi poëtæ Lævii Erotopægniωn libros loquar? Quid Evenum, quem Menander ſapientem vocavit? quid ipſum Menandrum? quid comicos omnes? quibus ſevera vita eſt, & læta materia. Quid etiam Partheniam dictum cauſa pudoris? qui octavo Æneidos, quum deſcriberet coitum Veneris atque

Digitized by Google

Vulcani, Ἀισχροσεμνίαν *decenter immiſcuit. Quid in tertio Georgicorum de ſummiſſis in gregem maritis? nonne obſcœnam ſignificationem honeſta verborum tranſlatione velavit? Et ſi quid in noſtro joco aliquorum hominum ſeveritas veſtita condemnat, de Virgilio arceſſitum ſciat. Igitur cui hic ludus noſter non placet, ne legerit; aut quum legerit, obliviſcatur: aut non oblitus, ignoſcat. Etenim fabula de nuptiis eſt: & velit, nolit, aliter hæc ſacra non conſtant.*

XIV. AUSONII ROSÆ.

Ver erat: & blando mordentia frigora ſenſu
  Spirabat croceo mane revecta dies.
Strictior Eoos præceſſerat aura jugales,
  Æſtiferum ſuadens anticipare diem.
Errabam riguis per quadrua compita in hortis,
  Maturo cupiens me vegetare die.
Vidi concretas per gramina flexa pruinas
  Pendere, aut olerum ſtare cacuminibus:
Caulibus & patulis teretes colludere guttas,
  Et cæleſtis aquæ pondere tunc gravidas.
Vidi Pæſtano gaudere roſaria cultu,
  Exoriente novo roſcida Lucifero.
Rara pruinoſis canebat gemma frutetis,
  Ad primi radios interitura die.
Ambigeres, raperetne roſis Aurora ruborem,
  An daret: & flores tingeret orta dies.

Digitized by Google

Ros unus, color unus, & unum mane duorum.
Sideris, & floris, nam domina una Venus.
Forſan & unus odor: ſed celſior ille per auras
Diffluit: exſpirat proximus iſte magis.
Communis Paphie Dea ſideris, & Dea floris,
Præcipit unius muricis eſſe habitum.
Momentum intererat: quo ſe naſcentia florum
Germina comparibus dividerent ſpatiis.
Hæc viret anguſto foliorum tecta galero:
Hanc tenui folio purpura rubra notat.
Hæc aperit primi faſtigia celſa obeliſci,
Mucronem abſolvens purpurei capitis.
Vertice collectos illa exſinuabat amictus,
Jam meditans foliis ſe numerare ſuis:
Nec mora: ridentis calathi patefecit honorem,
Prodens incluſi ſemina denſa croci.
Hæc modo, quæ toto rutilaverat igne comarum,
Pallida collapſis deſeritur foliis.
Mirabar celerem fugitiva ætate rapinam,
Et dum naſcuntur, conſenuiſſe roſas.
Ecce & defluxit rutili coma punica floris.
Dum loquor: & tellus tecta rubore micat.
Tot ſpecies, tantoſque ortus, varioſque novatus
Una dies aperit: conficit una dies.
Conquerimur, Natura, brevis quod gratia florum eſt,
Oſtentata oculis illico dona rapis.

Quam longa una dies, ætas tam longa roſarum,
  Quas pubeſcenteis juncta ſenecta premit.
Quam modo naſcentem rutilus conſpexit Eous,
  Hanc rediens ſero veſpere vidit anum.
Sed bene, quod paucis licet interitura diebus,
  Succedens ævum prorogat ipſa ſuum.
Collige virgo roſas, dum flos novus, & nova pubes,
  Et memor eſto ævum ſic properare tuum.

XV. *Ex Græco, Pythagoricum de ambiguitate eligendæ vitæ.*

Quod vitæ ſectabor iter? ſi plena tumultu
Sunt fora: ſi curis domus anxia: ſi peregrinos
Cura domus ſequitur: mercantem ſi nova ſemper
Damna manent: ceſſare vetat ſi turpis egeſtas:
Si vexat labor agricolam, mare naufragus horror
Infamat, pœnæque graves in cœlibe vita:
Et gravior cautis cuſtodia vana maritis.
Sanguineum ſi Martis opus: ſi turpia lucra
Fœnoris, & velox inopes uſura trucidat?
Omne ævum curæ: cunctis ſua diſplicet ætas.
Senſus abeſt parvis lactentibus: & puerorum
Dura rudimenta, & juvenum temeraria pubes.
Afflictat fortuna viros per bella, per æquor,
Iraſque, inſidiaſque, catenatoſque labores
Mutandos ſemper gravioribus. Ipſa ſenectus
Expectata diu, votiſque optata malignis,
Objicit innumeris corpus lacerabile morbis.

Digitized by Google

Spernimus in commune omnes præſentia; quosdam
Conſtat nolle Deos fieri. Juturna reclamat,
Quo vitam dedit æternam? cur mortis adempta eſt
Conditio? Sic Caucaſea ſub rupe Prometheus
Teſtatur Saturnigenam, nec nomine ceſſat
Incuſare Jovem, data ſit quod vita perennis.
Reſpice & ad cultus animi. Sic nempe pudicum
Perdidit Hippolytum non felix cura pudoris.
At contra illecebris maculoſam ducere vitam
Quem juvat, adſpiciat pœnas, & crimina regum,
Tereos inceſti, vel mollis Sardanapali.
Perfidiam vitare monent tria Punica bella:
Sed prohibet ſervare fidem deleta Saguntos.
Vive, & amicitias ſemper cole. Crimen ob iſtud
Pythagoreorum periit ſchola docta Sophorum.
Hoc metuens igitur, nullas cole. Crimen ob iſtud
Timon Palladiis olim lapidatus Athenis.
Diffidet ambiguis ſemper mens obvia votis.
Nec voluiſſe homini ſatis eſt. Optata recuſat.
Eſſe in honore placet. Mox pœnitet. Et dominari
Ut poſſit, ſervire volet. Idem auctus honore,
Invidiæ objicitur. Pernox eſt cura diſertis:
Sed rudis ornatu vitæ caret. Eſto patronus,
Et defende reos: ſed gratia rara clientis.
Eſto cliens: gravis imperii perſona patroni.
Exercent hunc vota Patrum. Mox aſpera curis
Sollicitudo ſubit. Contemnitur orba ſenectus,
Et captatoris præda eſt hæredis egenus.

Digitized by Google

Vitam parcus agas : avidi lacerabere fama.
At largitorem gravius cenſura notabit.
Cuncta ſibi adverſis contraria caſibus. Ergo
Optima Grajorum ſententia. Quippe homini ajunt
Non naſci eſſe bonum, natum aut cito morte potiri.

XVI, *De viro bono*, Πυθαγορικὴ ἀκρόασις.

Vir bonus, & ſapiens, qualem vix repperit unum
Millibus è multis hominum conſultus Apollo,
Judex ipſe ſui, totum ſe explorat ad unguem.
Quid proceres, vanique ferat quid opinio vulgi,
Securus, mundi inſtar habens, teres, atque rotundus,
Externæ ne quid labis per lævia ſidat.
Ille, dies quam longus erit ſubſidere Cancri,
Quantaque nox Tropico ſe porrigit in Capricorno,
Cogitat, & juſto trutinæ ſe examine pendit:
Nequid hiet, nequid protuberet, angulus æquis
Partibus ut coëat, nil ut deliret amuſſis
Sit ſolidum quodcunque ſubeſt: nec inania ſubtus
Indicet admotus digitis pellentibus ictus.
Non prius in dulcem declinat lumina ſomnum,
Omnia quam longi reputaverit acta diei.
Quæ prætergreſſus? quid geſtum in tempore? quid non?
Cur iſti facto decus abſuit; aut ratio illi?
Quid mihi præteritum? cur hæc ſententia ſedit,
Quam melius mutare fuit? miſeratus egentem,

Cur aliquem fracta perſenſi mente dolorem?
Quid volui, quod nolle bonum foret? Utile honeſto
Cur malus antetuli? Num dicto, aut denique vultu
Perſtrictus quisquam? Cur me natura magis, quam
Diſciplina trahit? Sic dicta & facta per omnia
Ingrediens, ortoque a veſpere cuncta revolvens,
Offenſus pravis, dat palmam & præmia rectis.

XVII. Ναὶ καὶ οὒ Πυθαγορικόν.

Eſt, & Non, cuncti monoſyllaba nota frequentant.
His demptis, nihil eſt, hominum quod ſermo volutet.
Omnia in his, & ab his ſunt omnia, ſive negotî,
Sive otî quicquam eſt, ſeu turbæ, ſive quietis.
Alterutro pariter nonnunquam, ſæpe ſeorſis
Obſiſtunt ſtudiis: ut mores, ingeniumque
Vel faciles, vel difficiles contentio nacta eſt.
Si conſentitur, mora nulla intervenit, Eſt, Eſt.
Sin controverſum, diſſenſio ſubjiciet, Non.
Hinc fora diſſultant clamoribus: hinc furioſi
Jurgia ſunt Circi: cuneati hinc læta Theatri
Seditio: & tales agitat quoque Curia lites.
Conjugia, & nati cum patribus, iſta quietis
Verba ferunt ſtudiis, ſalva pietate loquentes.
Hinc etiam placitis ſchola conſona diſciplinis
Dogmaticas agitat placido certamine lites.
Hinc omnis certat dialectica turba Sophorum.

Digitized by Google

Eſt lux, eſtne dies ergo? Non convenit iſtuc.
Nam facibus multis, aut fulguribus quotiens lux
Eſt nocturna homini, non eſt lux iſta diei.
Eſt & Non igitur, quotiens lucem eſſe fatendum eſt,
Sed non eſſe diem. Mille hinc certamina ſurgunt,
Hinc pauci, multi quoque talia commeditantes
Murmure concluſo rabioſa ſilentia rodunt.
Qualis vita hominum, duo quam monoſyllaba verſant!

XVIII. *De ætatibus animalium, Heſiodion.*

Ter binos deciesque novem ſuper exit in annos
Juſta ſeneſcentum quos implet vita virorum.
Hos novies ſuperat vivendo garrula Cornix:
Et quater egreditur cornicis ſecula Cervus.
Alipedem cervum ter vincit Corvus: & illum
Multiplicat novies Phœnix, reparabilis ales.
Quam vos perpetuo decies prævertitis ævo
Nymphæ Hamadryades: quarum longiſſima vita eſt.

Hi cohibent fines vivacia fata animantum.
Cætera ſecreti novit Deus arbiter ævi
Tempora: quæ Stilbon volvat, quæ ſecula Phænon,
Quos Pyrois habeat, quos Juppiter igne benigno
Circuitus: quali properet Venus alma recurſu:
Qui Phœben, quanti maneant Titana labores.
Donec conſumpto, Magnus qui dicitur, anno,

Digitized by Google

Rurſus in antiquum veniant vaga ſidera curſum:
Qualia diſpoſiti ſteterant ab origine mundi.

XIX. *Monoſticha de ærumnis Herculis.*

Prima Cleonæi tolerata ærumna leonis.
Proxima Lernæam ferro & face contudit hydram.
Mox Erymantheum vis tertia perculit aprum.
Æripedis quarto tulit aurea cornua cervi.
Stymphalidas pepulit volucres diſcrimine quinto.
Threïciam ſexto ſpoliavit Amazona baltheo.
Septima in Augeïs ſtabulis impenſa laboris.
Octava expulſo numeratur adorea tauro.
In Diomedeis victoria nona quadrigis.
Geryone extincto decimam dat Iberia palmam.
Undecimo mala Heſperidum deſtricta triumpho.
Cerberus extremi ſuprema eſt meta laboris.

XX. *Muſarum inventa, & munera.*

Clio geſta canens, tranſactis tempora reddit.
Melpomene tragico proclamat mœſta boatu.
Comica laſcivo gaudet ſermone Thalia.
Dulciloquos calamos Euterpe flatibus urget.
Terpsichore affectus citharis movet, impe-
rat, auget.
Plectra gerens Erato, ſaltat pede, carmine, vultu.
Carmina Calliope libris heroïca mandat.
Uranie cœli motus ſcrutatur, & aſtra.

Signat

Signat cuncta manu, loquitur POLYHYMNIA geſtu.
Mentis Apollineæ vis has movet undique Muſas.
In medio reſidens complectitur omnia Phœbus.

AUSONII ECLOGARIUM.

De ratione Libræ.

Miraris quicunque manere ingentia mundi
Corpora, ſublimi cœli circumdata gyro,
Et tantæ nullam moli intercedere labem:
Accipe quod mirere magis. Tenuiſſima tantis
Principia, & noſtros non admittentia viſus,
Parvarum ſerie conſtant connexa atomorum.
Sed ſolidum in parvis, nullique ſecabile ſegmen.
Unde vigor vireſque manent, æternaque rerum
Mobilitas: nulloque unquam ſuperabilis ævo.
Divinis humana licet componere. Sic eſt
As ſolidus, quoniam bis ſex de partibus æquis
Conſtat: & in minimis paribus tamen una manet vis.
Nam ſi quid numero minuatur, ſumma vacillat,
Convulſæque ruunt labefacto corpore partes.
Ut medium ſi quis vellat de fornice ſaxum,

Digitized by Google

Incumbunt cui cuncta, ſimul devexa ſequentur
Cætera, communemque trahent à vertice lapſum.
Non aliter libra eſt, ſi defuit uncia, totus
Non erit as: nomenque deunx jam caſſus habebit.
Nec dextans retinet nomen, ſextante remoto.
Et dodrans, quadrante carens, auctore carebit.
Divulſusque triens prohibet perſiſtere beſſem.
Jam quincunx tibi nullus erit, ſi prima revellas.
Et ſemis, cui ſemis erit pereuntibus aſſis
Partibus: & cujus libræ pars ſeptima, ſeptunx?
Libra igitur, totum ſi nulla in parte vacillet.
Ponderis, & numeri, morumque, operumque, & aquarum
Libra: nec eſt modulus, quem non hoc nomine ſignes.
Telluris, medio quæ pendet in aëre, libra eſt.
Et Solis, Lunæque vias ſua libra coërcet.
Libra die, ſomnique pares determinat horas.
Libra Caledonios ſine littore continet æſtus.
Tu quoque certa mane morum mihi libra meorum.

De ratione puerperii maturi.

Omnia, quæ vario rerum metimur in actu,
Aſtrorum dominatus agit: terrenaque tantum
Membra homini. E ſuperis fortuna, & ſpiritus auris,
Septeno moderanda choro: ſed præſidet ollis
Sortitus regimen nitidæ ſol aureus ethræ.
Nec ſola in nobis moderatur tempora vitæ,

Digitized by Google

Dum breve ſolliciti ſpatium producimus ævi:
Creditur occultosque fatus, & tempora vitæ
Materno ducenda utero, formare videndo,
Et nondum exortæ leges componere vitæ.
Namque ubi conceptus genitali inſederit arvo,
Haud dubium Solem cuicunque inſiſtere ſigno.
Qui quum vicini ſtationem ceperit aſtri,
Contiguos nullum transfundit lumen in ortus.

Aſt ubi converſis poſt menſtrua tempora habenis,
Scandit purpureo jam tertia ſidera curru:
Obliqua exilem demittit linea lucem,
Aſpirans tenues per inertia pondera motus.
Quarta in ſede viget primi indulgentia Solis.
Suadet & infuſus teneros coaleſcere fœtus.
Fulgor tetragono aſpectu vitale coruſcat,
Clarum, & lene micans: quinti qui cardine ſigni
Incutit attonitam vegetato infante parentem.
Nam ſexto vis nulla loco: quia nulla tuendi
Æquati lateris ſignatur regula Phœbo.
Aſt ubi ſigniferæ media in regione cohortis
Septimus accepit limes rutilantia flammis
Recto caſtra ſitu: turgentis fœdera partus
Jam plena ſub luce videt. Nec fulgura parci
Luminis intendens, toto fovet igne coronæ.
Hinc illud, quod legitimos Lucina labores
Prævenit; & gravidos ſentit ſubrepere nixus

Digitized by Google

Ante exſpectatum feſtina puerpera votum.
Quod niſi, ſepteno quum lumina fudit ab aſtro,
Impulerit tardi clauſtra obluctantia partus,
Poſterior nequeat, poſſit prior: an quia ſexto
Æmulus octavi conſpectus inutilis aſtri
Neſcit compariles laterum formare figuras?
Sed nono incumbens ſigno, cunctantia matrum
Vota levat, trigono vires ſociante ſequenti.
At ſi difficilis partus trahit Ilythyïa,
Tetragono abſolvet dubiarum vincla morarum.

Signa cœleſtia.

Ad Boreæ partes Arcti junguntur, & Anguis.
Poſt has Arctophylax, pariterque Corona, Genuque
Prolapſus, Lyra, Avis, Cepheus, & Caſſiopea,
Auriga, & Perſeus, Deltoton, & Andromedæ aſtrum,
Pegaſus, & Delphinus, Telum, Aquila, Anguitenensque.
Signifer inde ſubeſt; bis ſex & ſidera complent.
Hic Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo,
Libra, Scorpius, Arcitenens, Capricornus, & Urnam
Qui tenet, & Piſces. Poſt hos in partibus Auſtri
Orion, Procyon, Lepus, ardens Sirius, Argo,
Hydrus, Chiron, Thuribulum quoque, Piſcis & ingens.
Hunc ſequitur Piſtrix; ſimul Eridanique fluenta.

Digitized by Google

Sed vaga præterea dicuntur lumina ſeptem,
Luna & Mercurius, Venus, ac Sol, Mars quoque fulgens.
Hic Jovis & ſidus ſuper omnia ſidera lucens.
Celſior his Saturnus, tardior omnibus aſtris.

Ratio dierum anni vertentis.

Nonaginta dies & quatuor, ac medium Sol
Conficit, à tropico in tropicum dum permeat aſtrum.
Octipedem in CancrumPhryxeo abAriete pergens.
Hoc ſpatio æſtivi pulſusque, & meta diei.
Semidiemque, duosque dies; deciesque novenos,
A Cancro in Chelas, æquatæ tempora noctis
Atque dii, curſu peragit Sol aureus altero,
Autumni æſtatisque ſimul confinia miſcens.
Unde autumnales tranſcurrens ordine menſes,
Ad tropicum pergit ſignum gelidi Capricorni,
Octo dies, decies octonis inſuper addens,
Quadrantemque dii: quinto qui protinus anno
Menſe Numæ extremo nomen capit embolimæi.
Inde ad Agenorei feſtinans cornua tauri,
Scandit Lanigeri tropicum Sol aureus aſtrum,
Nonaginta dies decreto fine coërcens.
Hic tibi circus erit ſemper vertentibus annis,
Tercentum, ac ſenis decies & quinque diebus.

De nominibus ſeptem dierum.

Nomina, quæ ſeptem vertentibus apta diebus
Annus habet, totidem errantes fecere planetæ,
Quos indefeſſa volvens vertigine mundus,
Signorum obliqua jubet in ſtatione vagari.
Primum, ſupremumque diem radiatus habet Sol.
Proxima fraternæ ſuccedit Luna coronæ.
Tertius aſſequitur Titania lumina Mavors.
Mercurius quarti ſibi vindicat aſtra diei.
Inluſtrant quintam Jovis aurea ſidera Zonam.
Sexta ſalutigerum ſequitur Venus alma parentem.
Cuncta ſupergrediens Saturni ſeptima lux eſt.
Octavum inſtaurat revolubilis orbita Solem.

Hic verſus ſine auctore eſt. Quid quoque die demi de corpore oporteat.

Ungues Mercurio, barbam Jove, Cypride crines.

Hoc ſic refellendum.

Mercurius furto probat ungues ſemper acutos,
  Articuliſque aciem non ſinit imminui,
Barba Jovi, crines Veneri decor: ergo neceſſe eſt,
  Ut nolint demi, quo ſibi uterque placet.
Mavors imberbes, & calvos Luna adamaſti.
  Non prohibent comitum caput atque genas.
Sol & Saturnus nihil obſtant unguibus. Ergo
  Non placitum Divis tolle monoſtichium.

Digitized by Google

De menſibus, & quattuor anni temporibus.

Æternos menſes, & tempora quattuor anni,
Quattuor iſta tibi ſubjecta monoſticha dicent.
Martius, Aprilis, Majus ſunt tempora Veris.
Julius, Auguſtus, nec non & Junius, Aeſtas.
Septembri, Octobri Autumnus, totoque Novembri.
Brumales, Janus, Februarius, atque December.

De menſibus monoſticha.

Primus Romanas ordiris Jane Calendas.
Februa vicino menſe Numa inſtituit.
Martius antiqui primordia protulit anni.
Fœtiferum Aprilem vindicat alma Venus.
Majorum dictus patrum de nomine Maïus.
Junius ætatis proximus eſt titulo.
Nomine Cæſareo Quinctilem Julius auget.
Auguſtus nomen Cæſareum ſequitur.
Autumnum Pomona tuum September opimat.
Triticeo October fenore ditat agros.
Sidera præcipitas pelago intempeſte November.
Tu genialem Hyemem, feſte December, agis.

Diſticha de iisdem menſibus.

Jane nove, primo qui das tua nomina menſi,
Jane bifrons, ſpectas tempora bina ſimul.
Poſt ſuperûm cultus, vicino Februa menſe
Dat Numa cognatis Manibus inferias.

Digitized by Google

Martius & generis Romani præſul & anni,
  Prima dabas Latiis tempora Conſulibus.
Æneadum genitrix vicino nomen Aprili
  Dat Venus: eſt Marti namque Aphrodita comes.
Maïa dea, an major, Maï, te fecerit ætas,
  Ambigo: ſed menſi eſt auctor uterque bonus.
Junius hunc ſequitur duplici celebrandus honore,
  Seu nomen Juno, ſive Juventa dedit.
Inde Dionæo præfulgens Julius aſtro,
  Æſtatis mediæ tempora certa tenet.
Auguſtus ſequitur cognatum à Cæſare nomen;
  Ordine ſic anni proximus, ut generis.
Nectuntur poſt hos, numerumq; ex ordine ſignant;
  September, Bacchi munere præla rigans;
Et qui ſementis per tempora, fenore lætus,
  October, cupidi ſpem fovet agricolæ;
Quique ſalo mergens ſollemnia ſigna November
  Præcipitat, cœlo mox reditura ſuo.
Concludens numerum genialia feſta December
  Finit, ut à bruma mox novus annus eat.

Quoteni dies ſint menſium ſingulorum.

Implent tricenas per ſingula menſtrua luces
Junius, Aprilisque, & cum Septembre November.
Unum ter denis cumulatius adde diebus
Per ſeptem menſes, Jani Martisque Calendis,
Et quas Maïus agit, quas Julius, Auguſtusque,
Et quas October, poſitusque in ſine December.

Digitized by Google

Unus erit tantum duodetriginta dierum,
Quem Numa præpoſito voluit ſuccedere Janos.
Sic tercentenis decies accedere ſenos,
Quadrantemq;, & quinq; dies ſibi computat annus.

De tribus menſtruis menſium.

Bis ſenas anno reparat Lucina Calendas;
Et totidem medias dat currere Jupiter Idus.
Nonarumque diem faciunt infra octo ſecundi.
Hæc ſunt Romano tantum tria nomina menſi,
Cætera per numeros ſunt cognomenta dierum.

Quo menſe quotæ Nonæ, vel Idus ſint.

At Nonas modo quarta aperit, modo ſexta refert lux.
Sexta refert Maii, Octobris, Martisque recurſu,
Et qui ſolſtitio ſua tempora Junius infert.
Cætera pars menſium quartis eſt prædita Nonis.
Omnes verò Idus octava luce recurrunt.

Quotæ Calendæ ſunt menſium ſingulorum.

Poſt Idus, quas quisque ſuas habet ordine menſis,
Diverſæ numero redeunt variante Calendæ;
Dum rurſumque iterumque * vocantur,
Ut tandem oblati procedant temporis ortus,
Ter ſenis, unoque die genialia feſta
Porrigit, ut Janum arceſſat nova bruma morantem.
Hoc numero menſisque Numæ redit, Autumnique

* ſequenti a menſe *Gronovius.*

Principium referens Bacchi September alumnus.
Julius, & Maïus, poſitusque in fine December,
Octoberque die revocatur tardius uno.
Inde die redeunt minus uno, quattuor ultra,
Quos numero adjiciam, Sextilis, Junius, atque
Aprilis, poſt quos pænultima meta November.
Ter quinis, unoque die Junonie Mavors,
Ut redeas, referasque exordia prima, cieris.
Hoc numero, ad plenum vertens reparabitur annus.

In quo menſe quod ſignum ſit ad curſum Solis.

Principium Jani ſancit tropicus Capricornus.
Menſe Numæ in medio ſolidi ſtat ſidus Aquari.
Procedunt duplices in Martia tempora Piſces.
Reſpicis Apriles, Aries Phryxee, Calendas.
Maïus Agenorei miratur cornua Tauri.
Junius æquatos cœlo videt ire Laconas.
Solſtitio ardentis Cancri fert Julius aſtrum.
Auguſtum menſem Leo fervidus igne perurit.
Sidere Virgo tuo Bacchum September opimat.
Æquat & October ſementis tempore Libram.
Scorpion hibernus præceps jubet ire November.
Terminat Arcitenens medio ſua ſigna Decembri.

Digitized by Google

Q. Ciceronis verſus eò pertinent, ut, quod ſignum quo tempore illuſtre ſit, noverimus. Quod ſuperius quoque noſtris verſibus expeditur.

Flumina verna cient obſcuro lumine Piſces.
Curiculumque Aries æquat noctisque diique.
Cornua quem condunt florum prænuncia Tauri.
Aridaque æſtatis Gemini primordia pandunt.
Longaque jam minuit præclarus lumina Cancer.
Languificusque Leo proflat ferus ore calores.
Poſt, modicum quatiens Virgo fugat orta vaporem.
Autumni reſerat portas, æquatque diurna
Tempora nocturnis diſpenſo ſidere Libra.
Et fetos ramos dinudat flamma Nepai.
Pigra Sagittipotens jaculatur frigora terris.
Bruma gelu glacians jubare ſpirat Capricorni.
Quam ſequitur nebulas rorans liquor altus Aquarî:
Tenta ſupra, circaque vigent ubi flumina mundi.
At dextra, lævaque ciet rota fulgida Solis
Mobile curriculum, & Lunæ ſimulacra feruntur.
Squamma ſub æterno conſpectu torta Draconis
Eminet. Hunc inter fulgentem ſidera ſeptem
Magna quatit ſtellans: quam ſervans ſerus in alta
Conditur Oceani ripa cum luce Bootes.

A Solſtitio in æquinoctium ratio.

Sol profectus à teporo veris æquinoctio,
Poſt ſemidiem poſtque totos nonaginta & quattuor,

Fervidis flagrans habenis pulſum æſtivum conficit.
Inde Autumnus noctis horas librans æquo lumine,
Octo & octoginta gœris, & ſuper triborio.

* * * *

Inde floridum reflexis ver reviſit oreis
Additis ad hos priores gœros geminis orbibus.

De Feriis Romanis.

Nunc & Apollineos Tiberina per oſtia ludos,
  Et Megaleſiacæ matris operta loquar.
Vulcanique dies Autumni exordia primi,
  Quinquatrusque Deæ Pallados expediam:
Et medias Idus, Maii, Auguſtique recurſu,
  Quas ſibi Mercurius, quasque Diana dicat.
Matronæ quæ ſacra colant pro laude virorum,
  Mavortis primi cum rediere dies.
Feſta Caprotinis memorabo celebria nonis,
  Quum ſtola matronis dempta teget famulas.
Quattuor illa etiam diſcretis partibus anni
  Solſtitia, & luces nocte, dieque pares.
Nec Regifugium pulſis ex urbe tyrannis,
  Lætum Romanis fas reticere diem.
* Visne Opis ante ſacrum, vel Saturnalia dicam,
  Feſtaque ſervorum, quum famulantur heri?
Et nunquam certis redeuntia feſta diebus,
  Compita per vicos quum ſua quisque colit?

Aut duplicem cultum, quem Neptunalia dicunt,
Et quem de Conſo conſiliiſque vocant?
Feſta hæc, navigiis aut quæ celebrata quadrigis,
Jungunt Romanos finitimoſque duces?
Adjiciam cultus, peregrinaque ſacra deorum,
Natalem Herculeum, vel ratis Iſiacæ:
Nec non laſcivi Floralia læta theatri,
Quæ ſpectare volunt, qui voluiſſe negant.
Nunc etiam veteres celebrantur Equiria ludi.
Prima hæc Romanus nomina Circus habet.
Et Dionyſiacos Latio cognomine ludos
Roma colit, Liber quæ ſibi vota dicat.
Ædiles plebeji etiam, ædileſque curules
Sacra, Sigillorum nomine dicta, colunt.
Et gladiatores funebria prœlia notum
Decertaſſe foro: nunc ſibi harena ſuos
Vendicat: extremo qui jam ſub fine Decembris
Falcigerum placant ſanguine Cœligenam.

De luſtralibus agonibus.

Quattuor antiquos celebravit Achaïa ludos.
Cœlicolûm duo ſunt, & duo feſta hominum.
Sacra Jovis, Phœbique, Palæmonis, Archemorique:
Serta quibus pinus, malus, oliva, apium.

De locis agonum.

Prima Jovi magno celebrantur Olympia Piſæ.
Parnaſſus Clario ſacravit Pythia Phœbo.

Digitized by Google

Iſthmia Portuno bimaris dicat acta Corinthi.
Archemori Nemeæa colunt funebria Thebæ.

De auctoribus agonum.

Primus Olympiacæ ſacravit feſta coronæ
Juppiter Argivi ſtadia ad longiſſima Circi.
Proximus Alcides Nemeæ ſacravit honorem.
Hæc quoque temporibus quinquennia ſacra notandis.
Iſthmia Neptuno data ſunt, & Pythia Phœbo,
Ancipiti cultu divorum hominumque ſepultis.

Quod iidem, qui ſacri agones ſunt; & funebres ludi habeantur.

Tantalidæ Pelopi mœſtum dicat Elis honorem.
Archemori Nemeæa colunt quinquennia Thebæ.
Iſthmia defuncto celebrata Palæmone, notum.
Pythia placando Delphi ſtatuere Draconi.

Digitized by Google

AUSONII
BURDIGALENSIS.
Epiſtolarum Liber.

Epiſt. I. AUSONIUS *ad Patrem de ſuſcepto filio.*

Credideram nil poſſe meis affectibus addi,
  Quo, venerande pater, diligerere magis.
Acceſſit (grates ſuper his medioque nepoti,
  Bina dedit noſtris qui juga nominibus.
Ipſe nepos te fecit avum. Mihi filius idem.
  Et tibi ego. Hoc nato ſumus ambo patres.
Nec jam ſola mihi pietas mea ſuadet amorem:
  Nomine te gemini jam genitoris amo.)
Acceſſit titulus, tua quo reverentia creſcat:
  Quo doceam natum, quid ſit amare patrem.
Quippe tibi æquatus videor, quod parvulus iſto
  Nomine honoratum me quoque nobilitat;
Atque ætas quia noſtra eadem. Nam ſuppāris ævi
  Sum tibi ego, & poſſum fratris habere vicem.
Nec tantum noſtris ſpatium interponitur annis,
  Quanta ſolent alios tempora dividere.
Vidi ego natales fratrum diſtare tot annis,
  Quot noſtros. Aevum nomina non onerant.

Digitized by Google

Pulchra juventa tibi ſenium ſic jungit, ut ævum,
Quod prius eſt, maneat: quod modo, ut incipiat.
Et placuiſſe reor geminis ætatibus, ut ſe
Non feſtinato tempore utraque daret.
Leniter hæc flueret, hæc non properata veniret,
Maturam frugem flore manente ferens.
Annos me neſcire tuos, pater optime, teſtor:
Totque putare meos, quot reor eſſe tuos.
Neſciat hos natus, numeret properantior hæres,
Teſtamenta magis, quam pia vota fovens:
Exemploque docens pravo juveneſcere natos,
Ut nolint patres ſe quoque habere ſenes.
Verum ego primævo genitus genitore, fatebor
Supparis hæc ævi tempora grata mihi.
Debeo quod natus, ſuadet pia cura nepotis,
Addendum patri, quo veneremur avum.
Tu quoque, mi genitor, geminata vocabula gaude,
Nati primævi nomine factus avus.
Exiguum quod avus. Faveant pia numina divûm,
Deque nepote ſuo fiat avus proavus.
Largius & poterunt producere fata ſenectam:
Sed rata vota reor, quæ moderata magis.

II. *Pater*

II. *Pater ad filium; quum temporibus tyrannicis ipſe Treveris remanſiſſet, & filius à patre profectus eſſet. Hoc incboatum neque impletum ſic de liturariis ſcriptum.*

Debeo & hanc noſtris, fili dulciſſime, curis
Hiſtoriam: quamquam titulo non digna ſereno
Anxia mœſtarum fuerit querimonia rerum.
Jam ſuper egelidæ ſtagnantia terga Moſellæ
Protulerat te, nate, rates: mœſtique parentis
Oſcula & amplexus diſcreverat invidus amnis.
Solus ego; & quamvis cœtu celebratus amico,
Solus eram: profugæque dabam pia vota carinæ,
Solus adhuc te, nate, videns: celerisque remulci
Culpabam properos adverſo flumine curſus.
Quis fuit ille dies? non annus longior ille eſt,
Attica quem docti collegit cura Metonis.
Deſertus, vacuis ſoliſque exerceor Aris.
Nunc ego pubentes ſalicum deverbero frondes:
Gramineos nunc frango toros: viridesque per ulvas
Lubrica ſubſtratis veſtigia libro lapillis
Sic lux prima abiit: ſic altera meta diei.
Sic geminas alterna rotat vertigo tenebras,
Sic alias: totusque mihi ſic annus abibit,
Reſtituant donec tua me tibi fata parentem.

Digitized by Google

Hac ego conditione licet, vel morte paciſcar:
Dum decores ſuprema patris, tu nate, ſuperſtes.

III. AUSONIUS HESPERIO.

Qualis Picenæ populator turdus olivæ,
  Clunes opimat cereas:
Vel qui lucentes rapuit de vitibus uvas,
  Pendetque nexus retibus:
Quæ veſpertinis fluitant nebuloſa ſub horis,
  Vel mane tenta roſcido:
Tales hybernis ad te de ſepibus, ipſos
  Capi volentes, miſimus,
Bis denos. Tot enim crepero ſub lucis Eoæ
  Præceps volatus intulit.
Tum quas vicinæ ſuggeſſit præda lacunæ,
  Anates maritas junximus,
Remipedes, lato populantes cærula roſtro,
  Et crure rubras punico.
Iricolor vario pinxit quas pluma colore,
  Collum Columbis æmulas.
Defrudata meæ non ſunt hæc fercula menſæ.
  Veſcente te, fruimur magis.
      Vale bene, ut valeam.

IV. AUSONIUS THEONI *ſuo S.*

AUSONIUS, *cujus ferulam nunc ſceptra verentur,*
Paganum Medulis ſalvere Theonem.

Digitized by Google

Quid geris, extremis poſitus telluris in oris,
Cultor harenarum vates? cui littus arandum,
Oceani finem juxta, Solemque cadentem:
Vilis arundineis cohibet quem pergula tectis:
Et tingit piceo lacrymoſa colonica fumo.
Quid rerum, muſæquæ gerunt, & cantor Apollo?
Muſæ non Helicone ſatæ, nec fonte caballi:
Sed quæ fecundo de pectore Clementini
Inſpirant vacuos aliena mente poëtas.
Jure quidem: nam quis malit ſua carmina dici,
Qui te ſecuro poſſit proſcindere riſu?
Hæc quoque ne noſtrum poſſint urgere pudorem,
Tu recita: & vere poterunt tua dicta videri.
Quam tamen exerces Medulorum in littore vitam?
Mercatus ne agitas, leviore nomismate captans,
Inſanis quod mox pretiis gravis auctio vendat?
Albenteis ſevi globulos, & pinguia ceræ
Pondera, Narciamq; picem, ſciſſamq; papyrum,
Fumanteſque obidum paganica lumina tædas?
An majora gerens, tota regione vagantes
Perſequeris fures? qui te, poſtrema timentes,
In partem, prædamque vocent. Tu mitis, & oſor
Sanguinis humani condonas crimina nummis,
Erroremque vocas, pretiumque imponis abactis
Bobus, & in partem ſcelerum de judice tranſis?
An cum fratre vagos dumeta per avia cervos
Circumdas maculis, & multa indagine pinnæ?

Digitized by Google

Aut ſpumantis apri curſum clamoribus urges,
Subſidisque fero? Moneo tamen, usque recuſes
Stringere fulmineo venabula cominus hoſti.
Exemplum de fratre time, qui veſte reducta
Oſtentat fœdas prope turpia membra lacunas,
Perfoſſasque nates vicino podice nudat.
Inde oſtentator volitat: mirentur ut ipſum
Gedippa, Urſinusque ſuus, prolesque Jovini,
Taurinusque, ipſum priſcis heroïbus æquans:
Qualis in Olenio victor Calydonius apro,
Aut Erymantheo pubes fuit Attica monſtro.
Sed tu parce feris venatibus, & fuge nota
Crimina ſylvarum: ne ſis Cinyreïa proles,
Accedasque iterum Veneri plorandus Adonis.
Sic certe crinem flavus, niveusque lacertos,
Cæſariem rutilam per candida colla refundis:
Pectore ſic tenero, plana ſic junceus alvo,
Per teretes feminum gyros, ſurasque nitentes
Deſcendis, talos à vertice pulcher ad imos.
Qualis floricoma quondam populator in Ætna,
Virgineas inter choreas Deoïda raptam
Suſtulit emerſus ſtygiis fornacibus Orcus.
An quia venatus ob tanta pericula vitas,
Piſcandi traheris ſtudio? nam tota ſupellex
Domnotoni tales ſolita eſt oſtendere gazas:
Nodoſas veſtes animantum Nerinorum:
Et jacula, & fundas, & villica nomina lini.
Colaque, & indutos terrenis vermibus hamos.

Digitized by Google

His opibus confiſe tumes? domus omnis abundat
Littoreis dives ſpoliis, referuntur ab unda
Corroco, letalis Trygon, mollesque Plateſſæ,
Urentes Thynni, & male tecti ſpina Elegati,
Nec duraturi poſt bina triboria Corvi,
An te carminibus juvat inceſtare canoras
Mnemoſynes natas, aut tris, aut octo ſorores?
Et quoniam huc ventum, ſi vis cognoſcere quid ſit
Inter doctrinam, deridendasque camœnas:
Accipe congeſtas myſteria frivola nugas,
Quas tamen explicitis nequeas dependere chartis,
Scillite decies non ſi purgeris aceto;
Anticipesque tuo Samii Lucumonis acumen:

Aut adſit interpres tuus,
Ænigmatum qui cognitor
Fuit meorum: quum tibi
Cadmi nigellas filias,
Melonis albam filiam,
Notasque furvæ ſepiæ,
Cnidiosque nodos prodidit.
Nunc adſit: & certe modo
Præſul creatus litteris,
Enucleabit protinus
Quod militantes ſcribimus.

Notos fingo tibi poëta verſus:
Quod ſcis Hendecaſyllabos vocari:
Sed neſcis modulis tribus moveri.

Digitized by Google

Iſtos compoſuit Phalæcus olim,
Qui Penthemimerin habent priorem:
Et poſt ſemipedem duos ïambos.
Sunt quos Hexametri creant revulſi:
Ut Penthemimeris prior locetur.
Tum quod bucolice tome relinquit.
Sunt & quos generat puella Sappho:
Quos primus regit Hippius ſecundus:
Ut claudat Choriambon Antibacchus.
Sed jam non potis es, Theon, doceri:
Nec fas eſt mihi regio magiſtro
Plebeïam numeros docere pulpam.
Verum protinus ede, quod requiro.
Nil quæro, niſi quod libris tenetur:
Et quod non opicæ tegunt papyri.
Quas ſi ſolveris, ô poëta, nugas,
Totam trado tibi ſimul Vacunam,
Nec jam poſt metues ubique dictum,
Hic eſt ille Theon poëta falſus,
Bonorum mala carminum taberna.

V. *Eidem* THEONI

AUSONIUS. *Salve caro mihi dico* THEONI,
Verſibus experiens quod volo, quodve queror.

Tertia fiſſipedes renovavit Luna juvencas,
Ut fugitas noſtram dulcis amice domum.
Nonaginta dies ſine te chariſſime traxi;
Huc adde æſtivos. Hoc mihi pæne duplum eſt.

Digitized by Google

Vis novies denos dicam, deciesque novenos
  Iſſe dies? Anni portio quarta abiit.
Sexaginta horas ſuper & duo millia centum
  Te ſine conſumpſi: quo ſine & hora gravis.
Millia bis nongenta jubet demenſio legum
  Adnumerata reos per tot obire dies.
Jam potui Romam pedes ire, pedesque reverti,
  Ex quo te dirimunt millia pauca mihi.
Scirpea Domnotoni tanti eſt habitatio vati?
  Pauliacus tanti non mihi villa foret.
An quia per tabulam medico pugnante notatam,
  Debita ſumma mihi eſt; ne repetamus, abes?
Bis ſeptem rutilos regale nomisma Philippos,
  Nec tanti fuerint, perdere malo, Theon:
Implicitum quam te noſtris interne medullis
  Defore tam longi temporis in ſpatio
Ergo aut prædictos jam nunc reſcribe Darios;
  Et redime, ut mora ſit libera deſidiæ:
Aut alios à me totidem dabo: dummodo cari
  Conſpicer ora viri, pauperis usque licet.
Puppe citus propera, ſinuoſaque lintea veli
  Pande. Medullini te feret aura noti
Expoſitum ſubter paradas, lectoque jacentem:
  Corporis ut tanti non moveatur onus.
Unus Domnotoni te littore perferet æſtus
  Condatem ad portum: ſi modo deproperes.

Digitized by Google

Inque vicem venti, quotiens tua flamina ceſſant,
Remipedem jubeas protinus ire ratem.
Invenies præſto ſubjuncta petorita mulis.
Villa Lucani-mox potieris-aco.
Reſciſſo diſces componere nomine verſum.
Lucilî vatis ſic imitator eris.

VI. *Eidem* THEONI.

AUSONIUS *Conſul vatem reſaluto* THEONEM.

Aurea mala, Theon, ſed plumbea carmina mittis.
Unius maſſæ quis putet has ſpecies?
Unum nomen utrisque: ſed eſt diſcrimen utrisque:
Poma ut Mala voces, carmina vero mala:
Vale beatis nomen à divis Theon.
Metoche ſed iſta ſæpe currentem indicat.

VII. AUSONIUS THEONI, *quum ei triginta Oſtrea, grandia quidem, ſed tam pauca miſiſſet.*

Exſpectaveram, ut reſcriberes ad ea, quæ dudum jocularitor luſeram de ceſſatione tua valde impia, & mea efflagitatione, cujus rei munus reciprocum quoniam in me colendo faſtidiſti, inventa inter tineas epiſtola veteri, quam de Oſtreis & Muſculis affectata obſcuritate condideram, quæ adoleſcens temere fuderam, jam ſenior retractavi. Sed in eundum modum inſtaurata eſt ſatyrica, & ridicula concinnatio:

ſaltem ut nunc reſpondeas notiſſima cantilena, qui illam novitiam ſilentio condemnaſti.

Oſtrea Bajanis certantia, quæ Medulorum
Dulcibus in ſtagnis reflui maris æſtus opimat,
Accepi dilecte Theon, numerabile munus.
Verum quot fuerint, ſubjecta monoſticha ſignant.
Quot ter luctatus cum pollice computat index.
Geryones quot erant, decies ſi multiplicentur.
Ter quot erant Phrygii numerata decennia belli.
Aut ter ut Æolidi menſis tenet ignicomus Sol.
Cornibus à primis quot habet vaga Cynthia noctes.
Singula percurrit Titan quot ſigna diebus.
Quotque annis ſublimis agit ſua ſæcula Phænon.
Quot numero annorum Veſtalis virgo miniſtrat.
Dardaniusque nepos regno quot protulit annos.
Priamidæ quot erant, ſi bis deni retrahantur.
Bisque viros numeres, qui fata Amphryſia ſervant.
Quot genuit fœtus Albana ſub ilicibus ſus.
Et quot ſunt aſſes, ubi nonaginta trientes.
Vel quot habet junctos Vaſatica rheda caballos.
Quod ſi figuras fabulis adumbratas,
Numerumque doctis involutum ambagibus
Ignorat alto mens obeſa viſcere:
Numerare ſaltim more vulgi ut noveris,
In ſe retortas explicabo ſummulas.
Ter denas, puto, quinquiesque ſenas.
Vel bis quinque, dehinc decem, decemque,

Vel ſenas quater, & bis adde ternas.
Septenis quater, addito unum & unum.
Duc binas decies, ſemelque denas.
Aut ter quattuor adde bis novenis.
Octonis quater, hinc duæ recedant.
Binas ter decies, ſemel quaternas.
Et ſex adde novem vel octo ſeptem.
Aut ſeptem geminis bis octo junge.
Aut ne ſim tibi pluribus moleſtus,
Triginta numero fuere cunctæ.
Junctus limicolis Muſculus Oſtreis
Primo compoſuit fercula prandio,
Gratus deliciis nobilium cibus,
Et ſumpti modicus pauperibus focis.
Non hic naviſrago quæritur æquore,
Ut creſcat pretium grande periculis:
Sed primore vado, poſt refugum mare,
Algoſo legitur littore concolor.
Nam teſtæ duplicis conditur in ſpecu,
Quæ ferventis aquæ fota vaporibus,
Carnem lacteoli viſceris indicat.

Sed damnoſa nimis panditur area.
Fac campum replices, Muſa, papyrium:
Nec jam fiſſipedis per calami vias
Graſſetur Cnidiæ ſulcus arundinis,
Pingens aridulæ ſubdita paginæ,
Cadmi filiolis atricoloribus.

Digitized by Google

Aut cunctis pariter verſibus oblinat
Fulvam lacticolor ſpongia ſepiam.

Parcamus vitio Domnotinæ domus:
Ne ſit charta mihi carior Oſtreis.

VIII. Ausonius Axio Paulo *Rhetori S.*

Tandem eluctati retinacula blanda morarum,
Burdigalæ molles liquimus illecebras.
Santonicamque urbem vicino acceſſimus agro.
Quod tibi ſi gratum eſt, optime Paule, proba.
Cornipedes raptant impoſta petorita mulæ:
Vel ciſio trijugi, ſi placet, inſilias:
Vel celerem mannum, vel ruptum terga veredum
Conſcendas; propere dum modo jam venias.
Inſtantis revocant quia nos ſolemnia Paſchæ.
Libera nec nobis eſt mora deſidiæ.
Perfer in excurſu vel terjuga millia epodon,
Vel falſas lites, quas ſchola veſtra ſerit.
Nobiſcum invenies nullas, quia liquimus iſtic
Nugarum veteres cum ſale relliquias.

IX. Ausonius Paulo.

Oſtrea nobilium cœnis, ſumptuque nepotum
Cognita, diverſoque maris defenſa profundo,
Aut refugis nudata vadis, aut ſcrupea ſubter
Antra, & muriceis ſcopulorum merſa lacunis,
Quæ viridis muſcus, quæ dedecor alga recondit,

Quæ teſtis concreta ſuis, ceu ſaxa cohærent,
Quæ mutata loco, pingui mox condita limo,
Nutrit ſecretus concluſæ uliginis humor,
Enumerare jubes, vetus ô mihi Paule ſodalis,
Aſſuefacte meis joculari carmine nugis.
Aggrediar; quamvis curam non iſta ſenilem
Sollicitent, frugique viro dignanda putentur.
Nam mihi non Saliare epulum, non cœna dapalis,
Qualem Penelopæ nebulonum menſa procorum,
Alcinoique habuit nitidæ cutis uncta juventus.
Enumerabo tamen, famam teſteſque ſecutus,
Pro ſtudiis hominum ſemper diverſa probantum.
Sed mihi præ cunctis mitiſſima, quæ Medulorum
Educat Oceanus, quæ Burdigalenſia nomen
Uſque ad Cæſareas tulit admiratio menſas,
Non laudata minus noſtri quam gloria vini.
Hæc inter cunctas palmam meruere priorem,
Omnibus ex longo cedentibus: iſta & opimi
Viſceris, & nivei, dulcique tenerrima ſucco,
Miſcent æquoreum tenui ſale tincta ſaporem.
Proxima ſint quævis, ſed longe proxima multo
Ex intervallo: quæ Maſſilienſia: portum
Quæ Narbo ad Veneris nutrit; cultuque carentis
Helleſpontiaci quæ protegit æquor Abydi:
Vel quæ Bajanis pendent fluitantia pilis:
Santonico quæ tecta ſalo, quæ nota Genonis:
Aut Eborum miſtus pelago quæ protegit amnis,
Ut multo jaceant algarum obducta receſſu:

Digitized by Google

Aſpera quæ teſtis, & dulcia farris opimæ.
Sunt & Aremorici qui laudent Oſtrea ponti:
Et quæ Pictonici legit accola littoris: & quæ
Mira Caledonius nonnumquam detegit æſtus.
Accedunt, quæ fama recens Byzantia ſubter
Littora, & inſana generata Propontidis acta,
Promoti celebrata ducis de nomine, laudat.
Hæc tibi non vates, non hiſtoricus, neque toto
Orbe vagus conviva loquor, ſed tradita multis:
Ut ſolitum, quotiens dextræ invitatio menſæ
Sollicitat lenem comi ſermone Lyæum.
Hæc non per vulgum mihi cognita, perque popinas,
Aut paraſitorum collegia Plautinorum:
Sed, feſtos quia ſæpe dies partim ipſe meorum
Excolui, inque vicem conviva vocatus adivi,
Natalis ſi forte fuit ſollemnis amico,
Conjugioque dapes, aut ſacra repotia patrum,
Audivi: meminique bonos laudare frequentes.

X. Ausonius Paulo.

Si qua fides falſis unquam eſt adhibenda poëtis,
Nec plaſma ſemper allinunt,
Paule, Camœnarum celeberrime Caſtaliarum
Alumne quondam, nunc pater,
Aut avus, aut proavis antiquior, ut fuit olim
Tarteſſiorum regulus:

Digitized by Google

Intemerata tibi maneant promiſſa memento.
Phœbus jubet verum loqui.
Et ſi Pierias patitur lirare Sorores,
Nunquam ipſe torquet ἄυλακα.
Te quoque ne pigeat conſponſi fœderis: & jam
Citus veni remo, aut rota.
Æquoris undoſi qua multiplicata recurſu,
Garumna pontum provocat.
Aut iteratarum qua glarea trita viarum,
Fert militarem ad Blaviam.
Nos etenim primis ſanctum poſt Paſcha diebus
Avemus agrum viſere.
Nam populi cœtus, & compita ſordida rixis
Faſtidientes, cernimus.
Anguſtas fervere vias, & congrege vulgo
Nomen plateas perdere.
Turbida congeſtis referitur vocibus Echo,
Tene, feri, duc, da, cave:
Sus lutulenta fugit, rabidus canis impete ſævo,
Et impares plauſtro boves.
Nec prodeſt penetrale domus & operta ſubire.
Per tecta clamores meant.
Hæc, & quæ poſſunt placidos offendere mores,
Cogunt relinqui mœnia:
Dulcia ſecreti repetantur ut otia ruris
Nugis amœna ſeriis.
Tempora diſponas ubi tu tua: jusque tuum ſit,
Ut nil agas, vel quod voles.

Digitized by Google

Ad quæ ſi properas, tota cum merce tuarum
Veni Camœnarum citus.
Dactylicos, elegos, choriambum,carmen,epodos,
Socci & cothurni muſicam,
Carpentis impone tuis: nam tota ſupellex
Vatum piorum chartea eſt.
Nobiſcum invenies * catenoplia, ſi libet uti,
Non Pœna, ſed Græca fide.

XL. Ausonius Paulo S.

Verſus meos utili, & conſcio ſibi pudore celatos, carmine tuo & ſermone præmiſſis, dum putas elici, repreſſiſti. Nam qui ipſe facundus, & muſicus, editionis alienæ prolectat audaciam; conſilio, quo ſuadet, exterret. Tegat, oportet, auditor doctrinam ſuam, qui volet ad dicendum ſollicitare trepidantem; nec emerita adverſum tirunculos arma concutiat veterana calliditas. Senſit hoc Venus, de pulchritudinis palma diu ambiguo ampliata judicio. Pudenter enim, ut apud patrem, velata certaverat: neque deterrebat æmulas ornatus æqualis. At poſtquam in Paſtoris examen deducta eſt lis decorum, qualis emerſerat mari, aut cum Marte convenerat, & conſternavit arbitrum, & contendentium certamen oppreſſit. Ergo niſi Delirus *tuus in re tenui non tenuiter laboratus,*

Digitized by Google

opuſcula mea, quæ promi ſtudueras, retardaſſet: jamdudum ego, ut palmes audacior, in hybernas adhuc auras improbum germen egiſſem, periculum judicii gravis inconſulta feſtinatione ſubiturus. Denique diſſonum, quem Colonomon exiſtimo proprie a philologis appellatum, ad te mittere, ut jubebas, recenti verſuum tuorum lectione non auſus, ea quæ tibi jam curſim fuerant recitata, tranſmitto. Etenim hoc popoſciſti, atque id ego malui: tu ut tua culpa ad eundem lapidem bis offenderes: ego autem quacunque fortuna eſſet, ſemel erubeſcerem. Vide, mi Paule, quam ineptum laceſſieris: in verbis, rudem: in eloquendo, hiulcum: a propoſitis diſcrepantem: in verſibus, concinnationis expertem: in cavillando, natura invenuſtum, nec arte conditum: diluti ſalis, & fellis ignavi: nec de mimo planipedem, nec de comœdis hiſtrionem. Ac niſi hæc a nobis miſſa ipſe lecturus eſſes, etiam de pronunciatione rideres. Nunc commodiore fato ſunt: quod licet apud nos genuina, apud te erunt adoptiva.

Vinum quum bijugo parabo plauſtro
Primo tempore Santonos vehendum:
Ovum tu quoque paſſeris marini:

Quod

Quod nunc promus ait procul relictum
In fundo patriæ Bigerritanæ.

XII. Αὐσόνιος Παύλῳ.

Ἑλλαδικῆς μετέχον μούσης, Latiæque camœnæ,
Α'ξίῳ Αὐσόνιος ſermone alludo bilingui.
Muſæ quid facimus? τί κεναῖσιν ἐπ' ἐλπίσιν ἄυτως
Ludimus ἀφραδίῃσιν ἐν ἤματι γηράσκοντες.
Σαντονικοῖς campoισιν ὅπη κρύος ἄσπετόν ἐστιν,
Erramus gelido-τρομεροὶ, rigidique poëtæ
Πιερίδων τερενοπλοκάμων θεράποντες inertes.
Πάντα δ' ἔχει παγετός τε pedum καὶ κρυμὸς ὀδόντων,
Θαλπωρὴ quia nulla πέλει χιονώδει χώρῃ,
Et duplicant frigus ψυχρά carmina μητιόωντες.
Α'ρχόμενος δ' ἄρα μῆνιν ἑώϊα. . . . . .
Primitias Παύλω noſtro πέμψω μελιηδεῖς.
Μνημοσύνης κρηδεμνοκόμου πολὺ inclyta τέκνα,
Ἐννέα verboſæ, κρινοστέφανοί τε puellæ.
Εὐ' θ' ἄγε. μοι πολυπευέτ' ἔπη, κυράδεα μολπὴν
Φρόν tibus ὑμετέραις πτέρινόν præferte libellum
Υματαρ. . στίχον. . . . .
Παύλῳ ἐφαρμόζητε μεμιγμένον . . . . ὠδήν'
Οὐ γάρ μοι θέμις ἐστιν in hac regione μένοντι,
Αξιον ab noſtris ἐπιδευέα eſſe καμήναις.
Κεῖνος ἐμοὶ πάντων μέτοχος, qui ſeria noſtra,
Qui joca παντοδαπῇ novit tractare παλαίστρῃ.
Καὶ νῦν ſepoſitus μοναχῷ ἐνὶ rure κρεβέννῳ,

Ἀ'σαφύλῳ ἐνὶ χώρῳ, habet θυμαλγέα λέσχην.
Οὔτε φίλοις ἑτάροις, nec menſæ accommodus ulli.
Ὅττι ἀθελξινόοις αἰεὶ συνεμὶν φάτο μούσαις.
Jam ſatis, ὦ φίλε Παῦλε, πόνων ἀπεπειρήθημεν.
Ἔντε foρῳ cauſαῖς τε καὶ ingratαῖσι καθέδραις.
Ῥητορικοῖς ludοισι, καί ἔπλετο οὐδὲν ὄνειαρ;
Ἀλλ' ἤδη κεῖνος μεν ἅπας juvenάλιος ἱδρὼς
Ἐκκέχυται μελέων, τρομερὴ λάβε βλέμμα ſenectus
Καὶ minus in ſumptum δαπάνας levis arca miniſtrat.
Οὐ γὰρ ἔχει ἀπάλαμνος ἀνήρ. . . . .
Κλεινικὸς οὐδ' ὁ γέρων. . . . .
Æquanimus ſi qua fueris, ἐς πάντα μάλ' εὔδειν
Malueris, λήθη δὲ πόνου ἔσετ', ἠδὲ πενίης.
Κεῖνο δὲ παγκάλλιστον, ut omnibus undique menſis
Σὺν φιάλῃ ἢ σὺν δέπαϊ συνοπάονι μουσέων.
Θυμοῦ ἀκηχεμένου ſolatia blanda requiras.
Hic erit & fructus Δημήτερος ἀγλαοκάρπου.
Ἔνθα σοι εἶδαρ ἔοι, πολυχανδέα pocula θέντι
Κιρνᾶν, ἅικε θέλοις, νέκταρ vinοιο bonοιο.
Ambo igitur noſtræ παραλέξομεν otia vitæ,
Dum res, & ætas, & ſororum
Νήματα πορφύρεα πλέκεται.

XIII. Αὐσόνιος Παύλῳ.

Ῥωμαίων ὕπατος, ἀρεταλόγῳ ἠδὲ ποιητῇ
Αὐσόνιος Παύλῳ. σπεῦδε φίλους ἰδέειν.

Digitized by Google

XIV. *Ad eundem* PAULUM.

Æquoream liqui te propter, amice, Garumnam.
Te propter campos incolo Santonicos.
Congreſſus igitur noſtros pete: ſi tibi cura,
Quæ mihi, conſpectu jam potiere meo.
Sed tamen appropera, quantum pote corpore, & ævo.
Ut ſalvum videam, ſat cito te video.
Si poſt infauſtas vigor integratus habenas,
Et rediit membris jam ſua mobilitas:
Si riguam lætis recolis Pimpleïda Muſis,
Jam vates, & non flagrifer Automedon:
Pelle ſoporiferi ſenium, nubemque veterni:
Atque alacri mediam carpe vigore viam.
Sed ciſium, aut pigrum cautus conſcende veredum.
Non tibi ſit rhedæ, non amor acris equi.
Cantheris moneo male nota petorita vites.
Nec celeres mulas ipſe Methyſcus agas.
Sic tibi ſint muſæ faciles, meditatio prompta,
Et memor: & liquidi mel fluat eloquii.
Sic, qui venalis tam longa ætate Crebennus
Non habet emptorem, ſit tibi pro pretio.
Attamen ut citius venias, leviusque vehare;
Hiſtoriam, mimos, carmina, linque domi.
Grande onus in muſis: tot ſecula condita chartis,
Quæ ſua vix tolerant tempora, noſtra gravant.

Digitized by Google

Nobiſcum invenies, ἐπέων πολυμορφέα πληθὺν,
  Γραμματικῶν τε πλοκὰς ϗ λογοδαιδαλίην,
Δάκτυλον ἡρῷον, ϗ ἀοιδοπόλον χορίαμβον,
  Σὺν θαλίης τε χορῷ σύρματα τερψιχόρης,
Σωταδικόν τε κίναιδον, ἰωνικὸν ἀμφοτέρωθεν,
  Ρυθμῶν πινδαρικῶν ἔννομον εὐεπίην.
Εἰλιπέδλην σκάζοντα, ϗ ου σκάζοντα τρίμετρον.
  Ὀκτὼ Θουκυδίδου, ἐννέα Ἡροδότου.
Ρητορικῶν θαυμαστὰ σοφῶν ἐρικύδεα φῦλα
  Παντα μαλλ' ὅσσ' ἐθέλοις, ϗ πλέον, ἄικε θέλοις.
Hoc tibi de noſtris ἀσπαστικὸν offero libris.
  Vale. Valere ſi voles me, jam veni.

XV. AUSONIUS TETRADIO *Salutem.*

O qui venuſtos uberi facundia
  Sales opimas, Tetradi:
Caveſque, ne ſit triſtis & dulci carens
  Amara concinnatio:
Qui felle carmen atque melle temperans,
  Torpere Muſas non ſinis;
Pariterque fucas, quæque guſtu ignava ſunt,
  Et quæ ſapore triſtia:
Rudes Camœnas qui Sueſſæ prævenis:
  Ævoque cedis, non ſtilo:
Cur me propinqûum Santonorum mœnibus
  Declinas, ut Lucas boves
Olim reſumpto præferoces prælio
  Fugit juventus Romula?

Digitized by Google

Non iſt tigris te, non leonis impetu,
  Amore ſed caro expeto.
Videre alumni geſtio vultus mei,
  Et indole optata frui.
Invitus olim devoravi abſentiæ
  Neceſſitatem priſtinæ,
Quondam docendi munere adſtrictum gravi
  Iculiſma quum te abſconderet.
Et invidebam devio, ac ſolo loco,
  Opes Camœnarum tegi.
At nunc frequentes, atque claros, nec procul,
  Quum floreas inter viros:
Tibique noſtras ventus auras deferat,
  Auresque ſermo verberet:
Cur me ſupino pectoris faſtu tumens
  Spernis poëtam conſulem?
Tuique amantem, teque mirantem, ac tua
  Deſiderantem carmina,
Oblitus alto negligis faſtigio?
  Plectendus exemplo tuo:
Ni ſtabilis ævo pectoris noſtri fides
  Quanquam recuſantes amet.
Vale: valere ſi voles me, pervola
  Cum ſcrinio, & muſis tuis.

Digitized by Google

XVI. AUSONIUS PROBO *Praefecto Praetorio* S.

Oblata per antiquarios mora, ſcio promiſſi mei gratiam expectatione conſumptam, Probe, vir optime. In fecundis tamen habeo non fefelliſſe. Apologos Titiani, & Nepotis Chronica, quaſi alios apologos, (nam & ipſa inſtar ſunt fabularum) ad nobilitatem tuam miſi, gaudens atque etiam glorians fore aliquid, quod ad inſtitutionem tuorum, ſedulitatis meæ ſtudio, conferatur. Libello tamen Apologorum antetuli paucos epodos, ſtudio in te obſervantiæ meæ impudentiſſimos, paucos quidem, ut ego loquax judico: verum tu, quum legeris, etiam nimium multos putabis. Adjuro benevolentiam tuam, verecundiæ meæ teſtem, eos mihi ſubita perſuaſione fluxiſſe. Nam quis hoc diu cogitaret? Quod ſane ipſi per ſe probabunt. Fors fuat, ut, ſi mihi vita ſuppetet, aliquid rerum tuarum, quamvis incultus, expoliam: quod tu & ſi lectum non probes, ſcriptum boni conſulas. Quumque ego imitatus ſim veſaniam Chœrili, tu ignoſcas magnanimitate Alexandri. Hi igitur, ut Plautus ait, interim erunt antelogium fabularum, garruli, & deceptores. Qui compoſiti ad honorificentiæ obſequium, ad aurium convicium concurrerunt. Vale, & me dilige.

Digitized by Google

Ad Librum: ut eat ad PROBUM.

Perge, ô libelle, Sirmium,
Et dic hero meo, ac tuo,
Ave atque ſalve plurimum.
Quis iſte ſit nobis herus,
Neſcis libelle? An, quum ſcias,
Libenter audis, quod juvat?
Poſſum abſolute dicere:
Sed dulcius circumloquar,
Diuque fando, perfruar.
Hunc dico, qui lingua potens,
Minorem Atridam præterit,
Orando pauca, & muſica.
Qui grandines Ulixei,
Mellifluentem Neſtora,
Concinnatorem & Tullium,
Qui ſolus, exceptis tribus
Heris, herorum primus eſt,
Prætorioque maximus.
Dico hunc ſenati Præſulem,
Præfectum eundem, & Conſulem.
(Nam Conſul æternum cluet)
Collegam Auguſti Conſulis,
Columen curulis Romulæ,
Primum in ſecundis faſcibus,
Nam primus è cunctis erit.

Digitized by Google

Conſul, ſecundus principi.
Generi hic ſuperſtes aureo,
Satorque prolis aureæ,
Convicit Aſcræum ſenem,
Quoi ſeculum omne ferreum:
Qui vincit ævi injuriam,
Stirpis novator Anniæ:
Paribusque comit infulis
Aniciorum ſtemmata.
Probum loquor. Scis optime,
Quem nemo fando dixerit,
Qui non prius laudaverit.
Perge, ô libelle, & utere
Felicitate intermina.
Quin & require, ſi ſinet,
Tenore fari obnoxio:
Age vera proles Romuli,
Effare cauſam nominis.
Utrumne mores hoc tui
Nomen dedere: an nomen hoc
Secuta morum regula?
An ille venturi ſciens,
Mundi ſupremus arbiter,
Qualem creavit moribus,
Juſſit vocari nomine?
Nomen datum præconiis,
Vitæque teſtimonio.
Libelle felix: quem ſinu

Digitized by Google

Vir tantus involvet ſuo,
Nec occupari tempora
Grato queretur otio.
Quem mille cum vocis modis,
Leni aut ſuſurro impertiet:
Cuique vigiles luminum
Vacare dignabunt coræ.
Quem mente, & aure conſciis,
Quibusdam omiſſis, pelleget.
Quæcunque fortuna eſt tibi,
Perge, ô libelle, & utere
Felicitate intermina.
Dic me valere, & vivere.
Dic vivere ex voto pio,
Sanctis precantem vocibus,
Ut quem curulis proxima
Collegio nati dedit,
Hunc rurſus Auguſtus prior
Suis perennet faſcibus.
Subnecte & illud leniter:
Apologos, en, miſit tibi
Ab usque Rheni limite
Auſonius, nomen Italum.
Præceptor Auguſti tui,
Æſopiam trimetriam:
Quam vertit exili ſtilo,
Pedeſtre concinnans opus,
Fandi Titianus artifex.

Digitized by Google

Ut hic avi ac patris decus
Mixto refulgens ſanguine,
Probianoque, ac Anicio:
(Ut quondam in Albæ mœnibus
Supremus Æneæ ſatus,
Silvios Julis miſcuit:)
Sic iſte, qui natus tuus,
Flos floſculorum Romuli
Nutricis inter lemmata,
Lallique ſomniferos modos,
Sueſcat peritis fabulis,
Simul jocari, & diſcere.
Et adde votum, quod pio
Concepimus rei Deo:
Ut genitor Auguſtus dedit
Collegio nati Probum:
Sic Gratianus hunc novum
Stirpi futuræ copulet.
Rata ſunt futura, quæ loquor.
Sic merita, ſic fatum jubet.
Sed jam ut loquatur Julius,
Fandi modum invita accipe
Volucripes dimetria.
Aveque dicto, dic, Vale.

XVII. AUSONIUS SYMMACHO.

Modo intelligo, quam mellea res ſit oratio: quam delenifica, & quam ſuada facundia. Per-

ſuaſiſti mihi quod epiſtolæ meæ apud Capuam tibi redditæ concinnatio inhumana non eſſet. Sed hoc non diutius, quam dum epiſtolam tuam legi; quæ me blanditiis inhiantem tuis, velut ſucco nectaris delibuta, ducit. Ubi enim chartulam pono, & me ipſum interrogo, tum abſinthium meum reſipit: & circumlita melle tuo pocula deprehendo. Si vero, id quod ſæpe facio, ad epiſtolam tuam redii, rurſus inlicior: & rurſum ille ſuaviſſimus, ille flori-diſſimus tui ſermonis adflatus, depoſita lectio-ne vaneſcit, & teſtimonii pondus prohibet in-eſſe dulcedini. Hoc me velut aërius bracteæ fucus, aut picta nebula, non longius, quam dum videtur, oblectat: Chamæleontis beſtio-læ vice, quæ de ſubjectis ſumit colorem. Aliud ſentio ex epiſtola tua, aliud ex conſcientia mea: & tu me audes facundiſſimorum homi-num laude dignari? tu, inquam, mihi iſta; qui te ultra commendationem hominum protu-liſti? Quisquam ne ita nitet, ut comparatus tibi non ſordeat? Quis ita ad Æſopi venuſta-tem, quis ad ſophiſticas Iſocratis concluſiones, quis ad enthymemata Demoſthenis, aut opu-lentiam Tullianam, aut proprietatem noſtri Ma-ronis accedat? Quis ita affectet ſingula, ut tu imples omnia? Quid enim aliud es, quam ex omni bonarum artium ingenio collecta per-

Digitized by Google

fectio? Hæc, Domine mi, fili Symmache, non vereor, ne in te blandius dicta videantur eſſe, quam verius. Et expertus es fidem meam mentis, atque dictorum: dum in comitatu degimus ambo, ævo diſpari. Ubi tu veteris militiæ præmia tiro meruiſti: ego tirocinium jam veteranus exercui. In comitatu tibi verus fui, nedum me peregrem exiſtimes compoſita fabulari. In comitatu, inquam, qui frontes hominum aperit, mentes tegit: ibi me & parentem, & amicum, & ſi quid utroque carius eſt, cariorem fuiſſe ſenſiſti. Sed abeamus ab his: ne iſthæc commemoratio ad illam Soſiæ formidinem videatur accedere. Illud quoque, quod penè præterii, qua affectione addidiſti, ut ad te didaſcalicum aliquod opuſculum, aut ſermonem protrepticum mitterem? Ego te docebo, docendus adhuc, ſi eſſem id ætatis, ut diſcerem? Aut ego te vegetum, atque alacrem commonebo? Eadem opera & Muſas hortabor, ut canant: & maria, ut effluant: & auras, ut vigeant: & ignes, ut caleant, admonebo: aut, ſi quid invitis quoque nobis natura fit, ſuperfluus inſtigator agitabo. Sat eſt unius erroris, quod aliquid meorum, me pœnitente, vulgatum eſt; quod bona fortuna in manus amicorum incidit. Nam ſi contra id eveniſſet, nec tu mihi perſuaderes, placere me

poſſe. Hæc ad litteras tuas reſponſa ſint: cætera, quæ noſcere habes, compendifaciam. Sic quoque jam longa eſt epiſtola. Julianum familiarem domus noſtræ, ſi quid tamen de nobis percunctandum arbitraris, allego: ſimul admoneo, ut quum cauſam adventus ejus agnoveris, juves ſtudium, quod ex parte foviſti. Vale.

XVIII. *Ad* URSULUM *Grammaticum Trevirorum, cui ſtrenas Calendis Januariis ab Imperatore non datas, reddi fecit.*

Primus jucundi fuit hic tibi fructus honoris,
Auguſtæ fauſtum munus habere manus.
Proximus ex longo gradus eſt, Quæſtoris amici
Curam pro ſtrenis excubuiſſe tuis.
Ergo, interceptos regale nomiſma Philippos
Accipe tot numero, quot duo Geryones.
Quot terni bijuges: demptoque triente Camœnæ:
Quotque ſuper terram ſidera Zodiaci:
Quot commiſſa viris Romana, Albanaque fata:
Quotque doces horis, quotque domi reſides.
Oſtia quot pro parte aperit ſtridentia Circus:
Excepto, medium quod patet ad ſtadium.
Quot pedibus gradiuntur apes, & verſus Homeri:
Quotque horis pelagus profluit, aut refluit.
Protulit in ſcenam quot dramata fabellarum,
Arcadiæ medio qui jacet in gremio.

Digitized by Google

Vel quot juncturas geometrica forma favorum
Conſerit extremis omnibus, & mediis.
Quot telios primus numeris, ſolusque probatur;
Quot par, atque impar partibus æquiparat.
Bis ternos, & ter binos qui conſerit unus,
Qui ſolus totidem congeminatus habet.
Quot faciunt juncti ſubterque ſupraque locati,
Qui numerant Hyadas, Pleïadasque ſimul.
* * * * *

Urſule collega nobilis Harmonio,
Harmonio, quem Claranus, quem Scaurus, & Aſper,
Quem ſibi conferret Varro, priorque Crates,
Quique ſacri lacerum collegit corpus Homeri,
Quique notas ſpuriis verſibus appoſuit:
Cecropiæ commune decus, Latiæque Camœnæ,
Solus qui Chium miſcet, & Ammineum.

XIX. Ausonius Pontio Paulino, *filio.*

Condiderat jam Solis equos Tarteſſia Calpe:
Stridebatque freto Titan inſignis Ibero:
Jam ſuccedentes quatiebat Luna juvencas:
Vinceret ut tenebras radiis, velut æmula fratris.
Jam volucres, hominumque genus ſuperabile curis,
Mulcebant placidi tranquilla oblivia ſomni.
Tranſierant Idus, medius ſuprema December
Tempora venturo properabat jungere Jano.

Digitized by Google

Et nonas decimas ab ſe nox longa Calendas
Jugiter acciri celebranda ad feſta jubebat.

Neſcis, puto, quid velim tot verſibus dicere. Medius fidius neque bene ipſe intelligo: tamen ſuſpicor. Jam prima nox erat ante diem nonum decimum Calendarum Januariarum, quum redditæ ſunt mihi litteræ tuæ oppido quam litteratæ. His longe jucundiſſimum poëma ſubdideras, quod de tribus Suetonii libris, quos ille de regibus dedit, in epitomen coëgiſti, tanta elegantia, ſolus ut mihi videare aſſecutus, quod contra rerum naturam eſt, brevitas ut obſcura non eſſet. In his verſibus ego iſta cognovi.

Europamque Aſiamque duo vel maxima terræ
Membra. Quibus Lybiam dubie Salluſtius addit,
Europæ adjunctam: poſſit quum tertia dici:
Regnatas multis, quos fama obliterat: & quos
Barbara Romanæ non tradunt nomina linguæ,
Illibanum, Numidamque Avelim, Parthumque Vononem,
Et Oaranum, Pellæa dedit qui nomina regum.
Quique Magos docuit myſteria vana Necepſus:
Et qui regnavit ſine nomine mox Seſooſtris.

Hæc tu quam perite, & concinne, quam modulate, & dulciter, ita juxta naturam Roma-

norum accentuum enuntiaſti, ut tamen veris, ac primigeniis vocibus ſua faſtigia non perirent. Jam quid de eloquentia dicam? liquido adjurare poſſum, nullum tibi ad poëticam facundiam Romanæ juventutis æquari. Certe ita mihi videris. Si erro, pater ſum, fer me: & noli exigere judicium, obſtante pietate. Verum quum pie diligam, ſincere ac ſevere judico. Affice me, oro, tali munere frequenter: quo & oblector, & honoror. Acceſſit tibi ad artem poëticam mellea adulatio. Quid enim aliud agunt,

Audax Icario qui fecit nomina ponto,
Et qui Chalcidicas moderate enavit ad arces,

niſi ut & vegetam, & ſublimem alacritatem tuam, temeritatem voces: me vero, & conſultum, & quem filius debeat imitari, ſalutari prudentia præditum dicas? Quod equidem contra eſt. Nam tu ſumma ſic appetis, ut non decidas; ſenectus mea ſatis habet, ſi conſiſtat. Hæc ad te breviter, & illico, veſperis iſtius ſecuto mane dictavi. Ita enim tabellarius tuus, ut epiſtolam referret, inſtabat. Nam ſi mihi otium fuerit, oblectabile negotium erit ad te prolixius delirare, te ut eliciam, mihi ut ſatisfaciam, Vale.

XX.

XX. Auſonius Paulino S. P. R.

Paulino Auſonius. Metrum ſic ſuaſit, ut eſſes
Tu prior, & nomen prægrederere meum.
Quamquam & faſtorum titulo prior, & tua Romæ
Præceſſit noſtrum ſella curulis ebur.
Et quæ jamdudum tibi palma poëtica pollet,
Lemniſco ornata eſt, quo mea palma caret.
Longævæ tantum ſuperamus honore ſenectæ.
Quid refert? cornix non ideo ante cycnum.
Nec quia mille annos vivit Gangeticus ales,
Vincit centum oculos, regie pave, tuos.
Cedimus ingenio, quantum præcedimus ævo.
Aſſurgit muſæ noſtra Camœna tuæ.
Vive, vale: & totidem venturos congere Janos,
Quot tuus, aut noſter conſeruere patres.

XXI. Auſonius Paulino *ſuo* S. D.

Quanto me affecit beneficio, non delata quidem, ſed ſuſcepta querimonia mea, Pauline fili! Veritus diſplicuiſſe oleum, quod miſeras, munus iteraſti. Addito etiam Barcinonenſis muria condimento, cumulatius præſtitiſti. Scis autem me id nomen MURIÆ, quod in uſu vulgi eſt, nec ſolere, nec poſſe dicere: quum ſcientiſſimi veterum, & Græca vocabula faſtidientes, Latinum in GARI appellatione non habeant. Sed

Digitized by Google

ego quocunque nomine loquar, liquor iſte SOCIORUM vocatur. Vale.

Jam patinas implebo meas, ut parcior ille
Majorum menſis applaria ſuccus inundet.

Quid autem tam amabile, tamque hoſpitale, quam quod tu, ut me participes, delicias tuas in ipſa primitiarum novitate defraudas? ô melle dulcior, ô gratiæ venuſtate feſtivior, ô ab omnibus patrio ſtringende complexu! Sed hæc, atque alia hujuſmodi documenta liberalis animi alicui fortaſſe, & aliquando, quamvis rarius: illud de epiſtolarum tuarum eruditione, de poëmatis jucunditate, de inventione, & continuatione, juro omnia, nulli unquam imitabile futurum: etſi fateatur imitandum. De quo opuſculo, ut jubes, faciam. Exquiſitius univerſa limabo: & quamvis per te manus ſumma contigerit, cultum ſuperfluæ expolitionis adhibebo: magis ut tibi pareain, quam ut perfectis aliquid adjiciam. Interea tamen, ne ſine corollario poëtico tabellarius tuus rediret, paucis iambicis præludendum putavi: dum illud, quo a me heroïco metro deſideras, incboatur. Iſti tamen, ita te & Heſperium ſalvos habeam, quod ſpatio lucubratiunculæ unius effuſi, quanquam hoc ipſi de ſe probabunt, tamen nihil diligentiæ ulterioris habuerunt. Vale.

Jambe Parthis, & Cydonum ſpiculis.
Jambe pinnis alitum velocior,
Padi ruentis impetu torrentior,
Magna ſonotæ grandinis vi denſior,
Flammis coruſci fulminis vibratior,
Jam nunc per auras Perſei talaribus,
Petaſoque ditis Arcados vectus, vola.
Si vera fama eſt Hippocrene, quam pedis
Pulſu citatam cornipes fudit fremens:
Tu fonte in ipſo procreatus Pegaſi,
Primus novorum metra junxiſti pedum:
Illicque Muſis concinentibus novem,
Cædem in draconis concitaſti Delium.
Fer hanc ſalutem præpes & volucripes
Paulini ad usque mœnia. Hebromagum loquor.
Et protinus, jam ſi reſumptis viribus
Alacri refecti corporis motu viget,
Salvere juſſum mox repoſce mutuum.
Nihil moreris: jamque dum loquor, redi,
Imitatus illum ſtirpis auctorem tuæ:
Triplici furentem qui Chimæram incendio
Supervolavit, tutus igne proximo.
Dic & Valere, dic, Avere te jubet
Amicus, & vicinus, & fautor tuus,
Honoris auctor, altor ingenii tui.
Dic & magiſter, dic parens, dic omnia
Blanda atque ſancta caritatis nomina.

Aveque dicto, dic Vale, & actutum redi.
Quod ſi rogabit, quid ſuper ſcriptis novis
Maturus ævi, nec rudis dijudicem:
Neſcire dices, ſed paratum jam fore
Heroïcorum verſuum plenum eſſedum.
Cui ſubjugabo de molarum ambagibus,
Qui machinali ſaxa volvunt pondere,
Tripedes caballos terga ruptos verbere:
His ut vehantur tres ſodales nuntii.
Fors & rogabit, quos ſodales dixeris
Simul venire: dic, trinodem dactylum
Vidi paratum crucianti canterio:
Spondæus illi lentipes ibat comes,
Paribus moratur qui locis curſum meum:
Mihique ſimilis, ſemper adverſus tamen,
Nec par, nec impar, qui Trochæus dicitur.
Hæc fare curſim, nec moratus pervola,
Aliquid reportans interim munuſculi
De largitate muſici promptarii.

XXII. AUSONIUS PAULINO *Suo.*

Multas, & frequentes mihi gratiæ tuæ cauſas, & occaſio ſubinde nata concinnat, & naturæ tuæ facilitas benigna conciliat, Pauline fili. Nam quia, nihil, poſcente me, abnuis, magis acuis procaciam quam retundis: ut nunc quoque in cauſa Philonis procuratoris quondam

mei experiere: qui apud Hebromagum conditis mercibus, quas per agros diverſos coëmit, conceſſo ab hominibus tuis uſus hoſpitio, immature periclitatur expelli. Quod niſi indulſeris, rogante me, ut & mora habitandi ad commodum ſuum utatur: & nauſo, aliave quavis navi usque ad oppidum præbitu, frugis aliquantulum noſtræ advehi poſſit, Lucaniacus ut inopia liberetur mature: tota illa familia hominis litterati non ad Tullii frumentariam, ſed ad Curculionem Plauti pertinebit. Hoc quo facilius impetrarem, aut quo majorem vereveris moleſtiam, ſi negares; concinnatam iambis ſignatamque ad te epiſtolam miſi, ne ſubornatum diceres tabellarium, ſi ad te ſine ſigni fide veniret. Signavi autem; non ut Plautus ait,

Per ceram, & linum, literasque interpretes,

ſed per poëticum characterem magis notavimus, tanquam ſignum impreſſum judicares.

Philon, meis qui villicatus prædiis,
  Ut ipſe vult epitropos;
(Nam gloriofum Græculus nomen putat,
  Quod ſermo fucat Doricus)
Suis querelis afferit noſtras preces:
  Quas ipſe lentus proſequor.

Digitized by Google

Videbis ipſum, qualis aſtet comminus,
Imago fortunæ ſuæ,
Canus, comoſus, hiſpidus, trux, attubus,
Terentianus Phormio.
Horrens capillis * ut marinus aſperis
Echinus, aut verſus mei.
Hic ſæpe falſus meſſibus vegrandibus,
Nomen peroſus villici,
Semente ſera, ſive multum præcoqua,
Et ſiderali inſcitia,
Cælum laceſſens, ſeque culpæ ſubtrahens,
Reos peregit cœlites.
Non cultor inſtans, non arator gnaruris;
Promusque, quam condus magis.
Terram infidelem, nec feracem criminans,
Negotiari maluit.
Mercatur * quoquo foro venalium.
Mutuatur ad Græcam fidem.
Sapiensque ſupra Græciæ ſeptem viros,
Octavus acceſſit ſophos.
Et nunc paravit triticum caſco ſale,
Novusque pollet emporus.
Adit inquilinos, rura, vicos, oppida.
Soli, & ſali commercio.
Acatis, phaſelis, lintribus, ſtlatis, rate,
Tarnim & Garumnam permeat.
Ac lucra damnis, damna mutans fraudibus,
Se ditat, & me pauperat.

Digitized by Google

Is nunc ad usque vectus Hebromagum tuam,
  Sedem locavit mercibus.
* * * * *
  Ut inde nauſo devehat
* * * * *
  Noſtros in uſus, ut refert,
Hunc ergo paucis ne graveris hoſpitem.
* * * * *
Adjutus ut mox navis auxilio tuæ,
  Ad usque portus oppidi,
Jam jam Peruſina, & Saguntina fame,
  Lucaniacum liberet.
Hoc ſi impetrátum munus abs te accepero,
  Prior colêre, quam Ceres.
Triptolemon olim, ſive Epimenidem vocant,
  Aut Bulianum Buzygen,
Tuo locabo poſtferendos nomini.
  Nam munus hoc fiet tuum.

XXIII. Ausonius Paulino.

Proxima quæ noſtræ fuerat querimonia chartæ,
Credideram, quod te, Pauline, inflectere poſſet,
Eliceretque tuam blanda objurgatio vocem.
Sed tu juratis velut alta ſilentia ſacris
Devotus teneas, perſtas in lege tacendi.
Non licet: an ne pudet, ſi quis tibi jure paterno
Vivat amicus adhuc, maneasque obnoxius heres?

Digitized by Google

Ignavos agitet talis timor. At tibi nullus
Sit metus : & morem miſſæ, acceptæque ſalutis
Audacter retine. Vel ſi tibi proditor inſtat,
Aut quæſitoris gravior cenſura timetur,
Occurre ingenio, quo ſæpe occulta teguntur.
Threïcii quondam quam ſæva licentia regis
Fecerat elinguem, per licia texta querelas
Edidit, & tacitis mandavit crimina telis.
Et pudibunda ſuos malo commiſit amores
Virgo, nec erubuit tacituro conſcia pomo.
Depreſſis ſcrobibus vitium regale miniſter
Credidit, idque diu texit fidiſſima tellus:
Inſpirata dehinc vento cantavit arundo.
Lacte incide notas : areſcens charta tenebit
Semper inaſpicuas: prodentur ſcripta favillis.
Vel Lacedæmoniam ſcytalen imitare, libelli
Segmina Pergamei tereti circumdata ligno
Perpetuo inſcribens verſu ; qui deinde ſolutus
Non reſpondentes ſparſo dabit ordine formas,
Donec conſimilis ligni replicetur in orbem.
Innumeras poſſum celandi oſtendere formas,
Et clandeſtinas veterum reſerare loquelas,
Si prodi Pauline times, noſtræque vereris
Crimen amicitiæ. Tanaquil tua neſciat iſtud.
Tu contemne alios; nec dedignare parentem
Adfari verbis. Ego ſum tuus altor, & ille
Præceptor primus, primus largitor honorum,
Primus in Aonidum qui te collegia duxi.

Digitized by Google

XXIV. Ausonius Paulino S.

Diſcutimus, Pauline, jugum, quod certa fovebat
Temperies: leve quod poſitu, & tolerabile junctis,
Tractabat paribus concordia mitis habenis:
Quod per tam longam ſeriem volventibus annis
Fabula non unquam, numquam querimonia movit,
Nulla querela loco pepulit, non ira, nec error,
Nec quæ compoſitis maleſuadæ credula cauſis,
Concinnat veriſimilis ſuſpicio culpas.
Tam placidum, tam mite jugum: quod utrique parentes
Ad ſenium noſtrum traxere ab origine vitæ:
Impoſitumque piis heredibus, usque manere
Optarunt, dum longa dies diſſolveret ævum.
Et manſit, dum læta fides, nec cura laborat
Officii ſervare vices: ſed ſponte feruntur
Incuſtoditum ſibi continuantia curſum.
Hoc tam mite jugum docili cervice ſubirent
Martis equi, ſtabuloque feri Diomedis abacti:
Et qui mutatis ignoti Solis habenis
Fulmineum Phaëthonta Pado merſere jugales.
Diſcutimus Pauline tamen: nec culpa duorum
Iſta, ſed unius tantum tua. Namque ego ſemper
Contenta cervice feram. Conſorte laborum
Deſtituor. Nec tam promptum geſtata duobus
Unum deficiente pari perferre ſodalem.
Non animus, viresque labant: ſed iniqua ferendo

Conditio eſt oneri, quum pondus utrumque relictæ
Ingruit; acceduntque alienæ pondera libræ.
Sic pars ægra hominis trahit ad contagia ſanum
Corpus: & exigui quamvis diſcrimine membri,
Tota per innumeros artus compago vacillat.
Obruar usque tamen, veteris ne deſit amici
Me durante fides: memorique ut fixa ſub ævo
Reſtituant profugum ſolatia caſta ſodalem.
Impie, Pirithoo disjungere Theſea poſſes,
Euryalumque ſuo ſocium ſecernere Niſo.
Te ſuadente fugam, Pylades liquiſſet Oreſtem;
Nec cuſtodiſſet Siculus vadimonia Damon.
Quantum oblectamen populi, quæ vota bonorum
Sperato fraudata bono? Gratantia cuncti
Verba loquebantur. Jam nomina noſtra parabant
Inſerere antiquis ævi melioris amicis.
Cedebat Pylades: Phrygii quoque gloria Niſi
Jam minor, & promiſſa obiens vadimonia Damon.
Nos documenta magis felicia: qualia magnus
Scipio, longævique dedit ſapientia Læli.
Nos ſtudiis animisque iisdem, miracula cunctis:
Hoc majora, pares fuimus quod diſpare in ævo.
Ocyus illa jugi fatalis ſolvere lora
Pellæum potuiſſe ducem reor, abdita opertis
Principiis, & utroque caput celantia nodo.
Grande aliquod verbum nimirum diximus, ut ſe
Inferret nimiis vindex Rhamnuſia votis;
Arſacidæ ut quondam regis non læta triumphis

Grandia verba premens ultrix dea Medica belli
Siſtere Cecropidum in terris monumenta paranti
Obſtitit: & Graïo jam jam fingenda tropæo,
Ultro etiam victis Nemeſis ſtetit Attica Perſis.
Quæ tibi Romulidas proceres vexare libido eſt?
In Medos, Arabasque tuos per nubila, & atrum
Perge chaos. Romana procul tibi nomina ſunto.
Illic quære alios oppugnatura ſodales:
Livor ubi iſte tuus, ferrugineumque venenum
Opportuna tuis inimicat pectora fucis.
Paulinum, Auſoniumque, viros, quos ſacra Quirini
Purpura, & auratus trabeæ velavit amictus,
Non decet inſidiis peregrinæ cedere divæ.
Quid queror, Eoique inſector crimina monſtri?
Occidui me ripa Tagi, me Punica lædit
Barcino, me bimaris juga ninguida Pyrenæi.
Quæque ſuo longe dirimit provincia tractu
Trans montes, ſolemque alium, trans flumina & urbes,
Et quod terrarum, cœlique extenditur inter,
Emeritenſis Anæ, latæque fluenta Garumnæ.
Quod ſi intervallis ſpatium tolerabile limes
Poneret exiguus: (quamvis longa omnia credant,
Qui ſimul eſſe volunt:) faceret tamen ipſa propinquos
Cura locos, mediis jungens diſtantia verbis,
Mœnibus è patriis formam quoque veſtis & oris,
Santonus ut ſibi Burdigalam, mox jungit Aginnum

Illa ſibi, & populos Aquitanica rura colentes:
Utque duplex Arelas, Alpinæ tecta Viennæ,
Narbonemque pari ſpatio ſibi conſerit: & mox
Quincuplicem ſocias tibi Martie Narbo Toloſam.
Hoc mihi ſi ſpatium vicinis mœnibus eſſet,
Tunc ego te ut noſtris aptum complecterer ulnis:
Adflaretque tuas aures noſtræ aura loquelæ.
Nunc tibi trans Alpes, & marmoream Pyrenen.
Cæſareæ Auguſtæ domus eſt. Tyrrhenica propter
Tarraco, & oſtrifero ſuperaddita Barcino ponto.
Terjuga Burdigalæ, trino me flumina cœtu
Secernunt turbis popularibus: otiaque inter
Vitiferi exercent colles, lætumque colonis
Uber agri, tum prata virentia, tum nemus umbris
Mobilibus, celebrique frequens eccleſia vico:
Totque mea in Novero ſibi proxima prædia pago,
Diſpoſitis totum vicibus variata per annum;
Egelidæ ut tepeant hyemes, rabidosque per æſtus
Adſpirent tenues frigus ſubtile aquilones.
Te ſine ſed nullus grata vice provenit annus.
Ver pluvium ſine flore fugit. Canis æſtifer ardet.
Nulla autumnales variat Pomona ſapores.
Effuſaque hiemem contriſtat Aquarius unda.
Agnoſcisne tuam, Ponti dulciſſime, culpam?
Nam mihi certa fides, nec commutabilis unquam
Paulini illius veteris reverentia durat!
Quæque meo, atque tuo fuerat concordia patri.
Si tendi facilis cuiquam fuit arcus Ulixei,

Aut præter dominum vibrabilis ornus Achillei,
Nos quoque tam longo Rhamnuſia fœdere ſolvet.
Sed cur tam mœſto fero triſtia carmina verſu?
Et non in meliora animus ſe vota propinquat?
Sit procul iſte metus. Certa eſt fiducia nobis:
Si genitor natusque Dei pia verba volentum
Accipiat, noſtro reddi te poſſe precatu:
Ne ſparſam raptamque domum, lacerataque centum
Per dominos, veteris Paullini regna fleamus.
Teque vagum toto quam longa Hiſpania tractu,
Immemorem veterum, peregrinis fidere amicis.
Accurre ô noſtrum decus, ô mea maxima cura,
Votis, ominibusque bonis, precibusque vocatus,
Adpropera: dum tu juvenis, dum noſtra ſenectus
Servat inexhauſtum tibi gratificata vigorem.
Et quando iſte meas impellet nuntius aures?
Ecce tuus Paullinus adeſt. Jam ninguida linquit
Oppida Iberorum, Tarbellica jam tenet arva.
Hebromagi jam tecta ſubit; jam prædia fratris
Vicina ingreditur; jam labitur amne ſecundo;
Jamq; in conſpectu eſt; jam prora obvertitur amni;
Ingreſſusque ſui celebrata per oſtia portus
Totum occurſantis populi prævertitur agmen:
Et ſua præteriens, jam jam tua limina pulſas.
Credimus, an qui amant, ipſi ſibi ſomnia fingunt?

Digitized by Google

XXV. AUSONIUS PAULINO *ſuo* S.

Quarta tibi hæc notos detexit epiſtola queſtus,
Pauline: & blando reſidem ſermone laceſſit.
Officium ſed nulla pium mihi pagina reddit.
Fauſta ſalutigeris adſcribens orſa libellis.
Unde iſtam meruit non felix charta repulſam,
Spernit tam longo ceſſatio quam tua faſtu?
Hoſtis ab hoſte tamen per barbara verba ſalutem
Accipit: & ſalve mediis intervenit armis.
Reſpondent & ſaxa homini. Percuſſus ab antris
Sermo redit. Redit & nemorum vocalis imago:
Littorei clamant ſcopuli, dant murmura rivi,
Hyblæis apibus ſepes depaſta ſuſurrat.
Eſt & arundineis modulatio muſica ripis:
Cumque ſuis loquitur tremulum coma pinea ventis.
Incubuit foliis quotiens levis Eurus acutis,
Dindyma Gargarico reſpondent cantica luco.
Nil mutum natura dedit. Non aëris ales,
Quadrupedesve ſilent, habet & ſua ſibila ſerpens,
Et pecus æquoreum tenui vice vocis anhelat.
Cymbala dant flictu ſonitum, dant pulpita ſaltu
Icta pedum. Tentis reboant cava tympana tergis.
Iſiacos agitant Mareotica ſiſtra tumultus.
Nec Dodonæi ceſſat tinnitus aheni,
In numerum quotiens radiis ferientibus ictæ
Reſpondent dociles modulato verbere pelves.

Digitized by Google

Tu velut Oebaliis habites taciturnus Amyclis,
Aut tua Sigalion Ægyptius oſcula ſignet,
Obnixum Pauline taces. Agnoſco pudorem:
Quod vitium fovet ipſa ſuum ceſſatio juges.
Dumque pudet tacuiſſe diu, placet officiorum
Non ſervare vices: & amant longa otia culpam.
Quis prohibet Salve atque Vale brevitate parata
Scribere? felicesque notas mandare libellis?
Non ego longinquos ut texat pagina verſus
Poſtulo: multiplicique oneres ſermone tabellas.
Una fuit tantum, qua reſpondere Lacones,
Littera: & irato regi placuere negantes.
Eſt etenim comis brevitas. Sic fama renatum
Pythagoram docuiſſe refert, quum multa loquaces
Ambiguis ſererent verbis, contra omnia ſolum
Eſt, reſpondebat, vel Non. O certa loquendi
Regula! nam brevius nihil eſt, nec plenius iſtis:
Quæ firmata probant, aut infirmata relidunt.
Nemo ſilens placuit: multi brevitate loquendi.
Verum ego quo ſtulte dudum ſpatioſa locutus
Provehor? Ut diverſa ſibi vicinaque culpa eſt,
Multa loquens, & cuncta ſilens; non ambo placemus:
Nec poſſum reticere, jugum quod libera nunquam
Fert pietas, nec amat blandis poſtponere verum.
Vertiſti Pauline tuos dulciſſime mores?
Vaſconis hoc ſaltus, & ninguida Pirenæi
Hoſpitia, & noſtri facit hoc oblivio cœli?

Digitized by Google

Imprecer ex merito quid non tibi Iberica tellus ?
Te populent Pœni : te perfidus Annibal urat :
Te belli ſedem repetat Sertorius exul.
Ergo meum,patriæque decus,columenque ſenati,
Bilbilis,aut hærens ſcopulis Calagorris habebit ?
Aut quæ dejectis juga per ſcrupoſa ruinis
Aridą torrentem Sicorim deſpectat Hilerda ?
Hic trabeam Pauline tuam, Latiamque curulem
Conſtituis, patriosque iſtic ſepelibis honores ?
Quis tamen iſta tibi tam longa ſilentia ſuaſit ?
Impius ut nullos hic vocem vertat in uſus :
Gaudia non illum vegetent : non dulcia vatum
Carmina, non blandæ modulatio flexa querelæ,
Non fera, non illum pecudes, non mulceat ales,
Non quæ paſtorum nemoralibus abdita lucis
Solatur noſtras Echo reſecuta loquelas.
Triſtis, egens, deſerta colat : tacitusque pererret
Alpini convexa jugi : ceu dicitur olim
Mentis inops,cœtus hominum, & veſtigia vitans,
Avia perluſtraſſe vagus loca Bellerophontes.

Hæc precor, hanc vocem Bœotia numina Muſæ
Accipite : & Latiis vatem revocate Camœnis.

AUSO-

Digitized by Google

AUSONII
AD
GRATIANUM IMPERAT.
DISCIPULUM

Gratiarum actio pro Conſulatu.

Ago tibi gratias, Imperator Auguſte; ſi poſſem, etiam referrem. Sed nec tua fortuna deſiderat remunerandi vicem, nec noſtra ſuggerit reſtituendi facultatem. Privatorum iſta copia eſt, inter ſe eſſe munificos. Tua beneficia ut majeſtate præcellunt, ita mutuum non repoſcunt. Quod ſolum igitur noſtræ opis eſt, gratias ago: verum ita, ut apud Deum fieri amat, ſentiendo copioſius, quam loquendo. Atque non in ſacrario modo imperialis oraculi, qui locus horrore tranquillo & pavore venerabili rarò eundem animum præſtat & vultum: ſed usquequaque gratias ago, tum tacens, tum loquens, tum in cœtu hominum, tum ipſe mecum, & cum voce potui, & cum mediatione ſeceſſi, omni loco, actu, habitu, & tempore. Nec mirum, ſi ego terminum non ſtatuo tam gratè profitendi, quum tu finem facere neſcias

Digitized by Google

honorandi. Quis enim locus eſt, aut dies, qui non me hujus aut ſimilis gratulationis admoneat? Admoneat autem? ô inertiam ſignificationis ignavæ! Quis, inquam, locus eſt, qui non beneficiis tuis agitet, inflammet? Nullus, inquam, Imperator Auguſte, quin admirandam ſpeciem tuæ venerationis incutiat: non palatium, quod tu, quum terribile acceperis, amabile præſtitiſti: non forum, & baſilica olim negotiis plena, nunc votis, votisque pro tua ſalute ſuſceptis: (nam de ſua, cui non te imperante ſecuritas?) non curia honorificis modo læta decretis, olim ſollicitis mœſta querimoniis: non publicum, in quo occurſus gaudentium plurimorum neminem patitur ſolum gratulari: non domus commune ſecretum. Lectus ipſe ad quietem datus, beneficiorum tuorum reputatione tranquillior. Somnus abolitor omnium, imagines tuas offert. Ipſa autem ſedes honoris, Sella curulis, glorioſa pompis imperialis officii, in cujus me faſtigio (ex qua mediocritate) poſuiſti, quotiens à me cogitatur, vincor magnitudine, redigor ad ſilentium, non ingratus beneficiis, ſed oppreſſus. Ades enim locis omnibus. Nec jam miramur licentiam poëtarum, qui omnia Deo plena dixerunt. Spem ſuperas, cupienda prævenis, vota præcurris: quæque animi noſtri celeritas Divinum inſtar

Digitized by Google

affectat, beneficiis præeuntibus anteceditur. Præſtare tibi eſt, quam nobis optare, velocius. Ago igitur gratias, optime Imperator. Ac ſi quis nunc ſermonem meum iisdem verbis tam ſæpe repetitum, inopiæ loquentis aſſignat, experiatur hoc idem perſequi: ſed nihil poterit proferre facundius. Aguntur enim gratiæ, non propter majeſtatis ambitum, nec ſine argumentis, Imperatori fortiſſimo: teſtis eſt uno pacatus anno & Danubii limes, & Rheni. Liberaliſſimo: oſtentat hoc dives exercitus. Indulgentiſſimo: docet ſecuritas erroris humani. Conſultiſſimo: probat hoc tali principe Oriens ordinatus. Piiſſimo: hujus vero laudis locupletiſſimum teſtimonium eſt pater divinis conſecratus: inſtar filii ad imperium frater adſcitus: à contumelia belli patruus vindicatus: ad Præfecturæ collegium filius cum patre conjunctus: ad Conſulatum præceptor evectus. Poſſum ire per omnes appellationes tuas, quas olim virtus dedit: quas proxime fortuna conceſſit: quas adhuc indulgentia divina meditatur. Vocarem Germanicum, deditione gentilium: Alemanicum, traductione captorum: vincendo, & ignoſcendo, Sarmaticum. Connecterem omnia merita virtutis, & cognomina felicitatis: ſed alia eſt iſta materia, & ſuo

Digitized by Google

parata ſecreto: quum placuerit ſignanter, & breviter omnia, quæ novimus, indicare, nec perſequi: ut qui terrarum orbem unius tabulæ ambitu circumſcribunt, aliquando detrimento magnitudinis, nullo diſpendio veritatis. Nunc autem, quod diei hujus proprium, de Conſulatu gratias agam. Sed procurrunt & aliæ dignitates, atque in vocem gratulationis erumpunt, ac ſe prius debere profitentur. Tot gradus nomine Comitis propter tua incrementa congeſtis ex tuo merito; te ac patre principibus, Quæſtura communis: & tui tantum Præfectura beneficii: quæ & ipſa non vult vice ſimplici gratulari, liberalius diviſa quam juncta: quum teneamus duo integrum, neuter deſideret ſeparatum. Sed illa, ut paulo ante promiſi, habebunt ſui muneris peculiare ſecretum. Conſulatus hic meus orat, atque obſecrat, ut obnoxiam tibi uni ſinas fieri ejus dignitatem, quem omnibus prætuliſti. Quot quidem & ipſe ſibi invenit gradus? cum clariſſimo viro collega meo honore conjunctus, nuncupatione prælatus, Conſul ego, Imperator Auguſte, munere tuo non paſſus ſepta, neque campum, non ſuffragia, non puncta, non loculos: qui non prenſaverim manus, nec conſalutantium confuſus occurſu, aut ſua amicis nomina non reddiderim, aut aliena impoſuerim: qui Tri-

Digitized by Google

bus non circumivi, Centurias non adulavi, jure vocatis claſſibus non intremui, nihil cum ſequeſtre depoſui, cum diribitore nil pepigi. Romanus populus, Martius campus, Equeſter ordo, roſtra, ovilia, ſenatus, curia, unus mihi omnia Gratianus. Jure meo, Auguſte Maxime, affirmare poſſum, incolumi omnium gratia, qui ad hunc honorem diverſa unquam virtute venerunt, venturique ſunt, (ſuus enim cuique animus, ſuum meritum, ſibique mens conſcia eſt) jure, inquam, meo affirmare poſſum, me mihi videri à cæteris eſſe ſecretum. Sunt quos votorum cruciat inanitas: non optavi. Quos exercet ambitus: non petivi. Qui aſſiduitate exprimunt: non coëgi. Qui offeruntur occaſione, non affui. Quos juvat opulentia: obſtat temporum diſciplina, Non emi: nec poſſum continentiam jactare; non habui. Unum præſtare tentavi, & hoc ipſum quaſi meum vendicare non poſſum: in tua enim poſitum eſt opinione, ſi merui. Feciſti autem, & facies alios quoque Conſules, Piiſſime Gratiane, ſed non & cauſa pari. Viros gloriæ militaris: habent enim tecum, ut ſemper laboris, ita dignitatis plerumque conſortium, virtutis quam honoris antiquiore collegio. Viros nobilitatis antiquæ: dantur enim multa nominibus; &

eſt Roma pro merito, viros fide inclytos, & officiis probatos: quorum me etſi non ſecerno numero, tamen, quod ad honoris viam pertinet, ratione diſpertio. Quartum hunc gradum novi beneficii tui, Auguſte, conſtituis auferre tibi ipſi, quo alter ornetur: bona animi tui ad alienam referre præſtantiam, eruditionemque naturæ, quam Deo & patri & tibi debes, ad alterius gratiam gratius retorquere, quam verius. Tua hæc verba ſunt à te mihi ſcripta: SOLVERE TE, QUOD DEBEBAS: ET ADHUC DEBERE, QUOD SOLVERIS. O mentis aureæ dictum bracteatum! O de pectore candidiſſimo lactei ſermonis alimoniam! Quiſquamne tam parcus eſt in oſtentatione beneficii? Quiſquam pondus gratiæ ſuæ vim meriti profitetur alieni? Quiſquam denique quod indulget, quaſi ab obnoxio deferatur, pretium mavult vocare quam donum? Certent huic ſententiæ veteres illi & Homerici oratores, ſubtilis deducta oratione Menelaus, & inſtar profundæ grandinis ductor Ithaceſius, & melleo delibutus eloquio jam tertiæ Neſtor ætatis: ſed neque ille concinnius eloquetur, qui ſe Laconica brevitate collegit: neque ille contortius, qui cum ſenſibus verba glomeravit: nec iſte dulcius, cujus lenis oratio mulcendo potius, quam extorquendo perſuaſit. Solvere te dicis, quod debebas; &

debiturum eſſe, quum ſolveris. Auguſte juvenis, Cœli tibi & humani generis rector hoc tribuat, ut prælatus antiquis, quos etiam elegantia ſententiæ iſtius anterceſſiſti, vincas propria ſingulorum: in Menelao regiam dignationem, in Ulixe prudentiam, in Neſtore ſenectutem. Subjiciet aliquis, Iſta quidem adeptus es; ſed effare, quo merito? Quid me oneras ſciſcitator? RATIONEM FELICITATIS NEMO REDDIT. Deus, & qui Deo proximus, tacito munera diſpertit arbitrio: & beneficiorum ſuorum indignatus per homines ſtare judicium, mavult de ſubditis dediſſe miraculum. Quo, inquis, merito? Ego nullum ſcio, niſi quod tu, Piiſſime Imperator, debere te dicis: & hoc debere latiſſime pertinet: ſive hoc eruditionis tuæ fœnus exiſtimas: ſive ſine fœnore gloriam liberalitatis affectas: ſive te pondere conceptæ ſponſionis exoneras: ſeu fideicommiſſum patris exſolvis: ſeu magnanimitate cœleſti, oſtentatione ſuppreſſa, Dei munus imitaris. Debere te dicis. Cui? Quando? Quo nomine? Lege ſyngrapham, nomina creditorem. Accepti & expenſi tabulæ conferantur: videbis alio ſummæ iſtius tranſire rationem. Tibi cœpit Deus debere pro nobis. Quid autem mihi debes, Gratiſſime Imperator? Pati-

tur enim humanitas tua, ut præter regias virtutes, privata appellatione lauderis. Quid tu mihi debes? & contra, quid non ego tibi debeo? Anne quod docui? hoc ego poſſum verius retorquere, dignum me habitum, qui docerem: tot facundia, doctrinaque præſtantes, inclinata in me dignatione præteritos: ut eſſet, quem tu matura jam ætate ſubcinctum per omnes honorum gradus feſtinata bonitate proveheres: timere ut videreris, ne in me vita deficeret, dum tibi adhuc aliquid, quod deberes præſtare, ſupereſſet. Negat Cicero Conſularis ultra ſe habere, quod cupiat. Ego autem jam Conſul, & ſenex, adhuc aviditatem meam fatebor. Te videre ſæpius in hoc magiſtratu, Gratiane, deſidero: ut & ſex Valerii Corvini, & ſeptem Caii Marii: & cognominis tui Auguſti tredecim Conſulatus unus æquipares. Tibi plures poteſt ætas & fortuna tua præſtare: verum ego in numero parcior, quia tu in munere liberalior: ipſum enim te ſæpius hoc honore defraudas, ut & aliis largiaris. Scis enim, Imperator Doctiſſime (rurſum enim utar laude privata) ſcis, inquam, ſeptem ac decem Domitiani Conſulatus, quos ille invidia alteros provehendi, continuando conſeruit, ita in ejus aviditate deriſos, ut hæc cum pagina Faſtorum ſuorum, immo faſtidio-

rum, fecerit inſolentem, nec potuerit præſtare felicem. Quod ſi principi honoris iſtius temperata, & quæ vocatur aurea, debet eſſe mediocritas; quid privati ſtatus hominibus? Quid æquanimis? Quid jam ſenibus erga ſe oportet eſſe moderaminis? Ego quidem, quod ad honores meos pertinet, & vota ſaturavi: tu tamen, Imperator Optime, tu Piiſſime, tu quem non fatigat liberalitas, niſi quando ceſſavit: tu inquam, Indulgentiſſime Gratiane, ut ad benefaciendum ſubito es nec opinus ingenio, adhuc aliquid, quod hoc nomine mihi præſtetur, juvenis. Sic intellexere omnes. Sic nobis ordinem ipſe feciſti. Sic amicus Deo es, ut à te jam impetratum ſit, quod optatur: a quo, & quod nondum optamus, adipiſcimur. At rurſum aliquis adjiciat, aut ſermone libere, aut cogitatione liberius: nonne olim, & apud veteres, multi ejusmodi doctores fuerunt? An tu ſolus præceptor Auguſti? immo ego cum multis conjunctus officio, ſed cum pauciſſimis ſecretus exemplo. Nolo Conſtantini temporum taxare collegas: Cæſares docebantur. Superiora contingam. Dives Seneca, nec tamen Conſul, arguetur rectius quam prædicabitur, non erudiiſſe indolem Neronis, ſed armaſſe ſævitiam. Quintilianus Conſularia per Clementem ornamenta ſortitus: honeſtamenta nominis

potius videtur, quam inſignia poteſtatis habuiſſe. Quomodo & Titianus magiſter. Sed glorioſus ille municipalem ſcholam apud Viſontionem Lugdunumque variando, non ætate quidem, ſed vilitate conſenuit. Unica mihi amplectenda eſt Frontonis imitatio: quem tamen Auguſti magiſtrum, ſic Conſulatus ornavit, ut Præfectura non cingeret. Sed conſulatus ille ejusmodi? Ordinario ſuffectus, bimeſtri ſpatio interpoſitus, in ſexta anni parte conſumptus: quærendum ut reliquerit tantus orator, quibus Conſulibus geſſerit Conſulatum. Ecce aliud, quod aliquis opponat: in tanti ergo te oratoris faſtigium glorioſus attollis? Cui talia requirenti reſpondebo breviter. Non ego me contendo Frontoni, ſed Antonino præfero Gratianum. Celebrant quidem ſolemnes iſtos dies omnes ubique urbes, quæ ſub legibus agunt, & Roma de more, & Conſtantinopolis de imitatione, Antiochia pro luxu, & Carthago diſcincta, & domus fluminis Alexandria: ſed Treviri principis beneficio: & mox cum ipſo auctore beneficii. Loca inter ſe diſtant, vota conſentiunt. Unus in ore omnium Gratianus, poteſtate Imperator, virtute Victor, Auguſtus ſanctitate, Pontifex religione, indulgentia Pater, ætate Filius, pietate utrumque. Non poſſum fidei cauſa oſtendere imagines majorum

meorum, ut ait apud Salluſtium Marius: nec deductum ab Heroïbus genus, ad deorum ſtemma replicare: nec ignotas opes, & patrimonia ſparſa ſub regnis; ſed ea quæ nota ſunt, dicere potius quam prædicare, patriam non obſcuram, familiam non pœnitendam, domum innocentem, innocentiam non coactam, anguſtas opes, veruntamen libris & liberis dilatatas: frugalitatem ſine ſordibus, ingenium liberale, animum non illiberalem, victum, veſtitum, ſupellectilem, munda, non ſplendida: veteribus ut illis Conſulibus (excepta, quæ tum erat, bellicarum collatione virtutum) ſi quis me conferre dignetur, ſeponat opulentiam, non derogaturus induſtriam. Verum quoniam gratiis agendis jam dudum ſuccumbo materiæ, tu orationi meæ, Gratiane, ſuccede. Tu Gratiane, qui hoc nomen ſic per fortunam adeptus es, ut nemo verius ambitione quæſierit: (neque enim juſtius Metellus cognomento Pius, patre revocato, qui eſſet impius exſulante; aut verius Sylla Felix, qui felicior ante, quam vocaretur; quam tu Gratianus: cui & hoc nomen eſt, & illa Metelli Syllæque cognomina.) Tu, inquam, Gratiane, qui hoc non ſingulis factis, ſed perpetua grate agendi benignitate meruiſti; cui, niſi ab avo deductum eſſet, ab omnibus adderetur; tu

ipſe tibi, inquam, pro me gratiam refer: tu, tuæque virtutes: bonitas, qua in omnes prolixus es, perpetuus in me: pietas, qua Orbem tuum temperas, quamque in ulciſcendo patruo probas, tuendo in fratre cumulas, ornando in præceptore multiplicas. Agat gratias clementia, quam humano generi impertis: liberalitas, qua ditas omnes: fortitudo, qua vincis: & mens iſta aurea, quam de communi Deo plus quam ullus, hauſiſti. Agant & pro me gratias voces omnium Galliarum: quarum Præfecto hanc honorificentiam detuliſti. Ultra progredior; & hoc quia debere te dicis, agat, quæ optime agere poteſt, vox iſta, quam docui. Jam dudum autem quam grati animi, tam ſermonis exigui, ut ſupradictum eſt, ſuccumbo materiæ, neque adhuc illa perſtrinxi, quæ ne infantiſſimus quidem, niſi idem impiiſſimus, eminentia per famam, & omnium gaudiis teſtata ſupprimeret; quæ ſupra vires dicendi meas poſita, cunctor attingere, aut ingrati crimine arguendus, aut temerarii profeſſione culpandus: tamen alterum quum ſubeundum ſit, audaciam quam malevolentiam malo reprehendi. Tu Auguſte venerabilis, diſtrictus maximo bello, aſſultantibus tot millibus barbarorum, quibus Danubii ora prætexitur, comitia Conſulatus mei armatus exerces. Tributa iſta, quod in

urbe Sirmio geruntur, an, quod in procinctu, Centuriata dicentur? an (ut quondam) Pontificalia vocabuntur, ſine arbitrio multitudinis Sacerdotum tractat collegio? Sic potius, ſic vocentur, quæ tu Pontifex Maximus Deo participatus habuiſti. Non eſt ingenii mei, Piiſſime Imperator, talia comminiſci. Verba ſunt literarum tuarum: quibus apud me auctoritatem ſummi Numinis, & vim tuæ voluntatis amplificas. Sic enim loqueris: CUM DE CONSULIBUS IN ANNUM CREANDIS SOLUS MECUM VOLUTAREM, UT ME NOSTI, UT FACERE DEBUI, UT VELLE TE SCIVI, CONSILIUM MEUM AD DEUM RETULI. EJUS AUCTORITATI OBSECUTUS, TE CONSULEM DESIGNAVI, ET DECLARAVI, ET PRIOREM NUNCUPAVI. Cujus orationis ordo lucidior? Quæ doctrina tam diligens propriis comitiorum verbis loqui, nec vocabulis moris antiqui nomina peregrina miſcere? Valete modo claſſes populi, & urbanarum Tribuum prærogativæ, & Centuriæ jure vocatæ. Quæ comitia pleniora unquam fuerunt, quam quibus præſtitit Deus conſilium, Imperator obſequium? Et nunc ego, Piiſſime Imperator, ne faſtigium auditorii ſacri dictorum tuorum timidus interpres offendam, divinitatis tuæ prope cum piaculo verba tranſcurro. QUUM DE CONSULIBUS, inquis, IN

Digitized by Google

ANNUM CREANDIS. Erudita vox, & cura ſolemnis. SOLUS MECUM VOLUTAREM. O profundi altitudo ſecreti! habes ergo conſiliatorem, & non metuis proditorem. UT ME NOSTI. Quid familiarius? UT FACERE DEBUI. Quid conſtantius? UT VELLE TE SCIVI. Quid dici blandius poteſt? CONSILIUM MEUM AD DEUM RETULI. Et quemadmodum SOLUS, cui præſto eſt tam grande conſilium? An plenius, cum Senatu, cum Equeſtri ordine, cum plebe Romana, cum exercitu tuo, & provinciis omnibus deliberaſſes? CONSILIUM MEUM AD DEUM RETULI. Non ut, credo, novum ſumeres, ſed ut ſanctius fieret, quod volebas, EJUS AUCTORITATI OBSECUTUS ſcilicet ut in conſecrando patre, in ulciſcendo patruo, in cooptando fratre feciſti. TE CONSULEM DESIGNAVI, ET DECLARAVI, ET PRIOREM NUNCUPAVI. Quis hæc verba te docuit? Ego tam propria & tam Latina neſcivi. DESIGNAVI, ET DECLARAVI, ET NUNCUPAVI. Non fit hoc temere. Habet moras ſuas diſpertitis gradibus tam matura cunctatio. Has ego litteras tuas ſi in omnibus pilis atque porticibus, unde de plano legi poſſint, inſtar edicti pendere mandavero: nonne tot ſtatuis honorabor, quot fuerint paginæ libellorum? Sed ad blandiora feſtino. Ab hac enim litterarum ad

me datarum parte digreſſus, eo quoque deſcendiſti, ut quæreres, qualis ad me trabea mitteretur. Omne largitionum tuarum miniſterium ſollicitudine fatigaſti. Non ergo ſupra Conſulatum mihi eſt adhibita per te cura tam diligens, pro me cura tam felix? In Illyrico arma quatiuntur. Tu mea cauſa per Gallias civilium decorum indumenta diſpenſas. Loricatus de toga mea tractas. In procinctu, & cum maxime dimicaturus, palmatæ veſtis meæ ornamenta diſponis: feliciter, & bono omine. Namque iſte habitus, ut in pace Conſulis eſt, ſic in victoria, triumphantis. Parum eſt, ſi qualis ad me trabea mittatur, interroges: te coram promi jubes. Nec ſatis habes, ut largitionum miniſtri ex more fungantur: eligis ipſe de multis: & quum elegeris, munera tua verborum honore proſequeris. PALMATAM, inquis, TIBI MISI, IN QUA DIVUS CONSTANTIUS PARENS NOSTER INTEXTUS EST. Me beatum! cujus inſignibus talis cura præſtetur. Hæc plane, hæc eſt picta, ut dicitur, veſtis, non magis auro ſuo, quam tuis verbis. Sed multo plura ſunt in ejus ornatu, quæ per te inſtructus intelligo. Geminum quippe in uno habitu radiat nomen Auguſti. Conſtantius in argumento veſtis intexitur: Gratianus in muneris honore ſentitur. Acceſſit tam impenſo

beneficio tuo pondus quorundam ſciſcitatione cumulatum. Interrogatus, quem priorem decerneres Conſulem, NEC DUBITANDUM eſſe dixiſti tu: &, qui tecum boni ſunt, dubitare non poterant. Sed tamen ad hoc dictum erexerant animos, qui libenter clariſſimum virum Collegam meum, quem præſentem habebat occaſio, prælatum credidiſſent. Fatigantes tamen, quod intellexerant, requirebant. Hic tu, ſicut mihi renuntiatum eſt, noto illo pudore tuo pauliſper hæſiſti: non rationis ambiguus, ſed eorum dubitationem vultu & rubore condemnans, qui ſtudium ſuum interpretationis errore palpabant. Deinde illico ſubdidiſti: QUID DE DUOBUS CONSULIBUS DESIGNATIS QUÆRITIS, QUIS ORDO SIT NUNCUPATIONIS? ANNE ALIUS QUAM QUEM PRÆFECTURA CONSTITUIT? O felicem verecundiam tuam, cui iſta popularis ratio tam prudenter occurrit! Sciſti aliud, Gratiane, quam diceres; ſed propter quorundam verecundiam dicere noluiſti. Scrupuloſus hic mihi locus eſt: & propter eam, quam nunquam appetivi, gloriam, recuſandus. Cum prior renunciatus ſim, ſatis eſt tuum tenere judicium: interpretes valete meritorum. Neque autem ego, Sacratiſſime Imperator, in tenui benefi-

cio

Digitized by Google

cio gradum nuncupationis amplector. Num eſt hæc gloria ignota Ciceroni? *Prætorem me*, inquit, *populus Romanus primum fecit*, *Conſulem priorem.* Ex ipſa ejus ſententia intelligitur commendabilius ei videri uni, quam pluribus eſſe præpoſitum. Nulla enim eſt quidem contumelia ſecundi: ſed ex duobus gloria magna prælati. Alexandri Macedonis hoc fertur, quum legiſſet illo: Homericos verſus, quibus Hectore provocante è novem ducibus, qui omnes pugnare cupiebant, unum deligi placeret ſortis eventu, trepida ubi conceptione votorum Jovem Optimum Maximum totus precatur exercitus, ut Ajacem, vel Tydei filium, aut ipſum regem ditium Mycenarum ſortiri patiatur Agamemnonem: Occiderem, inquit, illum qui me tertium nominaſſet. O magnanimitatem fortiſſimi viri! nominari inter novem tertius recuſabat; ubi certe pluribus antecelleret, quam ſubeſſet. Quanta hic verecundia gravaretur poſterior de duobus? Eſt enim in hoc numero arduæ plena dignationis electio. Quum univerſis mortalibus duo, qui fiant Conſules, præferuntur, qui alteri præponitur, non uni, ſed omnibus antefertur. Exſpectare nunc aures præſentium ſcio, & eminere in omnium vultu intelligo, quid deſiderio

Digitized by Google

concipiatur animorum. Exiſtimant enim quum ea, quæ ad grates agendas pertinebant, ſummatim tenuiore filo, ut dicitur, deducta libaverim, aliqua me etiam de majeſtatis tuæ laudibus debere perſtringere. Quamquam me iſtam dixerim ſepoſuiſſe materiam, & in tempus aliud reſervare, nihilominus tamen, ut nunc aliqua contingam, nutu & prope murmure cohortantur. Itaque faciam; quando cogunt volentem; ſed majoribus ſeparatis, tenuiora memorabo, nulla ſpe ad plenum exſequendi; ſed univerſi ut intelligant, eorum, quæ intus prædicanda ſunt, a me poſcendam eſſe notitiam, ab aliis dignitatem. Nec excellentia, ſed quotidiana tractabo. Nullum tu unquam diem ab adoleſcentia tua, niſi adorato Dei numine, & reus voti, & illico abſolutus egiſti; lautis manibus, mente pura, immaculabili conſcientia, & quod in paucis eſt, cogitatione ſincera. Cujus autem unquam egreſſus auſpicatior fuit, aut inceſſus modeſtior, aut habitudo cohibitior, aut familiaris habitus condecentior, aut militaris accinctior? In exercendo corpore quis curſum tam perniciter incitavit? Quis palæſtram tam lubricus expedivit? Quis ſaltum in tam ſublime collegit? Nemo adductius jacula contorſit, nemo ſpicula crebrius jecit, aut certius deſtinata percuſſit. Mirabamur poëtam,

Digitized by Google

qui infrenos dixerat Numidas: & alterum, qui ita collegerat, ut diceret in equitando verbera & præcepta eſſe fugæ, & præcepta ſiſtendi. Obſcurum hoc nobis legentibus erat. Intelleximus te videntes, quum idem arcum intenderes, & habenas remitteres: aut equum ſegnius euntem verbere concitares, vel eodem verbere intemperantiam coërceres. Qui te viſi ſunt hoc docuiſſe, non faciunt: immo qui viſi ſunt docuiſſe, nunc diſcunt. In cibis autem, cujus ſacerdotis abſtinentior cerimonia? In vino, cujus ſenis menſa frugalior? Operto conclavis tui non ſanctior ara Veſtalis, non Pontificis cubile caſtius, nec pulvinar Flaminis tam pudicum. In officiis amicorum non dico paria reddis: antevenis, & quotiens in obſequendo præcedimus, erubeſcis pudore tam obnoxio, quam in nobis eſſe deberet ab Imperatore præventis. In illa vero ſede, ut ex more loquimur, Conſiſtorii, ut ego ſentio, ſacrarii tui, nullus unquam ſuperiorum aut dicenda penſius cogitavit, aut conſultius cogitata diſpoſuit, aut diſpoſita maturius expedivit. Et aliqua de oratoriis virtutibus tuis dicerem, niſi vererer mihi gratificari. Non enim Sulpicius acrior in concionibus, nec majoris Gracchi commendabilior modeſtia fuit, nec patris tui gravior auctori-

Digitized by Google

tas. Qui tenor vocis, quum incitata pronunçias! Quæ inflexio, quum remiſſa! Quæ temperatio, quum utraque diſpenſas! Quis oratorum læta jucundius, facunda cultius, pugnantia denſius, denſata glomeratius, aut dixit, aut, quod eſt liberum, cogitavit? Vellem, ſi rerum natura pateretur, Xenophon Attice, in ævum noſtrum venires, tu qui ad Cyri virtutes exſequendas votum potius, quam hiſtoriam commodaſti: quum diceres, non qualis eſſet, ſed qualis eſſe deberet. Si nunc in tempora iſta procederes, in noſtro Gratiano cerneres, quod in Cyro tuo non videras, ſed optabas. Atque iſta omnia, quæ quaſi punctis quibusdam acuminata ſignavi, ſi facundia pro voluntate ſuppeteret, quamquam non copioſus exſequerer, ubertatem ſtilo rerum magnitudine ſuggerente. Sed nec hujus diei, nec hujus iſta materiæ. Qui dicturi eſtis laudes Principis noſtri, habetis velut ſeminarium, unde orationum veſtrarum jugera compleatis. Ego iſta perſtrinxi, atque, ut ſciunt omnes, poſſum videri familiaris notitiæ ſecretus interpres, domeſtica iſtæc non tam prædicare, quam prodere. Atque ut iſta dixi de cognitis mihi, atque intra aulam familiaribus: poſſem & foris celebrata memorare; niſi omnia omnes, & ſeparatim ſibi quisque noviſſet. Poſſem pari brevi-

Digitized by Google

tate dicere qua ſuperiora. EMENDATISSIMI VIRI EST POENITENDA NON FACERE. At tu nunquam pœnitenda feciſti, & ſemper veniam pœnitentibus obtuliſti. PULCHRUM EST INDULGERE TIMENTIBUS. Sed tu perpetuæ bonitatis edictis occurriſti omnibus, ne timerent. MAGNIFICUM EST LARGIRI HONORES. Tu honoratos & liberalitate ditaſti. LAUDABILE EST IMPERATOREM FACILES INTERPELLANTIBUS PRÆBERE ADITUS, NEC DE OCCUPATIONE CAUSARI. Tu confirmas adire cunctantes: etiam querimoniis explicatis, ne quid adhuc ſileatur, interrogas. Celebre fuit Titi Cæſaris dictum, PERDIDISSE SE DIEM, QUO NIHIL BONI FECERAT. Sed celebre fuit, quia Veſpaſiani Succeſſor dixerat: cujus nimia parſimonia, & auſteritas vix ferenda miram fecerat filii lenitatem. Tu Valentiniano genitus, cujus alta bonitas, præſens comitas, temperata ſeveritas fuit, parto & condito optimæ reipublicæ ſtatu, intelligis poſſe te eſſe leniſſimum ſine diſpendio diſciplinæ. Neque vero unum aliquod bonum uno die præſtas: ſed indulgentias ſeculares per ſingula horarum momenta multiplicas. Vel illud unum cujusmodi eſt, de condonatis reſiduis tributorum? Quod tu quam cumulata bonitate feciſti! Quis unquam

Digitized by Google

Imperatorum hoc provinciis ſuis aut uberiore te indulgentia dedit, aut certiore ſecuritate proſpexit, aut prudentia conſultiore munivit? Fecerat & Trajanus olim, ſed partibus retentis, non habebat tantam oblectationem conceſſi debiti portio, quanta ſuberat amaritudo ſervati. Et Antoninus indulſerat: ſed imperii non beneficii ſucceſſor invidit, qui ex documentis tabulisque populi condonata repetivit. Tu argumenta omnia, flagitandi, publicitus ardere juſſiſti. Videre in ſuis quæque foris omnes civitates conflagrationem ſalubris incendii. Ardebant ſtirpes fraudum veterum: ardebant ſeminaria futurarum. Jam ſe cum pulvere favilla miſcuerat, jam nubibus fumus involverat: & adhuc obnoxii in paginis concrematis ductus apicum, & ſeſtertiorum notas cum titubantia & trepidatione cernebant: quod meminerant lectum, legi poſſe etiam tunc verentes. Quid te, Imperator Auguſte, indulgentius? Quid poteſt eſſe conſultius? Quæ bona præſtas, efficis ne caduca ſint: quæ mala adimis, proſpicis ne poſſint eſſe recidiva. Hæc provincialibus indulgentiæ bona. Quid illa noſtro ordini? Quid illa militibus? Antoninorum comitas fuit; & jam inde Germanicorum, cohorti amicorum & legionibus familiaris humanitas. Sed ego nolo benevolentiam

Digitized by Google

tuam aliorum collatione præcellere. Abundant in te ea bonitatis & virtutis exempla, quæ ſequi cupiat ventura poſteritas; & ſi rerum natura pateretur, adſcribi ſibi voluiſſet antiquitas. Neceſſe eſt tamen aliquid comparari, ut poſſit intelligi bona noſtra quo præſtant. Ægrotantes amicos Trajanus viſere ſolebat: hactenus in eo comitas prædicanda eſt. Tu & viſere ſolitus, & mederi. Præbes miniſtros, inſtruis cibos, fomenta diſpenſas, ſumptum adjicis medelarum, conſolaris affectos, revaleſcentibus gratularis. In quot vias de una ejus humanitate progrederis! Legionibus univerſis, ut in communi marte evenit, ſi quid adverſi acciderat, vidi te circumire tentoria, Satin ſalvæ, quærere: tractare vulnera ſauciorum: & ut ſalutiferæ apponerentur medelæ, atque ut non ceſſaretur, inſtare. Vidi quosdam faſtidientes cibum, te commendante, ſumpſiſſe. Audivi confirmantia ad ſalutem verba profari: occurrere deſideriis ſingulorum: hujus ſarcinas mulis aulicis vehere: his ſpecialia jumenta præbere: illis miniſteria perditorum inſtaurare lixarum: aliorum egeſtatem tolerare ſumptu: horum nuditatem velare veſtitu. Omnia agere indefeſſe, & benigne, pietate maxima, oſtentatione nulla; omnia præbere ægris, nihil ex-

Digitized by Google

probare ſanatis. Inde cunctis ſalute noſtra carior factus, meruiſti, ut haberes amicos obnoxios, promptos, devotos, fideles, in ævum omne manſuros: quales caritas, non fortuna, conciliat. Concludam deinceps orationem meam, Piiſſime Auguſte, ſermonis magis fine, quam gratiæ. Namque illa perpetua eſt: & ſpatio non transmeabili, terminum calcis ignorat. Flexu tamen parvo, nec a te procul, convertar ad Deum. Æterne omnium genitor, ipſe non genite; opifex, & cauſa mundi, principio antiquior, fine diuturnior, qui templa tibi & aras penetralibus initiatorum mentibus condidiſti, tu Gratiano humanarum rerum domino, ejusmodi ſemina noſtri amoris inoleſti, ut nihil in digreſſu ſegnior factus, meminiſſet & relicti: illuſtraret abſentem, præſentibus anteferret. Dein quia intereſſe primordiis dignitatis per locorum intervalla non poterat; ad ſollemnitatem condendi honoris occurreret, beneficiis ne deeſſet officium. Quæ enim memoria unquam tranſcurſum tantæ celeritatis, vel in audacibus Græcorum fabulis, commenta eſt? Pegaſus volucer actus a Lycia, non ultra Ciliciam permeavit. Cyllarus atque Arion inter Argos Nemeamque ſenuerunt. Ipſi Caſtorum equi, quod longiſſimum iter eſt, non niſi mutato vectore tranſcurrunt. Tu Gratiane, tot Romani

imperii limites, tot flumina & lacus, tot veterum interſepta regnorum, abusque Thracia, per totum, quam longum eſt, latus Illyrici, Venetiam, Liguriamque, & Galliam veterem, inſuperabilia Rhætiæ, Rheni aquoſa, Sequanorum invia, porrecta Germaniæ, celeriore tranſcurſu, quam eſt properatio noſtri ſermonis, evolvis, nulla requie otii, ne ſomni quidem, aut cibi munere liberali, ut Gallias tuas inopinatus illuſtres: ut Conſulem tuum, quamvis deſideratus, anticipes: ut illam ipſam, quæ auras præcedere ſolet, famam, facias tardiorem. Hoc ſenectuti meæ, hoc honori a te datum. Supremus ille Imperii, & conſiliorum tuorum Deus conſcius, & arbiter, & auctor, indulſit, ut ſellam curulem (cujus ſedem frequenter ornabis) ut prætextam meam purpuræ tuæ luce fucatam, ut trabeam non magis auro ſuo, quam munere tuo ſplendidam, quæ ab Illyrico ſermonis dignitas honeſtavit, apud Gallias illuſtriora præſtares: Quæſtorem ut tuum, Præfectum ut tuo Prætorio, Conſulem tuum, & quod adhuc cunctis meis nominibus anteponis, Præceptorem tuum, quem pia voce declaraveras, juſta ratione prætuleras, liberali largitate ditaveras, auguſtæ dignationis officiis conſecrares.

APUD GRATIANUM AUGUSTUM.

AUSONII
BURDIGALENSIS
PERIOCHÆ
IN
HOMERI ILIADEM
ET ODYSSEAM.

In Iliadem.

Si Homerum ſcriptorem Troïci belli eatenus, qua Iliadem ſuam incipit, quaque finit, percenſeamus: orſum ab iracundia Achillis ad ſepulturam Hectoris, quattuor & viginti libros contexuiſſe monſtrabimus. Hæc ejus ſpecies apparet ſummam cutem primi operis intuenti. Verum hoc ſcripturæ ipſius tempus Trojano bello non totum, ſed pæne ultimum fuit. Nam ſi ratio putanda eſt oppugnationis decennis, nonus fere annus, idemque prope finem ſui, ea negotia continebit, quæ ab injuria Agamemnonis, ac Briſeidis uſurpatione, usque ad funus Hectoris digna memoratu erunt: illa, temporum ſeries, quæ ab ejusdem belli cauſis,

Digitized by Google

atque origine, pertinent ad urbis excidium. Atque ex eo eveniet, ut ignaris judicandi, & poëticæ œconomiæ expertibus, multa nobilia ab exordio belli usque ad Achillis jurgium omiſſa videantur. Nec minus multa ab Hectoris funere ad usque deletum Ilium. Quorum quidem maxima expectatio erat, propter tam longi certaminis conſummationem: ſed ut divinum poëtam nihil, quod illuſtre fuerit, omiſiſſe appareat: atque omnia, quæ finiri oportuit, contigiſſe breviter & in epitomæ ſpeciem, belli Troïci cauſam originis, apparatusque, quæ annis ſuperioribus acciderunt, retexuimus. Horum omnium prima origo eſt Paridis judicium inter Deas, deinde claſſis contextio: qua idem Paris in Europam navigavit. Tum raptio Helenæ: quæ opinione veterum bipertita eſt: quod plerique Helenam juxta Homericum plaſma ad Trojam deportatam fuiſſe exiſtimaverunt: nonnulli autem opinati ſunt, quum Alexander curſu deerraſſet, delatusque ad Ægyptum fuiſſet, cognita hoſpitalis fœderis injuria, per Ægyptium regem ſervantiſſimum juſti virum, Helenam cum iis, quæ una cum eadem fuerant abrepta, Paridi ſublatam, expugnatoque demum Ilio Menelao reſtitutam.

Digitized by Google

Periocha Libri primi Iliados.

Iram diva refer nati Peleos Achillei
Peſtiferam : quæ mille dedit diſcrimina Achivis.

Chryſes Apollinis ſacerdos, ob redimendam filiam quum Agamemnoni ſupplicaſſet, contumelioſe repulſus, Deum precatur ultorem. Inſecuta ſubinde gravi peſtilentia, quum Græcorum exercitus interierit, cogit Achilles concilium: & ab eodem invitus Calchas morbi cauſam compellitur indicare. Qua cognita, Agamemnon concitatur in Achillem; qui percitus iracundia, etiam cædem regis audebat, niſi eum in ultimum furorem progredi Minerva vetuiſſet. A quo Briſeïs concubina in locum Chryſeïdis, quæ patri reddebatur, abducta eſt. Inde Thetis mater ad cœlum, lachrymas & contumeliam filii miſerata, proficiſcitur. Quæ fiducia defenſi quondam cum Ægeone Jovis, ultum iri affectans injuriam obteſtatur ſummum Deorum, ut Trojanos in rebus belli ſuperiores eſſe patiatur. Quibus Juno compertis, iracunde adverſum conjugem commovetur. Sed gliſcens jurgium, per deridiculum, miniſtrante Vulcano, ſimul conſilii ſpecie intercedente, lenitur.

Digitized by Google

Periocha II. Iliados.

Cæleſtes, hominumque genus ſuperabile curis,
Tranquilla obſcuri carpebant munera ſomni.
At non pervigilem nox irrequieta Tonantem
Leniit, immodicos volventem corde paratus,
Cædibus ut Grajum læſum ulciſcatur Achillem.

Jupiter Agamemnonem ſomno monet prœlii faciendi tempus adeſſe: ne cunctetur dimicare. Tum ille in concilium proceribus advocatis, mandatum Jovis, & ſpeciem nocturnæ quietis explanat. Mox in concione, multitudine congregata, pertentat militum voluntatem: utque depoſito bello ad ſua quique redeant, cohortatur. Jamque omnibus navigationem adornantibus, fœda diſceſſio ab Ulixe cohibetur: a quo etiam Therſites deformis, & loquax, in Heroum contumelias verborum licentia promptus, cum acerba objurgatione pulſatur. Ipſe Minervæ monitu cunctos a profectione deterret. Sumpto deinde cibo armatur exercitus. Neque ſecius a Trojanis inſtructa acies, Iride ita monente, producitur. Sequitur enumeratio copiarum viritim: ut per catalogi ſeriem milites, naves, duces, patriæ referantur.

Digitized by Google

Periocha III. Iliados.

Argivos ſua quemque acies in bella ſequuntur.
Diſpoſiti in turmas equitum, cuneosque pedeſtres,
Turbida clangentes confundunt agmina Troës.

Inſtructum prœlio exercitum, priusquam feriret acies, Priamus ſpectat è muris: & monſtratu Helenæ de viris inſignibus edocetur. Dehinc Menelaus ad ſingulare certamen ab Alexandro provocatur. Qui fruſtra Agamemnone dehortante congreditur, facta inter utrosque populos ſponſione, & fœdere per ſacra firmato, ſub ea conditione, ut victorem Helena cum dote ſequeretur. Sed ſuperatus Paris, regreſſusque ad urbem, jurgio uxoris excipitur. Ab Agamemnone fœderis pacta repetuntur.

Periocha IV. Iliados.

Juppiter interea cum Diis genitalibus una
Concilium cogit Superum, de rebus Achivis.

Jovi placet delere Trojam: ad quod pertinacia Junonis urgetur. Quumque id fieri Minerva properaret, diſcidium fœderis comminiſcitur: & Pandarum ſagittandi peritum aſtu ſuadentis aggreditur, ut clam vulnerato Menelao belli cauſa crudeſcat. Quo facto, a Græcis prælium inſtauratur: congreſſisque exercitibus mutua clade decernitur.

Periocha V. Iliados.

Hic & Tydidem monitum Tritonia Pallas
Audaci virtute replet. Vomit aurea flammas
Claſſis, & undantem clipeus deſulgurat ignem
Ipſe autumnali clarum micat æmulus aſtro.

Diomedes auxilio Minervæ ſtrenue prœliatur. Venus quoque filio ſubvenire conata, vulnere affecta digreditur. Mars etiam fit ſaucius, exceditque bello. Sequitur Tlepolemi, Sarpedoniſque congreſſio; & Tlepolemus Herculis filius certamine victus occiditur.

Periocha VI. Iliados.

Sola decertant acies ſine numine Divûm,
Ceſſante auxilio; ſua cuique exorſa laborem,
Fortunamque ferunt, proprii diſcrimine fati.

Trojanis fortuna inclinatiore pugnantibus, vates Helenus ſuadet, ut Minerva placetur. Igitur Hecuba ab Hectore monita, ut peplum in arcem inferat, peragit vota cum matribus. Alexander objurgatus a fratre, pergit in prœlium. Glaucus Lycius, Ætolusque Diomedes congreſſi ut dimicarent, quum jam certamen oriretur, paterna inter ſe hoſpitia recordati, facta armorum permutatione, diſcedunt.

Periocha VII. Iliados.

Hæc ubi dicta dedit, portis ſeſe extulit Hector.

Minervæ, Apolliniſque conſenſu, fortiſſimus Græcorum ab Hectore provocatur. Novem ducibus ad dimicandum paratis, pugnaturum deligi placet ſortis eventu. Ab Ajace Telamonio prælium ſingulare conſeritur. In quo Hector lapide ictus, in ſuorum ſe recipit multitudinem. Perſeverante certamine caduceator Idæus intervenit. Tum invicem miſſis muneribus pugna ſedatur. Hector Ajacem gladio, Ajax Hectorem balteo muneratur: interceſſu noctis exercitus quique in ſua diſcedunt. Die altero, interfectorum humatio procuratur. Græcorum etiam navalia, foſſa ac vallo circumdata, muniuntur.

Periocha VIII. Iliados.

Aurora in croceis fulgebat lutea bigis.

Acto Deorum concilio, Jupiter pro parte pronunciat, ſua quisque exercitus ſorte decernat. Nullus Deorum odio in alteros vel favore procedat. In Idam montem ipſe digreſſus. Unde Græci immiſſo terrore conterriti, turpi fuga ad munimenta compulſi, foſſa & aggeribus ſeſe tuentur. Junonem ac Minervam Græcis

cis auxiliari volentes, monitis Jovis Iris exterret: diremptoque ob noctem certamine, victores Trojani in ipſo prœlii loco excubias obſidionis inſtituunt: multisque ignibus factis per totam noctem de belli ratione conſultant.

Periocha IX. Iliados.

Interea vigilum excubiis cohibentur Achivi.

Græcis & præterita dimicatione perculſis, & inſtante conterritis, proceres ab Agamemnone convocantur. Quibus lex fugæ conſilia, & apparatum ordinandæ per noctem navigationis indicit, Diomede & Neſtore dehortantibus. Suadente autem Neſtore Ajax & Ulixes legantur ad Achillem, dona ingentia pollicentes, ſi deſiſtat iraſci, & ſe auxiliatorem feſſis rebus accommodet. Sed Achille in iracundia pertinaciter permanente, legati Achivorum, re non impetrata, irriti revertuntur.

Periocha X. Iliados.

Cætera per naves ſomno ſopita manebat
Turba ducum, ſolum cura anxia vexat Atridem.

Ulixes & Diomedes ſpeculatum nocte progreſſi; Dolonem conſpicantur, qui & ipſe promiſſis Hectoris incitatus, Græcorum conſilia

Digitized by Google

Conſul, ſecundus principi.
Generi hic ſuperſtes aureo,
Satorque prolis aureæ,
Convicit Aſcræum ſenem,
Quoi ſeculum omne ferreum:
Qui vincit ævi injuriam,
Stirpis novator Anniæ:
Paribusque comit inſulis
Aniciorum ſtemmata.
Probum loquor. Scis optime,
Quem nemo fando dixerit,
Qui non prius laudaverit.
Perge, ô libelle, & utere
Felicitate intermina.
Quin & require, ſi ſinet,
Tenore fari obnoxio:
Age vera proles Romuli,
Effare cauſam nominis.
Utrumne mores hoc tui
Nomen dedere: an nomen hoc
Secuta morum regula?
An ille venturi ſciens,
Mundi ſupremus arbiter,
Qualem creavit moribus,
Juſſit vocari nomine?
Nomen datum præconiis,
Vitæque teſtimonio.
Libelle felix: quem ſinu

Digitized by Google

menta reſcindunt: vallumque transgreſſi auguriis juvantur ex eventu ambiguis. Itaque & pars muri ab Sarpedone convellitur; & ab Hectore ictu lapidis porta diſcutitur, & in ipſis navalibus pugna conſeritur.

Periocha XII. Iliados.

Juppiter admovit Troes, atque Hectora claſſi.

Neptunus miſeratione commotus, Argivorum tuendis navibus auxiliator accedit: & uſurpata vatis effigie, Ajaces duos in prœlium cohortatur: nec minus exteram multitudinem præſentia majeſtatis inſtigat. Idomeneus egregio certamine eminet. Trojani jam referentes gradum, firmati rurſum per Hectorem, contrahuntur, & ingenti clamore utrinque certatur.

Periocha XIV. Iliados.

Concuſſit, quamvis potantem, Neſtora clamor,
Attonitasque aures pepulit gravitate tumultus.

Juno vinculum Veneris, cui Ceſto nomen eſt, mutuata, ad Jovem pergit in ſeceſſum montis Idæ: exoratoque Somno, ut eum committeret in ſoporem, dehinc vigilias ejus uxoriis labefactat illecebris. Cujus ignoratione Neptunus abutitur: fortunamque Græcorum

Digitized by Google

promptius auxiliando reſtituit, Ajace Locro ultra cæteros prœliante.

Periocha XV. Iliados.

Jam vallum foſſamque ſuper Trojana juventus
Inſtiterat, captæ minitans incendia claſſi.

Jupiter ſomno expergitus, videt ſtatum certaminis innovatum, pellique Trojanos, Græcis opem ferente Neptuno. Itaque aſpere Junone increpata, & minaciter per Iridem conterrito fratre, jubet auxiliatorem deſiſtere. Ipſe Apollinem recreando allegat Hectori: monetque pro Phrygibus belli inſtaurare fortunam. Tum & Ajax Telamonius ſtrenue præliatur: & ab eodem plurimis hoſtium interfectis, conflragatio claſſis arcetur.

Periocha XVI. Iliados.

Dum face, dum ferro celſam oppugnare carinam
Troes, & Argolici pergunt defendere reges.

Achilles Græcorum ſtatum jam ſub extrema ſorte miſeratur. Armis ſuis Patroclum permittit armari. Qui cum Myrmidonum produxiſſet exercitum, conſternatoſque Trojanos Achillis ſpecie fefelliſſet, ruentes ſupra vallum, & invicem officientes, cæco pavore usque ad campi aperta compellit. Deinde congreſſus Sarpedo-

nem perimit: multisque hoſtium cæſis, ipſè ab Hectore interficitur, prius ab Euphorbo vulneratus.

Periocha XVII. Iliados.

Actoridem caſum nec te Menelae feſellit.

Circa interremptum Patroclum pugna contrahitur. Cum in diverſa exercitus contenderent: Græci, ut corpus defenderent; Trojani, ut ad ludibrium cadaver eriperent: à Menelao Euphorbus occiditur: & ad oſtentationem glorioſi facinoris Achillis exuviis Hector armatur. Antilochus ad Achillem, nuntius cladis acceptæ, Menelao inſtante, feſtinat. Qui & ipſe poſtea cum Merione intra navalium munimenta ſe recipit: quum tota moles belli Ajacibus ingruiſſet.

Periocha XVIII. Iliados.

Dum furit in medio belli vis ignea Martis.

Achilles in miſerabilem modum Patrocli deflet interitum; quem vi doloris affectum conſolantibus verbis mater alloquitur: nec inultum amicum fore pollicens; perlaturam ſeſe Vulcani arma promittit. Interea & Iris ab Junone dimittitur: cujus inſtantia Achilles extra

Digitized by Google

vallum, quamquam inermis, egreditur: conterridisque Trojanis ſuper alios aliis præcipitantibus, late fuga, & latius formido porrigitur. Eodemque tempore & Vulcanus exoratus à Thetide, tota nocte, quam longa eſt, cœleſtia in gratiam Nymphæ arma molitur.

Periocha XIX. Iliados.

Oceanum interea ſurgens aurora reliquit.

Achilles armis cœleſtibus ope Vulcani, & munere matris, inſtruitur. Dein Græcorum primoribus in concilium vocatis; iracundiam ſuam abolitione deponit: & promiſſis ab rege muneribus coram concione ditatur. Tum militibus cibum capere juſſis, ipſe abſtinet. Infeſto deinde atque intento exercitu pergit in prœlium.

Periocha XX. Iliados.

Jamque adeo celſis armati è navibus ibant,
Millia, quot magnis unquam venere Mycenis.

At integris amborum copiis inter utrosque exercitus pugna conſeritur. Dein permiſſu Jovis, in partes Deorum ſtudia dividuntur. Quum pro Græcis Juno & Minerva decertarent, neque ſecius eos Neptunus & Mercurius & Vulcanus aſſererent: Trojanos Apollo cum Vene-

Digitized by Google

re, & Diana cum matre, Mars etiam, & cum eis Scamander, adjuvarent: tum Æneam, Diis, & viribus iniquis cum Achille congreſſum, quamquam ſtudens Græcis, nube circundatum Neptunus eripuit.

Periocha XXI. Iliados.

Intulerat fluvio trepidas fuga fœda catervas.

Trojanis usque ad Scamandri fluminis alveum fuga & terrore compulſis, quum jam longius abeundi ſpatium non pateret: in ipſo amne ** quum flumen exundat, ibi ab Achille duodecim Trojanorum juvenum vinciuntur: qui Patrocli inferiis immolarentur. Ipſe Vulcanus ardoribus ſuis vim torrentis exurit. Tum in campum Achille progreſſo, paſſim ſtudia Deorum pro ſua ſingulari parte depugnant. Trojanorum exercitus inſtante victore in mœnia urbis impingitur.

Periocha XXII. Iliados.

Pulſa metu Phrygios luſtrabant agmina muros.

Hector ſingulari certamine cum Achille congreditur, Priamo atque Hecuba, ne pugnaret, orantibus: Minerva è contrario ſpecie Deiphobi, ut dimicet, adhortante. Hector inter-

Digitized by Google

fectus, & religatus ad currum, ter circum mœnia Trojana raptatur: deinde lacerum corpus defertur ad naves, ultione Patrocli, & victoris iracundia; ad ulteriora ſupplicia reſervandum.

Periocha XXIII. Iliados.

Troja vacat lacrymis, ludis Argiva juventus.

Funebres ludi in honorem Patrocli frequentantur. Quibus Diomedes equis ſuperat, lucta & curſu Ulixes, alioque alii certationis genere anteſtant.

Periocha XXIV. Iliados.

Quisque ſuas repetunt miſſo certamine naves.

Jupiter Thetidem mittit ad filium, cum mandatis ejusmodi, ut in defunctum ſævire deſiſtat, fatique hominum in exanimo hoſte vereatur, ad ſepulturam corpore reſtituto. Ejusdem juſſu & Iris cohortatur Priamum, ut auro filium rependat exanimum. Qui Mercurio duce inter nocturnas hoſtium profectus excubias, Achilli ſupplex advolvitur: redemptumque filium juſtitio publico & dolet, & ſepelit.

Digitized by Google

PERIOCHA

I. Libri Odyſſeæ.

Dic mihi Muſa virum, captae poſt tempora Trojæ.
Qui mores hominum multorum vidit & urbes.

Minerva in Ithacam, Jove ita volente, deſcendit: Mentisque Taphiorum ducis ſumit effigiem, ſuaſura Telemacho, ut ad Neſtorem Menelaumque feſtinet: qui recens domum regreſſi, certi aliquid de Ulixe noviſſent. Tunc Phemius cithariſta, adhibitus convivio procorum, inchoat flebilem cantilenam navigationis improſperæ: quæ profectos ab Ilio Græcos diverſis ſparſit exiliis. Quem Penelope degreſſa Chalcidico, argumento tam miſerabilis offenſa materiæ, ut alia concinat, adhortatur.

Periocha II. Odyſſeæ.

Oceano extulerat roſeos Aurora jugales.

Telemachus Ithaceſios proceres cogit ad curiam: atque ibidem de contumelia domus, & bonorum profligatione conqueſtus, conſilia profectionis exponit, Antinoo reſiſtente: qui eum, priusquam mater nuberet, abire prohibebat. Qua altercatione diu protracta, concilium diſſolutum eſt. Telemachus ad littus procis ignorantibus pergit: adſtantem ſibi adorans Miner-

vam, peregrinationi accommoda parat, hortante maxime Dea: quæ populum, ipſumque Telemachum Mentoris ſimulatione fallebat. Inſtructo ergo remigio, & nave deducta, Telemachus & Minerva de portu veſpere inſtante ſolverunt.

Periocha III. Odyſſeæ.

Jam Sol Oceano radiatos promſerat ortus.

Telemachus Neſtorem de patre percontatus, nihil novi accipit ab ignorante: verum idem ſenex ſequenti die, cum Piſiſtrato filio ut ad Menelaum pergat, hortatur. Nec mora facta conſilio. Nocte quippe ea, quæ conſecuta eſt, apud Pheras oppidum hoſpitio Dioclis diverſati, altera Lacedæmonem pervehuntur.

Periocha IV. Odyſſeæ.

Jamque adeo ventum vallida Lacedemonis arces.

Telemachum, & qui cum eo venerant, Menelaus comiter hoſpitio accipit. Saneque ſub veſpera quædam de Ulixe cognoſcunt. Die vero altera, totum navigationis ordinem Menelaus explanat: quodque in Ogygia inſula, promiſſis & illecebris Nymphæ Calypſonis, Ulixes remoretur, exponit. Quæ quidem Proteus eidem narraverat de Græcorum ducibus requirenti,

Proci autem poſtquam de abitu Telemachi compererunt, inſtructa deductaque navi, viginti, qui ſeſe legerant, navigavere, redeunti inſidias molientes. Circa Aſteriam ergo inſulam, quæ Ithacam Samumque interjacet, deliteſcentes, occaſionem fraudis exſpectant.

Periocha V. Odyſſeæ.

Liquerat in tepido Tithonum Aurora cubili.

Mercurius in Ogygiam inſulam devolat, ut Jovis monitis Calypſo conterrita, Ulixem patiatur diſcedere. Qui contextu ratis temere properatæ navigationem ſolus aggreditur. Duodevigeſima die, tempeſtate commota, ex iracundia infeſtante Neptuno, trabium compago diſſolvitur. Quo caſu proditur ultimæ ſpei: & irritis conatibus nando ab Ino Dea miſericorde ſervatur. Quæ calanticam capiti ſuo demptam natanti accommodat. Cujus ille ſuſtentatu ad usque Phæacum littus evadit.

Periocha VI. Odyſſeæ.

Carpebat ſomnos dudum ærumnoſus Ulixes.

Ulixes poſtquam ad Phæacum littus enaverat, fatigationem diluit ſomno. Sed quum virgo Nauſicaa regis Alcinoi, ludum in actâ cum æqualibus exerceret, ſomno excitatus, ut erat nu-

Digitized by Google

dus, erupit, foliorum oppoſitu pudenda velatus: & quum ſupplex ad genua regiæ virginis advolveretur, Minervæ inſtinctu movit miſericordiam ſalutarem: impoſitusque carpento, & veſte donatus usque ad templum Minervæ, quod ante urbem eſt, ita ſuadente virginis pudore, provenitur: ibique familiare ſibi numen ſolita veneratione precatur.

Periocha VII. Odyſſeæ.

Orabat Superos dudum Laërtia proles.

Minerva in puellæ ſpeciem mutata, Ulixem primum in oppidum, mox in domum regiam ducit. Quumque Arete uxor Alcinoi, & unde veſtem haberet, & cujas eſſet, & qua ſorte delatus, ſermone ipſius comperiſſet; bonum animum habere juſſus, ſuadente veſpera, concedit quieti.

Periocha VIII. Odyſſeæ.

Jam cœlum rutilat roſeis Aurora quadrigis.

Alcinous navigationis ærumnam ſummatim ab Ulixe cognoſcit. Deinde juſſis primoribus in curiam convenire, adventum hoſpitis, & infortunia diutinæ jactationis explanat. Accitoque ad convivium Ulixe, citharam jubet pulſare Demodocum; qui quum de Dureo equo, &

Digitized by Google

de Troïco cantaret excidio, lacrymas Ulixi, memoria fortunæ ſuperioris, elicuit. Quas quum occultare ſedulo conaretur, aut vultu diſſimulans, aut veſte detergens, oculos in ſe omnium, & maxime regis advertit. Tum Alcinoüs, cauſa fletuum cognita, ut cuncta ex ordine tolerata diſſereret, benigne omnia pollicitus adhortatur.

Periocha IX. Odyſſeæ.

Tum vice ſermonis fatur Laërtius heros:

Quattuor iſtinc libri de Ulixis errore contexti ſunt. Namque ab Alcinoo rogatus, ſeriem multiplicis erroris exponit, ut ab Ilio profectus, primum ad Ciconas delatus ſit, atque illic expugnata Iſmaro civitate, multis amiſſis fugatus abſceſſerit, utque inde Maleam Laconiæ promontorium circumegerit, ac dein ad Lotophagos venerit, mox ad Cyclopum inſulam, quæ Lotophagis adjacet, cum una nave proceſſerit: eaque ſedulo occultata, ipſe eum duodecim ſociis, in antrum Polyphemi penetraverit: qui cruentis dapibus expletus, quas cæde ſociorum ejus inſtruxerat, vino etiam, quod Ulixes ingeſſerat, temulentus, quum in ſomnum procubuiſſet, ab Ulixe cæcatus, pœnas immanitatis exſolvit.

Digitized by Google

Periocha X. Odyſſeæ.

Æoliam ventorum agimur patriamque domumque.

Hinc refert Æoliam ſe fuiſſe pervectum, doniſque donatum ab Æolo rege ventorum, qui omnibus comiter præbitis, quo ſecurior navigaret, ventos etiam dederit utre concluſos: utque, quum jam Ithacæ propinquaret, refuſus ſit in ſoporem; ſociique ejus opes aliquas in ſcorto ineſſe exiſtimantes, dormiente ipſo, vincula diſſolverint: adverſisque flatibus ab ipſa patria jam ſint relati. Inde ut Antiphatem, Læſtrygonasque delatus ſit. Ibi amiſſis, una minus, cæteris navibus, Circeum littus acceſſerit: ibique veneficio potentis Deæ Eurylochus, & præmiſſi cum eo ſocii in ferarum ora converſi ſint. Ipſe etiam ſimilia paſſurus, Mercurio procurante vitaverit; cæterosque ſocios ad ſpeciem priſtinam redigi, virtutis admiratione, compulerit.

Periocha XI. Odyſſeæ.

At poſtquam ventum ad naves & littora ponti.

Digreſſus à Circe Avernum pervenit: qui locus deſcenſus ad Manes exiſtimatur. Ibi ſacris rite perfectis, ſcrobem complet ſanguine victimarum: & circumvolantibus animabus, nullam

Digitized by Google

ſinit hauſtum cruoris attingere, niſi, ut Circe monuerat, prius Tireſias vates inde libaſſet: ibi & Heroïdas plurimas videt. Quarum enumerationem multa veterum fabularum venuſtate contexit.

Periocha XII. Odyſſeæ.

Jamque adeo Oceani liquidos pede liquerat amnes.

Compertis à Tireſia vate, quæ oportuit ſcire, regreditur ad Circen: ab eaque, ut evitet mala cætera, edocetur: ut Sirenas prætereat, letalem navigantium cantilenam: ut Scyllam prætervehatur, & Charibdim, freti Siculi famoſa portenta. Quibus malis non ſine gravi perpeſſione ſuperatis, Trinacriam pervehitur, ubi incuſtodita Solis armenta, fruſtra prohibente ipſo, cæteri ſocii, penuria cogente, dilaniant: dirisque prodigiis admiſſa boum cæde terrentur: ac mox inde navigantes, fulmine ad unum omnes intereunt, excepto Ulixe: qui fragmento laceræ navis inhærens, & adminiculo ejus adjutus, ad Ogygiam inſulam ſolus enavit.

Periocha XIII. Odyſſeæ.

Conticuere omnes, intentique ora tenebant.

Enarratis omnibus, quæ in multiplici errore pertulerat, à principibus Phæaciæ viris donis

Digitized by Google

plurimis honoratur: à quibus remigio, & neceſſariis omnibus navis inſtruitur; dormiensque in Ithacam quietiſſima navigatione devehitur. Atque illic in portu patrio cum muneribus univerſis quieſcens, & omnium ignarus exponitur; Phæacibus eo dormiente remeantibus.

Periocha XIV. Odyſſeæ.

Egreditur portu, tenuis quo ſemita ducit.

Somno expergitus Ulixes portum & littus patriæ non ſine animi conſternatione cognoſcit: admiraturque, ut advectus, ut expoſitus, ut relictus ſit, ut cuncta neſciret. Requirit univerſa donorum: quæ poſtquam incolumia videt, quam poteſt tutiſſime occultat; conſiliisque à Minerva confirmatus, ad ſervum ſuum Eumæum ſubulcum ſimulatus accedit, naufragi, & mendicantis imitatu. Interrogatus deinde quis eſſet, ait ſe eſſe Creſſium: in Ægyptum navigantem Troja fuiſſe delatum. Eumæum etiam cum affectione mœſtiſſima perurgens, & cogente denique veſpere, & imbre continuo, ſagulo amicitur. Atque ibidem multa ſecum volvens, tandem concedit quieti.

Perio.

Digitized by Google

Periocha XV. Odyſſeæ.

It Lacedæmonias arces Tritonia Pallas.

Telemachus à Minerva per ſomnium commonetur, domum ut rediret. Matureque digreſſus cubili, à Menelao veniam reverſionis exorat. Qua comiter impetrata, regreditur ad navem in portu Pylio manentem. Piſiſtratoque ad urbem, atque ad patrem remiſſo, ipſe propere ſolvit è littore, comite navigationis aſſumpto Theoclymeno vate Argivo, uno ex iis quos Melampus Amythaonis erudivit. Vitatisque inſidiatoribus procis, advehitur in patriam. Et ſociis quidem portum petere juſſis, ipſe diverſo itinere ad agrum Eumæumque proficiſcitur.

Periocha XVI. Odyſſeæ.

Commune Eumæus mapale & divus Ulixes.

Telemachus Eumæum nuntium reditus mittit ad matrem. Ipſe, Minerva ita volente, patrem cognoſcit: & cum eo deinceps agenda diſponit. Penelope autem cognito reditu filii, in conventum procorum, qua verecundia ſinebat, egreditur: increpatisque inſidiatoribus filii, non minus irata, quam mœſta diſcedit.

Digitized by Google

Periocha XVII. Odyſſeæ.

Jam cœlum roſeis rutilat Tritonia bigis.

Telemachus anxiæ matri ordinem peregrinationis enarrat. Ulixes ad oppidum, Eumæo opitulante, perducitur. Domum, in qua proci epulabantur, ingreſſus, emendicat cibos, miſerabiliter ambiendo. Inde ab Antinoo injurioſe afficitur. Cui Penelope diras ob inhumanum facinus imprecatur. A qua miſſus Eumæus eſt, ut hoſpes, ſic enim ſe ferebat, ad eam provocaretur. Qui tum quidem invitatus, gratiam facit: ſed venturum ſeſe ad veſperam pollicetur.

Periocha XVIII. Odyſſeæ.

Irus adeſt populi per mendicabula notus.

Mendicante intra proprios lares Ulixe, alius quoque pari egeſtate Irus acceſſit, popularis Ithaceſius, ſtipes in triviis ſolitus rogare. Iurgium ergo inopiæ communis æmulatione conſeritur, quod ex verbis proceſſit ad manus, hortantibus procis, quo magis rixa crudeſceret, propoſitoque præmio caprini ventris omento. Victor igitur Ulixes, ſeminecem Irum extra januam projicit, ridicula adhortatione compellans. Penelope etiam munera ſibi à procis, pro opi-

Digitized by Google

bus cujusque conferri, ſingulorum ſtudia experiens, depoſcit: quæ mature, utpote à cupientibus, offeruntur.

Periocha XIX. Odyſſeæ.

At parte interiore domus ſecretus Ulixes.

Ulixes & Telemachus arma omnia de medio amoliuntur, procis perniciem comparantes: ne quid aut munimenti, aut teli relinqueretur, qui vel cavere vim, vel inferre poſſent. Ad Penelopen inde accitu ipſius pergit: ibique, ut Eumæo dixerat, Cretenſem ſe eſſe mentitur, Ulixemque apud ſe hoſpitio diverſatum comminiſcitur. Mox quum Euryclia ejus nutrix, hoſpitalis officii cauſa, pedes ejus elueret, tactu manus animadvertit cicatricem, quam habebat ex vulnere, in Parnaſſo quondam ſuis dente percuſſus. Quo argumento alumnum ſuum eſſe agnoſcit. Sed ab eodem, nequid ultra vel quærat, vel garriat, coërcetur.

Periocha XX. Odyſſeæ.

Jamque procos genua amplectens orabat Ulixes.

Epulantibus procis Cteſippus in Ulixem crus bubulum jacit: ſed deſtinatione non potitur. Theoclymenus autem apud Ithacenſes divina-

Digitized by Google

tionis expertus, imminens procis vaticinatur exitium. Quorum multa cavillatione deriſus, menſa & domo, tamquam furioſus, excluditur.

Periocha XXI. Odyſſeæ.

Hic mentem dedit Icariæ Tritonia Pallas.

Ulixes Eumæo & Philœtio, fidei eorum induſtriæque confiſus, quis ſit, revelat. Et poſtquam facta cognitio eſt, cædem procorum tempore inſtrui placet. Quos Ulixes aſtu aggreditur, ut ipſum quoque intendendo arcum, vires ſeniles explorare patiantur, quem uni quondam Ulixi facilem, ſi quis intenderet, habiturus eſſet præmium, jus Penelopes nuptiarum. Sed prohibentibus procis, ne id ridiculus & mendicus auderet, quod fruſtra juventus tam lecta tentaſſet, dat Telemachus Ulixi, cæteris abnuentibus, experiendi poteſtatem. Et hinc naſcitur admiratio prima virtutis, dedecore ſuo cæteris erubeſcentibus, quorum ignaviam ſenex, & mendicus arguerit.

Periocha XXII. Odyſſeæ.

Squallentes humeris habitus rejecit Ulixes.

Ulixes loco ulteriore capto intendit arcum, omnibusque foribus occluſis, ne qua pateret

effugium, pleroſque vino ſaucios, aut novitate rei ſtupidos, aut quidlibet aliud meditantes conficit. Quum primum omnium confixiſſet Antinoum, qui audacia, & petulantia cæteros ſuperaverat: Eumæus, & Telemachus, & Philœtius ſumptis & ipſi armis, egregia in conſternatos cæde graſſantur. Jamque omnibus interemptis, duobus tantum modo parcitur: Phemio citharœdo, qui miniſterii cauſa adhibitus, nihil omnino in Ulixis domo, quod contumelioſum eſſet, ediderat: & Medonti præconi, cujus modeſtiæ etiam Telemachus ſuffragabatur. Et qui cum Telemacho erant, Melanthium famulorum Ulixis unum, qui procorum proterviam ſemper armaverat, cruciabiliter occidunt. Puellas inde duodecim, quæ cum procis flagitioſe conſueverant, ſuſpendio pereunt. Ulixes cæde ad plenum perpetrata, ignem adolet: incenſoque ſulfure domum piaculo purgat.

Periocha XXIII. Odyſſeæ.

Chalcidicum greſſu nutrix ſuperabat anili.

Euryclia nutrix geſtæ rei nuntia, Penelopen de ſomno excitat. Quæ advenientem ad ſe maritum non temere ipſum eſſe perſuadet.

Digitized by Google

Quadam cubiculi lege, & genialis lectuli poſitu ſibi tantum & Ulixi cognito, an ipſe ſit maritus, explorat. In cœtum deinde conveniunt, totamque noctem mutuo ſermone conſumunt. Et hinc quidem elegans replicatio laborum, quos Ulixes pertulit, mira concinnatione colligitur.

Periocha XXIV. Odyſſeæ.

Tartaream vocat in ſedem Cyllenius umbras.

Procorum animas recenti & communi cæde congeſtas, catervatim Mercurius ad inferna compellit. Tunc circa Agamemnonem manes heroici congregantur. Miratique lectorum juvenum congregem denſitatem, uno agmine commeantem, cauſas interitionis accipiunt. Tum apud inferos quoque viatus Ulixis, & Penelopis pudicitia prædicantur, ab Agamemnone præ cæteris, cui diſpar fuerat in utroque fortuna. Ulixes ad Laërtem patrem in agrum profectus, & inopinato reditu, & rerum geſtarum relatu, affecit ſenem: afficitur ab eo cognitis quas exantlaſſet ærumnis. Subinde & patres procorum, neces juvenum properant ultum ire; conſilioque, & vi communicatis, ante expectatum, agro ſuperveniunt. Sed eos jam comitatior Ulixes fundit, fugatque. Verum gliſcen-

Digitized by Google

tibus odiis, & majore ſeditione aut tumultu ſpectato, ex ſententia Jovis in Ithacam Minerva deſcendit: & conciliata utrinque pace, ſtudia, & motus partium, rerum geſtarum abolitione componit.

AUSONII BURDIGALENSIS PRÆFACIUNCULÆ TRES.

AUSONIUS THEODOSIO AUGUSTO.

AGRICOLAM ſi flava Ceres dare ſemina terræ,
 Gradivus jubeat ſi capere arma ducem,
Solvere de portu claſſem Neptunus inermem:
 Fidere tam fas eſt, quam dubitare nefas:
Inſanum quamvis hiemet mare, crudaque tellus
 Seminibus, bello nec ſatis apta manus.
Nil dubites auctore bono. Mortalia quærunt
 Conſilium. Certus juſſa capeſſe Dei.
Scribere me Auguſtus jubet: & mea carmina poſcit,
 Penè rogans: blando vis latet imperio.

Digitized by Google

Non habeo ingenium: Cæſar ſed juſſit: habebo.
 Cur me poſſe negem, poſſe quod ille putat?
Invalidas vires ipſe excitat: & juvat idem,
 Qui jubet. Obſequium ſufficit eſſe meum.
Non tutum renuiſſe Deo. Laudata pudoris
 Sæpe mora eſt: quotiens contra parem dubites.
Quinetiam non juſſa parant erumpere dudum
 Carmina. Quis nolit Cæſaris eſſe liber?
Ne ferat indignum vatem, centumque lituras,
 Mutandas ſemper deteriore nota?
Tu modo te juſſiſſe; pater Romane, memento:
 Inque meis culpis da tibi tu veniam.

AUSONIUS SYAGRIO *ſuo S.*

Auſonius genitor nobis. Ego nomine eodem
 Qui ſim, qua ſecta, ſtirpe, lare, & patria,
Adſcripſi, ut noſſes, bone vir, quicunque fuiſſem,
 Et notum memori me coleres animo.
Vaſates patria eſt patri: gens Ædua matri
 De patre: Tarbellis ſed genitrix ab Aquis.
Ipſe ego Burdigalæ genitus: diviſa per urbes
 Quattuor antiquas ſtirpis origo meæ.
Hinc late fuſa eſt cognatio, nomina multis
 Ex noſtra, ut placitum, ducta domo veniant
Derivata aliis. Nobis ab ſtemmate primo
 Et non cognati, ſed genitiva placent.
Sed redeo ad ſeriem: genitor ſtuduit Medicinæ,
 Diſciplinarum quæ dedit una Deum.

Digitized by Google

Nos ad Grammaticen ſtudium convertimus:& mox
  Rhetorices etiam quod ſatis attigimus.
Nec fora non celebrata mihi: ſed cura docendi
  Cultior: & nomen Grammatici merui:
Non tam grande quidem, quo gloria noſtra ſubiret
  Æmilium aut Scaurum, Berytiumque Probum;
Sed quo noſtrates, Aquitanica nomina, multos
  Collatus, non & ſubditus, adſpicerem.
Exactisque dehinc per trina decennia faſtis
  Aſſerui doctor municipalem operam.
Aurea & Auguſti palatia juſſus adire
  Auguſtam ſobolem Grammaticus docui:
Mox etiam Rhetor. Nec enim fiducia nobis
  Vana, aut non ſolidi gloria judicii.
Cedo tamen fuerint fama potiore magiſtri,
  Dum nulli fuerit diſcipulus melior.
Alcides Atlantis, & Æacides Chironis,
  Pæne Jove iſte ſatus, filius ille Jovis,
Theſſaliam, Thebasque ſuos habuere penates:
  At meus hic toto regnat in orbe ſuo.
Cujus ego Comes, & Quæſtor, & culmen honorum,
  Præfectus Gallis, & Libyæ, & Latio:
Et prior indeptus faſces, Latiamque curulem,
  Conſul, collega poſteriore, fui.
Hic ego Auſonius: ſed tu ne temne, quod ultro
  Patronum noſtris te paro carminibus,
Pectoris ut noſtri ſedem colis, alme Syagri,
  Communemque habitas alter ego Auſonium;

Digitized by Google

Sic etiam noſtro præfatus habebère libro,
Differat ut nihilo, ſit tuus, anne meus.

AUSONIUS LATINO PACATO DREPANIO, *filio.*

Cui dono lepidum novum libellum?
Veronenſis ait poëta quondam:
Inventoque dedit ſtatim Nepoti.
At nos illepidum, rudem libellum.
Burras, quisquilias, ineptiasque,
Credemus gremio cui fovendum?
Inveni trepidæ ſilete nugæ,
Nec doctum minus, & magis benignum,
Quam quem Gallia præbuit Catullo.
Hoc nullus mihi carior meorum.
Quem pluris faciunt novem Sorores
Quam cunctos alios, Marone dempto.
PACATUM haud dubie, Poëta, dicis.
Ipſe eſt. Intrepide volate verſus:
Et nidum in gremio fovete tuto.
Hic vos diligere, hic volet tueri.
Ignoſcenda teget, probata tradet.
Poſt hunc judicium timete nullum.

Digitized by Google

DIVERSORUM EPISTOLÆ AD AUSONIUM.

THEODOSIUS AUGUSTUS AUSONIO *Parenti Salutem.*

Amor meus qui in te eſt, & admiratio ingenii, atque eruditionis tuæ, quæ multo maxima ſunt, fecit, Parens jucundiſſime, ut morem principibus aliis ſolitum ſequeſtrarem, familiaremque ſermonem autographum ad te tranſmitterem: poſtulans pro jure non quidem regio, ſed illius privatæ inter nos caritatis, ne fraudari me ſcriptorum tuorum lectione patiaris: quæ olim mihi cognita, & jam per tempus oblita, rurſum deſidero, non ſolum ut quæ ſunt nota recolam; ſed ut ea quæ fama celebri adjecta memorantur, accipiam. Quæ tu de promptuario ſcriniorum tuorum, qui me amas, libens impertiare, ſecutus exempla auctorum optimorum, quibus par eſſe meruiſti: qui Octaviano Auguſto rerum potienti, certatim opera

Digitized by Google

ſua tradebant, nullo fine in ejus honorem multa condentes. Qui illos, haud ſciam an æqualiter ac ego te, admiratus ſit; certe non amplius diligebat. VALE PARENS.

Selecta SYMMACHI *ad* AUSONIUM *Epiſtolæ*.

Ex editione Lugd. Batav. ann. 1653.

Epiſt. I. SYMMACHUS AUSONIO.

Petis à me litteras longiores. Eſt hoc in nos veri amoris indicium. Sed ego qui ſum pauperrimi mei ingenii conſcius, Laconicæ malo ſtudere brevitati, quam multijugis paginis infantiæ maciem publicare. Nec mirum ſi eloquii noſtri vena tenuata eſt; quam dudum neque ullius poëmatis tui, neque pedeſtrium voluminum lectione juviſti. Unde igitur ſermonis mei longam poſcis uſuram, qui nihil litterati fœnoris crediſiſti? Volitat tuus *Moſella* per manus ſinusque multorum, divinis a te verſibus conſecratus: ſed tantum noſtra ora prælabitur. Cur me iſtius libelli, quæſo, exſortem eſſe voluiſti? Aut *amuſos* tibi videbar, qui dijudicare non poſſem; aut certe malignus qui laudare neſcirem. Itaque vel ingenio meo plurimum, vel moribus, derogaſti. Ego tamen contra interdictum tuum mox ad illius operis arcana perveni: velim reticere quid ſentiam:

Digitized by Google

velim de te juſto ſilentio vindicari: ſed admiratio ſcriptorum, ſenſum frangit injuriæ. Novi enim iſtum fluvium, cum *Æternorum Principum* jampridem ſigna comitarer, parem multis, imparem maximis. Nunc improviſo clarorum verſuum dignitate Æpyptio Melone majorem, frigidiorem Scythico Tanai, clarioremque hoc noſtro populari Fucino reddidiſti. Nequaquam tibi crederem, de Moſellæ ortu ac meatu magna narranti; niſi certo ſcirem, quod nec in poëmate mentiaris. Unde illa amnicorum piſcium examina reperiſti? Quam nominibus varia, tam coloribus; ut magnitudine diſtantia, ſic ſapore; quæ pigmentis iſtius carminis ſupra naturæ dona fucaſti. Atqui in tuis menſis ſæpè verſatus, cum pleraque alia, quæ tunc in Prætorio erant, eſui objecta mirarer; nunquam hoc genus piſcium deprehendi. Quando hi piſces in libro tibi nati ſunt, qui in ferculis non fuerunt? Jocari me putas, atque agere nugas? Ita me Diis probabilem præſtem! ut ego tuum carmen libris Maronis adjungo. Sed jam deſinam mei oblitus doloris, inhærere laudibus tuis, ne hoc quoque ad gloriam tuam accedat, quod te miramur offenſi. Spargas licet volumina, & me ſemper excipias: fruemur tamen tuo opere, ſed aliorum benignitate. VALE.

Digitized by Google

Epiſt. II. SYMMACHUS AUSONIO.

Sæpe unanimitatis tuæ ſermone convenior, ut de acceptis litteris, quas ad me cura propenſiore miſiſti, vel ſcribam; quibus ego, ut quæque redditæ ſunt, actutum pari religione reſpondi: quia neque reſcriptorum ratio, neque amoris viciſſitudo ſinebat diutius deſidere. Nunc quoque agere me atque habere gratias proteſtor, quod proſpera nunciorum clam me eſſe non pateris. Hæc & alia prioribus quoque litteris tecum fueram collocutus. Sed ſi te tabellarii ſermonis mei compotem reddiderunt, congeſta non onerant. Malo quippe aures tuas iterando obtundere, quam fraudare reticendo. Fratris mei Heſperii honore exſulto, taciturnitate convulneror. Nam ſi me ſui amantem uſu rerum probavit, ſcriptis famam decuit prævenire, quæ diu incerta fluxam fidem gaudiis exhibebat. Ipſe igitur nuntius communis boni eſſe debuerat, ut epiſtolæ aſſertio nihil relinqueret opinionis ambiguo. Sed dicis, eum pudore perſtrictum, ſucceſſuum ſuorum vitaſſe jactantiam. Quiſquamne, cum de ſe apud ipſum loquitur, erubeſcit? Quid quod eam rem mihi ſuperſedit ingerere, quam juſte ad utrumque noverat pertinere? Verum ego, ut religioſe iſta conqueror, ita libenter omitto: quia neq

Digitized by Google

amori in vos meo convenit ſilere, quod doleam; nec amicitiæ incuſſi doloris tranſire menſuram. VALE.

Epiſt. III. SYMMACHUS AUSONIO.

Ego etſi continuis litteris honorem tuum celebrare poſſem; non ſatis mihi viderer, proquam res poſtulat, fungi debitum meum: tantum abeſt ut operam aſſiduitatis exprobrem. Sed ut hoc meæ verecundiæ competit; ita tuæ humanitatis eſt, ſtudium noſtrum pari gratia ſuſtinere. Animadverte quo tendat ſumma verborum. Jamdudum nihil tribuis quod legamus. Totum me, inquies, emancipavit ſibi cura Prætorii. Verum eſt; potiris merito ſumma judicia. Sed maximas ingenii tui vires fortuna magna non onerat. Proinde his etiam rebus intende, quæ ita occupatis nihil moleſtiæ afferunt, ut ipſas moleſtias plerumque ſolentur. VALE.

Epiſt. IV. SYMMACHUS AUSONIO.

Bene ac ſapienter majores noſtri, ut ſunt alia ætatis illius, ædes Honori atque Virtuti gemella facie junctim locarunt; commenti, quod in te videmus, ibi eſſe præmia honoris, ubi ſunt merita virtutis. Sed enim propter eas Camœnarum religio ſacro fonti advertitur; quia

Digitized by Google

iter ad capeſſendos magiſtratus ſæpe litteris promovetur. Hæc parentum inſtituta Conſulatus tui argumenta ſunt: cui morum gravitas, & diſciplinarum vetuſtas, curulis ſellæ inſigne pepererunt. Multi poſthac adnitentur artes bonas, & laudes germanas, & meras litteras. Sin ignoramus Magnum illum, cujus ſupra votum fortuna fluxit, Stagiritæ ſuo nihilum commodaſſe, niſi Quinto Ennio ex Ætolicis manubiis captiva chlamys tantum muneri data Fulvium decolorat. Enim vero neque Panætio Africanorum ſecundus, neque Opillo Rutilius, vel Cyneæ Pyrrhus, aut Metrodoro ſuo Mithridates Ponticus liberalium diſciplinarum pretia ſolverunt. At nunc eruditiſſimus Imperator, & opum largus & honorum quaſi pro uſura tibi præmia detulerit, ita ſuper ſortem fœnoris reddit. In hac tanta lætitia mea, quibus verbis diluam, quod adeſſe non poſſum? Nimis vereor, ne male interpretatus excuſationem meam, quantum tibi gratulor, parum credas. Optavi ad oculos tuos raptim venire; ſed feſſus virium, quas diu morbus exhauſit, itiones longas, & manſiones aſperas, tum acceſſiones frigorum, & deceſſiones dierum, quæque alia ſunt noxæ opportuna vitavi. Si ſum tibi ſpectatus ex animo, quæſo ut æquus ſis

mihi

Digitized by Google

mihi, atque has allegationes boni conſulas. Fors fuat, an obtineamus apud te veterem gratiam: nunc quod ſatis eſt, eluctemur offenſam.

Epiſt. V. SYMMACHUS AUSONIO.

Poſt longum ſilentium tuum non minus deſiderabam, quam ſperabam, litteras longiores. Namque his vicibus humana variantur, ut defectui ſuccedat ubertas. Ea me opinio fruſtra habuit: ſiquidem brevis in manus meas pagina recens a te profecta pervenit. Erat quidem illa Atticis ſalibus aſperſa & thymo odora; ſed parcior quæ magis faſtidium detergeret, quam famem frangeret. Quid? ſi ego cœnas dapſiles, & Saliare convivium, tum viſcerationes, atque epulum poſtulaſſem: tu mihi menſas ſecundas, & ſcitamenta exiguæ lancis apponeres? Fac veniat in mentem, quid Græca ſuper hoc dicat oratio. *Parvis nutrimentis*, inquit, *quamquam a morte defendimur*, *nihil tamen ad robuſtam valetudinem promovemur*. Putas ne me de occupationibus tuis eſſe taciturum? Quæſtor es, memini: conſilii regalis particeps, ſcio: adde huc alia mille rerum. Nunquam evenit, ut ingenium tuum labor deterat, benignitatem cura flectat, facun-

Digitized by Google

diam uſus exhauriat. Si diurna negotia nunquam diſtingues quiete; certe antelucano ſomno nullus indulſeris, ut detur aliquod tempus officiis. An tibi parum exempli videtur in Comico? cum ait

Quam vellem etiam noctu amicis operam mos eſſet dari!

Sed cur ego ſermonis pauper diutius obgannio? Imitanda eſt mihi epiſtola recens, ut cætera morum tuorum: forte occupatus recuſas litteras longiores. Id ita eſſe recte conjecto. Video enim, quam nolis multa legere, cui vix eſt otium pauca dictare. VALE.

Epiſt. VI. SYMMACHUS AUSONIO.

Etſi plerumque vera eſt apud parentes prædicatio filiorum, neſcio quo tamen pacto detrimentum meriti ſui patitur, dum perſonarum ſpectare gratiam judicatur. Quæro igitur incertus animi, quæ mihi nunc potiſſimum ſuper viro honorabili *Thalaſſio* genero tuo verba ſumenda ſint. Si parce morum ejus decora attingam, liventi ſimilis æſtimabor: ſi juſte proſequar, ero proximus blandienti. Imitabor igitur Salluſtiani teſtimonii caſtigationem. Habes virum dignum te, & per te familia Conſulari; quem fortuna honori patris majorem

beneficiis ſuis reperit, emendatio animi & ſanctitas honoribus æquiparavit. Vale.

Epiſt. VII. Symmachus Ausonio.

Merum gaudium eruditionis tuæ ſcripta tribuerunt, quæ Capuæ locatus accepi. Erat quippe in his oblita Tulliano melle feſtivitas, & ſermonis mei non tam vera, quam blanda laudatio. Quid igitur magis mirer, ſententiæ incertus addubito, ornamenta oris, an pectoris tui. Quippe ita facundia antiſtas cæteris, ut ſit formido reſcribere: ita benigne noſtra comprobas, ut libeat non tacere. Si plura de te prædicem, videbor mutuum ſcabere, & magis imitator tui alloquii quam probator. Simul quod ipſe nihil oſtentandi gratia facis, verendum eſt, genuina in te bona, tanquam affectata laudare. Unum hoc tamen a nobis indubitata veritate cognoſce, neminem eſſe mortalium, quem præ te diligam: ſic vadatum me honorabili amore tenuiſti. Sed in eo mihi verecundus plus nimio videris, quod libelli tui arguis proditorem. Nam facilius eſt ardentes favillas ore comprimere, quam luculenti operis ſervare ſecretum. Cum ſemel a te carmen profectum eſt, jus omne poſuiſti. Oratio publicata, res libera eſt. An vereris æmuli venena

Digitized by Google

lectoris, ne libellus tuus admorſu duri dentis uratur? Tibi uni nihil ad hoc locorum gratia præſtitit, aut dempſit invidia. Ingratis ſcævo cuique proboque laudabilis es. Proinde caſſas dehinc ſecludo formidines, & indulge ſtilo, ut ſæpe prodaris. Certe aliquod didaſcalicum, ſeu protrepticum noſtro queque nomini carmen adjudica. Fac periculum ſilentii mei, quod etſi tibi exhibere opto, tamen ſpondere non audeo. Novi ego, quæ ſit prurigo emittendi operis, quod tu probaris. Nam quodam pacto ſocietatem laudis affectat, qui aliena bene dicta primus enuntiat. Ea propter in comœdiis ſummatem quidem gloriam ſcriptores tulerunt: Roſcio tamen, atque Ambivio, cæterisque auctoribus fama non defuit. Ergo tali negotio expende otium tuum, & novis voluminibus jejunia noſtra ſuſtenta. Quod ſi jactantiæ fugax garrulum indicem pertimeſcis, præſta etiam ſilentium mihi, ut tuto ſimulem eſſe noſtra, quæ ſcripſeris. VALE.

PONTII MEROPII PAULINI *ad* AUSONIUM *Epiſtolæ ex edit. Pariſ.* 1685.

Epiſt. I. AUSONIO PAULINUS.

Quarta redit duris hæc jam meſſoribus æſtas,
 Et toties cano bruma gelu riguit;

Digitized by Google

Ex quo nulla tuo mihi littera venit ab ore,
Nulla tua vidi ſcripta notata manu.
Ante ſalutifero fælix cum charta libello
Dona negata diu, multiplicata daret.
Trina etenim vario florebat epiſtola textu,
Sed numeroſa triplex pagina carmen erat.
Dulcia multimodis quædam ſubamara querelis
Anxia cenſuræ miſcuerat pietas.
Sed mihi mite patris plusquam cenſoris acerbum
Sedit, & è blandis aſpera penſo animo.
Iſta ſuo referenda loco tamen, & graviore
Vindicis heroï ſunt agitanda ſono.
Interea levior paucis præcurrit ïambus,
Diſcreto referens mutua verba pede.
Nunc elegi ſalvere jubent, dictaque ſalute,
Ut fecere aliis orſa gradumque, ſilent.
Quid abdicatas in meam curam, pater,
Redire Muſas præcipis?
Negant camœnis, nec patent Apollini
Dicata Chriſto pectora.
Fuit iſta quondam non ope, ſed ſtudio pari
Tecum mihi concordia,
Ciere ſurdum Delphica Phœbum ſpecu,
Vocare Muſas numina;
Fandique munus munere indultum Dei,
Petere è nemoribus aut jugis.

Digitized by Google

Nunc alia mentem vis agit, major Deus,
  Alioſque mores poſtulat,
Sibi repoſcens ab homine munus ſuum,
  Vivamus ut vitæ Patri.
Vacare vanis otio aut negotio,
  Et fabuloſis litteris
Vetat, ſuis aut pareamus legibus,
  Lucemque cernamus ſuam:
Quam vis Sophorum callida, arsque Rhetorum, &
  Figmenta vatum nubilant,
Qui corda falſis atque vanis imbuunt,
  Tantumque linguas inſtruunt:
Nihil adferentes ut ſalutem conferant,
  Quod veritatem detegat.
Quid enim tenere vel bonum aut verum queant,
  Qui non tenent ſummæ caput,
Veri bonique fomitem & fontem Deum?
  Quem nemo niſi in Chriſto videt.
Hic veritatis lumen eſt, vitæ via,
  Vis, mens, manus, virtus Patris,
Sol æquitatis, fons bonorum, flos Dei.
  Natus Deo, mundi ſator,
Mortalitatis vita noſtræ, & mors necis.
  Magiſter hic virtutium,
Deusque nobis, atque pro nobis homo
  Nos induendo ſe exuit.
Æterna jungens homines inter & Deum,
  In utrumque ſe commercia.

Digitized by Google

Hic ergo noſtris ut ſuum præcordiis
  Vibraverit cœlo jubar,
Abſtergit ægrum corporis pigri ſitum,
  Habitumque mentis innovat,
Exhaurit omne quod juvabat antea
  Caſtæ voluptatis vice,
Totusque noſtra jure Domini vendicat
  Et corda, & ora, & tempora.
Se cogitari, intelligi, credi, legi,
  Se vult timeri & diligi.
Æſtus inanes quos movet vitæ labor
  Præſentis ævi tramite,
Abolet futuræ cum Deo vitæ fides.
  Quæ, quas videmur ſpernere,
Non ut profanas abjicit, aut viles opes;
  Sed ut magis caras, monet
Cœlis reponi creditas Chriſto Deo,
  Qui plura promiſit datis;
Contemta præſens vel mage depoſita ſibi
  Multo ut rependat fœnore.
Sine fraude cuſtos aucta creditoribus
  Bonus æra reddet debitor;
Multaque ſpretam largior pecuniam
  Reſtituet uſura Deus.
Huic vacantem, vel ſtudentem, & deditum,
  In hoc reponentem omnia,

Digitized by Google

Ne quæſo ſegnem, neve perverſum putes,
 Nec crimineris impium.
Pietas abeſſe Chriſtiano qui poteſt!
 Namque argumentum mutuum eſt
Pietatis, eſſe Chriſtianum: & impii,
 Non eſſe Chriſto ſubditum.
Hanc cum tenere diſcimus, poſſum tibi
 Non exhibere, id eſt patri,
Cui cuncta ſancta jura, cara nomina
 Debere me voluit Deus?
Tibi diſciplinas, dignitatem, litteras,
 Linguæ, togæ, famæ decus,
Provectus, altus, inſtitutus debeo,
 Patrone, præceptor, pater.
Sed cur remotus tamdiu degam, arguis,
 Pioque motu iraſceris.
Conducit iſtud, aut neceſſe eſt, aut placet:
 Veniale, quicquid horum erit.
Ignoſce amanti, ſi geram quod expedit:
 Gratare, ſi vivam ut libet.

Deſore me patriis tota trieteride terris,
Atque alium legiſſe vagis erroribus orbem,
Culta prius veſtræ oblitum conſortia vitæ
Increpitas ſanctis mota pietate querelis.
Amplector patrio venerandos pectore motus,
Et mihi gratandas ſalvis affectibus iras.
Sed reditum inde meum genitor te poſcere mallem

Unde dari poſſit. Revocandum me tibi credam,
Cum ſteriles fundas non ad divina precatus,
Caſtalidis ſupplex averſo numine Muſis!
Non his numinibus tibi me patriæque reduces.
Quod datur, in nihilum (ſine numine nomina Muſas
Surda vocas, & nulla rogas) levis auferet aura.
Irrita ventoſæ rapiunt hæc vota procellæ,
Quæ non miſſa Deo vacuis in nubibus hærent,
Nec penetrant Superi ſtellantem Regis in aulam.

Si tibi cura mei reditus, illum aſpice, & ora,
Qui tonitru ſummi quatit ignea culmina cœli,
Qui trifido igne micat, nec inania murmura miſcet,
Quique ſatis cœlo ſoles largitur, & imbres,
Qui ſuper omne quod eſt, vel in omnia totus ubique
Omnibus infuſus rebus regit omnia Chriſtus:
Qui mentes tenet atque movet, qui tempora noſtra
Et loca diſponit; quod ſi contraria votis
Conſtituat noſtris, prece deflectendus in illa eſt
Quæ volumus. Quid me accuſas? Si diſplicet actus
Quem gero agente Deo, prius eſt (ſi fas) reus auctor
Cui placet aut formare meos, aut vertere ſenſus.
Nam mea ſi reputes quæ priſtina, quæ tibi nota,
Sponte fatebor eum modo me non eſſe ſub illo

Tempore qui fuerim, quo non perverſus habebar,
Et perverſus eram, falſi caligine cernens,
Stulta Dei ſapiens, & mortis pabula vivens.
Quo magis ignoſci mihi fas, quia promtius ex hoc
Agnoſci datur, a ſummo Genitore novari,
Quod non more meo geritur; non arbitror, iſtis
Confeſſus dicar mutatæ in prava notandum
Errorem mentis, quoniam ſim ſponte profeſſus,
Me non mente mea vitam mutaſſe priorem.
Mens nova me fateor cepit, mens non mea quondam,
Sed mea nunc auctore Deo, qui ſi quid in actu
Ingeniove meo ſua dignum ad munia vidit,
Gratia prima tibi, tibi gloria debita cedit,
Cujus præceptis partum eſt, quod Chriſtus amaret.

Quare gratandum magis eſt tibi quam queritandum,
Quod tuus ille, tuis ſtudiis & moribus ortus,
Paulinus, cui te non inficiare parentem
Nec modo, cum credis perverſum, ſic mea verti
Conſilia, ut ſim promeritus Chriſti fore, dum ſum
Auſonii; feret ille tuæ ſua præmia laudi,
Deque tua primum tibi deferet arbore fructum.

Unde precor meliora putes, nec maxima perdas
Præmia, deteſtando tuis bona fontibus orta.
Non etenim mihi mens vaga, ſed neque participantum

Digitized by Google

Vita fugax hominum, Lyciæ qua ſcribis in antris
Pegaſeum vixiſſe equitem, licet avia multi
Numine agente colant, clari velut ante Sophorum
Pro ſtudiis Muſisque ſuis: ut nunc quoque caſtis
Qui Chriſtum ſumſere animis agitare frequentant,
Non inopes animi, neque de feritate legentes
Deſertis habitare locis, ſed in ardua verſi
Sidera, ſpectanteſque Deum, verique profunda
Perſpicere intenti, de vanis libera curis
Otia amant, ſtrepituſque fori, rerumque tumultus,
Cunctaque divinis inimica negocia donis,
Et Chriſti imperiis, & amore ſalutis, abhorrent.
Speque fideque Deum ſponſa mercede ſequuntur,
Quam referet certus non deſperantibus auctor,
Si modo non vincant vacuis præſentia rebus;
Quæque videt ſpernat, quæ non videt ut mereatur,
Secreta ignitus penetrans cæleſtia ſenſus.
Namque caduca patent noſtris, æterna negantur
Viſibus, & nunc ſpe ſequimur quod mente videmus,
Spernentes varias rerum ſpectacula formas,
Et male corporeos bona ſollicitantia viſus.
Attamen hæc ſediſſe illis ſententia viſa eſt,
Tota quibus jam lux patuit, verique bonique,
Venturi æternum ſecli, & præſentis inane.

At mihi non eadem cui gloria, cur eadem ſit
Fama? Fides voti par eſt, ſed amœna colenti,

Digitized by Google

Nunc etiam & blanda poſito locupletis in acta
Littoris, unde hæc jam tam feſtinata locorum,
Invidia eſt? Utinam juſtus me carpere livor
Incipiat, Chriſti ſub nomine probra placebunt.
Non patitur tenerum mens Numine firma pudorem,
Et laus hic contemta redit mihi judice Chriſto.

Ne me igitur, Venerande Parens, his ut male verſum
Increpites ſtudiis, neque me vel conjuge carpas,
Vel mentis vitio: non anxia Bellerophontis
Mens eſt, nec Tanaquil mihi, ſed Lucretia conjux.
Nec mihi nunc patrii eſt (ut vis) oblivio cœli,
Qui ſummum ſuſpecto Patrem, quem qui colit unum,
Hic vere memor eſt cœli. Crede ergo, Pater, nos
Nec cœli immemores, nec vivere mentis egentes,
Humanisque agitare locis; ſtudia ipſa piorum
Teſtantur mores hominum: nec enim impia ſummum
Gens poterit noviſſe Deum; ſint multa locorum,
Multa hominum ſtudiis inculta, expertia legum,
Quæ regio agreſti ritu caret? Aut quid honeſtis
Improbitas aliena nocet? Quid tu mihi vaſtos
Vaſconiæ ſaltus, & ninguida Pirenæi
Objicis hoſpitia, in primo quaſi limine fixus
Hiſpanæ regionis agam, nec ſit locus usquam

Digitized by Google

Rure vel urbe mihi, ſummum qua dives in orbem
Usque patet merſos ſpectans Hiſpania Soles ?

Sed fuerit fortuna, jugis habitaſſe latronum:
Non lare barbarico rigui, mutatus in ipſos,
Inter quos habui ſocia feritate colonos.
Non recipit mens pura malum, neque levibus hærent
Inſperſæ fibris maculæ: ſic Vaſcone ſaltu
Quisquis agit purus ſceleris vitam inter iniquos,
Nulla ab inhumano morum contagia ducit
Hoſpite. Sed mihi cur ſit ab illo nomine crimen,
Qui diverſa colo, ut colui, loca juncta ſuperbis
Urbibus, & lætis hominum celeberrima cultis ?
Ac ſi Vaſconicis mihi vita fuiſſet in oris:
Cur non more meo potius formata, ferinos
Poneret, in noſtros migrans gens barbara, ritus ?
Num quod in averſis habitacula ponis Hiberis
Urbibus, & deſerta tuo legis oppida verſu,
Montanamque mihi Calagurrim, & Bilbilim acutis
Pendentem ſcopulis, collemque jacentis Ilerdæ
Exprobras, velut his habitem laris exſul & urbis
Extra hominum tecta atque vias: an credis Hiberæ
Has telluris opes, Hiſpani neſcius orbis,
Quo gravis ille poli ſub pondere conſtitit Atlas,
Ultima nunc ejus mons portio metaque terræ
Diſcludit bimarem celſo qui vertice Calpen ?
Bilbilis huic tantum, Calagurris, Ilerda notatur,

Digitized by Google

Cæſarea eſt Auguſta cui, cui Barcino amœna,
Et capite inſigni deſpectans Tarraco pontum.
Quid numerem egregias terris & mœnibus urbes,
Qua geminum felix Hiſpania tendit in æquor,
Qua Betis Oceanum, Tyrrhenumque auget Hiberus,
Lataque diſtantis pelagi divortia complet
Orbe ſuo finem ponens in limite mundi?
An tibi, mi Domine illuſtris, ſi ſcribere ſit mens,
Qua regione habites, placeat reticere nitentem
Burdigalam, & piceòs malis deſcribere Boios?
Cumque Marojalicis tua prodigis otia thermis,
Inter & umbroſos donas tibi vivere lucos,
Læta locis, & mira colens habitacula tectis:
Nigranteſne caſas & texta mapalia culmo,
Dignaque pellitis habitas deſerta Bigerris?
Quique ſuperba tuæ contemnis mœnia Romæ
Conſul, arenoſos num dedignare Vaſatas?
Vel quia Pictonicis tibi fertile rus viret arvis,
Rauranum Auſonias huc devexiſſe curules
Conquerar; & trabeam veteri ſordeſcere panno?
Quæ tamen auguſta Latiaris in urbe Quirini
Cæſareas inter parili titulo palmatas
Fulget in attrito longum venerabilis auro,
Florentem retinens meriti vivacis honorem.
Aut cum Lucani retineris culmine fundi
Æmula Romuleis habitans faſtigia tectis,
Materiam præbente loco, qui proxima ſignat,
In Condatino diceris degere vico?

Digitized by Google

Multa jocis pateant; liceat quoque ludere fictis.
Sed lingua mulcente gravem interlidere dentem,
Ludere blanditiis urentibus, & male dulces
Fermentare jocos Satyræ mordacis aceto,
Sæpe Poëtarum, nunquam decet eſſe parentum.
Namque fides pietasque petunt, ut quod mala nectens
Inſinuat caſtis fama auribus, hoc bona voti
Mens patris affigi, fixumque hæreſcere cordi
Non ſinat, ut vulgus ſcævo rumore malignum.
Ante habitos mores, non ſemper flectere vitam
Crimen habet: namque eſt laudi bene vertere. Cum me
Immutatum audis, ſtudium officiumque require.

Si pravo rectum, ſi relligioſa profanis,
Luxurie parcum, turpi mutatur honeſtum;
Segnis, iners, obſcurus ago: miſerere ſodalis
In mala perverſi: blandum licet ira parentem
Excitet, ut lapſum rectis inſtauret amicum
Moribus, & monitu reparet meliora ſevero.

At ſi forte itidem, quod legi, & quod ſequor, audis,
Corda pio voviſſe Deo, venerabile Chriſti
Imperium docili pro credulitate ſequentem,
Perſuaſumque Dei monitis, æterna parari
Præmia mortali, damnis præſentibus emta,
Non reor id ſano ſic diſplicuiſſe Parenti,

Digitized by Google

Mentis ut errorem credat, ſic vivere Chriſto,
Ut Chriſtus ſanxit. Juvat hoc, nec pœnitet hujus
Erroris. Stultus diverſa ſequentibus eſſe
Nil moror, æterno mea dum ſententia Regi
Sit ſapiens. Breve, quidquid homo eſt, ut corporis ægri,
Temporis occidui, & ſine Chriſto pulvis & umbra:
Quod probat aut damnat, tanti eſt, quanti arbiter ipſe.
Ipſe obit, atque illi ſuus eſt comitabilis error,
Cumque ſuo moriens ſententia judice tranſit.

At niſi, dum præſens tempus datur, anxia nobis
Cura ſit ad Domini præceptum vivere Chriſti,
Sera erit exutis homini querimonia membris,
Dum levia humanæ metuit convitia linguæ,
Non timuiſſe graves divini judicis iras:
Quem Patris æterni ſolio dextraque ſedentem
Omnibus impoſitum Regem, & labentibus annis
Venturum, ut cunctas æquato examine gentes
Judicet, & variis referat ſua præmia geſtis,
Credo equidem, & metuens ſtudio properante laboro,
Si qua datur, ne morte prius quam crimine ſolvar,

Hujus in adventum trepidis mihi credula fibris
Corda tremunt, geſtitque anima, id jam cauta futuri,

Præme-

Digitized by Google

Præmetuens ne vincta ægris pro corpore curis,
Ponderibusque gravis rerum, ſi forte recuſo
Increpitet tuba vaſta polo, non poſſit in auras
Regis ad occurſum levibus ſe tollere pennis,
Inter honora volans Sanctorum millia cœlo,
Qui per inane leves, neque mundi compede vinctos
Ardua in aſtra pedes facili molimine tollent;
Et teneris vecti per ſidera nubibus ibunt,
Cæleſtem ut medio venerentur in agmine Regem,
Claraque adorato conjungant agmina Chriſto.

Hic metus eſt, labor iſte, dies ne me ultimus atris
Sopitum tenebris ſterili deprendat in actu,
Tempora ſub vacuis ducentem perdita curis,
Nam quid agam? Lentis ſi dum conniveo votis,
Chriſtus ab ætheria mihi proditus arce coruſcet,
Et ſubitis Domini cœlo venientis aperto
Præſtrictus radiis, obſcura & triſtia noctis
Subfugia illato confuſus lumine quæram?

Quod mihi ne pareret vel diffidentia veri,
Vel præſentis amor vitæ, rerumque voluptas,
Curarumve labor, placuit prævertere caſus
Propoſito, & curas finire ſuperſtite vita;
Commiſſisque Deo ventura in ſæcula rebus,
Exſpectare trucem ſecuro pectore mortem.
Si placet hoc, gratare tui ſpe divite amici:
Si contra eſt, Chriſto tantum me linque probari.

Digitized by Google

Epiſt. II. AUSONIO PAULINUS.

Continuata meæ durare ſilentia linguæ,
Te nunquam tacito memoras; placitamque latebris
Deſidiam exprobras, neglectæque inſuper addis
Crimen amicitiæ; formidatamque jugalem
Objicis, & durum jacis in mea viſcera verſum.
Parce, precor, lacerare tuum, nec amara paternis
Admiſcere velis, ceu melli abſinthia, verbis.
Cura mihi ſemper fuit, & manet, officiis te
Omnibus excolere, affectu obſervare fideli.
Non unquam tenui ſaltem tua gratia nævo
Commaculata mihi eſt, ipſo te lædere vultu,
Semper & incauta timui violare figura.
Cumque tua acceſſi venerans, mea cautius ora
Compoſui, & læto formavi lumine frontem;
Ne qua vel à tacito contractam pectore nubem
Duceret in ſànctum ſuſpicio falſa parentem.
Hoc mea te domus exemplo coluitque colitque,
Inque tuo tantus nobis conſenſus amore eſt,
Quantus & in Chriſto connexa mente colendo.

Quis tua, quæſo, tuis obduxit pectora livor?
Quo rumore pias facilis tibi fama per aures
Irrupit, pepulitque animum, contraque vetuſtam
Experta pietate fidem nova vulnera movit,
Læderet ut natis placidum maleſuada parentem?

Digitized by Google

Sed mihi non fictæ mens conſcia ſimplicitatis,
Nec patris inculti pietas rea, reſpuit omne
Immeritum, & falſo perſtringi crimine non fert;
Immunis verò, gravius violatus iniquo
Vulnere, tam tenera offenſæ, quam libera culpæ.

Diſcuſſiſſe jugum quereris me, quo tibi doctis
Junctus eram ſtudiis. Hoc nec geſtaſſe quidem me
Aſſero: namque pares ſubeunt juga: nemo valentes
Copulat infirmis: neque ſunt concordia frena,
Si ſit compulſis menſura jugalibus impar.
Si vitulum tauro, vel equum committis onagro,
Si confers fulicas cygnis, & aëdona parræ;
Caſtaneis corylos; æquas viburna cupreſſis,
Me compone tibi: vix Tullius & Maro tecum
Suſtineant æquale jugum: ſi jungar amore,
Hoc tantum tibi me jactare audebo jugalem;
Quo modicum ſociis magno contendit habenis
Dulcis amicitia æterno mihi fœdere tecum,
Et paribus ſemper redamandi legibus æqua.
Hoc noſtra cervice jugum non ſcæva reſolvit
Fabula, non terris abſentia longa diremit.
Nec perimet, toto licet abſtrahat orbe, vel ævo.
Nunquam animo diviſus agam; prius ipſa recedet
Corpore vita meo, quam veſter pectore vultus.

Ego te per omne quod datum mortalibus
Et deſtinatum ſeculum eſt,

Digitized by Google

Claudente donec continebor corpore,
Diſcernar orbe quolibet,
Nec orbe longe, nec remotum lumine,
Tenebo fibris inſitum,
Videbo corde, mente complectar pia
Ubique præſentem mihi.
Et cum ſolutus corporali carcere,
Terraque provolavero,
Quo me locarit axe communis Pater,
Illic quoque te animo geram.
Neque finis idem, qui meo me corpore,
Et amore laxabit tui.
Mens quippe, lapſis quæ ſuperſtes artubus
De ſtirpe durat cœliti,
Senſus neceſſe eſt ſimul & affectus ſuos
Teneat æque ut vitam ſuam,
Et ut mori, ſic oblivifci non capit,
Perenne vivax & memor.

Digitized by Google

SUMMA

EORUM QUÆ HAC EDITIONE CONTINENTUR.

Teſtimonia & Judicia Diverſorum de Ausonio pag. 3.
Ausonii Burdigalensis *Vita*. . . 18.
——— Epigrammata. . . 26.
——— Ephemeris. . . . 68.
——— Parentalia. . . . 77.
——— Commemoratio Profeſſorum Burdigalenſium. . . 100.
——— Epitaphia Heroum qui Bello Trojano interfuerunt, & aliquot aliorum. . . . 122.
——— Cæsares. . . . 133.
——— Ordo Nobilium Urbium. . 141.
——— Ludus ſeptem Sapientum & eorum Sententiæ. . . 148.
——— Edyllia *in quibus hæc continentur:* Verſus Paſchales. . . 161.
Epicedium in Patrem. . . 164.
Villula. . . . 166.

Digitized by Google

INDEX.

AUSONII Proptrepticon ad Nepotem. pag. 169.
Genethliacon. . . . 173.
Cupido cruci affixus. . . 175.
Biſſula. . . . . . 180.
Precatio Conſulis deſignati. . 182.
Precatio Calendis Januariis. 184.
Moſella. . . . ibid.
Griphus Ternarii Numeri. 205.
Technopægnion. . . 209.
Cento Nuptialis. . . . 222.
Roſæ. . . . . 233.
Vita humana. . . 235.
Vir bonus. . . . 237.
Ναὶ και Οὐ Πυθαγορικόν. 238.
Ætates Animalium. . 239.
Herculis Labores. . 240.
Muſarum inventa. . . . ibid.
——— ECLOGARIUM, *ſub quo continentur:* De ratione libræ. . 241.
De ratione puerperii maturi. 242.
Signa cœleſtia. . . . 244.
Ratio dierum anni vertentis: de diebus, menſibus, anni temporibus. . . . 245.
De Feriis Romanis. . . . 252.
De Agonibus, & alia. . . 253.
——— EPISTOLÆ: Ad Patrem. . . 255.
Filium. . 257.

Digitized by Google

INDEX.

AUSONII ad Heſperium. pag. 258.
Theonem. IV. . . ibid.
Axium Paulum Rhetorem. VII. 264.
Tetradium. . . 276.
Probum. . . . 278.
Symmachum. . . 282.
Urſulum Grammaticum. . . 285.
Pontium Paulinum. . 286.
——— GRATIARUM Actio proConſulatu. 305.
——— PERIOCHÆ in Iliadem & Odyſ-ſeam. . . . 330.
——— PRÆFATIUNCULÆ tres ad Theo-doſium, Syagrium, & Pacatum. 359.
——— DIVERSORUM EPISTOLÆ *ad* AUSONIUM. . . 363.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

D.n F. Gonzalez

Digitized by Google

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine of five cents a day is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.

JUL 2 1917

Digitized by Google

Digitized by Google